

62671

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE PLANLAMASI ANABİLİM DALI

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE KUZEY KIBRIS
TÜRK CUMHURİYETİ EĞİTİM SİSTEMLERİNDE
MÜFETTİŞ NİTELİKLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI
(Ankara ve Lefkoşa İlleri Örneği)**

Doktora Tezi

Halil AYTEKİN

Danışman
Prof. Dr. Haydar TAYMAZ

Ankara, 1997

ÖNSÖZ

Türkiye ve Kıbrıs Türk toplumları tarihsel, kültürel, siyasal, yönetsel ve eğitim sistemleri açısından aynı özelliklere sahiptir. Bu ortak özelliklere karşın eğitim hizmetlerinde farklı teftiş sistemleri uygulanmaktadır. Her iki ülkenin teftiş alt sistemlerinin yapı ve işleyiş boyutları birbirinden tamamen farklıdır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti teftiş sistemi Osmanlı, İngiliz, Türk, Yunan ve Rum teftiş sistemlerinin etkileri ile oluşmuş ve adeta bu ülkelerin teftiş sistemlerinin bir bileşkesi konumuna gelmiştir. Sonuçta da Türkiye Cumhuriyeti teftiş sistemi ile arasında çok az paralelliklere karşılık büyük farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın amacı; her iki ülkenin teftiş sistemini incelemek, müfettişlerinin niteliklerini belirlemek, müfettişlerin kişisel ve uzmanlık nitelikleri ile teftiş sisteminin yapı ve işleyişi arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak “iki ülke teftiş sistemlerinde entegre nasıl sağlanmalıdır?” sorusuna cevap aramak ve bu entegre sürecine katkıda bulunmaktır.

Bu amaçla hazırlanan araştırma, sonuçlar ve öneriler bölümü dışında beş bölümden oluşmaktadır. Birincisi bölümde; problem tanımlanmış, amaç belirlenmiş, önem açıklanmış, araştırmanın sayıltıları, sınırlılıkları, tanımları ve kısaltmaları belirlenmiştir. Ayrıca, problemle ilişkili araştırmalar özet olarak tanıtılmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde müfettişlerin nitelikleri kavramsal düzeyde açıklanmış; üçüncü bölümde her iki ülkede müfettişlerin konumları belirlenerek ve teftiş sisteminin benzerlik ve farklılıkları ortaya konmuştur. Dördüncü bölümde yöntem ve uygulama açıklanmıştır. Son bölümde ise, araştırmadan elde edilen veriler değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

Araştırmanın planlanmasından sonuçlandırılmasına kadar her aşamada çalışmalarımı yönlendiren, yöneten ve her bir bölümü titizlikle inceleyip, yol gösteren hocam Sayın Prof. Dr. Haydar TAYMAZ'a, ders aşamasında bilimsel tutum, davranış ve hoşgörüsünden etkilendiğim

hocam Sayın İbrahim Ethem BAŞARAN'a minnet ve şükran şükran duygularımı sunarım.

Ayrıca ders aldığım hocam Prof. Dr. Hüseyin KORKUT ve Prof. Dr. Ali BALCI'ya, örneklem gruplarının belirlenmesinde yardımcı olan Prof. Dr. İlhan AKHUN'a; anketin hazırlanmasında, geliştirilmesinde ve yorumlanmasında katkı sağlayan Prof. Dr. Saim KAPTAN'a; anketin güvenilirlik ve geçerliklerinin belirlenmesinde, verilerin analizinin yapılmasında yardım ve desteğini gördüğüm Dr. Şener BÜYÜKÖZTÜRK'e; araştırmanın KKTC'ye ait bölümlerinin oluşmasında tüm olanaklarını bize tahsis eden Millî Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müdürü Rauf ERSANAL'a, Derviş SOYSAL'a, Ahmet PEHLİVAN'a, ve Erhan ŞINAY'a ve titiz çalışmalarıyla araştırmanın yazımını gerçekleştiren Rasim ÜNAL'a teşekkürlerimi sunarım.

Ankara, Mayıs 1997

Halil AYTEKİN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
EKLER LİSTESİ.....	xiv

BÖLÜM I

I- GİRİŞ	1
A- Problem	3
B- Araştırmanın Amacı	6
C- Araştırmanın Önemi	7
D- Araştırmanın Sayıltıları	8
E- Araştırmanın Sınırlılıkları.....	8
F- Tanımlar	9
G- Kısaltmalar	11
H- İlgili İnceleme ve Araştırmalar	11
1- Türkiye'de Yapılan İnceleme ve Araştırmalar.....	12
2- Kıbrıs'ta Yapılan İnceleme ve Araştırmalar.....	17
3- Yurtdışında Yapılan İnceleme ve Araştırmalar	19

BÖLÜM II

II- MÜFETTİŞ NİTELİKLERİ	21
A- Nitelik Kavramı.....	21
B- Müfettiş Nitelikleri	23
1- Müfettişte Aranılan Kişisel Nitelikler	30
2- Müfettişte Aranılan Uzmanlık Nitelikler	34

BÖLÜM III

III- TÜRKİYE VE KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE EĞİTİM MÜFETTİŞLERİ.....	44
A- Türkiye'de Bakanlık Müfettişliği	44
1- Teftiş Hizmetlerinin Yönetimi ve Müfettişlerin Konumu	46
2-Müfettişlerin İşe Alınması ve Yetiştirilmesi.....	49
3. Görevden Alınma	54
B- İlköğretim Müfettişliği	55
1- Teftiş Hizmetlerinin Yönetimi ve Müfettişlerin Konumu	57
2- İlköğretim Müfettişlerinin İşe Alınması ve Yetiştirilmesi.....	62
3- Görevden Alınma.....	63
C- Bakanlık ve İlköğretim Müfettişleri İle İlgili Ortak Hükümler.....	64
1- Ödevler ve Sorumluluklar.....	64
2- Genel Haklar	64
3- Yasaklar	64
4. Disiplin İşleri.....	65
5- Ceza Kovuşturması	66
6- Malî Haklar	67
D- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Eğitim Müfettişliği	69
1- Teftiş Hizmetlerinin Yönetimi ve Müfettişlerin Konumu	72
2- Müfettişlerin İşe Alınması ve Yetiştirilmesi.....	77
3- Görevden Alınma.....	80
4- Ödevler ve Sorumluluklar.....	80
5- Genel Haklar	80
6- Yasaklar	81
7- Disiplin İşleri	81
8- Mali Haklar	82
9- Sendika Hakkı.....	83

E. Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teftiş	
Sistemindeki Benzerlik ve Farklılıklar.....	84
1- Müfettişliğin Yasal Dayanakları.....	84
2- Müfettişliğin Konumu	84
3- İşe alma ve Yetiştirme	85
4- Müfettişlerin Görevleri	85
5- Sicil Amirleri	85
6- Ödevler ve Sorumluluklar.....	86
7- Genel Haklar	86
8- Yasaklar	87
9- Disiplin İşleri	88
10- Görevden Ayrılma	88
11- Malî Kurallar	89
12- Müfettişler Tarafından Düzenlenen Belgeler	89

BÖLÜM IV

IV- YÖNTEM.....	90
A- Araştırmanın Evreni ve Örneklem	90
1- Araştırmanın Evreni.....	90
2- Örneklem Seçimi	91
B- Veri Toplama Aracı.....	92
1- Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi	92
2- Verilerin Toplanması	94
3- Verilerin Analizi	95

BÖLÜM V

V- BULGULAR VE YORUMLAR.....	97
A- Örneklem Alınan Öğretmenler.....	97
1- Öğretmen Grupları.....	97
2- Cinsiyet.....	98

3- Branş	99
4- En Son Mezun Olunan Okul.....	100
5- Öğretmenlerin Kıdemi	101
B- Müfettişlerin Kişisel Niteliklerine İlişkin Öğretmen Algıları İle İlgili Bulgular	102
C- Müfettişlerin Uzmanlık Niteliklerine İlişkin Öğretmen Algıları İle İlgili Bulgular	107
1- Müfettişlerin Yöneticilik Nitelikleriyle İlgili Bulgular	107
2- Müfettişlerin Görev Boyutuna Ait Nitelikleri İle İlgili Bulgular	111
a) Rehberlik Boyutu:.....	111
b) Denetim Boyutu.....	115
3- Müfettişlerin Davranış Boyutuna Ait Nitelikleri İle İlgili Bulgular	120
a) Moral Verme Boyutu	120
b) Güdüleme Boyutu.....	123
4- Müfettişlerin Değerlendirme Boyutuna Ait Nitelikleri İle İlgili Bulgular	128
D- Müfettişlerin Çeşitli Niteliklerine İlişkin Öğretmen Algıları İle İlgili Bulgular	133
1- Türkiye’de Öğretmenlerin Görüşleri	133
2- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Öğretmenlerin Görüşleri.....	136

BÖLÜM VI

SONUÇLAR VE ÖNERİLER	139
A- Sonuçlar.....	139
B- Öneriler.....	154
ÖZET	156
ABSTRACT.....	159
KAYNAKÇA.....	172
EKLER	170

TABLolar LİSTESİ

1- ÖRNEKLEMİN EĞİTİM KURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI.....	91
2- ÖRNEKLEM ALINAN OKUL SAYILARININ DAĞILIMI.....	92
3- GÜVENİRLİK KATSAYILARI TABLOSU.....	94
4- ANKETLERİN DÖNÜŞ YÜZDESİ.....	95
5- BEŞLİ DERECELEMELİ ÖLÇEĞİN PUAN SINIRLARI.....	96
6- ÖĞRETMENLERİN ÜLKE VE OKUL DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI.....	97
7- CİNSİYET DAĞILIMI.....	98
8- BRANŞ DAĞILIMI.....	99
9- MEZUN OLUNAN OKUL DAĞILIMI.....	100
10- ÖĞRETMENLERİN KIDEM DAĞILIMI.....	101
11- MÜFETTİŞLERİN KİŞİSEL NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	103
12- MÜFETTİŞLERİN KİŞİSEL NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARINA, OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN TEMEL VE ORTAK ETKİLERİ.....	105
13- MÜFETTİŞLERİN KİŞİSEL NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ.....	106
14- MÜFETTİŞLERİN YÖNETİCİLİK NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	108
15- MÜFETTİŞLERİN YÖNETİCİLİK NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARINA OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN TEMEL VE ORTAK ETKİLERİ.....	109
16- MÜFETTİŞLERİN YÖNETİCİ NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ.....	110
17- MÜFETTİŞLERİN REHBERLİK YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	112

18- MÜFETTİŞLERİN REHBERLİK YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN TEMEL VE ORTAK ETKİLERİ.....	113
19- MÜFETTİŞLERİN REHBERLİK YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ.....	114
20- MÜFETTİŞLERİN DENETİM YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	116
21- MÜFETTİŞLERİN DENETİM YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARINA OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN TEMEL VE ORTAK ETKİLERİ.....	117
22- MÜFETTİŞLERİN DENETİM YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ.....	118
23- MÜFETTİŞLERİN GÖREV BOYUTUNA AİT NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ.....	119
24- MÜFETTİŞLERİN MORAL VERME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	120
25- MÜFETTİŞLERİN MORAL VERME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARINA OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN TEMEL VE ORTAK ETKİLERİ.....	122
26- MÜFETTİŞLERİN MORAL VERME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ.....	123
27- MÜFETTİŞLERİN GÜDÜLEME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	124
28- MÜFETTİŞLERİN GÜDÜLEME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARIYLA OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN TEMEL VE ORTAK ETKİLERİ.....	126
29- MÜFETTİŞLERİN GÜDÜLEME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ.....	127

30- MÜFETTİŞLERİN DAVRANIŞ BOYUTUNA AİT NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ.....	127
31- MÜFETTİŞLERİN DEĞERLENDİRME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	129
32- MÜFETTİŞLERİN DEĞERLENDİRME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARINA OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN TEMEL VE ORTAK ETKİLERİ.....	131
33- MÜFETTİŞLERİN DEĞERLENDİRME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ.....	132

ŞEKİLLER LİSTESİ

1- DEMOKRATİK BİR ORTAMDA NİTELİĞİN OLUŞUMU.....	22
2- TEOKRATİK BİR ORTAMDA NİTELİĞİN OLUŞUMU.....	23
3- TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI ÖRGÜT ŞEMASI.....	46
4- BAKANLIK MÜFETTİŞLERİNİN SİCİL AMİRLERİ.....	48
5- İLKĞRETİM MÜFETTİŞLERİ KURULU BAŞKANLIĞI ÖRGÜT ŞEMASI.....	57
6- İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN SİCİL AMİRLERİ.....	61
7- DENETİM ELEMANLARININ TAZMİNATLARININ KARŞILAŞTIRILMASI.....	68
8- TEFTİŞ DAİRESİ ÖRGÜT ŞEMASI.....	72
9- VERİ TOPLAMA ARACININ GELİŞTİRİLMESİNDE İŞLENEN AŞAMALAR.....	93
10- MÜFETTİŞLERİN KİŞİSEL NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	104
11- MÜFETTİŞLERİN YÖNETİCİLİK NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	108
12- MÜFETTİŞLERİN REHBERLİK YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	112
13- MÜFETTİŞLERİN DENETİM YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	116
14- MÜFETTİŞLERİN MORAL VERME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	121
15- MÜFETTİŞLERİN GÜDÜLEME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	124
16- MÜFETTİŞLERİN DEĞERLENDİRME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI.....	130

EKLER LİSTESİ

A- ANKETE AİT FAKTÖR ANALİZİ SONUÇLARI VE MADDE TOPLAM KORELASYONU (FAKTÖR BAZINDA)	
1- KİŞİSEL NİTELİKLERE AİT FAKTÖR ANALİZİ SONUÇLARI VE MADDE TOPLAM KORELASYONU	170
2- MÜFETTİŞLERİN YÖNETİCİLİK NİTELİKLERİNE AİT FAKTÖR ANALİZİ SONUÇLARI VE MADDE TOPLAM KORELASYONU.....	170
3- MÜFETTİŞLERİN GÖREV BOYUTUNA AİT NİTELİKLERİNİN FAKTÖR ANALİZİ SONUÇLARI VE MADDE TOPLAM KORELASYONU	171
4- MÜFETTİŞLERİN DAVRANIŞ BOYUTUNA AİT NİTELİKLERİNİN FAKTÖR ANALİZİ SONUÇLARI VE MADDE TOPLAM KORELASYONU	172
5- MÜFETTİŞLERİN DEĞERLENDİRME BOYUTUNA AİT NİTELİKLERİNİN FAKTÖR ANALİZİ SONUÇLARI VE MADDE TOPLAM KORELASYONU.....	173
B- MÜFETTİŞLERİN NİTELİKLERİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN ALGILARI	
1- KİŞİSEL NİTELİKLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER.....	174
2- YÖNETİCİLİK NİTELİKLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER.....	175
3- REHBERLİK YAPMA NİTELİKLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER.....	176
4- DENETİM YAPMA NİTELİKLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER.....	176
5- MORAL VERME NİTELİKLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER.....	177
6- GÜDÜLEME NİTELİKLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER.....	177
7- DEĞERLENDİRME NİTELİKLERİYLE İLGİLİ GÖRÜŞLER.....	178
8- ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRETMENLERİN ÜLKE VE OKUL DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI.....	179

C- DÖNEN ANKETLERİN DAĞILIMI

1- İLKÖĞRETİM OKULLARI I. KADEME VE İLKOKULLAR..... 180

2- İLKÖĞRETİM OKULLARI II. KADEME VE ORTAOKULLAR..... 182

3- GENEL LİSELER..... 184

D- ANKET 185

E- TEFTİŞ FORMLARI

1- T.C. MÜFETTİŞLERİNİN DÜZENLEDİKLERİ YÖNETİCİ TEFTİŞ
FORMU 193

2- T.C. MÜFETTİŞLERİNİN DÜZENLEDİKLERİ ÖĞRETMEN TEFTİŞ
FORMU 194

3- T.C. MÜFETTİŞLERİNİN DÜZENLEDİKLERİ REHBER ÖĞRETMEN
TEFTİŞ FORMU 195

4- KKTC'DE DERS DEĞERLENDİRME FORMU..... 196

5- KKTC'DE DAL ÖĞRETMENLERİ TEFTİŞ FORMU..... 197

6- KKTC'DE SINIF ÖĞRETMENLERİ TEFTİŞ FORMU..... 199

7- KKTC'DE ÖĞRETMENLER SİCİL DEĞERLENDİRME FORMU 201

F- YAZIŞMALAR

1- G.Ü. GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞININ ANKARA VALİLİĞİNE
YAZISI 208

2- ANKARA MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNÜN GAZİ EĞİTİM
FAKÜLTESİNE YAZISI 209

3- VALİLİK İZİN ONAYI..... 210

4- ANKARA MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNCE KAYMAKAMLIKLARA
YAZILAN YAZISI..... 211

5- KKTC. MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞININ İZİN YAZISI..... 212

BÖLÜM I

GİRİŞ

Teftiş, örgüt üyelerinin zamanında, uygun yerlerde, gerekli kaynaklarla, gerekli ve doğru işleri yapmaları amacıyla; örgüt içinde gerçekleşen performans ile gerçekleştirilmesi istenilen performansın arasındaki sapmayı önlemeye yönelik eylemler dizisidir. Örgütün bu eylemlerini gerçekleştirebilmesi için öncelikle, örgütün amacına ulaşabilmesine rehberlik yapacak temel ilkelere ve ilkelerin uygulama düzeyini belirleyecek müfettişlere ihtiyacı vardır. Müfettişler, plan ve programlarda yer alan ilke ve işlemler ile uygulamada gerçekleşen eylemleri birbiri ile karşılaştırırlar ve eğer varsa ortaya çıkan sapmaların düzeltilmesine çalışırlar.¹ Bu nedenle tüm sistemlerde bir alt sistem ve yönetim süreçlerinden biri olarak teftiş, teftişin de en önemli ögesi olarak müfettişler yer almaktadır. Çağımızdaki sosyal, siyasal, ekonomik ve toplumsal gelişmeler teftişin önemini giderek artırmakta ve müfettiş niteliklerinin yeniden tanımlanması gerekliliğini zorunlu kılmaktadır.

Tarihin her döneminde teftiş hizmetleri, Türk eğitim sisteminin bir parçası olmuştur. İlk teftiş sözcüğünün Müslüman Arapların Kıbrıs Adası'nı fethettikten sonra, 806 tarihinde Kıbrıs'a atanan vali kararnamesinde kullanılmıştır. Kararnamede "...teftişe önem ver, tayin edeceğim memurlar konusunda dikkatli ol, sonra bunların icraatını takip et, arkaları sıra vefa sahibi ve doğruluktan ayrılmayan müfettişler gönder..." denilmektedir². Dinî içerikli bu kararname, Türklerin Müslümanlığı kabulünden sonra ö-

¹ Robert L. Trewatha ve M. Gene Newport, **Management: Functions and Behavior**, (Dallas, Texas: Business Publications, Inc, 1976), s. 199.

² KKTC Arşivi, D-412; Belgenin Kahire'de bulunan nüshası. **Advices, of Ali (r.a) for statesmen** adıyla İngilizceye; İngilizceden de Hz. Ali'den Devlet Adamlarına **Öğütler** adıyla Türkçeye çevrilmiştir.

nem kazanmış ve teftiş devlet kuruluşlarının bir parçası konumuna gelmiştir. 1585 yılında bir eğitim kuruluşu olan vakıflarda "Nazır-ı Vakıf"³, 1846 yılından itibaren "muin"⁴, 1869 yılında yayınlanan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile de "müfettiş"⁵ sözcüğü kullanılmaya başlanmıştır. Daha sonraki yıllarda yapılan birçok yeni düzenlemelerle Türk teftiş sistemi kurumsallaştırılmaya çalışılmıştır⁶. Yapılan bu düzenlemelerde, eğitim sisteminin ürünü olan öğrenciyi en iyi bir biçimde yetiştirmek amaçlanmıştır. Bu nedenle, teftişte ilkeler geliştirilmiş, mikro düzeyde bir çok araştırmalar ve yasal düzenlemeler yapılmıştır. Ancak, müfettişlerin başarılı olabilmeleri için, teftiş sisteminin nasıl olması gerektiği konusu üzerinde yeteri kadar durulmamıştır. Halbuki, müfettişin başarısı ile niteliği arasında doğrusal bir ilişki vardır. Müfettişin kişisel ve uzmanlık niteliğini oluşturmanın bir çok yöntemi olmasına karşılık, en kalıcı olanı teftiş sisteminin müfettişe örgütsel davranış kazandırabilecek bir biçimde düzenlenmesidir.

Yönetime tüm boyutları ile bağlı bir teftiş sistemindeki müfettişin örgütsel davranışıyla, bağımsız ve objektif verilere göre oluşturulmuş bir teftiş sistemindeki müfettişin örgütsel davranışları arasında fark bulunması doğaldır. Bu iki farklı yapı, sonuçta iki farklı müfettiş niteliğini ortaya çıkaracaktır.

Örgütsel davranışın kaynağı örgüt ortamıdır. Örgütsel ortam, örgütün her türlü kaynak, araç-gereç ve benzerlerini içine alan, işgöreni örgütsel edime götüren tüm etkinlikleri kapsayan bir kavramdır.⁷ Tüm bu kaynakların koordine edilmesi ülke düzeyinde siyasal sistemle, teftiş düzeyinde ise teftiş sisteminin yapısı ile ilgilidir. Türk yönetim sistemi için ihtiyaç duyulan yapılanma Merkezi Hükümet Teşkilatı ve Görevleri raporunda şöyle belirtilmektedir⁸:

"... Müfettişler, aslında, özelliği olan ve çoğu teknik mahiyet taşıyan faaliyet alanlarında mevzuatın uygulanması ile ilgili bir

³ M. Haşim Altan, *Belgelerle Kıbrıs Türk Vakıflar Tarihi*, Kıbrıs, 1986, s. 91.

⁴ Haydar Taymaz, *Teftiş*, Ankara, 1993, s. 12.

⁵ *Düstur*, Birinci Tertip, İkinci Cilt, s. 184-219.

⁶ Taymaz, *a.g.e.*, s. 13-17.

⁷ Yücel Ertekin, *Örgüt İklimi*, Ankara, 1978, s. 6.

⁸ Başbakanlık, *Merkezi Hükümet Teşkilatı ve Görevleri Raporu*, MEHTAP, Ankara 1966, s. 105-106.

nevi zabıta kuvveti gibidir. Bu çeşit faaliyetler geleneksel idare anlayışı ile izah güç olmakta, teftişin veya müfettişin baskısı, çekingenlik ve korku yaratmakta, bu durum ise, idarede atalet doğurmaktadır. Buna karşılık, "dürüst kimse teftiştan korkmaz" denilmekte ise de, zamanımızda mevzuat o kadar karışık ve tefsirde hataya düşmek o derece mümkündür ki, memurlar karşılaştıkları meselelerde mümkün olduğu kadar amirlerine danışmak, karar vermekten kaçınmak veya tehlikesiz kararlar vererek kendilerini korumak eğilimindedirler... İdaredeki bu hastalığın giderilmesi için teftiş kurulları tüzük, yönetmelik ve talimatlarda gerekli değişiklikler yaparak bu müfettişlerin yetiştirilmelerinde de buna paralel tedbirler alınarak teftiş hizmetinin yürütülmesinde inzibati ve cezai görevlerin ikinci plana bırakılması ve teftişin yapıcı yönleri üzerinde durulmasının sağlanması gerekmektedir".

Müfettişler örgüt yöneticilerine çalışmalar hakkında bilgi veren kişiler olduklarına göre, gerçekleri bulmak ve söylemek zorundadırlar. Bu nedenle bağımsız olmaları, çekinmeden cesaretle görev yapabilmeleri, teftiş işlerini her türlü etkiden uzak, sıkıntısız ve huzur içerisinde yerine getirebilecek ölçüde rol oynayabilecek çağdaş yapıya kavuşturulmalı ve müfettişler modern yönetim niteliklerini kazanabilecek şekilde yetiştirilmelidir. Müfettiş yetiştirme uzmanlık eğitimi olarak düşünülmeli ve bu eğitim müfettişinin görev ve rol alanlarını kapsayan nitelikler üzerinde yoğunlaştırılmalıdır. Özellikle uzmanlık eğitimi sırasında müfettişlere, kendilerinden neler bekleneceği konusunda bilgi edinmeleri sağlanmalı; teftiş işlerini en iyi şekilde yapabilmeleri için gerekli bilgi, hüner ve beceriler kazandırılmalı; başarılı olmaları için gerekli isteklilik ve alışkanlıklara sahip olmalarına çalışılmalıdır⁹.

A- Problem

Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında tarihsel, sosyal, kültürel ve ekonomik bağlar bulunmaktadır. Bu bağların tarihsel kökeni Kıbrıs Adası'nın Osmanlılar tarafından fethedildiği 1571 yılına kadar uzanmaktadır.

⁹ Taymaz, a.g.e, s. 50

Osmanlılar, 1571'de Kıbrıs'a yerleştikten sonra Osmanlı eğitim sistemini, Kıbrıs Türk ve Rum toplumuna bütün kurumları ile taşımışlardır. Bu nedenle Kıbrıs eğitim sistemi, Kıbrıs Adası'nın İngiltere'ye geçici olarak devredildiği 1878 tarihine kadar Osmanlı eğitim sisteminin tüm niteliklerini taşımaktadır¹⁰.

İngiliz yönetimi Kıbrıs Adası'na hakim olduktan sonra, Kıbrıs eğitim sisteminin Osmanlı eğitim sisteminden uzaklaştırılması amacı ile birçok düzenlemeler yapmıştır. Eğitim kurumlarında öğrencilere, Türklük'ten çok Müslümanlık düşüncesinin aşılması bir devlet politikası olarak benimsenmiş; tüm çabalar bu doğrultuda yürütülmüş ve eğitim sistemi de bu amaçla gerçekleştirilecek biçimde yapılandırılmıştır. 1878 tarihinden itibaren oluşturulmaya çalışılan Kıbrıs Adası'nın yeni eğitim sistemi, 1974 Kıbrıs Barış Harekatı'na kadar devam etmiştir¹¹.

Barış hareketinden sonra, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Birinci Eğitim Şurası'nda, Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti eğitim sistemlerindeki farklılığın kaldırılması amacı ile, Türkiye Cumhuriyeti eğitim sisteminin aynen alınması kararlaştırılmıştır. Bu karar başarı ile uygulamaya konulmuş ve günümüzde her iki ülkenin eğitim sistemlerinde yapısal paralellik kurulmuştur¹². Eğitim sisteminde sağlanan bu paralellığe karşılık, eğitim sisteminin vazgeçilmez bir parçası olan teftiş alt sisteminde değişiklik yapılmasına izin verilmemiş ve teftişin yapısal ve süreç boyutları aynen korunmaya çalışılmıştır.

Günümüzde, Türkiye'de ve Kuzey Kıbrıs'ta amaç, yapı ve süreç boyutları aynı olan bir eğitim sistemi uygulanmaktadır. Her iki ülkenin teftiş alt sistemlerinin yapı ve işleyişleri ise, birbirinden tamamen farklıdır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti teftiş sistemi Osmanlı, İngiliz, Türk, Yunan ve Rum teftiş sistemlerinin etkileri ile oluşmuş ve adeta bu ülkelerin teftiş sistemlerinin bir bileşkesi konumuna gelmiştir. Sonuçta da Türkiye Cumhuriyeti teftiş sistemi ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti teftiş sistemi arasında çok az paralelliklere karşılık büyük farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Her iki ülkede teftişten beklenen amaçlar, amaçların gerçekleştirilmesi için müfettişe verilen görev, yetki ve sorumluluklar çok az farklılık-

¹⁰ Ali Suha, "Turkish Education in Cyprus", *The First International Congress of Cypriot Studies*, Ankara, 1971, s. 235-249

¹¹ Halil Aytekin, *KKTC Eğitim Sisteminde Yapısal Dönüşüm*, Lefkoşe, 1993, s. 6-9

¹² KKTC Milli Eğitim Yasası (17/1986), md. 22, *Resmi Gazete*, 11.6.1986 tarih ve 51 sayılı.

larla hemen hemen aynıdır. Gerek Türkiye'de ve gerek Kuzey Kıbrıs'ta müfettişlere verilen görevler yasal metinlerde; inceleme-araştırma, rehberlik ve mesleki yardım, denetim, soruşturma, şeklinde belirlenmiş ve müfettişlere aşağıdaki görev, yetki ve sorumluluklar verilmiştir¹³.

"1. Bağlı olduğu kurumun merkez ve taşra örgütlerinin her türlü işlerini, amaç, ilgili kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelele uygunluğu açısından teftiş programı ve esaslarına göre incelemek ve denetlemek.

2. Teftiş, edilen kurumlardaki görevlilerin yeterliliklerini, çalışmalarını, tutumlarını değerlendirerek, başarılarını artırmak üzere yardımda bulunmak, isteklendirmek ve güdülemek.

3. Teftiş sırasında karşılaşılan yanlışlıkların, eksikliklerin ve aksaklıkların giderilmesi için önlemler almak, sorunları çözümlenme yollarını aramak, ilgililere yardım etmek, gerektiğinde başkanlığa bildirmek.

4. Teftiş ve sistemin gelişmesine katkıda bulunacak inceleme ve araştırmalar yapmak, kurulca gerekli görülen kurs, seminer, konferans ve toplantılara gözlemci olarak katılmak.

5. Mesleki yayınları izlemek, kurum personel ve yöneticilerine tanıtmak, gerekli açıklamalarda bulunmak.

6. Kurumlarda çalışan personel ve yöneticilerin karşılaştıkları kişisel ve mesleki sorunların çözümüne yardımcı olmak.

7. Teftiş edilen kurum veya personelin çalışmalarını ve başkalarını objektif olarak değerlendirmek.

8. Yasa dışı eylemlerde bulunanlar hakkında durumu gereklerine uygun olarak incelemek, soruşturmak ve gerekli işlemi yapmak.

9. Teftiş çalışmalarının sonuçlarını, raporlarla veya fezleke ile, belirli süreler içinde, usulüne uygun olarak Teftiş Kurulu Başkanlığına bildirmek.

10. Yukarıda belirlenenler dışında, kanun, tüzük ve yönetmeliklerde verilen görevleri yerine getirmek".

Müfettişlerin bu görevleri yapabilmeleri için her iki ülkede farklı teftiş sistemleri oluşturulmuştur. Bu farklılıklar, teftişin daha çok yapı boyutunu kapsamaktadır. Ekonomik, kültürel, sosyal, siyasal ve yönetsel yapıları arasında farklılıklar bulunmayan bu iki ayrı ülkede amacı, ilkeleri ve işleyişi aynı olan eğitim sistemi uygulanmaktadır. Buna karşılık eğitim sisteminin bir alt sistemi olan teftiş sisteminin yapı ve işleyişinde büyük

¹³ Taymaz, a.g.e., s. 33-34

farklılıklar bulunmaktadır. Bu yapısal ayrılıklar müfettişlerin rol, görev, davranış ve süreç boyutlarını etkilemekte ve sonuçta her iki ülke açısından müfettiş niteliklerinde farklılıkların ortaya çıkması beklenmektedir.

Beklenen bu farklılıkların teftiş alt sisteminin yapı ve işleyişinden kaynaklanıp kaynaklanmadığının belirlenmesi, müfettişlerin görevlerini amaçlanan düzeyde yerine getirebilmesi için her iki ülkede uygulanabilecek bir teftiş modeli geliştirilmesi bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

B- Araştırmanın Amacı

Türkiye ve Kıbrıs Türk toplumları kültürel, siyasal, yönetsel ve eğitim sistemleri açısından aynı özelliklere sahiptir. Bu ortak özelliklere rağmen eğitim sistemlerinde farklı teftiş sistemleri uygulanmaktadır. Bu farklılıklara bağlı olarak müfettişin kişisel ve uzmanlık niteliklerinde farklılıklar beklenmektedir. Her iki ülkede de müfettişin niteliklerini belirlemek; müfettişin kişisel ve uzmanlık nitelikleri ile teftiş sisteminin yapı ve işleyişi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak bu araştırmanın temel amacıdır.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevaplar aranmaya çalışılmıştır:

Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde;

1- Teftiş sistemleri arasında benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

2- Eğitim müfettişlerinin kişisel nitelikleri arasında farklılık var mıdır? Müfettişlerin kişisel niteliklerine ilişkin olarak, öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

3- Eğitim müfettişlerinin;

a) Rehberlik,

b) Denetim,

c) Moral verme,

d) Güdüleme,

e) Yöneticilik,

f) Değerlendirme, boyutlarını kapsayan uzmanlık nitelikleri arasında farklılıklar var mıdır? Bu niteliklere ilişkin olarak, öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

C- Araştırmanın Önemi

1950'li yılların sonlarına doğru, altı Avrupa ülkesi, aralarında bir ekonomik bütünleşme oluşturmak üzere bir deneyime girişti. Bütünleşmenin ilk halkası konumundaki gümrük birliğini öngörülen süreden önce gerçekleştiren bu ülkeler, aralarındaki sosyo-ekonomik yakınlaşma derecesini giderek artırdılar. Siyasal açıdan da bütünleşmeyi amaçlayan altı Avrupa ülkesinin sayısı, sonraki katılımlarla 15'e yükseldi. Böylece, topluluk ABD ve Japonya'nın yanısıra, dünyanın başlıca ekonomik güçlerinden biri konumuna geldi¹⁴.

Türkiye'nin bu genişleyen Ortak Pazar'a katılma çabaları 12 Eylül 1963'de imzalanan Ankara Antlaşması ile gerçekleşti. Bu antlaşmaya göre, Ortak Pazar ile Türkiye'nin ilişkileri; hazırlık dönemi, geçiş dönemi ve son dönem olmak üzere üç aşamaya ayrılmıştır. Bu antlaşmaya dayalı olarak Türkiye 1 Ocak 1996 tarihinden geçerli olmak üzere Ortak Pazar Ülkeleri Topluluğu ile Gümrük Birliği Antlaşması'nı imzalayarak tam üyelik konusunda ciddi mesafe katetmiştir. Buna karşılık da Kıbrıs Rum kesiminin tam üyeliğinin engellenmeyeceği konusunda taahhütte bulunmak zorunda kalmıştır¹⁵.

Kıbrıs Rum kesimi, 1960'da Türk ve Rum toplumlarınca oluşturulan Kıbrıs Cumhuriyeti'ni kendilerinin temsil ettiğini ileri sürerek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni tanınamaktadır. Kıbrıs Rum kesiminin akıl almaz bu yaklaşımına karşılık, gerek Türkiye Cumhuriyeti ve gerekse Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yetkilileri, Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tüm alanlarda entegre olabileceğini açıklamışlardır¹⁶.

Kıbrıs Rum kesiminin Ortak Pazar'a üyeliği için öngörülen süreç başlatıldığına göre, Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin entegre olma olasılığı da kaçınılmaz bir konuma gelmiştir. Bu nedenle her iki ülkenin eğitim sistemleri aynı olduğuna göre, teftiş sistemlerinde de paralellik sağlanması bir zorunluluk haline dönüşmüştür. Bunun için aşağıdaki seçenekler bulunmaktadır:

¹⁴ Ahmet Gökdere, *Avrupa Topluluğu*, Ankara, 1989, s. IX; Y. Sezai Tezel, *Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri ve Gümrük Birliği*, Ankara, 1996, s. 3-18.

¹⁵ *Simerini Gazetesi*, 17. 7. 1996; *Milliyet* 18.7.1996

¹⁶ *Cumhuriyet*, 20.7.1996; *Kıbrıs*, 20.7.1996; *Halkın Sesi*, 20.7.1996; *Newsweek*, 26 August 1996, s. 10-11.

* Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Türkiye Cumhuriyeti teftiş sistemini uygulamak,

* Türkiye Cumhuriyeti'nde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti teftiş sistemini uygulamak,

* Her iki ülkede, ortak bir teftiş modelini uygulamaya koymak.

Bu araştırmadan elde edilecek veriler, her iki ülke teftiş sisteminin entegre edilmesi sürecinin oluşturulmasında, karar vericilere doğru tercih yapabilmeleri konusunda yol göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

D- Araştırmanın Sayıtları

Araştırmada kullanılan anket, bulgular ve yorumları aşağıda sıralanan sayıtlara dayanmaktadır:

1- Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlıkları kayıtlarından elde edilen bilgi ve istatistik veriler doğrudur.

2- Veri toplama aracı olan anket, araştırmacı ve uzman görüşlerine dayandırıldığından ve bir grup öğretmen üzerinde denediğinden geçerlik ve güvenilirliğe sahiptir.

3 Ankette yedi alt faktör altında toplanan maddeler tek bir ortak niteliği ölçer. Bu da o faktörün adıyla adlandırılır.

4- Faktörlerin içtutarlık katsayıları $\cdot 89$ 'dan büyük olduğundan bu değerler her bir faktör güvenilirliğinin bir kanıtı olarak kabul edilir.

5- Araştırmada kullanılan ankete öğretmenler doğru cevap vermişlerdir.

6- Örneklem yöntemi evrenin yapısına uygun olup, örneklem grubu evreni temsil edici niteliktedir.

7- Kullanılan çözümleme yöntemleri verilerin doğasına ve araştırmanın amacına uygundur.

E- Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1- 1995-1996 öğretim yılında Ankara ilinde bulunan ilköğretim okulları, ortaokullar ve genel liselerde görev yapan öğretmenlerle,

2- 1995-1996 öğretim yılında Lefkoşe'de bulunan ilkokul, ortaokul, genel lise ve genel lise kapsamında bulunan maarif kolejlerinde görev yapan ve Öğretmenler Yasasına tabi olan öğretmenlerle,

3- Bulgular, araştırmada izlenen yöntem ve araç olarak kullanılan anketle, sınırlı tutulmuştur.

F- Tanımlar

Araştırmada geçen bazı kavramlar aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır.

İlköğretim: Beş yıllık ilkokullar ile üç yıllık ortaokullardan meydana gelen; ilkokulun son sınıfı bitirildiğinde, ilkokul diploması; ortaokulun son sınıfı bitirildiğinde, ortaokul diploması veren eğitim kurumlarıdır¹⁷.

Ortaöğretim: Sekiz yıllık ilköğretime dayalı, en az üç yıllık öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarıdır¹⁸.

Genel Lise: Sekiz yıllık temel eğitime dayalı en az üç yıllık genel öğretim veren kurumlardır.

Yeterlik: Bireylerin, görevleri ile ilgili rollerini, rol amaçlarına uygun olarak yerine getirebilme gücüdür¹⁹.

Nitelik: Bireylerin, yeterliliklerinin davranış haline dönüştürülen bölümüdür²⁰.

Teftiş Kurulu: Milli Eğitim Bakanlığının yönetimi ve denetimi altında bulunan, merkez örgütü dahil bütün kurum ve kuruluşların her türlü işlemlerini denetlemek, alınması gereken önlemlere esas olacak inceleme ve araştırmaları yapmak, eğitim ve öğretimin ana sorunlarını sürekli, ciddi ve çağdaş yöntemleri ile ortaya çıkarmak; rehberlikte bulunmak, mevzuattan sapmalara neden olanlar hakkında inceleme ve soruşturma yapmak üzere örgütlenmiş, doğrudan Milli Eğitim Bakanına bağlı bir kuruluştur²¹.

¹⁷ Milli Eğitim Temel Kanunu, Resmi Gazete, 24.6.1973 tarih ve 14574 sayılı md. 24

¹⁸ A.g.e., md. 26

¹⁹ Hüseyin Başar, Eğitim Müfettişlerinin Seçilmesi ve Yetiştirilmeleri (Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara, 1985, s. 14

²⁰ V.İ. Charalambopoulos, Genel Öğrenim ve Öğretim Organizasyonları, Atina, 1986, s. 16 (Kitap Rumca, Türkçe'ye çevrilerek buraya aktarıldı).

²¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Avrupa Birliği Ülkeleri Eğitim Denetimi, Ankara, 1996, s. 44.

İlköğretim Müfettişleri Kurulu: İllerde Milli Eğitim Müdürlüklerinin yönetimi ve denetimi altında bulunan ilköğretim kurumları ile ilköğretim düzeyindeki kurum ve kuruluşların her türlü işlerini denetlemek, rehberlikte bulunmak, gerektiğinde inceleme ve soruşturma yapmak üzere örgütlenmiş İl Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı bir kuruluştur²².

Teftiş Dairesi Müdürlüğü: KKTC'de teftiş işlerinin organizesi yapılan ve müdürü siyasi kurallara göre atanan, eğitim bakanlığına bağlı bir birimdir²³.

Kamu Hizmeti Komisyonu: KKTC'de devlet memurları ile ilgili tüm işlemleri yapan, siyasi iktidarlara bağlı olmayan bir anayasal kuruluştur²⁴.

Bakanlık Müfettişi: Milli Eğitim Bakanlığı merkez ve taşra örgütü ile Bakanlığa bağlı olarak orta dereceli okullarda, Bakanlığın teftiş ve muhakemesine tabi bütün kuruluşlarda denetim, rehberlik, inceleme ve soruşturma yapan kişidir²⁵.

İlköğretim Müfettişi: Valiliklere bağlı olarak, ortaöğretim öncesi eğitim kuruluşlarında rehberlik, denetim, inceleme ve soruşturma görevi yapan ilköğretim müfettişler kurulunun üyesidir²⁶.

Eğitim Müfettişi: KKTC'de eğitim örgütünde her türlü eğitim öğretim kurumlarında rehberlik ve meslekî yardım, denetim, değerlendirme, inceleme ve soruşturma görevi yapan, atamaları Kamu Hizmet Komisyonu'nca yapılan kişilerdir²⁷.

Öğretmen Koleji: KKTC'de 1937 yılından beri ilköğretim kurumlarına öğretmen yetiştiren lise sonrası dört yıl süreli bir yüksek öğretim kurumudur²⁸.

²² MEB İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği, *Resmi Gazete*, 27.10.1990 tarih ve 20678 Sayılı Md. 27.

²³ KKTC Milli Eğitim Bakanlığı, Teftiş Dairesi Daire Müdür Mevkii Hizmet Şeması, *Kadro Cetveli*, II, 1994.

²⁴ Zaim M. Necatigil, *KKTC'de Anayasa ve Yönetim Hukuku*, Lefkoşe, 1988, s. 153-155.

²⁵ Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü, *Resmi Gazete*, 19.2.1993 tarih ve 21501 sayılı, md. 8, 9, 10.

²⁶ MEB İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği, md. 34.

²⁷ KKTC Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Dairesi Müdürlüğü Kadroları Hizmet Şemaları Tüzüğü, *Resmi Gazete*, 11.6.1982 tarih ve 47 sayılı.

²⁸ Halil AYTEKİN, *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Sistemi*, (KKTC Milli Eğitim Bakanlığınca çoğaltma), Lefkoşe, 1990, s. 34.

Maarif Koleji: KKTC'de, Türkiye'deki Anadolu Liselerinin karşılığı olan bir ortaöğretim kurumudur²⁹.

G- Kısaltmalar

A.g.a.,	: Adı geçen araştırma
A.g.e.,	: Adı geçen eser
A.g.m.,	: Adı geçen makale
A.g.y.,	: Adı geçen yasa
Akt.,	: Aktaran
AÜSBE.,	: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Çoğ.,	: Çoğaltma
D.,	: Derece
EYDP.,	: Eğitim Yönetimi, Denetimi ve Planlaması
F.,	: Farklılık
HÜ.,	: Hacettepe Üniversitesi
KC.,	: Kıbrıs Cumhuriyeti
KHK.,	: Kamu Hizmet Komisyonu
KKTC.,	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KLSD.,	: En Küçük Önemli Farklar Testi
KTFD.,	: Kıbrıs Türk Federe Devleti
MEB.,	: Millî Eğitim Bakanlığı
O.,	: Okul
RG.,	: Resmi Gazete
T.C.,	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK.,	: Türk Dil Kurumu
Ü.,	: Ülke

H- İlgili İnceleme ve Araştırmalar

Bu araştırmanın teorik temellerini oluşturabilmek için yapılan çalışmada, doğrudan müfettişlerin niteliklerini kapsayan araştırma ve yayınlara rastlanamamıştır. Bu açıdan eğitim alanında yapılmış araştırmaların, çalışma konumuza ilişkin bölümleri özet olarak aşağıda verilmiştir.

²⁹ Erhan Sınay, *Türk Eğitim Sistemi İle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması*, (Yayınlanmamış A. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1995, s. 85.

1- Türkiye'de Yapılan İnceleme ve Araştırmalar

M. Fevzi Öz, Türk Eğitim Sisteminde "İlköğretim Müfettişlerinin Rolü" konulu araştırmasında, 912 ilköğretim müfettişi ile çeşitli bölgelerde görev yapan toplam 1065 ilkokul öğretmenine anket uygulamış ve değerlendirmede şu sonuçlara ulaşmıştır³⁰.

1- Türk Eğitim Sisteminde ilköğretim müfettişlerinin görev alanlarını belirleyen yasal metinler, çağdaş teftiş anlayışının gerisinde kalmıştır.

2- Öğretmene meslekî yardım ve rehberlikte bulunabilme başarısı ile müfettişlerin gördükleri öğrenim düzeyleri arasında doğrusal bir ilişki bulunmamaktadır.

3- Türk Eğitim Sistemi içerisinde önemli rolü olduğu tesbit edilen ilköğretim müfettişlerinin, bu rollerini beklediği şekilde yerine getirebilmek için, mevzuatın istediği ve modern teftiş anlayışının öngördüğü seviyeye ulaştırılmaları gereklidir. Bunun için, hem mevzuatın modern teftiş anlayışına göre geliştirilmesine, hem de ilköğretim müfettişlerinin meslek öncesinde daha iyi yetiştirilmelerine ihtiyaç vardır.

Galip Karagözoğlu'nun, "İlköğretimde Teftiş Uygulamaları" konulu araştırmasında, ortaya konulan bulgulardan bazıları şunlardır³¹.

1- Öğretmenler, öğretimdeki başarılarının artırılmasında müfettişlerin denetim davranışlarının etkili olmadığına inanmaktadırlar.

2- Müfettiş ve öğretmenlerin çoğunluğu ilköğretim müfettişlerinin en az lisans öğrenimi görmeleri gerektiğini belirtmektedirler.

3- Öğretmenler eğitim etkinliklerinin planlanması ve uygulamaya konulması konusunda müfettişlerden yeterli oranda yardım alamadıkları görüşündedirler.

4- Öğretmenler müfettişlerinin görüşlerinin aksine, teftişin öğretmenlerin zayıf yanlarını bulmaya yönelik olduğunu; ders teftiş raporlarında da bir tehdit aracı olarak yaklaşıldığını ileri sürmektedirler.

5- Araştırmaya katılan milli eğitim müdürleri, ilköğretim müfettişleri, ilköğretim müdürleri ve öğretmenlerin yaklaşık olarak zamanı, ilköğretim-

³⁰ M. Fevzi Öz, Türk Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü (Yayınlanmamış Doktora Tezi, H. Ü. Eğitim Bölümü), Ankara, 1977

³¹ Galip Karagözoğlu, İlköğretimde Teftiş Uygulamaları (Yayınlanmamış Doçentlik Tezi), Ankara, 1977

deki teftiş sisteminin modern teftiş ve değerlendirme esaslarına göre yeniden düzenlenmesi gerektiğine inandıklarını belirtmektedirler.

Nezahat Seçkin, Milli Eğitim Bakanlığı müfettişlerinin, hizmet öncesi ve hizmet-içi yetiştirilmelerine esas olmak üzere, göstermesi gereken ve göstermekte olduğu yeterlilikler ile bu yeterliliklerin oluşturduğu görev alanlarının, kendilerine ve görev ilişkisi bulunan meslek gruplarının algılarına göre saptanması ve önceliklerine göre sıralanması amacıyla yaptığı "M.E.B. Müfettişlerinin Yeterlilikleri" konulu araştırmasında aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşmıştır³².

1- Müfettişlerin göstermeleri gereken yeterliliklerin oluşturduğu görev alanlarında en düşük önem derecesi, müfettişler ve milli eğitim müdürlerinde "personelcilik", okul müdürlerinde "çevre ile ilişkiler", tüm gruplarda ise "işletmecilik" alanında toplanmıştır.

2- Müfettişlerin göstermekte oldukları yeterliliklerin oluşturduğu görev alanlarına verilen önem dereceleri açısından, müfettişler en yüksek puanı "değerlendirme"ye, en düşük puanı "personelcilik"; diğer gruplar ise en yüksek puanı "işletmecilik", en düşük puanı "çevreyle ilişkiler" alanına vermişlerdir.

Araştırmacı tarafından, "program-öğretim", "personelcilik", "öğrenci kişilik hizmetleri", "işletmecilik", "meslekî rehberlik", "çevre ile ilişkiler" ve "değerlendirme" olarak sıralanan müfettişlerin görev konularında araştırmaya katılan grupların, çoğunlukla teftişin teknik yönlerini kapsayan alanlarında ortak görüş birliğine vardıkları anlaşılmaktadır. Buna karşılık teftişin kavramsal ve süreç yönlerine ilişkin yeterliklerin, teknik yeterlikler düzeyinde önemsemediği belirlenmiştir.

Hüseyin Başar, müfettişlerin rol ve yeterliklerini belirlemek, seçilme ve yetiştirilme konularındaki görüş ve mevcut uygulamaları ortaya koymak amacıyla yaptığı "Eğitim Müfettişlerinin Seçilmesi ve Yetiştirilmesi" adlı araştırmasında saptadığı yargıları özet olarak şöyle sıralamak mümkündür³³.

1- Türkiye'de müfettiş seçme ve yetiştirme süreçlerinde kullanılan yöntemlerin, müfettiş yeterliliklerini ortaya koyabilen yöntemlerle desteklenmesi gerekir.

³² Nezahat Seçkin, Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin Yeterlilikleri (Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü. Eğitim Fakültesi), Ankara, 1978

³³ Hüseyin Başar, a.g.a., s. 218-230.

2- Müfettişlerin öğretmenlik ve yöneticilik deneyimine sahip olmaları gerekir.

3- Müfettişler, öğretmenlik yapabilme hakkı veren öğretim kurumları mezunlarından seçilmelidir.

4- Müfettiş yetiştirme alanları, müfettiş rolleri esas alınarak belirlenmelidir.

5- Müfettiş uzmanlık eğitiminden geçmiş olmalı ve lisans üstü öğrenim görmelidir.

Nihat Bilgen 1990 yılında yayınlanan "Örgüt İklimi" adlı araştırmasını 293 bakanlık müfettişinin katılımıyla yapmıştır. Bu araştırmanın kapsamı açısından önem taşıyan aşağıdaki önerileri geliştirmiştir³⁴.

1- Müfettiş iyi bir devlet memuru; hoşgörülü, sevecen, saygılı, sağlıklı, çağdaş, sayılan, sevilen, imrenilen, aranan, danışılan bir meslektaş olmalıdır.

2- Teftiş kurulu müfettişine, müfettiş de teftiş kuruluna tam olarak güvenmelidir.

3- Teftiş görevi, maliyet-fayda analizine dayalı olarak yeniden düzenlenmelidir.

4- Yatay ve dikey iletişim kanalları belirgin ve açık olmalıdır.

5- Sosyal faaliyetlere önem verilmelidir.

6- Müfettişin özlük haklarına ilişkin problemleri çözümlenmelidir.

7- Müfettişler bilim ve teknolojiadaki çağdaş gelişmeleri sürekli olarak izleyebilmelidir.

Mehmet Bilir "Türk Eğitim Sisteminde Teftiş Alt Sisteminin Yapı ve İşleyişi" adlı araştırmasını toplam 483 müfettiş ve öğretim elemanlarının katkılarıyla yapmıştır. Araştırmacı, "Bakanlık Teftiş Kurulu", "Teftiş Bölgesi", "Teftiş Merkezi" ve "Teftiş Noktası" kademelerine dayandırılan dört düzeyli "Yönetim Tabanlı Teftiş Modeli" önerisinde bulunmuştur. Model ile ilgili gerekçeleri ise aşağıda belirtilen görüşlere dayandırılmaya çalışılmıştır³⁵.

³⁴ H. Nihat Bilgen, **Örgüt İklimi**, Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu, Ankara, 1990

³⁵ Mehmet Bilir, **Türk Eğitim Sisteminde Teftiş Alt Sisteminin Yapı ve İşleyişi** (Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara, 1991

- "a- Yardım edici, geliştirici, teftişte işbirliği ilkelerine uygun teftiş amaçlarını benimseme.
- b- Teftişin objektif olması.
- c- Teftiş yapısının eğitimde bütünlük ilkesine uygun olması.
- d- Teftiş yapısının teftişte işbirliği ilkesine uygun olması.
- e- Müfettişlerin nitelik ve nicelik yönünden yeterli olması.
- f- Müfettişlerin hizmet alanlarına göre önceden yetiştirilmesi.
- g- Hizmet öncesi ve hizmet-içi yetiştirmenin önemi.
- h- Teftişte aranan hususların bilinmesi.
- ı- Eğitim personelinin karar sürecine katılması.
- j- Öğretmenin pedagojik serbestisinin olması.
- k- Yetki ve sorumlulukların dengeli dağılması.
- l- Teftişin müfettiş ile birlikte çalışma olduğunun kabul edilmesi.
- m- Mesleki rehberliğin teftiştten önce yapılması.
- n- İnceleme araştırma konularının eğitim problemlerini kapsamaması.
- o- Araştırma sonuçlarının ilgililere duyurulması.
- p- Soruşturma görevinin tarafsız yapılması."

Araştırmacı "teftiş sisteminin benimsenen amaçları gerçekleştirilmede varolan yapı ile bu yapı içindeki işleyiş yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, "benimsenen amaçları gerçekleştirecek yeni bir yapı ve işleyiş modelinin geliştirilmesine gereksinim vardır" sonucuna ulaşmıştır.

Asım Özdemir, "Ortaöğretim Kurumlarında Denetim" konulu araştırması sonuçlarına göre, bakanlık müfettişleri ile ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticisi ve öğretmenlerin "ortaöğretimde ders denetimi"ne ilişkin görüşlerine dayalı şu önerilerde bulunmuştur³⁶.

1- Okullara yeterli sayıda nitelikli psikolojik danışma ve rehberlik uzmanları gönderilmelidir. Ayrıca öğretmenler de psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri yönünden bilinçlendirilmelidir.

2- Öğretmenlerin denetim ve değerlendirmesinde okulun eğitsel imkanları, sınıflardaki öğrenci sayısı, öğretmenlerin derse devam durumu, öğretmenlerin o andaki psikolojik durumları da dikkate alınmalıdır.

³⁶ Asım Özdemir, *Ortaöğretim Kurumlarında Denetim* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara 1990

3- Müfettiş sayısı branş yönünden öğretmen sayısı ile dengelenmelidir.

4- Rehberlik göreviyle soruşturma görevi aynı kişide toplanmamalıdır. Ayrıca rehber müfettişlerinin öğrenim düzeyleri ve meslek deneyimlerinin öğretmenlerden üst seviyede olması sağlanmalıdır.

Mustafa Yalçinkaya, Türkiye'de ortaöğretim kurumlarında yapılan denetimlerde karşılaşılan aksaklıklar ile önemli görülen konularda beklentileri belirleyerek denetim sisteminin gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla yaptığı "Ortaöğretimde Ders Denetimi" konulu çalışmasında aşağıdaki sonuca ulaşmış ve sistemin yapısı ile ilgili önerilerde bulunmuştur³⁷.

Araştırma bulgularına göre şu sonuçlar elde edilmiştir:

1- Ders denetiminde öğretmen değerlendirmesi için ankette yer alan ders etkinliklerinin hemen tamamı bütün gruplarca dikkate alınmaya değer bulunmuştur.

2- Ders denetimleri ile ilgili görevler konusunda bakanlık müfettişleri genellikle görevlerini yerine getirdiklerini belirtirlerken, okul yöneticileri ve öğretmenler bu görevlerin genelde "orta" derecede yerine getirildiğini belirtmişlerdir.

3- Tartışmalı bazı denetim konuları hakkında gruplar genellikle farklı görüş belirtmişlerdir. Bunların arasında "müfettişlerin ders denetimlerindeki beklentileri önceden öğretmenlere bildirilmelidir" görüşünü bütün gruplarda "çok" derece katılmışlardır.

4- Müfettişlikle ilgili görevlerin çok oluşundan dolayı rehberlik ve ders denetim çalışmalarına yeterli zamanın ayrılmayışı, müfettişlerin görevini yerine getirmede karşılaştıkları problemlerin başında yer almıştır.

Araştırmada öngörülen öneriler ise şöyle belirtilmektedir:

- 1- Türk milli eğitiminin amaçlarının uygulamalarda gerçekleşme durumu denetimlerde izlenmelidir.
- 2- Denetimler, eğitim-öğretimin geliştirilmesi ve öğretmenin başarısının artırılması amacıyla yapılmalıdır.
- 3- Rehberlik ve yetiştirme çalışmalarına gereken önem verilmeli, daha fazla zaman ayrılmalıdır.

³⁷ Mustafa Yalçinkaya, Ortaöğretimde Ders Denetimi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara, 1991

- 4- Öğretmenlerin başarı durumları belirlenirken; bilimsel yöntemlerle değerlendirme yapılmalı, bu değerlendirme-lerde okul ortamı, çevre ve öğretmenlerin içinde bulunduğ u psikolojik durum gözönüne alınmalıdır.
- 5- Morali yükseltmek için ödüllendirme yöntemlerine başvurulmalıdır.
- 6- Denetimler daha yakından, daha sık ve daha uzun süreli olmalıdır.
- 7- Denetim-rehberlik görevi ile soruşturma görevi ayrı müfettişler tarafından yürütülmelidir.
- 8- Müfettişler beklentilerini denetimden önce öğretmenlere bildirmeli; daha da önemlisi, denetimler öğretmenlerle birlikte planlamalı ve bu plana göre yapılmalıdır.

Sonuç olarak Türkiye'de yapılan bu araştırmalar Türk eğitim sisteminde teftiş alt sisteminin yeniden düzenlenmesine ihtiyaç bulunduğunu ortaya koymaktadır.

2- Kıbrıs'ta Yapılan İnceleme ve Araştırmalar

Kıbrıs'taki teftiş sistemi ile ilgili doğrudan yapılmış araştırmalar bulunmamaktadır. Ancak birçok çalışmalarda teftiş sistemine ilişkin bazı görüşlere rastlanmaktadır. Bu çalışmaların bir kısmı aşağıda verilmiştir.

29 Mart 1884 tarihinde Lefkoşa'da seçimle kurulan ilk Maarif Encümenin, 1959 yılına kadar devam eden çalışmalarında teftişe ilişkin inceleme ve araştırmalara dayalı kararlarını şöyle sıralamak mümkündür³⁸.

1- Vazifeden çıkarılacak suçlu öğretmenler hakkında karar alınırken müfettiş raporu esas alınmalıdır.

2- Okullar müfettişlerinin Maarif Encümeni üyesi sayılması.

3- Okullar müfettişlerinden özel izin alınmadıkça hasat zamanında okulda öğrenci bulunsun bulunmasın okulun kapalı tutulması.

4- Okullarda okutulacak ders kitaplarının müfettişlerce seçilmesi.

5- Köy komisyonuna birer genelge gönderilerek köylerine müfettiş gittiği zaman ilgi göstermeleri.

³⁸ Kıbrıs İlkokul Maarif Encümenleri ve Aldıkları Başlıca Kararlar Dosyası, KKTC Arşivi 1884-1959; Hasan Behçet, Kıbrıs Türk Maarif Tarihi (1571-1968), Lefkoşe, 1969, s. 75-109

6- Müfettişlerin icap eden kasaba okullarına öğretmen yardımcısı tayin etmeğe yetkili kılındığı.

7- Okul bahçelerinin denetimi için ziraat müfettişliğinin kurulması.

8- Müftü tarafından öğretmenlere verilen imamlık sertifikasının okullar baş müfettişince onayından sonra kabul edilmesi.

9- Öğretmenleri sınav yapacak, tayin edecek ve becayışlerini kabul edecek komisyonda müfettişlerinde asıl üye olarak görev alması.

10- 1937 yılından itibaren müfettiş olarak görevlendirileceklerde öğretmen koleji mezunu olması, İngilizce ordinary ile distinction sınavını geçmesi şartının aranması.

11- Kasaba ve köy okul komisyonlarının hesabını teftiş etmek üzere bir hesap müfettişliği kadrosu tahsisi.

12- Müfettiş sayısının artırılması ve rehberlik için özel müfettişler alınması.

13- Müfettişlerin ön deneyim kazanabilmesi için müfettiş yardımcılığı kurulması.

1949 yılında Kıbrıs Türk liderlerinden önde gelen isimlerinden 8 kişilik bir grup, Kıbrıs Adası'nın İngiliz yöneticilerine sunmak üzere "Türk İşleri Komisyonu Ara Raporu-1949" adlı bir rapor hazırladılar. Bu raporda Kıbrıs Türk toplumunu ilgilendiren sorunlar; evkaf, müftülük, aile kanunu, maarif ve şeriye mahkemeleri şeklinde ortaya konmuştu. Raporun maarifle ilgili bölümünde, teftiş sistemine ilişkin ve ileriki yıllarda uygulamaya konulan şu konular bulunuyordu³⁹.

1- Deneyimli öğretmenler Türkiye veya İngiltere'de pedagoji tahsili gördükten sonra müfettiş olmalıdır.

2- Müfettişlere eğitim-öğretimle ilgili icrai yetki verilmelidir.

3- Her türlü sınav komisyonlarında mutlaka bir müfettiş bulunmalıdır.

4- "Okulların murakabe ve nezareti Maarif Dairesi tarafından muhafaza edilmelidir". Maarif Dairesi kararlarında müfettiş raporunu esas almalıdır.

G.F. Sleight 1949-1950 öğretim yılında hazırlanan ve 1951 yılında yayınlanan raporunda; Kıbrıs Türk toplumu eğitim kurumlarının, Kıbrıs Rum toplumu eğitim kurumlarından niteliksel olarak geri kaldığını belir-

³⁹ Rüya Tokatlıoğlu, Eğitim Raporu (1949 Türk İşleri Komisyonu Ara Raporu), Lefkoşe, 1991, s. 14-17; Kemal TARAKPINAR ve Demiray DOĞANSAL, Dr. Fazıl Küçük (1906-1984), Lefkoşa, 1991, s. 204-206.

mekte ve bunun sorumluluğunu Türk müfettişlere yüklemektedir. Rapora göre⁴⁰;

1- Türk müfettişlerinin seçiminde titizlik gösterilmemekte, buna karşılık Rum müfettişlerin seçiminde hassas davranılmaktadır.

2- Rum müfettişler eğitim-öğretim konularına ek olarak tarım, teknik, sağlık ve yönetim organizasyonu konularında da yetiştirilmektedir. Türk müfettişlerinin hizmet öncesi ve hizmet-içi eğitimlerinde sadece eğitim ve öğretime yer verilmektedir.

Birinci Türk Eğitim Şurası için hazırlanan raporda, Kıbrıs Türk eğitim sistemi içinde teftiş sisteminin korunması ve Türkiye'de uygulanan teftiş sistemine geçilmemesi vurgulanmaktadır⁴¹.

3- Yurtdışında Yapılan İnceleme ve Araştırmalar

Müfettişlerin niteliğini kapsayan ve son on yıl içinde yayınlanmış sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Konumuzla ilişkili olan ve ulaşılabilen çalışmaların bazıları aşağıda verilmiştir.

Thomas J. Sergiovanni ve Robert J. Starratt "Supervision" adındaki kitabında teftişin tarihi gelişimi, yönetim şemasını, stratejilerini, modelleri ve gelecekteki beklentileri açıklayarak teftişin moral ve güdüleme boyutları üzerinde durmuşlardır⁴².

Micheal Fuzlan, 25 idare heyeti ve 4 bakanlık ofisinden seçilen müfettiş memurlarından mülakat ile elde ettikleri verilerin değerlendirilmesi sonucunda idare heyeti müfettişlerinde 5 çeşit rol, bakanlık müfettişlerinde ise 3 çeşit rol tipi belirlenmiştir. Her iki grupta da müfettişlerin uzmanlık niteliklerine dayalı rolleri ilk sırayı almıştır⁴³.

Patricia Mc. Carth'ın müfettiş rollerine ilişkin araştırmasında, müfettiş rolleri önem derecesine göre şöyle sıralanmıştır: Mesleki yardım ve

⁴⁰ G.F. Sleight, Report Of The Department of Education For The School Year 1949-1950, Nicosia, 1951, 11-18

⁴¹ Eğitim Bakanlığı, Birinci Kıbrıs Türk Eğitim Şurası'nın İncelemesine Sunulacak Esaslar, (Çoğ.) Lefkoşe, 1975

⁴² Thomas J. Sergiovanni ve Robert J. Starratt, Supervision Human Perspectives, McGraw-Hill Book Company, 1988

⁴³ Micheal Fuzlan, The Supervisory Officer in Ontario Current Practice and Recommendations for the Future, Toronto, 1987

rehberlik (0,44), öğreticilik (0,20), değerlendiricilik (0,17), yöneticilik (0,12), psikolojik danışmanlık (0,5)⁴⁴

Janet Lindgren, müfettişlerin denetimsel niteliklerinin öğretmenler tarafından algılanmasını konu edinen araştırmasında, "müfettişlerin kişisel ve meslekî niteliklerinin bir bütün olarak ele alınması gerektiği"ni belirlemiştir⁴⁵.

Richard P. Halgin'in araştırmasında öğretmen algılarına göre yararlı olmayan müfettiş nitelikleri şu şekilde ortaya konulmuştur⁴⁶.

- Uzmanlık eksikliği,
- Kişilik çatışmaları,
- Yanlış organizasyonlar,
- Kuramsal anlaşmazlıklar,
- Karşılıklı çatışma,
- Yönetim kanunlarına gerektiğinden fazla zaman ayırma,
- Müfettişin işi ile ilgili yararsız tartışma.

⁴⁴ Patricia Mc Carth, "clinical supervision of psychology": A. Survey of Experienced Practitioners. Revised and Resubmitted to professional psychology Research and practice, 1993.

⁴⁵ Janet Lindgren, *Evaluating Your Super Indent*, Sacramento, 1985.

⁴⁶ P. Halgin Richard, "Pragmatic Blending of Clinical in The Supervisory Relationship", *The Clinical Supervisor*, Vol., 3, Winter 1985-86.

BÖLÜM II

MÜFETTİŞ NİTELİKLERİ

A- Nitelik Kavramı

Nitelik oldukça kapsamlı ve farklı alanlarda farklı anlamlar çağrıştıran görece bir kavram olup, Latince "qualites" ve "qualis" sözcüklerinden türetilmiştir. Kalite, bir nesnenin iyi veya kötü olma özelliğidir. Bir kişi ya da sistem ile ilgili kalite denildiğinde, bunların herhangi bir boyutu açısından mükemmelliği veya üstünlüğü anlaşılır. Bir nesnenin kalitesi, onun tanımlanması ile ilgili niteliklere bağlıdır⁴⁷.

Literatürde eğitimle ilgili olarak makro düzeyde çok çeşitli nitelik kavramları üzerinde durulmaktadır. Bunlardan ölçülebilir olanlar, eğitimin türü ve düzeyleri açısından karşılaştırma yapmaya elverişli olanlardır. Karşılaştırma yapabilmenin ön koşulu ise amaçlanan niteliğin davranış haline dönüştürülebilir olmasıdır⁴⁸.

Nitelik kavramı, davranış açısından yaklaşıldığında "bireylerin yeterliliklerinin davranış haline dönüştürülen bölümü" biçiminde tanımlanmaktadır. Yeterlilik temelde "yapabilirlik" kapasitesini, nitelik ise "yaparlık" davranışlarını kapsamaktadır. Bir başka deyişle yeterlik bir kapasiteyi nitelik ise bir ya da birden çok davranışı içermektedir⁴⁹. Bu davranışlar amacı gerçekleştirme, işbaşarma, ürün elde etme, bir işi bitirme gibi

⁴⁷ Nurettin Fidan, "Eğitimde Kalite", H.Ü. Eğitim Fakültesi ve Özel Yükseliş Koleji Eğitimde Kalite Sempozyumu, Ankara, 1989, s. 15; TDK, Türkçe Sözlük, Ankara, 1981, s. 604.

⁴⁸ Lee Harvey and Green Diana, "Defining Quality", *Assessment and Evaluation in Higher Education*, Vol-18, No-1, 1993, pp. 9-34; L.C. Solman (Ed. G. psacharopoulos), "The Quality of Education", *Economics of Education: Research and Studies*, Oxford: pergamon press, 1987, pp. 53-59.

⁴⁹ Charalambopoulos, a.g.e., s. 52-64.

sonuca ulaşıyorsa nitelik sözcüğüne "li" eki eklenerek olumlu, ulaşmıyor ise "siz" ekiyle olumsuz anlamlar yüklenmektedir.

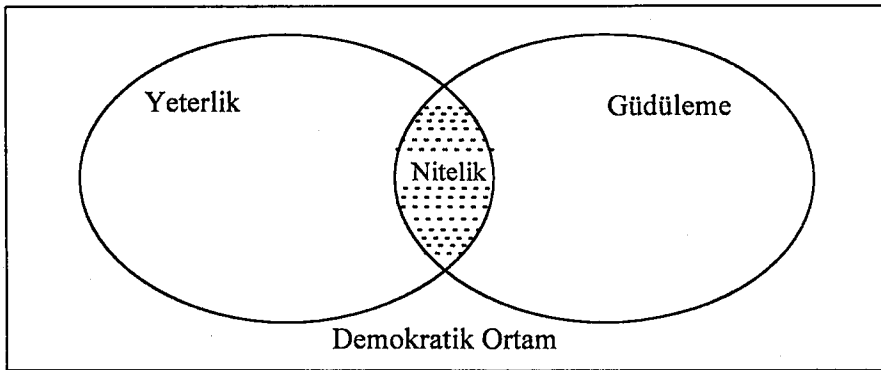
Bir işgörenin örgüte alınışının bir tek nedeni vardır. O da örgütün amacını gerçekleştirmek için işgörene duyulan gereksemdir. Bu gereksemenin gerekçesi ise, işgörenin bir mal ya da hizmet üretmesidir. Bunun içinde işgörenin görevinde yeterli olması gerekir. Yeterlik, bilgi ve becerilerden oluşur. Ancak bir işgörenin işi için gerekli bilgi ve becerilerle donatılmış olması, onun bu bilgi ve becerilerinin tamamını gerektiğinde davranış haline dönüştürülebileceğini göstermez. Başka bir deyişle yeterli olmak, işgöreni bir işi yapmaya hazır kılar, ama bireyin her zaman bu bilgi ve becerilerinin tümünün eyleme dönüştürülebileceği anlamına gelmez. Bilgi ve becerilerinin eyleme dönüştürülebilir bölümü niteliği oluşturur. Bu oluşum şöyle formüle edilebilir⁵⁰.

$$\text{Yeterlik} = f(\text{Bilgi} \times \text{Beceri})$$

$$\text{Güdüleme} = f(\text{Tutum} \times \text{Karşıt})$$

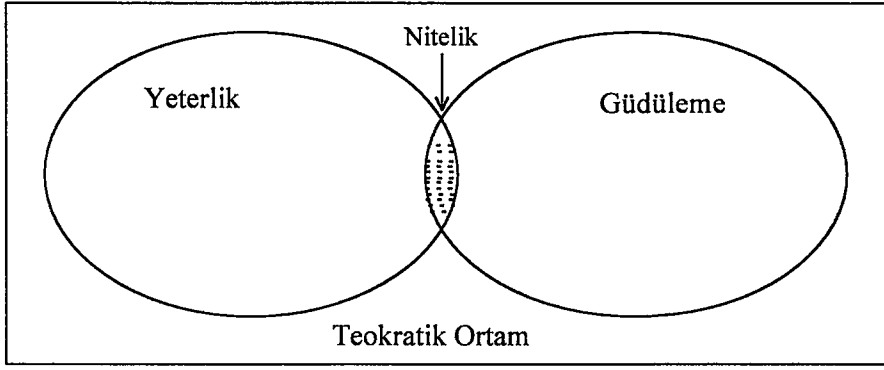
$$f(\text{Yeterlik} \times \text{Güdüleme}) = \text{Davranış (Eylemler Demeti, Nitelik)}$$

Bilgi, beceri ve tutumların davranışa dönüşümünü güçleştiren ya da kolaylaştıran bir çok etkenler vardır. Bu etkenlerin en önemli ve kapsamlı olanı örgütün yönetim biçimidir. Eğer örgüt teokratik bir yapıya sahipse yeterliliğin davranışa dönüşümü azalmakta; demokratik bir yapıya sahipse artmaktadır. Daha açık bir ifade ile demokratikleşme ile işgörenin niteliği arasında doğru orantılı bir ilişki vardır. Bu ilişkiyi aşağıdaki şekilde göstermek mümkündür.

Şekil 1: Demokratik Bir Ortamda Niteliğin Oluşumu

⁵⁰ İ. Ethem Başaran, *Örgütsel Davranış*, Ankara, 1982, s. 195-201.

Şekil 2: Teokratik Bir Ortamda Niteliğin Oluşumu

Eğer işgörenin bilgi, beceri ve tutumları örgütün amaçları doğrultusunda eyleme dönüşmüyorsa ya da dönüştürülemediyse işgörende yabancılaşma, umursamazlık, uyuşum, yerimseme ve özdeşleşim gibi tutum bozuklukları ortaya çıkar⁵¹.

B- Müfettiş Nitelikleri

Eğitim sisteminde müfettişlerin görevlerini yerine getirebilmeleri ve rollerini oynayabilmeleri için aranan yeterlilikleri kazanmış olmaları ve bu yeterlilikleri davranışa dönüştürebilme becerisine sahip olmaları gerekir. Davranışa dönüştürülen bilgi, beceri ve tutum müfettişin niteliğini oluşturur.

Müfettişlerde aranılacak nitelikler genel hatları ile kurumların ilgili yasal metinlerinde belirtilmektedir. Müfettiş olarak atanabilecek elemanların çoğu kez bireysel öğrenim, branş, mesleklerindeki kıdem ve başarı durumları ölçüt olarak kullanılmaktadır. Yeterliliğin ve yeterliliğin davranışa dönüştürülen boyutunu oluşturan niteliğin kaynaklarını ve göstergelerini aşağıda belirtildiği şekilde sıralamak mümkündür⁵².

1. Pedagojik Beceriler:
 - Öğretmenlik kariyerinde özel olarak öğretme ve öğrenme ile ilgili özel bilgileri anlama.
 - Plânlama ve hazırlık,

⁵¹ İ. Ethem Başaran, *Yönetimde İnsan İlişkileri*, Ankara, 1992, s. 217-231.

⁵² M.E.B. İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün 10.01.1996 tarih ve B.08.0.İGM.0.08.01.02/293 Sayılı Ankara Valiliğine yazılan yazıya ekli rapor.

- Öğretim metodları,
- Ders plânı,
- Etkili öğretim,
- Öğretim teknikleri
- Materyal geliştirme,
- Hedef koyma ve değerlendirme,
- Sınıf yönetimi,
- Motivasyon,
- Öğrenci değerlendirme,
- Kayıt tutma,
- Öğrenci, veli, öğretmen etkileşimi,
- Rehberlik hizmetleri,
- İlave (ekstra) program faaliyetleri,
- Meslektaşlar arası etkileşim.

2. Eğitim Yönetimi, Görüşler, Süreçler:

- Özel alan bilgilerini anlama, (görüşler, modeller, teoriler)
- Örgütsel davranış,
- Örgüt içinde insan davranışları,
- Yönetim ve karar verme,
- Yönetim süreçleri,
- Bürokratik organizasyon olarak okul,
- Okulları geliştirme,
- Değişim ve yenileşme.

3. Denetici Becerileri:

- İlkokul öğretmenleri rehberlik, eğitim programları geliştirme ve denetimle ilgili özel bilgileri anlama ve uygulama.

Kararlılık:

- Doğru ve kaliteli karar alma, kararların mahiyetini ve etkisini farketme, uygulamaya yönelik görüşler, hatta belirsiz durumlarda örgütsel hedefleri başarma, değişikliğin sebepleri ile ilgili uygulamaya yönelik görüşlere sahip olma,

- Çatışma yönetimi:** • Çatışmaları yönetme, çözme, farklı görüşleri pozitif ve yapıcı olarak çözme, personel üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirme.
- Görüşmelerde etkileme:** • Başkalarını ikna etme, iletişim ağı geliştirme, birlikte çalışma alışkanlığı, bilgi elde etme, amaçları başarma, kabul edilebilir çözümleri oluşturma, görüşme, alma-vermede ortak görüş oluşturma.
- İnsan kaynaklarını geliştirme:** • Yenileşme, yeni bilgi ve görüşleri öğrenme, bilgi paylaşma ve yeni eğilimler konusunda öğretmenleri güçlendirme, bireysel ve grup olarak personelin gelişimine yardımcı olma, başarıyı çalışanlarla paylaşma.
- Uyulamaya yönelik eğitim:** • Öğretmenlerin beceri gelişiminde, öğretmen izlenmesinde yeni stratejileri ve son gelişmeleri anlama ve kullanma.
- Takım oluşturma:** • Grup süreçlerini (faaliyetlerini) yönetme, güçlendirme, grup kimliğinin, grup içi güvenin, grup üyeliğinden grubun ve grup içi işbirliğinin sağlanması ve geliştirilmesi, grup ruhu ve katılımı sağlama, amaçlara ulaşmak için diğerleri ile çalışabilme.
- Yaratıcı düşünme:** • Okul ve sınıf içi durumlar için yeni görüşler geliştirebilme; program ve süreçlerdeki gelişmeleri sağlamak için personelin yenilikçi çözümlere ilişkin uygulamalarına yardımcı olma.
- Öğrenci-veli oryantasyonu:** • Öğrenci ve veli ihtiyaçlarını tahmin etme, kaliteli programları başarma, eğitim ve öğretimi iyileştirme.
- Teknolojinin farkına varma:** • Okulda teknolojiye uyum ihtiyacını anlama, programın etkinliğini artırma, teknolojik değişimin okul ve personele etkisini anlama.
- Vizyon (Uzak görüş):** • Temel eğitim için etkili ve açık bir vizyon sa-

hibi olma, ileriye görebilme örgütsel değişime başlangıç aşamasına yardımcı olma, diğerleri ile birlikte vizyon oluşturma, okulda vizyon geliştirmeye yönelik fırsat yaratma.

4. Denetim Becerileri E-
sasları:

- İlköğretim denetimi için özel bilgileri anlama, zayıf ve güçlü yönleri tanımlama, eğitimin kalitesini artırmak için ilgililer tarafından standartların konulması.

Yönetim-Kontrol
(denetim) etkileşimi:

- Etkili olarak yönetimi kontrol etme, geliştirme; okulda yönetim-teftiş etkileşimini sağlama.

Dış faktörleri tanımlama
(farkına varma):

- Çağdaş politikaları, öncelikleri tanımlama, sürdürme; örgütü etkileyen ekonomik, sosyal ve politik eğilimleri, örgütün içinde bulunduğu yeri ve nasıl katkıda bulunacağını anlama.

İdari işler yönetimi:

- Binalar, yerler, uygulamalar, donatım yerlerini ve eğitimin amaçlarını destekleyen unsurları geliştirme.

Liderlik:

- Amaçları gerçekleştirmek için personeli teşvik etme, rehberlik etme.

Problem çözme:

- Problemi tanıma, analiz etme, uygun çözümler bulma; komplike (karmaşık) problemlere alternatif çözümler bulma, mantıklı bir karar için birbirleriyle ilişkili olan ve olmayan bilgileri ayırt etme.

Karar:

- Mantıklı sonuçlara ulaşmak için kabiliyetli olma, nitelikli kararlar alma, delillere dayanma, doğrudan gözlem yapma, eğitimin ihtiyaçlarını ve önceliklerini tanımlama becerisine sahip olma.

5. Mesleki Özellikler:

Ahlâki nitelik:

- Dürüstlük, doğruluk, açıklık, saygıda üstün vasıflı iyi bir model olma.

Kişiler arası beceriler:

- Diğerlerinin kapasiteleri, duyguları ve ihtiyaçlarına uyan şekilde cevap verme, düşünme.

- Duyarlılık:**
- Farklı kişilere ve durumlara ulaşmak için farklılıkları ayarlama; denetlenen, gözlenen ihtiyaçların, düşüncelerin ve mesleki problemlerin farkında olma, çatışmaları çözme, farklı kökenli insanlarla ilişki kurma. İnsanlarla ve duygusal konularla ilgilenme, kimden hangi bilgileri alacağını bilme.
- Sözlü iletişim:**
- Grup ve bireysel olarak görüşleri açıklayabilme, açık ve ikna edici sözlü sunuş yapma diğerlerini dinleme, fikirlere açık olma.
- Yazılı iletişim:**
- Fikirleri öz ve kısaca (organize edilmiş şekilde) yazılı olarak açıklayabilme.
- Esneklik:**
- Yeni bilgi ve değişime açık ve adapte olabilmeye; değişik durumlara, beklenilmeyen olgulara, baskılara ve net olmayan durumlara, çalışma metotlarına cevap verebilme.
- Kendi kendini yönetme:**
- Yetenek ve değerlerini, fikirlerini gösterme, kendi kendini sonuca göre motive etme, zayıf ve güçlü yönlerinin farkında olma, diğerlerinden geri besleme arama.
- Yenilikleri öğrenme is-teği:**
- Eğitimle ilgili tecrübe ve yenilikleri öğrenme için, aktif olarak, gelişime yönelik hareket etme.
- Stres hoşgörüsü:**
- Baskılar ve olumsuzluklar karşısında yeteneğini gösterme, kendini başkalarının yerine koyma, karışık durumlarla ilgilenme.
- İlgiler dizini:**
- Değişik konuları görüşme, karşılaştırma (eğitimsel, politik, ekonomi ve süreklilik gösteren olaylarla ilgili v.b.); çeşitli faaliyetlerde aktif olarak yer alma isteği.
- Eğitimsel değerler:**
- Eğitim felsefesi, yeni görüşler, değişim konusunda iyi eğitim almış olmak, yetişmek.

Başka bir çalışmada ise müfettiş nitelikleri farklı bir yaklaşımla ele alınarak şöyle sistemleştirilmektedir⁵³.

Bireysel Boyutta;

- Kişisel nitelikler,
- Uzmanlık (mesleksi) nitelikler.

Kavramsal Boyutta;

- Teftişin tanımı ve kapsamı,
- Tarihsel gelişimi,
- Türleri ve özellikleri,
- İlke ve kuralları.

Yasal Dayanaklar Boyutunda;

- Görev, yetki ve sorumluluklar,
- Teftişle ilgili yasalar.

Rol Boyutunda;

- Yöneticilik (Yönetim süreçleri),
- Liderlik,
- Rehberlik,
- Öğreticilik,
- Araştırmacılık,
- Soruşturma,

Davranış Boyutu;

- Yönlendirme,
- Yol gösterme,
- Moral verme,
- Güdüleme,
- Değerlendirme,
- Yargılama.

Çalışma Boyutu;

- Beklenen girişimler,

⁵³ Bu çalışma, 1995-1996 öğretim yılında A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Yüksek Lisans yapan müfettiş öğrenciler tarafından Prof. Dr. Haydar Taymaz'ın kontrol ve sorumluluğunda geliştirilmiştir.

- Bireyle çalışma,
- Grupla çalışma,
- İlişkiler geliştirme,
- İşbirliği yapma,
- Örgüt iklimini oluşturma,
- Eleştiride bulunma.

Görev Boyutu;

- İnceleme yapma,
- Araştırma yapma,
- Rehberlik yapma,
- Mesleki yardımda bulunma,
- İş başında yetiştirme,
- Teftiş yapma,
- Kurum teftişi,
- Ders teftişi,
- Sınav teftişi,
- Soruşturma yapma,
- İdari soruşturma,
- Adli soruşturma.

Değerlendirme Boyutunda;

- Yöneticiler,
- Uzmanlar,
- Öğretmenler,
- Diğer personelin değerlendirmesi.

Geliştirme Boyutunda;

- Amaçları geliştirme,
- Personel geliştirme,
- Sistemi geliştirme.

Kendini Gerçekleştirme Boyutunda;

- Yenilikleri ve gelişmeleri izleme,
- Kendini değerlendirme ve eksiklikleri giderme.

Müfettişte aranılan nitelikler makro düzeyde ikiye ayrılır. Bunlardan ilki kişisel nitelikler, diğeri ise uzmanlık niteliklerdir.

1- Müfettişte Aranılan Kişisel Nitelikler

Müfettişte aranılacak nitelikleri kesin olarak saptama ve sınırlama olanağı yoktur. Bunun nedeni kişisel niteliklerin bireyin biyolojik ve psikolojik yapısına dayalı olmasından ve toplumun değer yargılarına bağımlı bulunmasından kaynaklanmaktadır⁵⁴.

Her bireyin kendisine özgü bir gelişim biçimi vardır. Başka bir deyişle gelişim kişiseldir. İnsan, kalıtsal gizilgüçlerle doğar; çevresi ile etkileşerek bu gizilgüçleri geliştirir; ulaştığı yeterlikleri güdülerle birleştirerek davranışa (niteliklere) dönüştürür⁵⁵. Her insanın kendisine özgü bir kişiliği, her toplumunda kendisine özgü temel davranışları vardır. Bu yüzden de bireylerin nitelikleri arasında farklılıkların bulunması doğaldır. Ancak aynı toplumda yaşayan bireylerin, insan türüne özgü genel özellikleri de birlikte bulunur. Bu genel özellikler şunlardır⁵⁶.

- "1. Kişilik, insanın kalıtsal gizilgüçleri ile içinde yaşadığı çevre değişkenlerinin etkileşiminin ürünüdür. Kişilik özelliklerinin içinde hem öğrenilmiş, hem de öğrenilmemiş özellikler vardır.
2. İnsan kişiliğini oluşturan özellikler, bir bütünlük oluştururlar ve kişiye özgü olduğu bilinecek denli süreklilik gösterir.
3. Kişiliği oluşturan özellikler, insanın kendisine özgü olduğu için insanı başka insanlardan ayırt edicidir.
4. Kişiliği oluşturan özellikler, birbirleriyle tutarlıdır.
5. Kişilik özellikleri, yukarıda sayılan nitelikleriyle yapılanmış bir örüntüsüdür.
6. İnsan kişiliğinin temel işlevi, çevresini oluşturan etkenlerle ilişki kurarak çevresine uyumunu sağlamaktır. İnsanın çevresiyle ilişki ve uyum biçimi, kişilik özelliklerine bağlıdır.

⁵⁴ Taymaz, a.g.e., s. 14.

⁵⁵ İ. Ethem Başaran, *Eğitim Psikolojisi*, Ankara, 1996, s. 32-33.

⁵⁶ A.g.e., s. 33.

7. İnsanın kişiliği diriktir. Kişiliğin yapılanmış örtüsü içinde, kişilik özellikleri, karşı karşıya kaldığı ya da ilişki kuracağı çevre etkilerinin durumuna göre kendini yeniden düzenler. Böylece insan, çevrenin beklediğinden daha değişik davranabilir. Bu değişiklik davranışı çevrece istenmeyen türde olabilir.
8. Kişiliğin özü benliktir (ego), dolayısıyla kişinin davranışının kaynağı da benliktir. Ama benlik, kalıtsal değildir; çevre etkenleriyle etkileşerek edinildiği için öğrenilmiştir. İnsan kim olduğunu (kimliğini) kendini tanıdıkça ve çevresinden öğrenir".

Bu genel özellikler törel değerler (inanç, gelenek, görenek, karakter), bencillik, öykünmecilik, vicdanlılık, özgecilik ve benzeri etkenlerle bireyde kendisine özgü niteliklere dönüşür.

Her meslekte, mesleğin özü ile bağıntılı olarak işgörenden, belirli kişisel özellikler taşıması beklenir. Teftiş görevini yapan müfettişlerden de teftişin başarıya ulaşmasını temel alan bireysel nitelikler aranır. Türkiye eğitimi teftiş sisteminde bu konuda belirlenmiş standartlar bulunmamakla birlikte genelde müfettişlerin⁵⁷ "...devletin emrinde iyi bir devlet memuru; hoşgörülü, sevecen, saygılı, sağlıklı, çağdaş, sayılan, sevilen, imrenilen, aranan, danışılan bir meslektaş olmaları" istenmekte ve beklenmektedir.

Müfettişlerin toplumun değer yargıları ile bağımlı kişisel niteliklerini şöyle sıralamak mümkündür⁵⁸.

1. Kendine güvenen, ehliyetli ve liyakatli,
2. Güven kazanabilme yeteneğine sahip,
3. Sempatik, nazik ve yardım sever,
4. Samimi ve yapıcı,
5. Yerinde konuşan,
6. İyi bir dinleyici olan,

⁵⁷ Bilgin, a.g.e., s.

⁵⁸ Taymaz, a.g.e., s. 44-45; Hasan Ali Yücel, *İyi Vatandaş, İyi İnsan*, Ankara, 1993, s. 22; H. Bertram Raven, "The Dynamics of Groups", *Review of Educational Research*, Oct., 1959, s. 333; Toker Dereli, *Organizasyonlarda Davranış*, İstanbul, 1981, s; Jane Firth, "A proactive Approach 70 Conflict Resolution", *Supervisory Management*, Vol: 36, 11 Nou, 1991, s.; Davis Keith, *İşletmede İnsan Davranışı*, (Çev. Kemal Tosun), İstanbul, 1982, s; Richard B. Rucci "Dealing With Difficult People", *Modern Office Technology*, Vol: 37, 2. Feb, 1991, s. 16.

7. İnsan ilişkilerine önem veren,
8. Yeniliklere açık olan,
9. Demokratik bir kişilik sergileyen,
10. Dedikoduya itibar etmeyen,
11. Kişisel sorunlara karşı duyarlı,
12. Kendisine kolaylıkla yaklaşılabilir,
13. Kişiler arasında ayırım yapmaz,
14. Sır saklayan ve gizliliğe riayet eden,
15. Erdemli ve cömert,
16. Düzenli, giyim ve kıyafetine önem veren,
17. Sağlıklı ve fiziki yapısı teftişe uygun olan,
18. Özel yaşamı ile meslekî yaşamını birbirine karıştırmayan,
19. Kişisel görüş ve yorumlarında dikkatli davranan,
20. Baskıcı ya da vurdumduymaz olmayan,
21. Toplumun değer yargılarına saygılı,
22. Şefkatli ve güvenilir olan,
23. İnsan ilişkilerinde psikolojik ortam dikkate alan,
24. Kararlı olan ve tutarlı davranan,
25. Çatışmalara meydan vermeyen,
26. Peşin hükümlü olmayan,
27. Bilmediği konuda konuşmayan,
28. Kısa ve öz konuşmayı tercih eden,
29. Mutluluk ve sevinç ifade eden gülümsemeyi yüzünden eksik etmeyen,
30. Temiz, tertipli ve düzenli olan,
31. Dağınıklıktan kaçınan,
32. Başkalarının eksik yanlarını aramayan,
33. Söylediklerini hareketleriyle teyit eden,
34. Giyim, kuşam ve konuşmalarında karşıdakine güven veren,
35. Yapmacık söz ve davranıştan kaçınan,
36. Tarafsızlıktan ayrılmayan,
37. İnsanları seven ve mutluluğu onların mutluluğunda arayan,

38. İnançlara saygılı ve laik,
39. Yalan söylemeyen,
40. Hırslı, kinli ve kötü niyetli olmayan,
41. Yerli yersiz övünmeyen,
42. İşi ile kişiliğini her zaman bağdaştıran,
43. Kendini değerlendiren ve sürekli geliştiren.

Hayatının tamamını mücadele ile geçirmiş olan ve teftişin sistem içindeki önemini kavrayan bir lider, öğretmen ve müfettiş adaylarına hitaben yaptığı bir konuşmada müfettişlerin kişisel niteliklerini şöyle gündeme getirmektedir⁵⁹.

- "1. Her gün kendinize zaman ayırınız. Düşünmek için!... Nereden nereye geldiniz! Nasıl geldiniz!... Cevap sizindir: Çalışarak, sebat ederek, kendime güvenerek, doğruluktan ayrılmadan çalışarak.
2. Aklınızı kullanınız, doğru olun, saygılı olun, insanlığı ve insanları sevin, görevinizi ciddiyetle yapın, her gün yeni bir şey öğrenmek için çalışın, güler yüzlü, samimi insanlar muhakkak başarılı olur.
3. İçine kapanık olmayınız. Herkesten şüphe etmeyiniz. Kimseye kötülük yapmayı düşünmeyiniz.
4. Her vesile ile kendi kendinize olumlu, dinamik telkinlerde bulununuz.
5. Eleştirmekten ve eleştirilmekten korkmayınız.
6. Başarı sağlamak için evvela kendinize sahip olunuz.
7. Cesur olunuz. Atılgan olunuz. Çekingen ve ürkek olmayınız.
8. Hata yapmaktan korkmayınız. Ama geçmiş hatalardan ders almasını öğreniniz.
9. İnsan tarafınızı takviye ediniz. Etrafınızdakilere karşı soğuk, gaddar, insafsız, acımasız olmayınız.
10. Olumlu düşününüz, iyimser olunuz..."

Müfettişlerden sahip olmaları istenilen bireysel nitelikler aslında iyi bir vatandaştan istenilen niteliklerden çok farklılık göstermemektedir. T.C. vatandaşlarından sahip olması istenilen, "demokratik, laik, hukukun üs-

⁵⁹ K.K.T.C. Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın müfettiş ve öğretmen adaylarına yaptığı konuşma, 15 Haziran 1989 Girne Öğretmen Koleji tören alanı; Rauf Denktaş, **Gençlere Öğütler**, Lefkoşe, 1985, s. 3-9.

tünlüğüne inanan, insan haklarına saygılı; Atatürkçü düşüncenin ışığında yurt ve dünya sorunlarına duyarlı; insan ve vatandaşlık haklarına saygılı; barışçı, çevreci, gerçekçi, girişimci, estetik anlayışı gelişmiş, kendisiyle barışık, kişilikli, üretken ve uyumlu olma" nitelikleri, müfettişlerin de bir vatandaş olarak sahip olmaları gereken niteliklerdir⁶⁰.

2- Müfettişte Aranılan Uzmanlık Nitelikleri

Yeterlik, bireyin görevleri ile ilgili rollerini örgütün amaçlarına uygun olarak yerine getirebilmesi için gereken bilgi, beceri ve tutumlardır. Başka bir ifade ile bireyin rollerini oynayabilmesi için sahip olması gereken güçtür⁶¹. Bu gücün eyleme dönüştürülmesi ise niteliktir.

Türkiye'de müfettişlerden görev alanları ile ilgili göstermesi beklenen nitelikler dört alanda toplanmaktadır.

1. İnceleme-araştırma
2. Denetim
3. Rehberlik
4. Soruşturma

Müfettişlerden, görevlerinin yerine getirilmesine dayalı olarak istenilen uzmanlık nitelikleri genel hatları ile şöyle sıralanabilir.

Yönlendirme nitelikleri: Müfettiş, teftiş ettiği kurumda insan çabalarına yön ve bütünlük kazandırmaya çalışır. Tüm personelin çalışmalarını izler, denetler, yol gösterir, bilgilendirir, destekler, öğüt verir, katılmayı sağlar, ödüllendirir, emir verir ve planlama yapar⁶². Bu eylemlerin tümü yönlendirme niteliğini oluşturur.

Rehberlik yapma nitelikleri: Eğitim ve öğretim etkinliklerinin verimini artırmak, yöntem ve sistemin geliştirilmesi için öğretmenlere ve diğer görevlilere sağlanan meslekî yardım ve rehberlik hizmetlerinin tümünü içeren davranışlardır⁶³.

⁶⁰ Milliyet, 31. 8. 1996

⁶¹ Taymaz, a.g.e., s. 41; Ziya Bursalıoğlu, Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama, Ankara, 1974, s. 21.

⁶² Hüseyin Korkut, Dört Üniversite Akademik Yöneticilerinin Liderlik Davranışları, Ankara, 1992, s. 2-3; Tove H. Hammer and Jay M. Turk, "Organizational Determinants of Leader Behavior and Authority". *Journal of Applied Psychology*, Vol. 72, No: 4, 1987, pp. 674-682.

⁶³ Rasim Altıntaş, Liselerde Kurum Teftişi, (A.Ü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1980, s. 2.

Moral verme nitelikleri: Moral, örgütün amaçları için çalışmaya işgöreni gönüllü yapan, ona çalışmayı sürdürmesini sağlayan geleceğe yönelik bir tutumdur. Moral birlikte olmaya, örgütte kümede bulunmaya ve ortak amaç edinmeye dayanmaktadır. Örgütün tüm iç ve dış etkenleri işgörenlerin morali üzerinde etkilerde bulunur. Karara katılma, yetkili kılınma, örgüt olanaklarından yararlanma, takım olarak çalışma morali olumlu yönde etkiler⁶⁴. Morali olumlu yönde etkileyecek müfettiş yeterliliklerinin eyleme dönüştürülmesi müfettişin moral niteliğini oluşturur.

Güdüleme niteliği: Güdüleme bireyi amaca yöneltmektir. Güdüleme niteliği ise bireyi amaca yöneltmek için gösterilen etkinliklerin tümüdür. Örgütsel yaşamda bireyi etkileyen birçok güdüler bulunmakla birlikte, bu güdüler "başarı güdüsü", "erk güdüsü" ve "bağlanma güdüsü" olarak sınıflandırmak mümkündür⁶⁵.

Değerlendirme niteliği: Değerlendirme, eğitim örgütünde yapılan tüm eğitim-öğretim etkinliklerinin ve bu etkinliği gerçekleştiren işgören katkılarını, önceden saptanmış ölçütlerle mukayese etmektir. Bu mukayese yapma eyleminin tümü değerlendirme niteliğini oluşturur⁶⁶.

Eğitim örgütlerinde dört tür değerlendirme yapılabilir⁶⁷. Bunlar, kapsam değerlendirmesi, girdi değerlendirmesi, süreç değerlendirmesi ve ürün değerlendirmesidir. Başka bir yaklaşımla, teftiş programlarının değerlendirilmesi, müfettişin kendisini değerlendirmesi, personelin değerlendirilmesi, kullanılan araç ve gereçlerin değerlendirilmesidir⁶⁸.

Sorgu yargıçlığı niteliği: Müfettiş, kurum personelinin görevlerinden doğan veya görevin yapılması sırasında meydana gelen ve kusur ya da suç sayılan eylemleri olduğunda soruşturma yaparak, sonuçlarını ilgili yetkililere bildirir. Müfettişlerin bu görevi yerine getirirken gösterdiği eylemler bütünü, sorgu yargıçlığı niteliğini oluşturur⁶⁹.

⁶⁴ Başaran, *Örgütsel Davranış*, s. 209; Taymaz, *a.g.e.*, s. 74-75

⁶⁵ David McClelland, *The Achieving Society*, Princeton, New Jersey: D. Von Nostrand, 1961, 68.

⁶⁶ Battal Aslan, *İlköğretim Kurumlarında Çalışan Sınıf Öğretmenlerinin Teftiş Raporu İle Değerlendirmesi Üzerine Bir Araştırma*, (Yayınlanmamış Doçentlik Tezi), Ankara, 1991, s. 26-29; Mustafa Aydın, *Çağdaş Eğitim Denetimi*, Ankara, 1986, s. 12.

⁶⁷ M. Seher Dumrul, *İlkokul Müdürlerinin Denetim Yetki ve Yeterlilikleri-Ankara İli Merkez İlkokullarında*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü.S.B.E.) Ankara, 1987.

⁶⁸ Taymaz, *a.g.e.*, s. 154-162

⁶⁹ Haydar Taymaz, "Eğitim Sisteminde Müfettişler ve Soruşturma Yapma Görevleri", *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 101: 10-13, Haziran, 1980.

Araştırmacılık nitelikleri: Müfettiş, sistemin geliştirilmesi için yenilikleri izler, retim, ğretim ve diğeri süreçlerle ilgili inceleme ve araştırmalar yapar ve sonuçlardan yararlanılmasına alıřır⁷⁰.

Başaran; 1982 yılında yaptığı bir çalışmada müfettişlerin aşağıda sıralanan niteliklere sahip olması gerektiğini belirtmektedir⁷¹

Teftiş ve denetleme niteliği ile ilgili olarak;

- Yıllık nite ve günlük ders planlarıyla diğeri çalışma planlarını yapabilme,
- Planı kurum amaçlarıyla, uygulamayı plan ile karşılaştırabilme,
- Ayrılmaları, sapmaları saptayabilme,
- Değerlendirme araçlarını hazırlayabilme, kullanabilme, değerlendirme sonuçlarını doğru olarak ve kamu yararına yorumlayabilme,
- Gözlem yapabilme, gözlem sonuçlarından yararlanabilme,
- Ara teftiş raporu düzenleyebilme,
- Değerlendirme ile ilgili formları doldurabilme,
- Stajyerliğin kaldırılması ya da uzatılmasıyla ilgili tutanakları düzenleyebilme,
- Yasa, yönetmelik, emir, genelge ve programları doğru olarak yorumlayabilme.

Mesleki yardım ve işbaşında yetiştirme niteliği ile ilgili olarak;

- Kurum alışanlarının rehberlik gereksinimlerini saptayabilme,
- Rehberlik tekniklerini uygulayabilme,
- Problemlerle ilgili çözüm öneriler bulabilme,
- Toplantıları yönetebilme,
- Gözlem, görüşme, puanlama v.b. yöntemlerini uygulayabilme,
- Geliştirici önerilerde bulunabilme,
- Gzlediği olumlu olumsuz yöntemleri öğretmenle yapıcı biçimde tartışabilme,

⁷⁰ Alim Başaran, *İlköğretim Kurumlarında Grupla Teftiş Uygulamaları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A..S.B.E.), Ankara, 1986, s. 21.

⁷¹ A.g.e., s. 21-23.

- Yenilik ve değişmeleri ilgililere en kısa sürede duyurabilme.

Araştırma nitelikleri ile ilgili olarak;

- İnceleme ve araştırma yapabilme,
- Araştırma raporu yazabilme,
- Sistem çözümlemesi yapabilme,
- İncelemenin yapılacağı kurumla ilgili yasa, yönetmelik, emir ve genelgesi doğru yorumlayabilme,

Soruşturma görev ile ilgili nitelikler;

- Suç sayılan eylemleri saptayabilme,
- Soruşturma türünü belirleyebilme,

Soruşturma görevi ile ilgili nitelikler;

- Suç sayılan eylemleri saptayabilme,
- Suç türünü belirleyebilme,
- Soruşturma türünü belirleyebilme,
- Soruşturmayı planlayabilme,
- Şikâyetçi, muhbir, tanık ve sanık ifadelerini alıp tutanat düzenleyebilme,
- Soruşturma ile ilgili kanıtları toplayabilme,
- Gerekli durumlarda, gerekli evrak ve araçlara el koyabilme (Müsadere edebilme),
- Tutuklama yazısı yazabilme,
- Keşif ve arama yapabilme,
- İstinabe yönergesi yazabilme,
- İdarî soruşturma raporu yazabilme,
- Fezleke düzenleyebilme,
- Yazı makinesiyle hızlı yazı yazabilme.
- Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde görev yapan müfettişler açısından, müfettişlerden beklenen uzmanlık niteliklerini şöyle sıralamak mümkündür:

a) Müfettişlerin Yöneticilik Boyutuna Ait Nitelikleri;⁷²

- 1- Öğretmenleri meslektaşları olarak görür,

⁷² Taymaz, Teftiş, s. 46; Ali Balcı, "Bakanlık Müfettişlerinin Rollerini", A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 15, 2: 333-348, Ankara, 1992; Mustafa Aydın, "Türk Eğitim Sisteminde Denetime Bir Bakış", Öğretmen Yetiştiren Kurumların Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu, (Gazi Üniversitesi Yayını) Ankara, 1987.

- 2- Karar vermede grup görüşüne öncelik verir,
- 3- Çalışma ortamının iyileştirilmesine katkı sağlar,
- 4- Öğretmenlerin görevleri konusunda kendi iradeleri ile hareket etmelerini teşvik eder,
- 5- Öğretmenlerin eğitim sorunlarına sağduyu ile yaklaşmalarına yardımcı olur,
- 6- Öğretmenlerin serbestçe çalışabilmeleri için gerekli ortamın hazırlanmasına katkıda bulunur,
- 7- Öğretmenlere, görevleri ile ilgili olarak, kendilerinden neler beklediğini açıkça bildirir,
- 8- Öğretmenlerin gereksinimleriyle ilgilenir,
- 9- Öğretmenlerin önerilerine önem verir,
- 10- Görevle ilgili davranışların nedenlerini açıklar,
- 11- Alınan bir kararın sonuçlarına sabırla bekler,
- 12- Öğretmenlerin işbirliği içinde çalışmalarını sağlar,
- 13- Öğretmenin kişiliğinden çok, onun örgütsel davranışıyla ilgilenir,
- 14- Öğretmenlere yönelik davranışlarında eşitlik ilkesine uyar,
- 15- Örgütsel çatışmanın çözümünde çaba gösterir,
- 16- Öğretmenlerin sosyal etkinliklerine katkıda bulunur.

b) Müfettişlerin Görev Boyutlarına Ait Nitelikleri;⁷³

Rehberlik Boyutu

- 1- Eğitim-öğretim ile ilgili sorunların çözümünde rehberlik eder,
- 2- Stajyer öğretmenlerin mesleğe hazırlanmalarına rehberlik eder,
- 3- Öğretmenlere mesleki yardımda bulunur,
- 4- Öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmelerine katkıda bulunur,
- 5- Eğitim ortamının hazırlanmasında ilgililere rehberlik eder,
- 6- Eğitim ortamının geliştirilmesinde ilgililere rehberlik eder,

⁷³ Taymaz, Teftiş, s. 3, 114-133, 135-137; Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Kurumları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi, Ankara, 1991; Margaret Williamson, Denetleme, Yeni Yöntem ve Süreçleri, (Çev. Meral Alakuş), Ankara, 1967; Mustafa Aydın, Çağdaş Eğitim Denetimi, Ankara, 1993, s. 102-113; Mustafa Büyükkışık, İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Etkinliklerinin Gerçekleşme Düzeyleri, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, H.Ü.), Ankara, 1989.

7- Verimliliği artırabilecek çalışma yöntemine ulaşmada rehberlik eder,

8- Personele, başarılarını artırabilecek kaynaklara ulaşmada rehberlik eder,

Denetim Boyutu

9- Kurumun, öngörülen amaçlarına ne dereceye kadar ulaştığını tespit eder,

10- Yürürlükteki mevzuata göre çalışmalarını kontrol eder,

11- Üst makamlardan gelen yazılı direktiflerin yerine getirilip getirilmediğini kontrol eder,

12- Kurumdaki çalışanların verimliliğini denetler,

13- Eğitsel kolların amacına uygun olarak yapılmaya durumunu kontrol eder,

14- Araç ve gereçlerin amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını denetler,

15- Fiziki imkanların amaca uygun kullanılıp kullanılmadığını denetler,

16- Öğrenci başarı düzeyinin yükseltilmesi için alınan önlemlerin yeterli olup olmadığını denetler.

c) Müfettişlerin Davranış Boyutuna Ait Nitelikleri;⁷⁴

Moral Verme Boyutu

1- Personelin önemli kararlara katılmasını sağlar,

2- Kurumda ilgili personelin işbirliğine önem verir,

3- Kurumda güven verici bir ortam yaratır,

4- Öğretmenlerin mesleki ihtiyaçlarına duyarlıdır,

5- Öğretmenlerin kişisel ihtiyaçlarına duyarlıdır,

6- Personele, mesleki gelişmeleri için fırsat sağlar,

7- Bireyler arasında olumlu ilişkilerin kurulmasını sağlar,

⁷⁴ Taymaz, Teftiş, s. 154-158; J.W. Atkinson ve N.T. Feather, A. *Theory of Achievement Motivation*, New York, 1966, s. 13; Ali Balci, *Eğitim Yöneticisinin İş Doyumu*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü.S.B.E.), Ankara, 1985, s. 18; Reside Kabadayı, *Okul Müdürlerinin Liderlik Davranışları ve Öğretmenlerin Güdülenmesi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, H.Ü.) Ankara, 1982.

8- Personelle güvene dayalı karşılıklı etkileşimde bulunur,

Güdüleme Boyutu

9- Öğretmenin başarılı yönlerini vurgular ve taktir eder,

10- Öğretmenin, kendi branşında yükselme istek ve eğilimlerini destekler,

11- Öğretmeni, başarısızlık korkusunu giderici bir yaklaşımla başarıya yöneltir,

12- Öğretmeni, örgüt amacına ulaşılması gerektiğine inandırır,

13- Denetlenen personelin denetim sürecine katılmasını sağlar,

14- Öğretmenlerin doğru yargıda bulunacaklarına güvenir,

16- Cezalandırmadan çok, ödüllendirmeyi bir güdüleme aracı olarak kullanır.

d) Müfettişlerin Değerlendirme Boyutuna Ait Nitelikleri;⁷⁵

Eğitim müfettişleri eğitim personelinin;

1- İş arkadaşları ile işbirliği yapabilme,

2- Öğrencileri ile ders içi ilişki kurabilme,

3- Eğitim-öğretim konularında halkla ilişki kurabilme,

4- Görevinin gerektirdiği kıyafete titizlik gösterebilme,

5- Ders araç ve gereçlerinden yararlanabilme,

6- Sınıfın genel tertip, düzen ve temizlik organizasyonunu yapabilme,

7- Eğitsel etkinlikleri yönetebilme,

8- Yıllık ders planını uygulayabilme,

9- Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirebilme,

10- Öğrencilere rehberlik yapabilme,

11- Kendi kendini yenileyebilme,

12- Derslerin işlenişinde konulara uygun yöntem kullanabilme,

⁷⁵ Taymaz, Teftiş, s. 154-158; Ziya Bursalıoğlu, "Eğitim Yönetiminde Denetleme ve Değerlendirme, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt-8, Sayı 1-2, Ankara, 1985. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından istenilen matbu "değerlendirme formları"; İ. Ethem Başaran, "Eğitimde İşgören Değerlemesi", Eğitim Yönetiminde Denetleme ve Değerlendirme Sempozyumu 25-26 Nisan 1985, Ankara, 1985, s. 93-112.

- 13- Türkçe'yi doğru kullanabilme,
- 14- Türkçe'yi öğrencilerine doğru kullandırabilme,
- 15- Öğrenci devam takip işlerini yürütebilme,

başarılarını objektif olarak değerlendirirler.

*e) Müfettişlerin Soruşturma Boyutuna Ait Nitelikleri;*⁷⁶

Soruşturma hazırlık aşamasında:

- 1- Soruşturma emrini ve ekleri titizlikle inceleyebilme,
- 2- Zaman aşımı süresi dikkate alınarak soruşturma süresini planlayabilme,
- 3- Soruşturma konusu ile ilgili yasal metinleri inceleyebilme,
- 4-İddia konularının, hangi kanunun hangi maddesini karşılayabildiğini saptayabilme,
- 5- Muhbir veya şikâyetçiye, tanıklara ve sanığa sorulacak sorularla ilgili hazırlık yapabilme,
- 6- İncelenecek belgeleri saptayabilme,
- 7- Soruşturma mahalinde aynı konuda daha önce soruşturma yapıp yapılmadığını belirleyebilme,
- 8- Fiil, şahsî şikâyete bağlı suçlardan ise, usulüne göre yetkili makamlara müracaat edilip edilmediğin araştırabilme,
- 9- Dövme ve yaralama olaylarında doktor raporu arayabilme.

Soruşturma aşamasında:

- 10- İfade alınırken yanlış hareket edildiği izlenimini veren söz ve eylemlerden kaçınabilme,
- 11- İlgililere sorulacak sorular, açık ve anlaşılır bir biçimde düzenleyebilme,
- 12- Şikâyetçi ve savunma tanıklarının dinleyebilme,
- 13- Gerek görüldüğünde yetkili sicil amirlerinin yazılı ya da sözlü görüşlerine başvurabilme,
- 14- Gizliliğe azami derecede itina gösterebilme,

⁷⁶ Taymaz, Teftiş, s. 173-197; Bahir Sorguç, Disiplin ve İdarî Soruşturma, Ankara, 1996; Ahmet Fikret Bayraklı, İlköğretim Kurumları Teftiş Rehberi, Siirt, 1995; Haydar Taymaz, Okul Yönetimi, Ankara, 1995, s. 52-55.

- 15- İfade örneklerinin hiç kimseye vermeme,
- 16- İfadeleri ayrı ayrı alabilme,
- 17- Şikâyetçi, tanık, sanık ve olaya taraf şahıslarının karşılaştırılmasından sakınılabılme,
- 18- Soruşturma sırasında görülen yanlış ve eksikliklerin düzeltilmesinden kaçınabilme,
- 19- Tarafların yanlış neticeler çıkarması ya da boş ümitlere kapılmalarına yol açabilecek davranışlara meydan vermeme,
- 20- İfade veren sanığa müdahale etmeme, ifade bittikten sonra varsa, diğer gerekli sonuçları yönetebilme,
- 21- Gerçek dışı olaylar aktarmak suretiyle sanığı itirafa zorlamama,
- 22- Sanık suçu kabul etmiş olsa bile tanıkları dinleyebilme,
- 23- Savunma tanıklarının dinlenmemeleri halinde raporda nedenini açıklayabilme,
- 24- Sanık ifade vermek istemezse ifadeye zorlanmayarak, durumu tutanakla tespit edebilme,
- 25- Askerî şahısların ifadelerini, komutanın iznini alarak alabilme,
- 26- Sanığın ölümü halinde, ölüm belgesi isteyebilme,
- 27- Sanığın lehindeki delillerin toplanmasında özen gösterebilme,
- 28- İfade alınan yerde belge bırakmama, karbon kağıtlarını saklı tutabilme ya da imha edebilme,
- 29- İfadeleri soruşturma emrinde belirtilen sınırlara bağlı kalarak alabilme,
- 30- Adlî soruşturmalarda, kurumda mutlaka kalması gereken belgelerin asıllarını alabilme ve bu belgelerin tasdikli suretlerini kurumunda bırakabilme.

Rapor yazma aşamasında:

- 31- Soruşturma evrakı, görev emri, soruşturma emri ve ekleri, şikâyetçinin ifade tutanağı, sanık ifade tutanağı, sanığın gösterdiği tanıkların ifade tutanağı ve soruşturma esnasında toplanan diğer belgeleri belli bir sıra dizisine göre numaralayıp dizebilme,

32- Soruşturma raporunu, giriş (başlangıç), inceleme ve soruşturma konusu, yapılan inceleme ve soruşturmalar, tahlil ve münakaşa, sonuç ve teklifler bölümünden oluşabilecek biçimde düzenleyebilme,

33- Raporun giriş bölümünde, soruşturma emrine göre kim veya kimler hakkında soruşturma yapıldığını açık ve net olarak ortaya koyabilme,

34- İnceleme ve soruşturma konuları bölümünde, kişi veya kişiler hakkında ileri sürülen iddiaları yer ve zaman belirterek yazabilme,

35- Yapılan inceme ve soruşturmalar bölümünde, ifade ve belgeleri ana hatlarıyla ve dizi pusulası sırasına göre zetleyebilme,

36- Tahlil ve münakaşa bölümünde, ileriye sürülen iddiaları maddeler halinde ele alarak kişi veya kişileri değerlendirmeye tabi tutarak, iddiaların sübut bulma veya bulmama durumları tereddüde meydan vermeyecek Şekilde analiz ve sentez yoluyla açıklığa kavuşturabilme,

37- Sonuç ve teklifler bölümünde, kişi veya kişiler hakkında ileri sürülen iddialardan sübuta ermeyenlerin öncelikle yazılıp, yapılacak işlemin bulunmadığını belirtebilme; sübut bulan iddiaları yer ve zaman belirterek yazdıktan sonra, kişi veya kişiler hakkında iddia ile ilgili adli, disiplin, mali ve idari tekliflerde bulunabilme,

38- Sonuçlanmış soruşturma dosyasını soruşturma emri veren makama teslim edebilme.

BÖLÜM III

TÜRKİYE VE KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE EĞİTİM MÜFETTİŞLERİ

A- Türkiye'de Bakanlık Müfettişliği

Ülkemiz eğitim sisteminde, doğrudan "müfettiş" sözcüğünün telaffuz edilmeye başlanması 1838 yıllarına kadar uzanmaktadır⁷⁷. İlk kez mahalle mekteplerinde görevli öğretmenlerin uzmanlık yeteneklerini belirlemek amacıyla oluşturulan müfettişlik mesleği, sonraki yıllarda "maarif müfettişliği" ve "tedrisat-ı iptidaiyye müfettişliği" şeklinde kurumlaştırılmıştır.

Vilayetlerde ve müstakil sancaklarda maarif müfettişliğinin kurulması 1869 yılında çıkarılan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile olmuştur. Nizamnamenin 143. maddesiyle vilayetlerde ve müstakil sancaklarda biri müslim, diğeri gayr-i müslim olmak üzere iki müfettişin bulunması esası getirilmiştir⁷⁸.

Mutlakiyet döneminde yaygınlaştırılmaya çalışılan müfettişlik mesleği, 1910 yılında yayınlanan nizamname ile yasal statüye kavuşturulmuştur⁷⁹. Bu nizamname ile vilayetlerde doğrudan valiye, müstakil sancaklarda mutasarrıfa karşı sorumlu tutulan müfettişlere, eğitim-öğretim ile ilgili icrai yetkiler tanınmış ve eğitim komisyonlarında görevler verilmiştir.

Müfettişlere verilen icraî yetkiler vilayetlerde ve sancaklarda eğitim örgütünü adeta iki başlı bir duruma getirdiğinden, çıkarılan bir iç talimatname ile yazışmalar bakımından maarif müdürlerine bağlanarak, örgütte görülen iki başlılık ortadan kaldırılmıştır⁸⁰.

⁷⁷ Taymaz, Teftiş, s. 12.

⁷⁸ Bayram Kodaman, Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi, İstanbul, 1980, s. 88-97.

⁷⁹ Düstur, İkinci Tertip, İkinci Cilt, s. 404-415, md. 18, 19, 20, 21, 53.

⁸⁰ Aytekin, İttihat ve Terakki Dönemi Eğitim Yönetimi, s. 33.

Başlangıçta geniş yetkilere sahip olan ve bütün illerde kurulmaya çalışılan müfettişlik kurumu, maarif müdürlerinin yetkilerinin artırılmasına paralel olarak teşkilâtteki tesirini kaybetmeye başlamış ve sayıları giderek azalmıştır. İkinci Meşrutiyet Döneminde ancak bir kaç ilde maarif müfettişliği kalmıştı. Bu iller: Van, Konya, Trabzon, Beyrut, Bitlis, Aydın, Elazığ ve Lefkoşa'dır. Bu teftiş kurumu, daha sonra vilayet ve sancaklardan tamamen kaldırılmış, teftiş yetki ve sorumlulukları merkeze alınmış ve Heyet-i Teftişîye Dairesi'nde yeniden düzenlenmiştir. Yeni düzenlemeye göre Teftiş Heyeti Dairesi, bir genel müdür ile altı üye müfettişten kurulmuştu⁸¹. Dairenin görevi, maarif müdürleri ile müfettişlerinin atamalarını yapmak, illerden gönderilen teftiş raporlarını incelemek ve teftiş ile ilgili konularda nezarete (bakanlığa) görüş bildirmektir⁸². Yabancı ve özel okulların denetimi de bu daireye verilmişti⁸³.

Cumhuriyet'in ilanından sonra toplumsal yaşamımızın diğer kesimlerinde olduğu gibi, teftiş sisteminde de arayışlar devam etmiştir. 1926 yılında yayınlanan talimatname ile, Müfettiş-i Umumi yerine Vekâlet Müfettişi deyimi kullanılıyor ve müfettişler; merkez müfettişleri, mıntika müfettişleri olmak üzere iki sınıfa ayrılıyordu⁸⁴.

1949 yılında Bakanlık Müfettişleri bölgelere dağıtılmış ve 1950 yılında bu uygulamadan vazgeçilerek Ankara, İstanbul ve İzmir merkezlerinde toplanmıştır. Müfettişlerin merkezden bölgelere dağıtılması ve tekrar Ankara, İstanbul ve İzmir bölgesine toplama işlemi 1980'li yıllarda da tekrarlanmıştır⁸⁵.

1967 yılında Teftiş Kurulu Yönetmeliği hazırlanmış, 1979 yılında bazı maddeleri değiştirilmiştir. Daha sonraki yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü⁸⁶ ve bu tüzüğe dayalı olarak yayınlanan Teftiş Kurulu Yönetmeliği⁸⁷ müfettişlerin atama, yetiştirilme, yükselmeleri ve benzeri konularda çağdaş düzenlemeler getirmiştir.

⁸¹ **Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmâniye**, 1333-1334, s. 316.

⁸² Maarif-İ Umumiye Nezareti Teşkilatı Hakkında Nizamname, **Düstur**, İkinci Tertip, Onbirinci Cilt, s. 351-352, md. 2.

⁸³ **Mekteb-i Hususiye Talimatnamesi**, İstanbul, 1331, Md. 10.

⁸⁴ Kamil Su, **Türk Eğitiminde Teftişin Yeri ve Önemi**, İstanbul, 1974, s. 21-23.

⁸⁵ Milli Eğitim Bakanlığı, **Teftiş Kurulu Başkanlığı**, Ankara, 1993, s. 17.

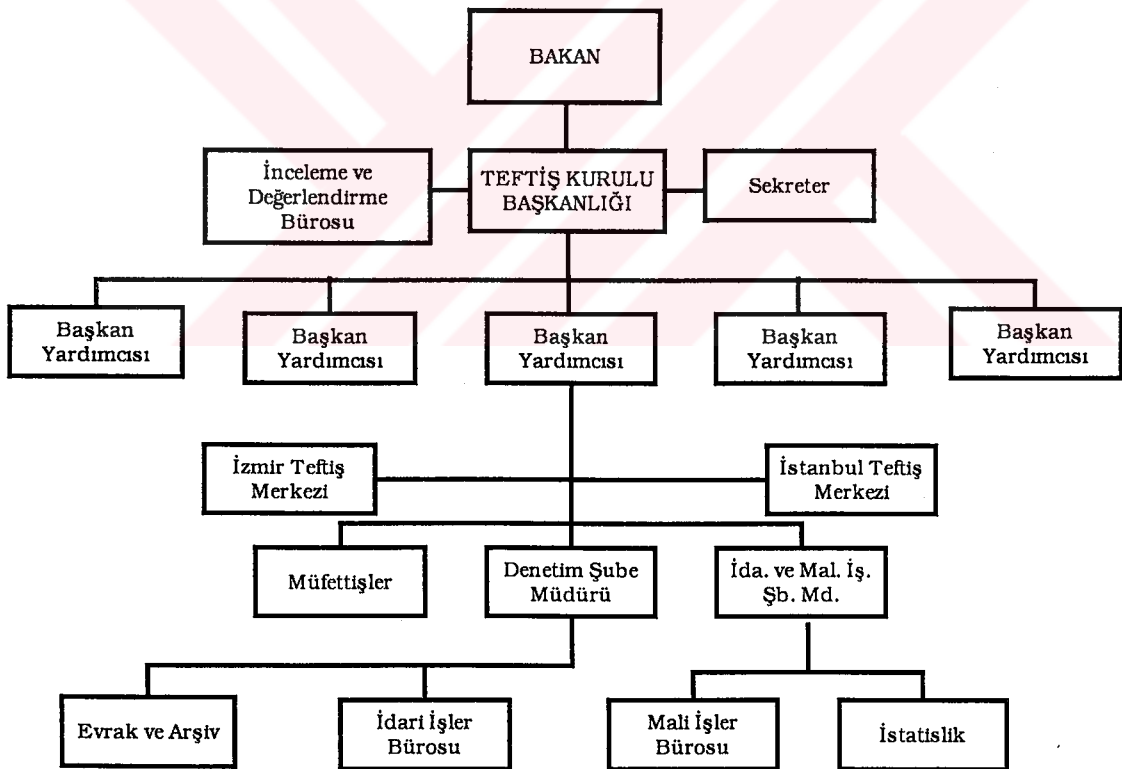
⁸⁶ **Resmî Gazete**, 19.2.1993 tarih ve 21501 Sayılı.

⁸⁷ **Resmî Gazete**, 3.10.1993 tarih ve 21717 Sayılı.

Günümüzde, müfettişlerin yer aldığı Teftiş Kurulu Başkanlığı, Merkez Örgütü içinde, doğrudan Bakan'a bağlı olarak çalışmaktadır. Müfettişlerin 247'si Ankara, 63'ü İstanbul ve 101'i de İzmir merkezlerinde görev yapmaktadırlar. 24 ayrı branşta 411 Bakanlık Müfettişinin bulunmasına karşılık teftişe tabi öğretmen sayısı 171.427'dir. Ortalama bir müfettişe 417 öğretmen düşmektedir. Her branş ayrı ayrı ele alındığında bu oran daha da artmaktadır⁸⁸.

1- Teftiş Hizmetlerinin Yönetimi ve Müfettişlerin Konumu

Türkiye'de Bakanlık Müfettişleri, Bakan'a doğrudan bağlı bulunan Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın denetim, gözetim ve sorumluluğu altındadır. Müfettişlerin örgüt içindeki konumları şekil 3'de gösterildiği gibidir⁸⁹.

Şekil-3: Teftiş Kurulu Başkanlığı Örgüt Şeması

⁸⁸ Milli Eğitim Bakanlığı, a.g.e., s. 41.

⁸⁹ A.g.e., s. 35.

Teftiş Kurulu Başkanlığı; başkan, başmüfettişler, müfettişler, müfettiş yardımcıları ve şube müdürlüklerinden oluşmaktadır. Başkanlık doğrudan Bakana bağlıdır. Müfettişlere Bakan ve Başkan dışında, hiçbir yerden emir verilemez.

Görev merkezlerinde, Kurul Başkanlığınca verilen emirlerin yerine getirilmesi, büro hizmetlerinin yürütülmesi, müfettişlerin büro ile ilişkilerinin düzenlenmesi ve müfettişler arasında uyumlu bir çalışma düzeninin sağlanması konularında, o merkezlerdeki kıdemli müfettişlerden biri Başkanın teklifi ve Bakanın onayı ile görevlendirilirler.

Müfettişler, Devlet Memurları Kanunu, Bakanlık örgütü ile ilgili mevzuat, diğer kanunlar, tüzük ve yönetmeliklerde öngörülen yetkilerini kullanmak ve görevlerini eksiksiz şekilde yerine getirmekle yükümlü kılınmıştır.

Müfettişlerin yapacakları işler yasal metinlerde aşağıda gösterildiği gibi belirtilmektedir⁹⁰.

1- Okullarımızda, milli ülkülerimizin yaşatılması, birlik ve beraberliğin devamı; gençlerin, ahlâk disiplini içerisinde müspet anlayışlı, çalışkan, hoşgörülü, karakter sahibi ve yararlı yurttaşlar olarak yetiştirilmeleri yönünde alınması gerekli önlemlere ilişkin inceleme ve araştırmaları yapmak,

2- Denetlenen kurum ve kuruluşların, Türk Milli Eğitiminin amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları çalışmalar ile etkinliklerinin yeterlik durumlarını araştırmak, belirlenen noksanlıklarla ilgili olarak mevzuata dayalı, açıklamalarla görevlilerin işbaşında yetişmelerine katkıda bulunmak,

3- Öğrencilerin, Milli Eğitimin amaç ve ilkeleri doğrultusunda yetiştirilme derecelerini belirlemek, ilgi, istek, bilgi ve becerileri yönünde yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için gerekli çabanın gösterilmesini desteklemek; öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyini kontrol etmek ve rehberlikte bulunarak, alınacak önlemleri belirlemek ve Bakanlığa bilgi sunmak,

⁹⁰ MEB., Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği, İstanbul, 1993, Md. 10; MEB., Müfettişlerin Dikkat Edecekleri Hususlar, (Hizmete Özel), Ankara, 1987.

4- Öğrencilere, milli değerlerimizin kavratılması, örf, adet ve geleneklerimizin benimsetilmesi ve okulun, bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak, öğretmen ve yöneticilerce gerekli plânlama ve uygulamaların yapılıp yapılmadığını araştırmak,

5- Bakanlıkça gerek görülmesi halinde kurs, seminer, konferans gibi mesleki çalışmalara katılmak,

6- Eğitim-öğretim konuları ile mevzuatın uygulanmasından doğan sonuçlar üzerinde incelemeler yapmak, görülecek yanlışlık ve eksikliklerin giderilmesi yollarını araştırmak ve işlerin düzen içerisinde yürütülmesini sağlamak için alınması gereken önlemleri belirlemek ve düşüncelerini bir raporla Bakanlığa bildirmek,

7- Okul ve kurumlardaki görevlerin, yeterlik, çalışma ve davranışlarını değerlendirmek suretiyle başarılarını ve moral güçlerini artırıcı yardımlarda bulunmak, üst görevlere lâayık olanları belirlemek,

8- Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.

Müfettişlerin bu görevlerini yapıp yapmadıklarının belirlenmesi ve başarı düzeylerinin değerlendirilmesi, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun değişik 2. ve 121.maddelerine göre düzenlenen Milli Eğitim Bakanlığı Sicil Amirleri Yönetmeliği'nde gösterilen esaslara göre yapılmaktadır⁹¹.

Sicil Verilecek Personel	Birinci Sicil Amiri	İkinci Sicil Amiri	Üçüncü Sicil Amiri
Teftiş Kurulu Başkanı	Müsteşar	Bakan	—
Baş Müfettiş	Teftiş Kurulu Başk.	Müsteşar	Bakan
Müfettiş	Teftiş Kurulu Başk.	Müsteşar	Bakan
Müfettiş Yardımcısı	Baş Müfet. veya müf.	Teftiş Kurulu Bş.	Müsteşar

Şekil-4 Bakanlık Müfettişlerinin Sicil Amirleri

Müfettişlerin kendilerine verilen görevleri yerine getirirken uymaları gereken ilkeler bulunmaktadır. Müfettişler görevlerinin yerine getirilmesi

⁹¹ Mehmet Bilir, a.g.a., s. 72.

ile ilgili olarak aşağıda maddeler halinde belirtilen hususlara uymak zorundadır⁹².

1. Teftiş veya soruşturma için gidecekleri yeri ve yapacakları işleri açıklamamalıdır.
2. Teftiş ettiği personele, herhangi bir işin yapılması veya eylemde bulunmaması halinde emir vermemelidir.
3. Teftiş sırasında, mesleki yardım dışında personelin yaptığı işe karışmamalıdır.
4. Defter ve evraklar üzerinde, teftiş yapıldığını gösteren işaretler dışında açıklama ve düzeltme yapılmamalıdır.
5. Gizli olan yazıları, rapor ve fezlekeleri başkasına yazdırmamalı, resmi mühür ve şifre anahtarını başkasına vermemelidir.
6. Görevleri dolayısıyla ve teftiş sırasında öğrendikleri hususları yaptıkları soruşturma ve sonuçlarını açıklamamalıdır.
7. Teftiş, inceleme ve soruşturmalarda ilgili kurum personelinin özel hizmet ve ikramlarını kabul etmemelidir.
8. Teftiş ettiği personel ile meslek ilişkileri dışına çıkmamalı, borç almamalı, vermemeli, alış-veriş yapmamalıdır.
9. Resmi ve özel ilişkilerde, karşılaştığı bireylere, nezaket kurallarına uygun davranış göstermelidir.
10. Görevin yapılmasında, temsil ettiği kurum ve ilgiliyi bilerek, kılık ve kıyafetine özen göstermeli, saygı ve güven kazanmalıdır.

2-Müfettişlerin İşe Alınması ve Yetiştirilmesi

Müfettişlik mesleğinin uzun bir geçmişi olmasına rağmen, müfettişlerin seçimi ve yetiştirilmeleri konularında ilk ciddi yaklaşım Cumhuriyet'in başlangıç yıllarında olmuştur. 1925 yılında yürürlüğe giren talimatname ile müfettiş ve yardımcılarının mesleğe girişleri belli standartlara bağlanmıştır. Talimatnamede⁹³:

⁹² Taymaz, Teftiş, s. 33-34.

⁹³ Başbakanlık, Maarif Müfettişi Umumilerin Hukuk, Salâhiyet ve Vezaifi Hakkında Talimatname, İstanbul, 1341, md. 3 ve 4.

Müfettiş olabilme koşulları;

- "1- 30-50 yaşları arasında bulunmak.
- 2- Kendi branşlarında bir eseri tercüme edebilecek düzeyde yabancı dil bilmek.
- 3- Üniversite veya yüksekokul mezunu olmak.
- 4- En az üç yıl müfettiş yardımcısı olarak çalışmış olmak veya beş yıl orta dereceli okul öğretmenliği yapmış olmakla birlikte, beş yıl okul müdürlüğü veya milli eğitim müdürlüğü görevinde bulunmuş olmak".

Müfettiş yardımcısı olabilme koşulları ise;

- "1- 28-40 yaşları arasında bulunmak.
- 2- Kendi alanlarında bir eseri tercüme edebilecek düzeyde yabancı dil bilmek.
- 3- Üniversite veya yüksekokul mezunu olmak.
- 4- Orta dereceli eğitim kurumlarında en az beş yıl başarı ile öğretmenlik yapmış olmak".

Bu şartları taşıyanlar arasından müfettiş ve yardımcılarının atanması, teftiş kurulu başkanının önerisi ve bakanın onayı ile gerçekleşiyordu.

Sonraki yıllarda, geliştirilmesi gereken müfettiş seçme süreci hem daha çok öznelmiş, hem de müfettiş ve yardımcılarında aranan özellik ve yeterlilikler azaltılmıştır⁹⁴. 1967 yılında yapılan düzenlemelerle de müfettişliğe atanabilme önkoşulu olabildiğince kolaylaştırılmıştır⁹⁵.

Müfettişliğe girişin kolaylaştırılması, atamalarda siyasi tercihlerin rol oynaması, hizmet içi eğitime gerekli önem verilmemesi ve benzeri durumlar teftiş kurumlarının tartışmaya açılmasına neden olmuş, 1970'li yılların ikinci yarısından itibaren de bu kurum büyük yaralar almıştır⁹⁶. Hatta müfettişlerin sistemden çıkarılması için düzenlemeler yapılmaya çalışılmıştır⁹⁷.

⁹⁴ Başar, a.g.a., s. 109-110.

⁹⁵ Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği, **Resmi Gazete**, 30.9.1967 tarih ve 12713 sayılı md. 7 ve 8.

⁹⁶ **Tercüman**, 26 Kasım 1981; "Milli Eğitim Bakanı Suçluyu Açıkladı: Eğitim Sistemimizi Sarsan ve Geriye Götüren Unsur Teftiş Sistemimizdir", **Günaydın**, 21.11.1984.

⁹⁷ Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, **Otokontrol Yönergesi**, 20.8.1985 tarih ve 6459 Sayılı (Yönerge Bakan tarafından imzalanmış ancak yayınlanmamıştır).

Teftiş sistemine zarar veren müfettiş alımlarının durdurulması ve müfettişlerin eski saygınlıklarına kavuşabilmesi amacıyla, 1993 yılından itibaren müfettişlerin mesleğe girişleri önce tüzük sonra da yönetmelik düzeyinde yeniden düzenlenmiş ve objektif ölçülere dayandırılmaya çalışılmıştır.

Müfettiş ve müfettiş yardımcılığına girişte sınav sistemi getirilmiş, giriş şartları genişletilmiş ve sınav sorularının kapsamı belirlenmiştir. Yönetmeliğe göre;

Müfettiş Yardımcılığı giriş sınavına katılabilmek için⁹⁸;

- 1- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen, Devlet memuru olabilmek için aranan nitelikleri taşımak,
- 2- Bakanlığa bağlı okullarda en az branşında 10 yıllık öğretmenlik veya 5 yıl branşında öğretmenlik yaptıktan sonra Merkez Teşkilatında veya okullarda en az 3 yıl idarecilik görevi yapmış olmak,
- 3- Sicilinde yapılacak inceleme sonucunda tutum ve davranışları yönünden müfettiş yardımcılığına alınmasına engel hali bulunmamak,
- 4- Yarışma sınavına birden fazla katılmamış olmak,
- 5- Müfettiş yardımcılığı giriş sınavının açıldığı yılın Ocak ayının birinci gününde kırk yaşını doldurmamış olmak,
- 6- Görevini yapmasına engel olabilecek vücut veya akıl hastalığı veya vücut sakatlığı ile özürlü bulunmadığını ve sağlık durumunun iklim değişikliklerine ve her çeşit yolculuk şartlarına elverişli olduğunu sağlık kurulu raporu ile belgelendirmek gerekir".

Müfettiş yardımcılığı giriş sınavı sorularının kapsamı da aşağıda gösterildiği gibi saptanmıştır⁹⁹:

Kompozisyon:

Eğitim-Öğretim konularına ağırlık veren bir kompozisyon.

⁹⁸ MEB. Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği, md. 17.

⁹⁹ A.g.y., md. 22.

Genel mevzuat:

- T.C. Anayasası,
- İdari Yargılama Usulü Kanunu,
- Devlet Memurları Kanunu,
- İl İdaresi Kanunu,

Özel mevzuat:

- Milli Eğitim Bakanlığı'nın teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun,
- Milli Eğitim Temel Kanunu,
- Ceza hükmü özel kanunlar (1702, 4357 ve 625 sayılı Kanunlar),
- Ortaöğretim kurumları ile ilgili idari yönetmelikler,
- Eğitim-öğretim çalışmaları ile ilgili yönetmelikler,

Özel alan bilgisi:

- Branş bilgisi,
- Öğretim metotları,

Yabancı Dil:

İngilizce, Fransızca, Almanca dillerinden birisi.

Müfettiş yardımcılığından müfettişliğe atanmada yeterlik sınavı yapılması sistemi getirilmiş ve sorulacak soruların kapsamı müfettiş yardımcılığı giriş sınavına paralel bir şekilde düzenlenmiştir. Yeterlik sınav konuları¹⁰⁰;

Birinci grup konular:

- T.C. Anayasası,
- İdari Yargılama Usulü Kanunu,
- Memurun Muhakematı Hakkındaki Kanunu Muvakkat,
- Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu,
- Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu,
- Türk Ceza Kanunu ve ceza hükümlü diğer kanunlar,

¹⁰⁰ A.g.y. , md. 38.

- Adli ve İdari Soruşturma Teknikleri,
- Devlet Memurları Kanunu.

İkinci grup konular

- Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun,
- Milli Eğitim Temel Kanunu,
- Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü ve Yönetmeliği,
- Milli Eğitim Bakanlığı ile İlgili Disiplin hükümlü özel kanunlar (10/6 1030 tarih ve 1702 sayılı kanun ile 4357 sayılı kanun),
- Özel Öğretim Kurumları Kanunu,
- Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Yüksek ve Ortadereceli Okullar Öğretmenleri ile İlkokul Öğretmenlerinin Haftalık Ders Saatleri İle Ek Ders Ücretleri Hakkında 439 Sayılı Kanun,
- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul, kurum ve kuruluşlarla ilgili yönetmelikler.

Üçüncü grup konular:

- Muhasebe-i Umumiye Kanunu,
- Devlet İhale Kanunu,
- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı döner sermayeli kuruluşlarla ilgili kanun ve yönetmelikler,
- Harcırah Kanunu,
- Tebligat Kanunu,
- İl İdaresi Kanunu.

Sınav sorularının hazırlanması ya da hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve sonuçlandırılması sınav kurulu tarafından yapılmaktadır. Sınav kurulu üyeleri, Teftiş Kurul Başkanının önerisi ve Bakanın onayı ile Teftiş Kurulu Başkanının başkanlığında, Başkanlıkça belirlenmiş birinci derecedeki dört başmüfettişten oluşmaktadır.

Müfettiş yardımcılığına atanan müfettiş adayları; mesleğin gerektirdiği nitelikleri kazanabilmek, alanında deneyim sahibi olabilmek, uzmanlık bilgi ve becerilerini geliştirmek, bilimsel çalışma alışkanlığı edinebilmek ve yabancı dil bilgisini artırabilmek amacı ile yetiştirme programına tabi tutulurlar.

Yetiştirme programının uygulanmasında aşağıda belirtilen ilkeler esas alınır¹⁰¹.

- Müfettiş yardımcısı başmüfettişlerden birinin refakatinde en az bir yıl çalışır. İlgili başmüfettişler çalışmalarını esnasında refakatlerindeki müfettiş yardımcılarının yetiştirmelerini sağlayıcı yönde gerekli tedbirleri alırlar.

- Müfettiş yardımcılarını bağımsız olarak teftiş, araştırma, inceleme ve soruşturma yapamazlar. Bu yetkileri yanlarında çalıştıkları başmüfettişlerle birlikte kullanabilirler.

- Altı aylık yetiştirme programı sonunda yeterli oldukları anlaşılan müfettiş yardımcılarını, Başkanın önerisi ve Bakanın onayı ile teftiş, inceleme, araştırma ve soruşturmaları bağımsız olarak yürütmekle yetkili kılınabilirler.

3. Görevden Alınma

Yönetmeliğin 34 ve 47. maddeleri müfettiş yardımcılarının müfettişliğe atanmaları ile ilgili düzenlemeleri kapsamaktadır. Bu maddelere göre "... müfettişlikte başarı gösteremeyeceği anlaşılan ya da müfettişlikle bağdaşmayan tutum ve davranışları tespit edilenlerle yeterlik sınavında başarı gösteremeyen müfettiş yardımcılarını", durumlarına uygun kadrolardan birine naklen atanırlar¹⁰².

Müfettişlerin görevden alınması ise, genel kurallar çerçevesinde yapılmaktadır. Yürürlükteki uygulamalara göre bir kamu görevlisinin görevden alınması, göreve atanmasındaki esaslara uygun olarak yapılmaktadır. Müfettişler de göreve atanmalarında olduğu gibi, görevden alınma işlemi de üçlü kararname ile yapılmaktadır.

Müfettişlerin üçlü kararname ile atanması bir bakıma kararname güvencesi getirmektedir. Ancak, ülkemizdeki uygulamalarla çoğu kez üçlü kararname beklenen güvenceyi sağlayamamaktadır. Siyasi güç, görevden alma sürecinin her aşamasında etkin olmaktadır. Görevden alınan müfettişin herhangi bir orta dereceli okulda öğretmen olarak görevlendirilmesi

¹⁰¹ A.g.y., md. 33.

¹⁰² A.g.y., md. 34, 47.

düşüncesi onları olabildiğince korkutmakta ve çalışma güçlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

B- İlköğretim Müfettişliği

Mutlakiyet döneminde yönetsel yapıda olduğu gibi eğitim işlerinde de merkezîyetçi bir politikanın benimsenmesi teftiş sistemi ile ilgili yapılanmayı beraberinde getirmiştir. Bu yapılanma içinde müfettişliğin ciddi bir teftiş kurumu haline gelmesi, vilayetlerde, müstakil sancaklarda ve kazalarda örgütlenmesi 1914 yılında yürürlüğe konulan "Tedrisat-ı İptidâiyye Müfettişlerinin Vezaifine Dair Talimatneme" ile olmuştur. Otuz dört maddeden meydana gelen ve ilk yönetmelik olma özelliğini taşıyan bu yasal metinde müfettişlere verilen görevler aşağıda gösterildiği gibi belirlenmiştir¹⁰³.

1- Her türlü genel ve özel ilkokulların genel durumu, temizlik ve düzeni; eğitim-öğretim ile ilgili çalışmalar, okul yönetiminin uğraşları ve okulun çevre ile olan ilişki ve etkilerini incelemek, değerlendirmek ve teftiş etmek.

2- Bölgesinde zorunlu eğitim ne dereceye kadar sağlandığını, varsa devamsızlık nedenlerini, mahalli mülki yöneticiler ile işbirliği yaparak devamsızlığın giderilmesine çalışmak.

3- İstatistiki bilgiler toplayarak milli eğitim müdürüne göndermek.

4- Sınavlarda bulunarak öğrencilerin bilgilerini ve eksikliklerini belirlemek.

5- Geçici İlköğretim Kanunu'na göre toplanan "eğitim vergisinin" düzenli olarak toplanıp toplanmadığını kontrol etmek.

6- Eğitim ve öğretimin programlara, bakanlığın emir ve talimatlarına uygun olarak yapılmasını sağlamak.

7- Okulda Anayasaya, Devlet ve ülke çıkarlarına ve "Osmanlılık özelliklerine" aykırı eğitim-öğretim yapıldığını gördükleri takdirde tahkikat yapar, fezleke düzenler, mahalli hükümete bildirir ve milli eğitim müdürünü haberdar eder.

8- Sıra, rahle, kürsü, siyah tahta gibi okul araç ve gereçlerinin durumunu ve öğretmenlerin ders ev ahlaki durumlarını inceler. Yolsuzluk ya-

¹⁰³ Aytekin, İttihat ve Terakki Dönemi Eğitim Yönetimi, s. 40-42.

panları cezalandırır. İyi ahlaklı ve eğitim-öğretimde üstünlük derecesi görülenleri ödüllendirirler.

Ayrıca söz konusu talimatnamede asaleten veya vekaleten başka bir görev verilmeyeceği belirtilen müfettişlerle ilgili aşağıda yazılı hükümler bulunuyordu:

1- Müfettişler görevli buldukları sancak veya kazanın eğitim komisyonlarının tabi üyesidir.

2- Müfettişler, mahalli mülki âmirlerine bağlı olmakla beraber görevlerinin yapılmasından vilâyet veya müstakil sancak milli eğitim müdürüne karşı sorumludur.

3- Müfettişler görev alanları ile ilgili olarak mülkî amirler tarafından havale edilen işlere bakarlar ve durumdan milli eğitim müdürlerine bilgi verirler.

4- Müfettişler, teftişleri sonucu hazırlayacakları raporda okulun durumunu, araç-gerecini, öğretim düzeyini, programın uygulanışını, öğrencilerin bilgi seviyesini, öğretmenlerin başarı ve ahlak durumunu yazarlar ve gelecek yıl yapılması gerekenler konusunda görüş ve düşüncelerini belirtirler.

Bunların dışında ilköğretim müfettişlerine, vilayet maarif müfettişlerinin bulunmadığı vilayet ve sancaklarda maarif müfettişlerinin görevleri de verilmişti¹⁰⁴.

Bu dönemde okullara ulaşmanın yolunu teftiş sisteminde gören bakanlık, müfettişlere büyük sorumluluklar yüklemiştir. Verilen sorumluluklara karşılık, müfettiş hakları yasal güvence altına alınmaya çalışılmış ve ilk kez müfettiş ücretlerinde barem sistemi oluşturulmuş ve müfettişlik sınıflara ayrılmıştır. Bu ücret sistemine göre, beşinci sınıf bir müfettişe 600, dördüncü sınıf müfettişe 800, üçüncü sınıf müfettişe 1000, ikinci sınıf müfettişe 1200 ve birinci sınıf bir müfettişe 1500 kuruş maaş ödeniyordu¹⁰⁵.

Cumhuriyet'in ilanından itibaren ilköğretim müfettişliği konusunda birçok kez düzenlemeler yapılmış ve yapılan her düzenlemede İkinci Meşrutiyet Dönemi'nde oluşturulan müfettişlik sisteminin esasları korunmaya

¹⁰⁴ Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-I Muvakkatı, 23 Eylül 1329, *Düstur*, İkinci Tertip, Dördüncü Cilt, s. 401, md. 91.

¹⁰⁵ A.g.e., md. 73.

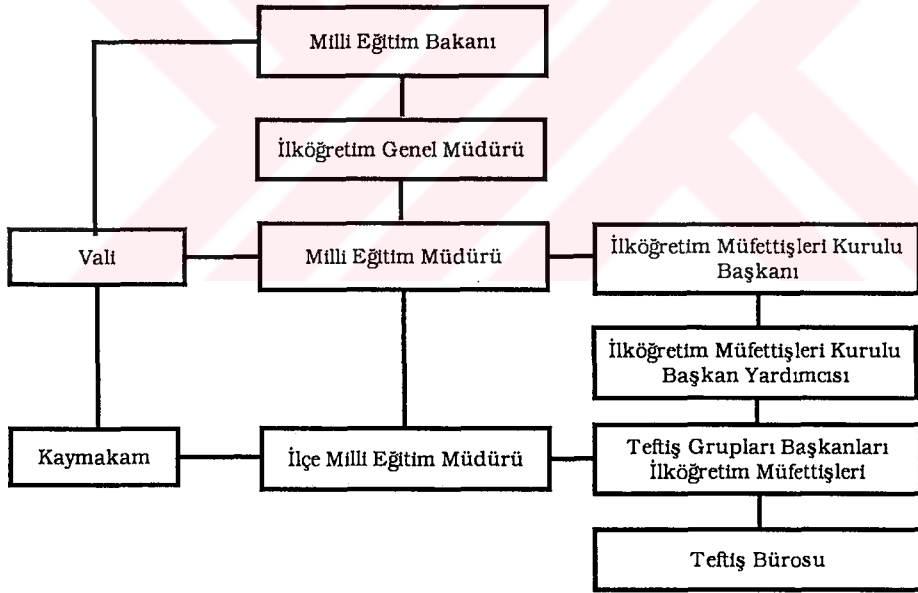
çalışılmıştır. Ancak daha sonraki yıllarda yapılan yasal düzenlemelerde müfettişliğe atanmaya ölçütler konularak ilaveler yapılmıştır¹⁰⁶.

1990 yılında Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği¹⁰⁷, 1991 yılında Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi¹⁰⁸ yayınlanarak teftiş sistemine çağdaş yaklaşımlar kazandırılmıştır.

Günümüzde, müfettişlerin yer aldığı İlköğretim Müfettişleri Kurulu, il örgütü içinde, Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı olarak çalışmaktadır. İlköğretim Müfettişlerinin 852'si Birinci Bölgede, 720'si İkinci Bölgede, 393'ü Üçüncü Bölgede göreve yapmaktadır. Türkiye'de olması gereken müfettiş sayısı 3389 hesaplandığı halde, görev yapanların sayısı 2951'dir¹⁰⁹.

1- Teftiş Hizmetlerinin Yönetimi ve Müfettişlerin Konumu

Türkiye'de ilköğretim müfettişleri 5442 Sayılı İller İdaresi Kanunu'na göre valiliğin denetim, gözetim ve sorumluluğu altındadır. Müfettişlerin örgüt içindeki konumları şekil-5'de gösterildiği gibidir¹¹⁰.

Şekil-5: İlköğretim Müfettişleri Kurulu Başkanlığı Örgüt Şeması

¹⁰⁶ Başar, a.g.a., s. 110-111.

¹⁰⁷ Resmi Gazete, 27.10.1990 tarih ve 20678 sayılı.

¹⁰⁸ Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 28 Ekim 1991 tarih ve 2346 sayılı.

¹⁰⁹ Temmuz 1996 ayı itibarıyla İlköğretim Genel Müdürlüğünden alınan bilgi.

¹¹⁰ Taymaz, Teftiş, s. 10.

İlköğretim müfettişleri kurulu başkan, başkan yardımcıları, müfettişler, müfettiş yardımcıları ve teftiş bürosundan oluşmaktadır. Başkan il milli eğitim müdürüne bağlıdır. Her türlü işlemlerini milli eğitim müdürlükleri kanalıyla yaparlar.

İlköğretim müfettişleri, Devlet Memurları Kanunu, eğitim örgütü ile ilgili mevzuat, diğer kanunlar, tüzük ve yönetmeliklerde öngörülen yetkilerini kullanmak ve görevlerini eksiksiz şekilde yerine getirmekle yükümlü kılınmıştır.

Müfettişlerin, milli eğitim müdürünün emri veya valilik onayı üzerine, vali adına yapacakları işlemler yasal metinlerde aşağıda gösterildiği gibi belirtilmektedir¹¹¹.

- Rehberlik ve işbaşında yetiştirme,
- Teftiş ve değerlendirme,
- İnceleme,
- Soruşturma.

Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme;

1- Her öğretim yılı başında ve sonunda, ayrıca gerektiğinde öğretim yılı içinde öğretmenlerle mesleki toplantılar düzenlemek, eğitim-öğretim ve yönetimle ilgili olarak problemlerin tesbitinde ve çözümünde rehberlik etmek.

2- İlköğretim kurumlarının teftişinden sonra, öğretmen ve yöneticilerle toplanmak. Eğitim-öğretim ve yönetim ile ilgili problemler varsa rehberlik etmek.

3- Mesleki yayınları ve meslekle ilgili gelişmeler ile mevzuat değişikliklerini takip etmek, bu konuda, bölgesindeki öğretmen ve yöneticilere rehberlik etmek.

4- Stajyer öğretmenlerin yetiştirmelerine ve mesleğe hazırlanmalarına rehberlik etmek. Stajyer öğretmenlerin stajyerliklerinin değerlendirilmesi amacıyla kurulan komisyonlara başkanlık etmek.

5- Anaokulu ve anasınıfı, uygulama sınıfı, alt özel sınıf öğretmenleri, birinci sınıf öğretmenleri, birleştirilmiş sınıf öğretmenleri ve meslekte ye-

¹¹¹ MEB İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği, Resmi Gazete, 27.10.1990 tarih ve 20678 sayılı, md. 34.

tersiz görülen öğretmenler ile vekil öğretmenlere öncelik vermek suretiyle, teftişi ile yükümlü buldukları bütün öğretmenlere mesleki yardımlarda bulunmak ve işbaşında yetiştirilmelerine rehberlik etmek.

Teftiş ve Değerlendirme

Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak ilköğretim amaçlarını gerçekleştirmek üzere gerekli çalışmalara katılmak ve katkıda bulunmak. Bunun için;

- 1- Öğrencilerin yetiştirme durumlarını, yetenek, bilgi ve becerilerini,
 - 2- İlköğretim kurumları ile ilköğretim seviyesindeki kurs ve dershanelerdeki görevlilerin yürürlükteki mevzuata göre çalışmalarını,
 - 3- Bayrak törenleri ile anma ve kutlama törenlerinin usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığını,
 - 4- Üst makamlardan gelen genelge, tebliğ ve emirlerin yerine getirilip getirilmediğini,
 - 5- Kurumun ve kurumdaki personelin kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve programlarda belirtilen amaçlara ne dereceye kadar ulaştığını,
 - 6- Eğitim-öğretim ve yönetim görevlerinin çevre ile karşılıklı münasebet ve etkilerini,
 - 7- Kurumdaki personelin yeterlilik ve verimliliklerini,
 - 8- Öğrenci devamsızlığı konusunda gerekli işlemlerin yapılıp yapılmadığını,
 - 9- Okul ve sınıf kitaplıklarının mevzuatına uygun çalıştırılıp çalıştırılmadığını,
 - 10- Okul-aile birliği, okul kooperatifi ve kantin kuruluş ve çalışmalarının mevzuatına uygun olarak yürütülüp yürütülmediğini,
 - 11- Eğitici çalışmaların, yönetmeliğe uygun olarak yürütülüp yürütülmediğini,
 - 12- İlköğretim kurumlarına ait bina ve tesislerinin amacına ve projesine uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını,
 - 13- Uygulama bahçesi ve okul arazisinin amacına uygun olarak işletilip işletilmediğini,
- teftiş etmek ve değerlendirmek

İnceleme

Kurul başkanlığınca verilen veya teftiş sırasında karşılaşılan konularla ilgili inceleme yapmak.

1- Okul, öğretmen ve diğer personel ile ders araç ve gereçleri gibi ihtiyaçları tespit ederek kurul başkanlığına bildirmek.

2- "İlköğretim Kurumlarının Açılması Ve Kapatılması Hakkındaki Yönerge" hükümlerine uygun olarak okullar ile dershanelerin açılma ve kapanmalarına dair inceleme raporu düzenlemek.

3- Okula devam etmeyen öğrencilerin devamsızlık sebeplerini araştırarak, devama engel maddi ve manevi engelleri tespit etmek, giderilmesi yönünde tekliflerde bulunmak.

4- İlköğretim kurumlarındaki teftiş sisteminin, eğitim-öğretim metodlarının, teftiş ve değerlendirme raporlarının, diğer basılı defter ve kayıtların geliştirilmesi için çalışmalar yapmak, konuyla ilgili görüş ve tekliflerin kurul gündemine aldırarak üzere kurul başkanlığına bildirmek.

5- İlköğretim kurumları ile ilgili mevzuatın ve programların uygulanması sırasında görülen aksaklıkları, karşılaşılan güçlükleri tespit etmek ve görüşlerini kurul başkanlığına bildirmek.

6- Özel eğitime muhtaç çocukların mevzuata uygun şekilde yapıp yapılmadığını inceleyerek kurul başkanlığına bilgi vermek.

Soruşturma

Müfettiş ve müfettiş yardımcıları, İl İdaresi Kanununun hükümlerine göre, valilikçe verilecek soruşturma emirleri ile ilköğretim kurumları ve ilköğretim dışında kalan resmi ve özel eğitim-öğretim kurumlarında görevli öğretmen, yönetici ve diğer personel hakkında soruşturma yapmaya yetkilidir.

1- Öğretmen, yönetici ve diğer personel ile ilgili olarak kendilerine verilen konularda soruşturmaya başlamak ve süresi içinde tamamlayarak tekliflerini fezleke ve rapora bağlayıp kurul başkanlığına vermek. Başladıkları bir soruşturmayı çeşitli sebeplerle tamamlayamamaları halinde, durumu yazılı olarak başkanlığa bildirmek.

2- Gerekli gördükleri defter, evrak, belge ve bilgileri, ilgili dairelerden istemek, görmek, incelemek ve bunların örneklerini, sübut delil teşkil edenlerin asıllarını almak, asılları alınan belgelerin yerine müfettiş mühür

ve imzası ile tasdikli birer örneğini dosyasında saklamak üzere ilgili daireye vermek.

3- İlgilerin muhafaza ve sorumluluğu altındaki gizlilik dereceli de olsa her türlü evrak ve defterleri, para ve para hükmündeki senet, demirbaş eşya, ambar ve depolar ile kasa ve vezneyi görmek, incelemek, saymak ve gerekirse mühür altına almak.

4- Soruşturmalarda, muhbir, şikâyetçi, sanık ve tanıkların celbi ve dinlenmesi gibi soruşturmanın gerektirdiği her türlü işlemlerin yerine getirilmesinde, "Memurun Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat" ile "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu" nun hükümlerine göre hareket etmek.

5- Aldıkları şikâyet ve ihbar üzerine veya bizzat görmeleri halinde soruşturmayı gerektiren konularda doğrudan olaya el koymak ve soruşturma emri istemek.

İlköğretim müfettişlerinin bu görevlerini yapıp yapmadıklarının belirlenmesi ve başarı düzeylerinin değerlendirilmesi sicil yönetmeliği ile, milli eğitim müdürünün yetkisi alanı içine alınmış ve sicil amirleri listesi aşağıda gösterildiği şekilde belirlenmiştir.

Sicil Verilecek Personel	Birinci Sicil Amiri	İkinci Sicil Amiri	Üçüncü Sicil Amiri
İlköğretim Müfettiş. K. B.	İl Millî Eğitim Md.	Vali	Müsteşar
İlköğretim Müfettişi	İlköğr. Müf. K.B.	İl Milli Eğt. Md.	Vali

Şekil-6: İlköğretim Müfettişlerinin Sicil Amirleri

İlköğretim müfettişleri kendilerine verilen görevleri yerine getirirken uymaları gereken ilkeler bulunmaktadır. Bu ilkeler yönetmelikte "müfettiş ve müfettiş yardımcılarının kaçınacakları hususlar" başlığı altında yer almış ve aşağıda gösterildiği şekilde belirlenmiştir¹¹².

Müfettiş ve müfettiş yardımcıları;

- 1- İnceledikleri evrak ve defterler üzerinde düzeltme yapamazlar.
- 2- Teftiş inceleme ve soruşturma için gidecekleri yerleri ve yapacakları işleri, görevleri sebebiyle duydukları ve öğ-

¹¹² A.g.y., md. 52.

rendikleri hususları, yaptıkları soruşturmanın safhalarını gizli tutarlar.

- 3- "Gizli", "Çok Gizli" yazılarla, rapor ve fezlekeleri başkalarına yazdıramazlar.
- 4- Tarafsızlığını zedeleyecek veya mesleki itibarını sarsacak tutum ve davranışta bulunamazlar.

2- İlköğretim Müfettişlerinin İşe Alınması ve Yetiştirilmesi

Türkiye'de ilköğretim müfettişlerinin işe alınması daima belirli kurallara bağlanmıştır. Tedrisat-ı İptidaiyye Kanun-ı Muvakkatı'na¹¹³ göre ilkokul ve öğretmen okulları öğretmen ve yöneticilerinden üstün başarı gösterenler arasından seçileceği belirtilen müfettişlerin işe alınması, günümüzde daha ayrıntılı kurallara bağlanmıştır. Bu kuralların temel özelliği, müfettiş ve müfettiş yardımcılığına girişin sınav sistemine bağlanmış olmasıdır.

Müfettiş yardımcılığı giriş sınavına katılabilmek için aranılan şartlar aşağıda gösterildiği şekilde belirlenmiştir¹¹⁴.

- 1- "Çocuk gelişimi ve eğitimi", "sınıf öğretmenliği", "alan öğretmenliği", "özel eğitim", "eğitimde psikolojik hizmetler" ile "eğitim yönetimi, teftiş ve planlaması" veya bunlardan birine denkliği onaylanmış alanda yüksek öğrenim görmüş olmak.
- 2- İlköğretim kurumlarında en az 5 yıl öğretmenlik veya yöneticilik yapmış yahut bu süreyi öğretmenlik ve yöneticilik yaparak tamamlamış olmak.
- 3- Bakanlık merkez veya taşra teşkilatlarında görevli olmak.
- 4- Askerlikle ilişkisi bulunmamak.
- 5- Müracaat tarihinin son günü itibarıyla 45 yaşından gün almamış olmak.
- 6- Son beş yılda yetersiz rapor almamış ve son üç yıllık sicil raporları ortalaması en az "iyi" olmak.

¹¹³ **Düster**, İkinci Tertip, Dördüncü Cilt, s. 401, md. 63.

¹¹⁴ MEB. İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği, a.g.e., md. 6; MEB., İlköğretim Müfettiş Yardımcılığı Seçme Sınavı ile ilgili genelge, **Tebliğler Dergisi**, 8.5.1995 tarih ve 2430 Sayılı.

- 7- Meslek hayatı boyunca "aylıktan kesme" veya "Maaş kesimi" cezasından daha ağır bir disiplin cezası almamış olmak.
- 8- Türkiye Cumhuriyeti devletine karşı suç teşkil edecek boykot, miting ve işgal gibi eylemlerde bulunmamış, yasaklanmış her türlü görev mahalinde bulunmamış olmak.
- 9- İçki, kumar ve iffetsizlik gibi devlet memuriyetinin ve toplumun ahlâk kurallarının aykırı davranışlara düşkünlüğü soruşturma, adli ve idari yargı kararları ile tespit edilmemiş olmak.

Müfettiş yardımcılığı giriş sınav sorularının %20'si genel kültür, %30'u özel alan, %30'u meslek bilgisi ve %20'si yönetim bilgisini kapsamakta ve sorular Bakanlık Ölçme, Değerlendirme ve Yetiştirme Merkezince yapılmaktadır¹¹⁵.

Yazılı sınav komisyonun dışında Bakanlık Merkez Üst Yöneticileri tarafından oluşturulan "Mülakat Komisyonu"nda son değerlendirme yapılarak, müfettiş yardımcılığına atanacaklar belirlenmektedir¹¹⁶.

Müfettiş yardımcılığı süresi bir takvim yılıdır. Bu süre içinde müfettiş yardımcıları, İlköğretim Müfettiş Yardımcı Yetiştirme Programı çerçevesinde yetiştirilmeye çalışılır. Başarı gösteren yardımcıları Bakan onayı ile ilköğretim müfettişliğine atanırlar¹¹⁷.

3- Görevden Alınma

Müfettiş ve müfettiş yardımcılarının görevden alınmaları yönetmeliğin 50. maddesinde belirlenen esaslara göre yapılmaktadır¹¹⁸. Devlet memurluğuna engel derecede olmasa bile (taksirli suçlar hariç) hapis cezası alanlar, haklarında yapılan soruşturma sonucunda "aylıktan kesme" veya "maaş kesimi"nden daha ağır disiplin cezası alanlar, iki yıl üst üste başarısızlıkları sicil raporu ile tespit edilenler, müfettiş ve müfettiş yardımcısı olma şartlarından birini taşımadıkları sonradan anlaşılanlar, tam teşekküllü devlet hastanesi veya üniversitelerin tıp fakültesi hastanelerinden alınacak

¹¹⁵ MEB. İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği, a.g.e., md. 8.

¹¹⁶ A.g.y., md. 9, 10, 11, 12, 13.

¹¹⁷ A.g.y., md. 16, 18.

¹¹⁸ A.g.y., md. 50.

sağlık kurulu raporu ile bu görevi yapamayacağı tespit edilenler, bakanlık-
ça görevlerinden alınmaktadır.

Bu maddeler tek tek analiz edildiğinde sübjektif özellikler içerdiği,
bunun sonucunda müfettişlerin yanlılığa doğru itebileceği olasılığının yük-
sek olabileceği görülmektedir.

C- Bakanlık ve İlköğretim Müfettişleri İle İlgili Ortak Hükümler

1- Ödevler ve Sorumluluklar

Müfettişler, görevlerini kesintisiz ve görevin gereğine uygun olarak yürütmek zorundadırlar. Müfettişlerin görevlerini yaparken yerine getirmeleri gereken ödev ve sorumlulukları vardır. Bunlar, yasalara uyma, uygun davranış ve işbirliği içinde çalışma ödevleri ile kıyafet zorunluluğudur¹¹⁹.

2- Genel Haklar

Devlet memurlarının hukukî statüsü yasalarla düzenlenmiştir. Müfettişlere de devlet memuru olarak bir takım haklar tanınmıştır. Bu haklar, müfettişlerin görevlerini gereği gibi yerine getirebilmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Müfettişlere sağlanan başlıca haklar arasında, hizmet güvenliği hakkı, hizmet ve çalışma hakkı, izin hakkı, yolluk hakkı, aylık hakkı, müracaat ve şikâyet hakkı, dava hakkı, memur hukukunun kendilerine aynen uygulanması isteme hakkı ve diğer sosyal haklar sayılabilir¹²⁰.

3- Yasaklar

Müfettişlerin, gerek hizmet içinde gerekse dışında bazı tutum ve davranışlarda bulunmaları yasaklanmıştır. Başlıca yasaklar arasında, toplu eylem ve hareketlerde bulunma yasağı, basına bilgi ve demeç verme yasağı, siyasi partilere girme yasağı, ikinci görev yasağı, hediye alma yasağı,

¹¹⁹ 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, Ankara, 1996, md. 6-11.

¹²⁰ A.g.e., md. 17-23; Cahit Tutum, "Memurların Hak ve Ödevleri", Amme İdaresi Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, Haziran 1969, s. 105-139.

menfaat sağlama yasağı, ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı ve grev yasağı¹²¹.

4. Disiplin İşleri

Disiplin cezalarını gerektiren disiplin cezaları, Devlet Memurları Kanunu'nun 124-136. maddelerinde yer almıştır. Ancak bazı kamu kesimindeki mesleklerin özellikleri olduğundan, bu mesleklerin mensuplarına özel kanunlarında değişik cezalar saptanmıştır. Bunu dikkate alan kanun koyucuları, özel kanunların disiplin suçlarına ve cezalarına ait hükümleri "saklı" tutmuştur¹²².

İlköğretim müfettişleri eğitim-öğretim sınıfı içinde bulunduğundan öğretmenler için öngörülen cezai işlemlerden aynen sorumlu tutulmaktadırlar. Bakanlık müfettişleri ise genel idare hizmetleri sınıfı içinde sayıldığından öncelikle 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda öngörülen genel hükümlere tabi olmaktadır.

Disiplin cezaları, hafiften başlamak üzere daha ağır alanına doğru uyarma, kınama, aylıktan kesme, kıdem ilerlemesinin durdurulması ve devlet memurluğundan çıkarma olarak sıralanmış ve tanımlanmıştır. Tüm disiplin suçlarının ayrıntılı olarak eksiksiz düzenlemesi mümkün olmadığından, "nitelik ve ağırlık dereceleri itibariyle" benzeri eylemlere de aynı türden disiplin cezaları verilmesi öngörülmüştür¹²³.

Disiplin cezası verme yetkisi, kural olarak amirlere aittir. Disiplin kurulları yalnızca görüş bildirir. Bunun tek istisnası, Devlet memurluğundan çıkarma cezasıdır. Bu ceza, ancak, ilgili memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kurulu kararı ile verilir.

Disiplin cezası verme açısından amirlerin yetkileri disiplin kurullarına göre daha geniş tutulmuştur. Disiplin kurullarının, disiplin amirlerinin önerdiği cezadan başka bir ceza tayinine yetkileri bulunmamaktadır. Önerilen cezayı kabul ya da red edebilirler.

Disiplin ve soruşturma işlerinde yasalarla verilen görevleri yerine getirmek üzere her kurumun ve kuruluşun merkezinde bir Yüksek Disiplin

¹²¹ A.g.e., md. 26-31; Türk Ceza Kanunu, md. 236; T.C. 1982 Anayasası, md. 68.

¹²² 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, md. 125.

¹²³ A.g.e., md. 125; Yıldız Dinçer, "Devlet Memurlarının Disiplin Hukuku", *Amme İdaresi Dergisi* Cilt 9, S. 1, Mart 1976, s. 71-94.

Kurulu, her ilde, bölge esasına göre çalışan kuruluşlarda bölge merkezlerinde ve kurum merkezlerinde birer disiplin kurulu bulunur¹²⁴.

Disiplin cezaları, verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder ve hemen uygulanır. Cezalar sicile işlenir ve hiyerarşik sicil amirine bildirilir. Disiplin cezaları, yasal şartlar yerine getirildiğinde, bir süre sonra sicilden silinebilmektedir.

5- Ceza Kovuşturulması

Müfettişlerin suç işlemeleri halinde genel hükümlere, 1609 Sayılı Kanuna ve Memur Muhakematı Kanununa göre üç şekilde ceza kovuşturulması yapılır¹²⁵.

Müfettişlerin, diğer kişiler gibi suç işlemesi halinde, adlî makamlarca kovuşturma ve soruşturma yapılır. Haklarındaki hazırlık, ilk ve son soruşturma aşamalarında bu makamlar yetkilidir.

İrtikâp, rüşvet, ihtilas, zimmet, kaçakçılık, gizli belgeyi açıklama, alım ve satımlara fesat karıştırma suçlarından dolayı müfettişler hakkında ceza kovuşturması yapılabilmesi için, yönetimin iznine gerek vardır. Bu konuda Cumhuriyet Savcılığı'nın atamaya yetkili amirden izin alma zorunluluğu bulunmaktadır. Yönetimin izninden sonra ceza kovuşturma işlemleri tümüyle adli makamlarca yürütülür¹²⁶.

Ceza kovuşturmasında memurlara özel bir güvence tanınmıştır. Müfettişler görevleri ile ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılması ve haklarında dava açılması, Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat'a göre özel kurallara tabidir. Yasayla, müfettişler görevlerine dayalı bir suç işlemeleri halinde ön soruşturma ve ilk soruşturma aşamalarında yönetim, son soruşturma ve hüküm aşamasında adli merciler yetkili kılınmıştır¹²⁷.

Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun, müfettişlerin görevleri ile ilgili veya görevleri sırasında işlenen suçlardan dolayı haklarında Cumhu-

¹²⁴ Bakanlar Kurulu Kararı, 17.9.1982 tarih ve 8/5536 Sayılı.

¹²⁵ A, Şeref Gözübüyük, *Yönetim Hukuku*, Ankara, 1983, s. 136.

¹²⁶ Bazı Cürümlerinden Dolayı Memurlar ve Şerikaları Hakkında Takip ve Muhakeme Usulüne Dair Kanun, *Resmi Gazete*, 25.5.1930 tarih ve 1609 Sayılı.

¹²⁷ Kâzım Pamuk, *Memurin Muhakematı Hakkında Kanun*, İstanbul, 1970.

riyet Savcılığınca doğrudan doğruya soruşturma ve kovuşturma girişimlerini önlemektedir.

6- Mali Haklar

Türkiye’de malî hakların temeli kamu personelinin sınıflandırılmasına dayanmaktadır. Ancak, sınıflandırmanın çelişik unsurlar taşıması, kamu personeli ödemelerinde bir çok dengesizliği de beraberinde getirmiştir. Buna dayalı olarak, hiyerarşik sistem ile ödeme sistemi arasındaki denge bozulmuş, ödemeler güncelliğini ve geçerliliğini yitirmiş, ödeme ile performans arasındaki ilişki bozulmuş ve meslekler lehine yapılan imtiyazlı düzenlemelerle de karmaşık malî bir yapı oluşmasına neden olmuştur. Bu olumsuz görünüm eğitim müfettişlerinin malî haklarına da yansımıştır.

Aynı bakanlığa bağlı ve aynı işi yapan ilköğretim müfettişleri ile bakanlık müfettişlerine yapılan ödemelerde farklılıklar bulunmaktadır. Bunun temel nedeni bakanlık müfettişlerinin statülerinin yüksek kabul edilmiş olmasıdır. Buna dayalı olarak ilköğretim müfettişleri, özel hizmet tazminatı, denetim tazminatı, ek gösterge ve lojman tazminatlarından daha az yararlanabilmektedir. Günümüzde bakanlık müfettişlerinin tazminat oranı toplamı %105'i bulurken, ilköğretim müfettişlerinin tazminat oranı %70 civarındadır. Her iki denetim elemanlarının tazminatlarının karşılaştırılması şekil-7'de gösterilmiştir¹²⁸.

Buna göre aynı öğrenime ve aynı hizmet yıllarına sahip bir bakanlık müfettişi ile ilköğretim müfettişi arasında, bakanlık müfettişi lehine tazminat oranları dışında $450+600=1050$ ek gösterge puanı farkı bulunmaktadır.

Müfettişlerin tazminat ve ek gösterge gibi yan gelirleri kazanılmış haklardan sayılmamaktadır. Herhangi bir nedenle müfettişlerin görevlerinden ayrılmaları durumunda verilen tüm ek gelirler kesilmektedir.

¹²⁸ Dursun Çil, Erdoğan Macit; Eğitim Müfettişlerinin Ekonomik Durumları, (Çog;) Ankara, 1996, s. 9; Aytaç Açıkalın, Çağdaş Örgütlerde İnsan Kaynağının Personel Yönetimi, Ankara, 1994, s. 94-95.

ZAM YA DA AZMİNATIN TÜRÜ	HANGİ YASA YA DA KARARLA VERİLDİĞİ	Zam Ya da Ek Gösterge Puanı			Tazminat Oranı			AÇIKLAMALAR
		Bakanlık Müfettişi	İlköğretim Müfettişi	Fark	Bakanlık Müfettişi	İlköğretim Müfettişi	Fark	
ZEL HİZMET AZMİNATI	9.4.1990 gün ve 418 sayılı K.H.K'ye dayalı olarak 15.7.1993 gün ve 21638 sayılı R.G'de yayımlanan 93/5152 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı	%75	%50	%25	Birinci derecedeki en yüksek devlet memuru aylığının brüt tutarının...
DENETİM AZMİNATI	9.4.1990 gün ve 418 sayılı K.H.K'ye dayalı olarak 12.2.1994 gün ve 21847 sayılı R.G'nin mükerrer sayısında yayımlanan 93/5152 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı	%30	%20	%10	Birinci derecedeki en yüksek devlet memurunun aylığının brüt tutarının...
TEMİNDE GÜÇLÜK AMMI VE İŞ GÜÇLÜĞÜ ZAMMI	9.4.1990 gün ve 418 sayılı K.H.K'ye dayalı olarak 12.2.1994 gün ve 21847 sayılı R.G'nin mükerrer sayısında yayımlanan 93/5152 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı	1.800	1.350	450	Bütçe kanunu ile belirlenen memur yarı ödeme katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilen miktar
		NOT: Temininde güçlük zammının % 50'si oranında ayrıca işgüçlüğü zammı ödenir.						
FÜNDELİK YEVMİYE)	6245 sayılı kanunu değiştiren 15.12.1981 gün ve 17545 sayılı R.G'de yayımlanan 2562 sayılı kanunun 33/b maddesine göre	1.3'ü 280.000	0.9'u 198.000	0.4'ü 82.00	Birinci derecedeki en yüksek devlet memuru aylığının brüt tutarının...
EK GÖSTERGE	12.12.1984 gün ve 18603 sayılı R.G'de yayımlanan 243 sayılı K.H.K. 11.4.1990 gün ve 20489 sayılı R.G'de yayımlanan 418 sayılı K.H.K	3200	2600	600	
LOJMAN AZMİNATI	8 Temmuz 1991 gün ve 20923 sayılı R.G'de yayımlanan 433 sayılı K.H.K	Bu tazminatın oranı, ek göstergeye göre belirlenmiş ve ek göstergesi 2500 ve daha fazla olanlara 600.000 TL; 1500-200 TL arasında olanlara 400.000 TL; diğerlerine 200.000 TL ödenmesi öngörülmüştür. İlköğretim Müfettişleri Eğitim-Öğretim Hizmetleri Sınıfında buldukları için ek göstergeleri, Genel İdare Hizmetleri Sınıfında yer alan Bakanlık Müfettişlerine göre daha düşüktür. Bu nedenle İlköğretim Müfettişleri, Bakanlık Müfettişlerine göre daha az tazminat almaktadır.						

Şekil-7: Denetim Elemanlarının Tazminatlarının Karşılaştırılması

D- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Eğitim Müfettişliği

Kıbrıs, Akdeniz'in doğusunda küçük bir adadır. Adanın jeopolitik konumu nedeniyle tarih boyunca kaderi hiç değişmemiş, hep güçlü kara devletleri tarafından istilaya uğramıştır. Ada, doğu ile Batı arasında gerçekleştirilen ticaret yolları üzerinde bulunması nedeniyle bir uğrak yeri, bir kontrol noktası konumunda kalmıştır. İlk medeniyetlerden olan Aka, Dor, Asur, Pars, Mısır, Roma ve Venedik gibi devletlerin adayı istilasının temel nedeni de budur¹²⁹.

Kıbrıs Ada'sı, Kıbrıs halkının başvurusu, siyasal, stratejik, ticarî, ekonomik ve dinsel nedenlerle 1571 yılında Osmanlıların eline geçti. Osmanlı yöneticileri adanın nüfus yapısını değiştirebilmek için büyük çaba sarfettiler. Hazırlanan plana uygun olarak Anadolu'nun değişik yörelerinden toplanan sanatkâr Türkler ve ticari hayatın canlandırılması amaçlanarak Filistin'den getirilen göçmenler adanın çeşitli bölgelerine; Kafkasya'dan kendi istekleriyle toplanan çok sayıda Çerkez gönüllülerde Limasol'a yerleştirildi¹³⁰. On yedinci yüzyılın sonuna dek, Osmanlı İmparatorluğu'nca Kıbrıs'a yerleştirilen göçmen sayısının otuz binden fazla olduğu sanılmaktadır.

Osmanlı Devleti, fethi izleyen yıllarda göçmen yerleştirme işlemleri ile birlikte Osmanlı eğitim kurumlarını da Ada'ya taşımaya çalıştı. Kıbrıs İngiltere'ye geçici olarak devredildiğinde, eğitim kurumları, Anadolu'da olduğu gibi iptidai, rüştiye ve idadi şeklinde faaliyetlerini sürdürüyordu. Teftiş sistemi ise henüz belirgin olarak kurulamamıştı¹³¹.

4 Haziran 1878 tarihinde Osmanlı Hükümeti ile İngiltere arasında imzalanan savunma antlaşmasına dayanılarak Ada geçici olarak İngiliz yönetimine devredildi. Ancak, geçici devir işlemi Osmanlı Hükümeti tarafından belirli koşullara bağlanarak onaylanmıştı. Bu koşullardan birisi, İngiltere tarafından atanacak valinin yanında, eğitim kurumlarını yönetmek üzere bir Türk temsilcisinin görevlendirilmesi idi¹³². İngiliz vali göreve başlayın-

¹²⁹ Muharrem Amcazade, *Kıbrıs, Lefkoşa*, 1990, s. 3-4.

¹³⁰ Ahmet C. Gazioglu, *Kıbrıs'ta Türkler*, Lefkoşa, 1994, s. 100-101; Bener Hakkı Hakeri, *Başlangıcından 1978'e Dek Kıbrıs Tarihi*, Lefkoşa, 1993, s. 239-240.

¹³¹ Hasan Behçet, *Kıbrıs Türk Maarif Tarihi*, Lefkoşa, 1969, s. 68-70.

¹³² Ahmet Gazioglu, *İngiliz İdaresinde Kıbrıs*, Lefkoşa, 1960, s. 13-14.

ca, antlaşma koşullarına uygun olarak, valinin yanına Osmanlı Hükümetince eğitim, öğretim, yönetim ve denetimden sorumlu bir temsilcinin "baş müfettiş" unvanı ile ataması yapıldı. Kısa bir süre sonra Osmanlı eğitim bakanlığının emrine uyularak baş müfettişliğe bağlı "maarif müfettişliği" ve "ilk mektep müfettişliği" kuruldu¹³³.

Osmanlı Hükümeti, müfettişlik kurumunu bir nevi Ada'da hükümet temsilciliği gibi görüyordu. Hükümet, müfettişlerin atamasını doğrudan doğruya yapıyor, onlara ödenek kullanımında yetki veriyor, okulların denetiminde kullanıyor ve her türlü eğitim komisyonlarında görevlendirerek icraî yetkiler tanıyordu. Müfettişlerin konumları, Osmanlı Hükümeti ile Ada'nın İngiliz yöneticileri arasında sık sık tartışmaya neden oluyordu¹³⁴.

16 Mayıs 1905 tarihinde, 1895 tarihli Maarif Kanunu'nun bazı maddelerinde değişiklik yapılarak, Ada'nın eğitim örgütü "Kıbrıs Maarif Encümeni", "Kaza Maarif Encümeni" ve "Köy Komisyonu" şeklinde yapılandırıldı ve İngiliz eğitim müdürüne bağlanarak müfettişlik kurumunun işlevselliği kaldırılmaya çalışıldı. Müfettişler, müfettişlik görevine ek olarak idadilerde öğretmenlik yapmaya zorlandılar¹³⁵. Sonraki yıllarda bu uygulamadan vazgeçilerek, bir İngiliz yöneticisi "okullar baş müfettişi" olarak görevlendirildi ve müfettişler daha önceki yetki ve sorumluluklarıyla okullar baş müfettişine bağlandılar¹³⁶.

1931 yılında Türk ve Rum toplumları birçok istekler ileri sürerek İngiliz yönetimine karşı "1931 İsyanı"nı başlattılar. İngilizler isyanın bastırılmasından sonra Ada'da bir dizi sert önlemler aldılar. Önlemlerin eğitim sistemini kapsayan boyutlarını aşağıda gösterdiği gibi sıralamak mümkündür¹³⁷.

- Türk ve Rum eğitim sistemlerinin, İngiltere eğitim sistemi temel alınarak yeniden düzenlenmesi,

¹³³ Hasan Behçet, a.g.e., s. 56-68.

¹³⁴ KKTC Türk Müzesi Arşivi, Şeriye Kayıtları Muhabere Defteri, No: 94 (12 Kânun Sani 1306 (1889)).

¹³⁵ KKTC. Türk Müzesi Arşivi, Osmanlı Mektepleri Defteri, No: 105.

¹³⁶ Hasan Behçet, a.g.e., s. 90-91.

¹³⁷ Sabahattin İsmail, Ergin Birinci, Kıbrıs Türkü'nün Varoluş Savaşında İki Ulusal Kongre, Lefkoşa, 1987, s. 143-158; Milli Arşiv Dairesi, Maarif Encümeni Kararları Dosyası, 1931-1937; Published by Authority, Nicosia, 1935, s. 42-65.

- Türkiye'den ve Yunanistan'dan alınan ders kitaplarının Ada'ya girişinin yasaklanması,
- Okullarda Türk ve Yunan tarihinin okutulmasına izin verilmemesi,
- Ada'da tüm eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmek üzere maarif müdürlüğü kurulması ve bu göreve bir İngiliz eğitimcisinin atanması,
- Müfettiş ve ilkokul öğretmeni yetiştirmek üzere "Öğretmen Koleji" açılması.

İsyan sonucuna dayalı olarak alınan sert önlemler ve yönetim terörü İkinci Dünya Savaşı sonlarına kadar devam etti ve 1943 yılından itibaren de aşamalı olarak hafifletilmeye başlandı.

1960 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra Türk ve Rum eğitim sistemlerinin yönetimi iki toplumun ayrı ayrı kontrolüne verildi. Kıbrıs merkezi hükümetinin eğitim sistemi üzerindeki yetki ve denetimi kaldırıldı. Bu yeni oluşum içinde teftiş sistemi¹³⁸;

- İlköğretim baş müfettişi ile dört öğretim müfettişi,
- Ortaöğretim baş müfettişi ile üç öğretim müfettişi,
- Özel ders müfettişi,

olarak kurumlaştırıldı ve Türk Maarif Dairesi'ne bağlandı.

1960 Anayasası ile sağlanan toplumlar arası güven 1962 yılından itibaren birçok siyasal nedenlerle giderek bozulmaya başladı. Bozulma, toplumlar arası çatışmanın başlangıcı oldu. Bu mücadelede müfettişlere, EOKA'ya¹³⁹ karşı kurulan Türk Mukavemet Teşkilâtında¹⁴⁰ örgütlenme, haberleşme ve silahlı savunma yaptırma görevleri verildi. Bu görev, müfettişlerin toplumsal statülerini olumlu yönde etkiledi¹⁴¹.

Müfettişlerin statüsü, Kıbrıs Türk Federe Devleti ve 15 Kasım 1983 tarihinde kurulan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti dönemlerinde de korunmaya çalışıldı.

¹³⁸ K. Spiridaki, İngiltere Hükümetinin Kıbrıs'taki Eğitim Politikası, Nicosia, 1952, s. 5-111; Cyprus Blue Book, Nicosia, 1935, No: 48, s. 205.

¹³⁹ EOKA: Kıbrıs Adası'nı Yunanistan'a ilhak (ENOSIS) amacıyla Kıbrıs Rum toplumu tarafından oluşturulan silahlı terör grubu.

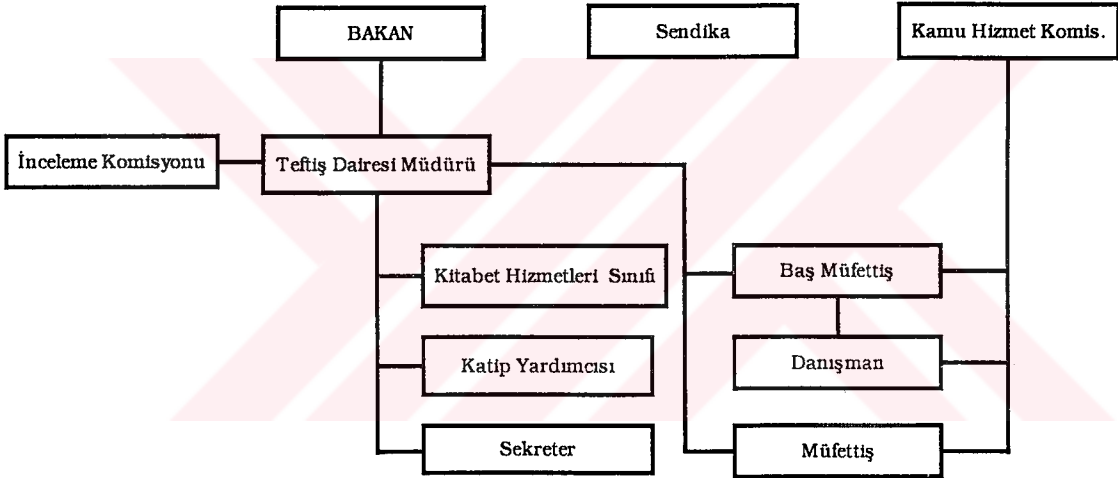
¹⁴⁰ Türk Mukavemet Teşkilâtı (TMT), Kıbrıs Adası'nın Yunanistan'a ilhakını önlemek amacıyla kurulan gizli silahlı güç.

¹⁴¹ Dudu Kılıç, 1958'den Günümüze Kıbrıs İlkokul Öğretmenlerinin Kıbrıs Mücadelesine Katkısı, (Çağ. araştırma), Girne, 1990, s. 4.

Günümüzde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde çeşitli branşlarda 21 müfettiş görev yapmakta ve bunlar Lefkoşa merkezinde ikâmet etmektedirler. 21 görev yapan 28 doldurulmamış müfettişlik kadrosuna karşılık teftişe tabi öğretmen sayısı 2039'dur. Ortalama her müfettişe 41 öğretmen düşmektedir.

1- Teftiş Hizmetlerinin Yönetimi ve Müfettişlerin Konumu

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde eğitim müfettişleri, görev açısından bakana bağlı bulunan Teftiş Dairesi Müdürüne; görev dışında kalan tüm konularda Kamu Hizmeti Komisyonu'na bağlıdırlar. Müfettişlerin örgüt içindeki konumları şekil-8'de gösterildiği gibidir¹⁴².

Şekil-8 Teftiş Dairesi Örgüt Şeması

Teftiş Dairesi, Bakanlığa bağlı ya da Bakanlığın denetimi altında bulunan tüm kurum ve kuruluşların yürürlükteki mevzuata, ulusal eğitimin amaç ve ilkelerine uygun olarak davranılıp davranılmadığına ilişkin denetim işlerinin yürütülmesini sağlar. Bakanlığa ait kurum ve kuruluşların genel ve özel teftişleri ile soruşturma işlerini organize eder. Teftiş ve soruşturma raporları düzenler ve ilgili makama sunar. Okullarda rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin verimli çalışması için gerekli önlemlerin alınmasını sağlar. Ayrıca, eğitim, öğretim ve kültür konularına ilişkin olarak

¹⁴² Halil Aytekin, KKTC, Eğitim Sistemi, (Bakanlık tarafından çoğaltılmış ders notu), Girne, 1990, s. 22.

düzenlenen kurs, seminer, konferans ve benzeri faaliyetlerin yürütülmesine katkıda bulunur¹⁴³.

Teftiş Dairesi Müdürlüğü, Bakanlıkların Kuruluş Kanunu'na göre siyasî bir makamdır. Müdür ortak üçlü kararname ile atanır ve aynı usulle de görevden alınarak müşavirliğe atanabilir. Görevden alınan bir müdürün yasal olarak hiçbir idarî ve hukukî makama başvurma hakları bulunmamaktadır¹⁴⁴.

Teftiş Dairesinde, müdürün sorumluluğu altında, baş müfettiş, müfettiş ve danışmanlar bulunmaktadır. Teknik kadrolarda ise, sekreter ve diğer yardımcı personel yer almaktadır¹⁴⁵. Başmüfettiş, müfettiş ve danışmanlar görev ve sorumluluk açısından Teftiş Dairesi Müdürlüğü kanalıyla Milli Eğitim Bakanına; atama, yükselme, disiplin ve görevden alma gibi benzeri konularda anayasal bir kuruluş olan Kamu Hizmeti Komisyonu'na bağlıdırlar¹⁴⁶.

Kamu Hizmeti Komisyonu, 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'na göre oluşturulan, 1985 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Anayasası ile varlığı devam ettirilen, özel bir yasaya göre çalışan, Cumhurbaşkanı tarafından atanan bir başkan ve dört üyeden oluşturulan bir kuruluştur. Başkan ve üyelerin görev süreleri 6 yıldır. Komisyona atanabilmek için, üniversite veya dengi yüksek okuldan mezun olduktan sonra Devlet hizmetinde yöneticilik hizmetleri sınıfında en az fiili 15 yıl başarılı hizmet yapmış olmak; veya lise veya dengi bir okulu bitirdikten sonra Devlet hizmetinde yöneticilik hizmetleri sınıfında en az fiili 20 yıl başarılı hizmet yapmış olmak koşulu da aranmaktadır. Komisyona, kamu görevinden emekli olmuş kişiler de atanabilmektedir¹⁴⁷.

Teftiş yetkisine sahip olan personelin görev ve sorumlulukları yasal metinlerde aşağıda gösterildiği gibi belirlenmiştir¹⁴⁸.

¹⁴³ Emine Ağlamaz, *Teftiş Dairesi*, (Araştırma, Çoğ.,) Girne, 1990, s. 3-4.

¹⁴⁴ Üst Kademe Yöneticiliği Yapan Kamu Görevlilerinin Atanması Hakkında Yasa (53/1977), *Resmi Gazete*, 29 Kasım 1977 gün ve 81 sayılı, Md. 3.

¹⁴⁵ Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Teftiş Dairesi Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Tüzüğü, 16/1981, *Resmi Gazete*, 10.8.1981 tarih ve 353 Sayılı, cetvel: II.

¹⁴⁶ Kamu Görevlileri Yasası, *Resmi Gazete*, 6.6.1979 tarih ve 48 Sayılı Md. 93, 94, 96.

¹⁴⁷ Zaim M. Necatigil, *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Anayasa ve Yönetim Hukuku*, Lefkoşa, 1988, s. 153-158.

¹⁴⁸ Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Teftiş Dairesi Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Tüzüğü, a.g.e., Md. 3-4.

Teftiş Dairesi M¼d¼r¼n¼n g¼rev ve sorumluluğu;

1- Bakanlığın denetimi altındaki t¼m kurum ve kuruluşlarda y¼r¼rl¼kteki mevzuata, Bakanlığa bağlı her dereceli ¼rg¼n ve yaygın eğitim kuruluşlarının t¼m eğitim etkinliklerinde Kıbrıs T¼rk ulusal eğitiminin amaç ve ilkelerine ve ilgili yasa, t¼z¼k, y¼netmelik ve genelgelere uygun hareket edilip edilmediğine ilişkin denetim işlemlerinin y¼r¼t¼lmesini sağlar.

2- ¼ęretim kuruluşlarında ders ve kurum teftişlerini koordine eder. Bir sistem altında genel ve ¼zel teftişleri ile soruşturma işlerini organize eder. Gerektiğinde bunlara katılır. Bunlarla ilgili teftiş raporlarını değerlendirir ve Bakanlığa sunar.

3- ¼ęretmenlerin tayin, nakil ve disiplin işlerine ilişkin raporlar d¼zenler ve ¼nerileri ile birlikte Bakanlığa sunar.

4- Kıbrıs T¼rk ulusal eğitiminin gelişmesine, T¼rk gençliğinin yetişme d¼zeyinin saptanmasına, ulusal eğitimin amaç ve ilkelerinin t¼m ¼ęretim kuruluşları idareci ve ¼ęretmenlerince benimsenmesine yardımcı olunmasını, onlara rehberlik yapılmasını sağlar.

5- Okullarımızda rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin verimli çalışması için gerekli ¼nlemlerin alınmasını sağlar.

6- Kıbrıs T¼rk ulusal eğitim amaçlarının ne oranda gerçekleştiği hususu başta olmak ¼zere Bakanlığın denetimine bağlı t¼m kurum ve kuruluşların genel denetimi ile soruşturma hizmetlerini y¼r¼tmek amacı ile yeteri kadar m¼fettiř g¼revlendirir.

7- Eğitim sisteminde verimin artırılması ve ağdaş d¼zeye ulaştırılması için iktisadi esasları da g¼z¼n¼nde tutarak tavsiyelerde bulunur.

8- Eğitim, ¼ęretim ve K¼lt¼r konularına ilişkin olarak d¼zenlenen kurs, seminer, konferans ve benzeri faaliyetlerde g¼rev alacak m¼fettiřleri saptar, onlara g¼rev verir.

9- ¼st disiplin kurulunda g¼rev alır.

10- Yukarıdaki g¼revlerin ifasında Bakan ve M¼steřara karşı sorumludur.

Bařm¼fettiřlerin g¼rev ve sorumlulukları;

1- ¼ęretim kuruluşlarının ve kuruluşların ¼ęretim kadrosunda g¼revli t¼m personelin genel teftişlerini yapar.

2- Eğitim-öğretim faaliyetlerinde yürürlükteki mevzuata uygun olarak hareket edilip edilmediğini kontrol eder.

3- Öğretim kuruluşlarında teftiş yapacak müfettiş ve danışmanların çalışmalarını koordine eder. Ders ve kurum teftişleri sonuçlarını değerlendirir. Alınması gereken önlemleri saptar, müfettişlerin faaliyetlerine ilişkin kontrol işlemlerini yürütür.

4- Müfettişlerin okul yöneticileri ve öğretmenler için gerekli görülecek hizmet içi eğitim faaliyetlerini saptar ve bunlar hakkında önerilerde bulunur.

5- Eğitim, öğretim ve kültür konularına ilişkin olarak öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri için düzenlenen kurs, seminer ve benzeri faaliyetlerde danışman ve müfettişlerin görev almalarını sağlar.

6- Öğretim kuruluşlarındaki Müdür, Müdür Yardımcısı, bölüm şefliği ve öğretmenlerin yıllık çalışmaları hakkında danışman ve müfettişlerin verdikleri raporları değerlendirir varsa kendi kanaat ve görüşlerini bu rapora ekler. Öğretmenlerin terfilerine ilişkin raporları düzenler ve müdüre sunar.

7- Öğretim kuruluşlarının verimini artırmak için alınması gereken önlemler hakkında raporlar düzenler, gerekli önerilerde bulunur.

8- Müdürün vereceği eğitim, öğretim ve kültür konularında uygun görevleri yapar.

9- Görevlerinin ifasında Teftiş Dairesi Müdürüne karşı sorumludur.

Müfettişlerin Görev ve Sorumlulukları

1- Temel eğitim, ortaöğretim veya mesleki-teknik öğretim kuruluşlarının ve bu kuruluşlarda branşı dahilindeki, öğretmenlerin teftişini yapar. Öğretim kuruluşlarındaki her türlü faaliyetlerin yürürlükteki mevzuata ve Kıbrıs Türk Ulusal Eğitiminin amaçlarına uygun olarak yapılıp yapılmadığını denetler.

2- Ders ve kurum teftişlerinde dikkate alınacak ortak esaslar çerçevesinde öğretmenlere rehberlik eder, yön verir ve onları işbaşında yetiştirir.

3- Eğitim ve öğretim konularında düzenlenen kurs, seminer ve benzeri faaliyetlerde kendine verilen görevleri yapar.

4- Teftişinden sorumlu bulunduğu öğretmen ve okul ile kuruluşlar hakkında en az yılda bir defa genel rapor ile tavsiyelerini verir.

5- Öğretim kuruluşlarının çalışmalarındaki gelişmeleri ve ihtiyaçları hakkında gerekçikçe raporlar düzenler.

6- Müdür ve Başmüfettiş tarafından kendisine havale edilen eğitim, öğretim ve kültür konularında herhangi uygun bir görevi yapar.

7- Bakanlığın denetimine bağı tüm kurum ve kuruluşların genel teftiş ve denetimi ile soruşturma hizmetlerini yürütmek amacı ile görevlendirilebilir.

8- Görevlerinin ifasında Başmüfettişe ve Müdüre karşı sorumludur.

Danışman Müfettişlerin görev ve sorumlulukları;

1. Temel eğitim, ortaöğretim veya mesleki ve teknik öğretim kuruluşlarının ve bu kuruluşlarda branşı dahilindeki öğretmenlerin teftişini yapar. Öğretim kuruluşlarındaki her türlü faaliyetlerin yürürlükteki mevzuata uygun olarak yapılıp yapılmadığını denetler.

2- Ders ve kurum teftişlerinde dikkate alınacak ortak esaslar çerçevesinde öğretmenlere rehberlik eder, yön verir ve onları işbaşında yetiştirir.

3- Eğitim ve öğretim konularında düzenlenen kurs, seminer ve benzeri faaliyetlerde kendine verilen görevleri yapar.

4- Teftişinden sorumlu bulunduğu öğretmen ve okul ile kuruluşlar hakkında en az yılda bir defa genel rapor ile tavsiyelerini verir.

5- Öğretim kuruluşlarının çalışmalarındaki gelişmeleri ve ihtiyaçları hakkında gerekçikçe raporlar düzenler.

6- Müdür ve Başmüfettiş tarafından kendisine havale edilen eğitim, öğretim ve kültür konularında herhangi uygun bir görevi yapar.

7- Bakanlığın denetimine bağı tüm kurum ve kuruluşların genel teftiş ve denetimi ile soruşturma hizmetlerini yürütmek amacı ile görevlendirilebilir.

8- Görevlerinin ifasında Başmüfettişe ve Müdüre karşı sorumludur.

Eğitim müfettişlerinin başarı düzeylerinin değerlendirilmesi işlemi sicil amirlerine verilmiştir. Müfettişlerin birinci ve ikinci sicil amirleri teftiş dairesi müdürü ve bakan olarak belirlenmiştir. Sicilin olumsuz olması durumunda müfettişe, başarısızlığın nedeninin bildirilmesi ve ispat edilmesi yasal bir zorunluluktur¹⁴⁹.

¹⁴⁹ Kamu Görevlileri Yasası, a.g.e., Md. 93, 94, 96.

Müfettişler kendilerine verilen görevleri yaparken uymaları gereken belirlenmiş yazılı ilkeler bulunmamaktadır. Ancak, genel kurallara dayalı olarak müfettişlerin kamu görevlisi olarak görevlerini yerine getirirken hiç kimseye ayrıcalık tanımayacağı, denetim yaptığı kişi ve kuruluşlardan çıkar sağlayamayacağı ve gizli bilgileri açıklayamayacağı bilinmektedir¹⁵⁰.

2- Müfettişlerin İşe Alınması ve Yetiştirilmesi

Kıbrıs Adası'nda müfettişlik, eğitim tarihinin her döneminde daima en önemli bir meslek olma özelliklerini korumuş ve devam etmiştir. Meslek standartlarının yüksek olması, müfettişlik alımlarında belirli kuralları da beraberinde getirmiştir. Öğretmen Koleji mezunu olmak; en az üç yıl öğretmenlik yapmış bulunmak; Amerika, Avrupa, Türkiye ve Yunanistan gibi ülkelerin herhangi birinde müfettişlik öğrenimi görmek bu kurallardan bazılarıydı¹⁵¹. İngiliz yönetiminin ada üzerindeki etkinliğini kaybetmeye başladığı 1950'li yıllardan itibaren müfettiş alımındaki koşullarda Türk ve Rum toplumları ayrı ayrı değişiklikler yapmaya başladılar. 1959 yılında Türk toplumu tarafından aranılan şartlar aşağıda gösterildiği şekilde belirlenmiştir:¹⁵²

"Müfettiş adaylarında aranan ehliyet: Üniversite diploması veya yapacağı işe uygun başka bir ehliyet; öğretmen eğitimi belgesi; Okullarda öğretim hizmeti belgesi; İngilizce'nin yabancı bir dil olarak öğretimine ait bir kursa devam edip, tamamlamış olma belgesi; Yapacağı işin eğitimini gördüğüne dair belge".

Müfettişlerin işe alınması, günümüzde daha kapsamlı kurallara bağlanmıştır. Ancak müfettiş alımlarında niteliğin yüksek olması standardı daima korunmaya çalışılmıştır. Bu koşullar yasada aşağıda gösterildiği şekilde belirlenmiştir¹⁵³.

"... Eğitim ve öğretim konularında herhangi bir fakülte veya yüksekokulu bitirmiş, pedagoji veya uzmanlık belgesine ve eğitim ve öğretim plânlama tekniğine sahip, eğitim ve öğretim rehberliği, örgütlenmesi ve öğretmenlerin gözetim ve denetimleri

¹⁵⁰ A.g.e., Md. 36-41

¹⁵¹ Sipiridaki., a.g.e., s. 23. W.W. Weir, *Education in Cyprus*, Cyprus, 1952, s. 70-71.

¹⁵² Halkın Sesi, 30 Haziran 1959.

¹⁵³ Kamu Görevlileri Yasası, a.g.e., Md. 53/6-2.

ile yetiştirilmelerine ilişkin etkinlikleri yerine getirebilecek yeterlik ve başarıklıkta oldukları saptanmış olmak".

Bu koşullar müfettiş alımında daha kapsamlı olarak uygulanmaktadır¹⁵⁴.

Başmüfettişte aranılan nitelikler;

1- Eğitim ve öğretim konularında herhangi bir fakülte veya yüksekokul bitirmiş, pedagoji ve uzmanlık belgesine ve eğitim ve öğretim plânlama tekniğine sahip, eğitim ve öğretim rehberliği, örgütlenmesi ve öğretmenlerin gözetim ve denetimleri ile yetiştirilmelerine ilişkin etkinlikleri yerine getirebilecek yeterlilik ve başarıklıkta olmak.

2- Bir alt derecede en az üç yıl çalışmış olmak veya Eğitim Hizmetleri Sınıfının 1'nci derecesinde en az 3 yıl danışmanlık, müfettişlik veya uzmanlık görevi yapmış olmak.

3- İdarî yeteneğe, öğretim kuruluşlarının çalışmalarını koordine etme ve denetleme yeteneğine sahip olmak.

4- Kıbrıs ve diğer ülkelerdeki ortaöğretim ve/veya mesleki-teknik öğretim problemleri ile "eğitim temayülleri" hakkında genel bilgiye sahip olmak.

5- İlgili mevzuat uyarınca yapılacak sınavlarda başarılı olmak.

6- Diğer niteliklerde eşitlik halinde eğitim konusundaki ilmi ehliyet bakımından daha üstün olanlar tercih olunur.

Müfettişlerde aranan nitelikler;

1- Uygun konularda bir üniversiteden veya herhangi bir yüksekokuldan mezun olmak ve pedagoji sertifikası veya öğretmen yetiştiren bir okuldan diploma almış olmak.

2- Bir alt derecede en az 3 yıl çalışmış olmak, temel eğitim veya ortaöğretim ya da mesleki ve teknik öğretim kuruluşlarında en az 10 yıl başarılı öğretmenlik veya en az iki yıl okul idareciliği yapmış olmak.

3- Kıbrıs'ta ve diğer yabancı ülkelerde eğitim ve öğretim problemleri ile temayülleri hakkında genel bilgi sahibi olmak.

4- Sınav Tüzüğünde öngörülen sınavlarda başarılı olmak.

¹⁵⁴ Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Teftiş Dairesi Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Tüzüğü, a.g.e., Md.

5- Diğer niteliklerde eşitlik halinde bilimsel ehliyet bakımından daha üstün olan tercih olunur.

Danışman müfettişlerde aranılan nitelikler;

1- Uygun konularda bir üniversiteden veya herhangi bir yüksekokuldan mezun olmak ve pedagoji sertifikası veya öğretmen yetiştiren bir okuldaki diploma almış olmak.

2- Bir alt derecede en az 3 yıl çalışmış olmak, temel eğitim veya orta-öğretim ya da mesleki ve teknik öğretim kuruluşlarında en az 10 yıl başarılı öğretmenlik veya en az iki yıl okul idareciliği yapmış olmak.

3- Kıbrıs'ta ve diğer yabancı ülkelerde eğitim ve öğretim problemleri ile temayülleri hakkında genel bilgi sahibi olmak.

4- Sınav Tüzüğünde öngörülen sınavlarda başarılı olmak.

5- Diğer niteliklerde eşitlik halinde bilimsel ehliyet bakımından daha üstün olan tercih olunur.

Müfettiş atamalarında ön planda tutulan sınav sistemi, her dönemde korunmuş, sınav bağımsız bir kuruluş olan Kamu Hizmeti Komisyonu'na yaptırılarak yansızlıktan ödün verilmemeye çalışılmıştır¹⁵⁵.

Sınav soruları genel kültür, Kıbrıs Türk Mücadele Tarihi, meslek bilgisi, öğretim yöntemleri, Anayasa, eğitim-öğretimle ilgili yasa ve tüzükleri kapsamaktadır. Yabancı dil bilmek ise sınava katılabilmenin ön koşuludur. Soruların hazırlanmasında ve uygulanmasında uzman kuruluşlardan yararlanılmaktadır. Yapılacak sınav sorularının güvenlik ve geçerliliğini saptamada Bakan tarafından görevlendirilecek Bakanlık temsilcileri de katılabilmektedir. Ancak, Kamu Hizmeti Komisyonu değerlendirme, başarı ve yeterliliği saptama ve atama işlemlerini gerçekleştirme yönünde tümüyle bağımsızdır. Sınav sonucunda başarılı veya yeterli olanların münhal kadrolara ataması yapılarak, atama onayı bakanlığa gönderir¹⁵⁶.

Göreve başladıktan sonra müfettişler bir yıllık teftiş deneyiminden sonra İngiltere tarafından finanse edilen burstan yararlanarak İngiltere'ye gönderilir. İngiltere'de, teftiş alanında, tezsiz yüksek lisans yapan müfettişler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne dönerek görevlerine devam eder-

¹⁵⁵ Kamu Görevlileri Yasası, a.g.e., Md. 63.

¹⁵⁶ A.g.e., Md. 65, 66.

ler. Ayrıca Türkiye'de yapılan teftiş konulu hizmet-içi kurslardan da yararlanırlar.

3- Görevden Alınma

Müfettişlerin görevden alınarak öğretmenliğe ya da başka bir göreve atanmaları hukuken mümkün değildir. Ancak, soruşturma sonucunda "kamu görevinden çıkarma cezası"nı gerektirecek bir suç işleyen müfettişler Kamu Hizmeti Komisyonu kararıyla bir daha göreve alınmamak kaydıyla meslekten uzaklaştırılabilirler.

Müfettişlerin görevden alınarak, öğretmenliğe yeniden döndürülmesi; Bakanlığın müfettişler üzerinde atama, nakil, disiplin ve benzeri konularda yetkilerinin bulunmaması, müfettişlere güven vermekte ve yansızlıklarında temel etken olarak büyük rol oynamaktadır¹⁵⁷.

4- Ödevler ve Sorumluluklar

Müfettişler kendilerine verilen görevleri kesintisiz bir biçimde ve hizmetin gereğine uygun olarak yürütmek zorundadırlar. Müfettişlerin ödevleri arasında, yasalara saygılı olma, tarafsız hareket etme, üstün emirlerine uyma ve işbaşında bulunma gibi ödevleri de vardır. Müfettişler görevlerini yerine getirirken Anayasaya bağlı kalmak ve yasaları özenle uygulamak zorundadırlar. Bu, hukuk devleti anlayışının zorunlu bir sonucudur.

Müfettişler, çalışma saatlerinde görev yerinde bulmak ve izin almadan görev yerinden ayrılmamak; iş birliği içerisinde çalışmak, resmî niteliklerinin gerektirdiği saygınlık ve güvene değer olduklarını göstermek; görevlerini dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı yapmadan yerine getirmekle zorunlu ve yükümlüdürler¹⁵⁸.

5- Genel Haklar

Müfettişlerin hakları Kamu Görevlileri Yasası ile düzenlenmiştir. Sağlanan haklar arasında, görev güvenliğinin sağlanması, izin hakkı, aylık

¹⁵⁷ A.g.e., Md. 100, 101; KKTC Cumhuriyet Meclisi Tutanağı, Dönem: III, Yasama yılı: 1996/3, 31.1.1996.

¹⁵⁸ Zaim M. Necatigil, a.g.e., s. 148-149.

hakkı, dava ve şikâyet hakkı, hayat pahalılığı ödeneği hakkı, ücretsiz tedavi hakkı, sendika kurma ve üye olma hakkı ve diğer sosyal haklar sayılabilir¹⁵⁹.

6- Yasaklar

Kamu hizmetini yürütenlerin, gerek hizmet içinde, gerekse hizmet dışında bazı faaliyetlerde bulunmaları yasaklanmıştır. Böyle bir davranış, hizmetin özelliğinden doğmaktadır. Müfettişlere konan yasaklar arasında, siyasal faaliyette bulunma, bilgi ve demeç verme, denetimindeki kuruluştan çıkar sağlama, gizli bilgileri açıklama ve ticaret ve kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasakları yer almaktadır¹⁶⁰.

7- Disiplin İşleri

Müfettişler hakkında yapılabilecek disiplin işlemleri ve uygulanacak cezalar Kamu Görevlileri Yasası'nın 98-103 maddelerinde düzenlenmiştir. Anayasada da disiplinle ilgili kurallara rastlanmaktadır. Anayasanın 121. maddesinde yer alan kurallara göre, savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemez ve disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bağımsız bir organ olan Kamu Hizmeti Komisyonunun disiplinle ilgili olarak aldığı kararlar yönetsel işlem olarak kabul edilmekte ve yargı denetimine tabi tutulabilmektedir. Disiplin işlemlerinde uygulanmakta olan yöntem ceza davalarında uygulanan yöntemle benzemekle beraber, yapılan işlem yargısal değil, yönetsel bir işlem olarak görülmekte ve Anayasanın 152. maddesi kuralları çerçevesinde Yüksek İdare Mahkemesince denetlenebilmektedir.

Bir kurumda çalışan kamu görevlilerinin kurumun düzenini bozucu davranışlarına karşı uygulanan yaptırımlara disiplin cezası denilmektedir. Eğer kamu görevlisinin davranışı ayrıca ceza yasasına göre suç teşkil ediyorsa, öncelikle ceza yasasında öngörülen ceza kovuşturmasının yapıp sonuçlanması gerekmektedir.

Bir müfettiş aleyhine ceza kovuşturmasının açılması halinde durum derhal Başsavcılıkça Bakanlığa, Bakanlık ise, durumu Kamu Hizmeti Ko-

¹⁵⁹ A.g.e., s. 149.

¹⁶⁰ Kamu Görevlileri Yasası, a.g.e., Md. 36-43.

misyonuna bildirmek zorundadır. Soruşturma sonucu düzenlenen "ithamname", diğer belge ve kanıtlarla birlikte ilgili kurum tarafından Kamu Hizmet Komisyonuna iletilir. Komisyon başkanlığı duruşma gününü belirler. Duruşma, Ceza Mahkemeleri Usulü Yasasında öngörülen seri yargılama kurallarına göre yapılır. Duruşmada ilgili kurum adına Hukuk Dairesinde görevli bir savcı bulunur. Hakkında disiplin kovuşturması yapılan müfettiş, komisyon huzurunda tanık dinletme, savcılığın getirdiği tanıkları "istintak" etme, savunmasını bizzat veya avukat marifeti ile yapma hakkına sahiptir¹⁶¹.

Disiplin cezaları hafiften ağıra doğru uyarma, kınama, kademe ilerlemesinin süreli durdurulması, geçici olarak görevden çıkarma, kamu görevinden çıkarma olarak sıralanmaktadır.

8- Mali Haklar

Müfettişlerin ödenekleri kadro cetvellerinde belirtilen kademe ve dereceden aşağıda gösterilen esaslara uygun olarak yapılmaktadır¹⁶².

• Teftiş Dairesi Müdürü;

Kadro Derecesi	: Müdür
Hizmet Sınıfı	: Üst Kademe Yönetici
Derecesi	: II
Kadro Sayısı	: 1
Maaş	: Barem 18 A (5616 Sabit)

• Başmüfettiş;

Kadro Derecesi	: Başmüfettiş
Hizmet Sınıfı	: Eğitim Hizmetleri Sınıfı
Derecesi	: I (Yükselme Yeri)
Kadro Sayısı	: 6

¹⁶¹ Kamu Hizmeti Komisyonu Duruşma Yöntemi Tüzüğü, Resmi Gazete, 1 Aralık 1985 tarihli Ek. II; KKTC Başbakanlık, Kamu Hizmeti Komisyonu Dairesi Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Yasası, Md. 26.

¹⁶² Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Teftiş Dairesi Kuruluş Görev ve Çalışma Esasları Tüzüğü, a.g.e., Cetvel II.

Maaş : Barem 15-16+120 (3348x132-4272)
(3612x144-4620)

• *Müfettiş;*

Kadro Derecesi : Müfettiş
Hizmet Sınıfı : Eğitim Hizmetleri Sınıfı
Derecesi : I (Yükselme Yeri)
Kadro Sayısı : 40
Maaş : Barem 15-16+120 (3348x132-4272)
(3612x144-4620)

• *Danışman;*

Kadro Derecesi : Danışman
Hizmet Sınıfı : Eğitim Hizmetleri Sınıfı
Derecesi : I (Yükselme Yeri)
Kadro Sayısı : 3
Maaş : Barem 15-16+120 (3348x132-4272)
(3612x144-4620)

Maaşa ek olarak yolluk, hayat pahalılığı zammı ve on üçüncü maaş gibi haklardan yararlanmaktadırlar. Müfettişlerin tazminat ve benzeri yan gelirler kazanılmış haklardan sayılmakta ve emekliliğe aynen yansımaktadır.

9- Sendika Hakkı

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde müfettişler sendika kurma hakkına sahiptir. Müfettişler bu haklarını, "Kıbrıs Türk Maarif Dairesi Eğitimciler Sendikası"nı kurarak kullanmaktadırlar.

Müfettişler, sendikal faaliyetleriyle, "sendika üyelerinin bağlı oldukları işveren durumundaki makam ile sendikaya üye olanlar arasında ahenk kurmak, güvenli ilişkiler düzenlemek; üyelerin çalışma şartlarını ve maaş durumlarını geliştirmek ve üyelere maddi ve manevi yönden daha iyi hayat olanakları hazırlayıp genellikle üyelerin haklarını korumak..." gibi amaçlar gütmektedirler¹⁶³.

¹⁶³ Kıbrıs Türk Maarif Dairesi Eğitimciler Sendikası Tüzüğü, Md. 4; Ali Nesim, "Öğretmen ve Sendikacılar", Yeni Kıbrıs, Mart-1988, s. 32-35.

Müfettiş sendikası grev yapma hakkına sahiptir. Grev hakkı sendika tüzüğünde aşağıda gösterildiği gibi saptanmıştır¹⁶⁴:

"Üyelerle işverenleri arasında meydana gelen anlaşmazlıkları halletmek için yönetim kurulu, lüzumlu bütün barışçı tedbirleri alacaktır. Mamafih bir anlaşmaya varılmazsa yönetim kurulu, konuyu, anlaşmazlıkta methaldar olan üyelerin yapacağı olağanüstü bir genel toplantıya sunacaktır. Genel toplantıda, methaldar olan üyelerin üçte iki çoğunluğunun gizli oyla vereceği karar üzerine grev ilân edilebilir. Grev kararı, sendika yönetim kurulunun onay ve takdirine sunulacaktır".

Müfettişler grev hakkını iki kez kullanmış ve Bakanlıktan bazı haklar almışlardır.

E. Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teftiş Sistemindeki Benzerlik ve Farklılıklar

1- Müfettişliğin Yasal Dayanakları

TC'de Müfettişlerin Yasal Dayanakları

- Kanun
- Tüzük
- Yönetmelik
- Yönerge

Ağırlıklı olarak yönetmelik ve yönerge.

KKTC Müfettişlerinin Yasal Dayanakları

- Kanun
- Tüzük

Ağırlıklı olarak tüzük. Teftiş alanında yönetmelik ve yönerge kullanılmaz.

2- Müfettişliğin Konumu

TC'de Müfettişlerin Konumu

• Bakanlık müfettişleri görev ve personel hizmetleri açısından Bakanlığa; ilköğretim müfettişleri görev açısından Valiliklere, personel hizmetleri açısından Bakanlığa bağlıdırlar.

KKTC'de Müfettişlerin Konumu

• Görev açısından Bakana, personel hizmetleri açısından KHK., soruşturma açısından Devlet Personel Dairesine bağlıdırlar¹⁶⁵.

¹⁶⁴ A.g.e., Md. 23/6

¹⁶⁵ Zaim M. Necatigil, a.g.e., s. 159.

3- İşe alma ve Yetiştirme

TC Müfettişlerinin İşe Alınması ve Yetiştirilmesi

- Baş kadrolar MEB. ilan edilir.
- Yazılı ve sözlü sınav yapılır¹⁶⁷.
- Sınavı MEB. yapar.
- Atamayı MEB. gerçekleştirir.
- Usta-çırak ilişkisi ile meslekte yetişir.
- Düzenli olmamakla birlikte hizmet-içi eğitime tabi tutulur.

KKTC Müfettişlerinin İşe Alınması ve Yetiştirilmesi

- Baş kadrolar KHK. ilân edilir¹⁶⁶.
- Yazılı sınav yapılır.
- Sınavı KHK. yapar.
- Atamayı KHK. gerçekleştirir.
- Usta-çırak ilişkisi ile meslekte yetişir.
- Hizmet-içi eğitime tabi tutulur.
- İngiltere'de tezsiz yüksek lisans yaptırılır.

4- Müfettişlerin Görevleri

TC Müfettişlerinin Görevleri

- Genel teftiş yapmak.
- Özel teftiş yapmak.
- Ders teftişi yapmak.
- Kurum teftişi yapmak.
- Rehberlik yapmak.
- İnceleme-araştırma yapmak.
- Soruşturma yapmak.

KKTC Müfettişlerinin Görevleri

- Genel teftiş yapmak.
- Özel teftiş yapmak.
- Ders teftişi yapmak.
- Rehberlik ve işbaşında yetiştirme.
- Kurs, seminer ve benzeri faaliyetlerde görevlendirilmek.
- Hizmetiçi ihtiyaçların saptanması.
- Muhakiklik (özel statüye tabi)¹⁶⁸.

5- Sicil Amirleri

TC Müfettişlerinin Sicil Amirleri

- Bakanlık müfettişlerinin Teftiş Kurulu Başkanı, Müsteşar, Bakan.

KKTC Müfettişlerinin Sicil Amirleri

- Teftiş Dairesi Müdürü, Bakan.

¹⁶⁶ Kadro ilanları KHK., tarafından Resmi Gazetede ilân edilerek duyurulur.

¹⁶⁷ Henüz uygulanmaya konmamıştır.

¹⁶⁸ Yüksek İdare Mahkemesi Kararı, 5.12.1977 tarih ve 47/77 Sayılı (Müfettişlere M.E.B. soruşturma emri veremez. Eğer müfettişler, K.H.K. görevlendirilirse soruşturma yapabilirler).

- İlköğretim Müfettişlerinin Kurul Başkanı, Milli Eğitim Müdürü, Vali.
- Sicil raporu gizlidir, ilgili kişi göstermez.

- Sicil raporu ilgili müfettişe tebliğ edilir. Varsa, olumsuzlukların nedeni ve niçin ispat edilir.

6- Ödevler ve Sorumluluklar

TC Müfettişlerinin Ödev ve Sorumlulukları

- Sadakat.
- Tarafsızlık ve Devlete bağlılık.
- Emirlere uyma.
- Uygun davranışta bulunma ve işbirliği içinde çalışma.
- Kıyafet zorunluluğu.

KKTC Müfettişlerinin Ödev ve Sorumlulukları

- Bağlılık.
- Yansızlık.
- Emirlere uyma.
- Davranış ve işbirliği.
- Hizmeti dikkat ve özenle yerine getirme.
- Görev yerine gelme.
- Mal bildiriminde bulunma.
- Resmi belge, araç ve gereçleri geri verme.

7- Genel Haklar

TC Müfettişlerinin Genel Hakları

- Uygulamayı isteme hakkı.
- Hizmet güvenliği hakkı.
- Hizmet ve çalışma hakkı.
- İzin hakkı.
- Aylık hakkı.
- Yolluk hakkı.

KKTC Müfettişlerinin Genel Hakları

- Uygulamayı isteme hakkı.
- Çekilme hakkı.
- Emeklilik hakkı.
- İzin hakkı.
- Ücretsiz tedavi hakkı.
- Aylık ücret ve ödenek alma hakkı.

- Dava hakkı.
- Müracaat ve şikâyet hakkı.
- Diğer sosyal haklar:
 - Emeklilik hakkı
 - Hastalık ve analık sigortası.
 - Yeniden işe alıştırma.
 - Devlet memurları için konut.
 - Konut tahsisi.
 - Konut kredisi.
 - Mahrumiyet yeri ödeneği.
 - Öğrenim bursları ve yurtları.
 - Aile yardım ödeneği.
 - Doğum yardım ödeneği.
 - Ölüm yardım ödeneği.
 - Tedavi yardımı.
 - Cenaze giderleri.
- On üçüncü maaş, ikramiyesi hakkı¹⁶⁹.
- Hayat pahalılığı ödeneği hakkı.
- Barem içi artış ödeneği hakkı.
- Ek çalışma artış ödeneği hakkı.
- Yolluk ve iaşe-ibate ödeneği hakkı.
- Konut hakkı.
- Burs ve burs ödeneği hakkı.
- Giyecek yardım hakkı.
- Taşınma ödeneği hakkı.
- Vekalet aylığı alma hakkı.
- Yayın hakkı¹⁷⁰.
- Tehlike iş güçlüğü ve görev riski ödeneği hakkı.
- Sendika kurma hakkı¹⁷¹.

8- Yasaklar

TC'de Yasaklar

- Siyasi partilere girme.
- Basına bilgi verme ve demeç verme.
- Gizli bilgileri açıklama.
- Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma.

KKTC'de Yasaklar

- Siyasi faaliyetlerde bulunma.
- Bilgi ve demeç verme.
- Gizli bilgileri açıklama.
- Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma.

¹⁶⁹ Aralık ayı sonunda 13 maaş olarak bir maaş ödenmektedir.

¹⁷⁰ Müfettişler, sosyal, kültürel ve benzeri. mesleki konularda görüş ve düşüncelerini basın ve yayın yoluyla serbestçe açıklama hakkına sahiptir (Kamu Görevlileri Yasası, a.g.e., Md. 34).

¹⁷¹ KKTC, Anayasası, Resmi Gazete, 7.5.1985 gün ve 45 Sayılı, Md. 53.

- Hediye alma, menfaat sağlama.
- İkinci görev yasağı.
- Toplu eylem ve hareketlerde bulunma.
- Sendika kurma yasağı.
- Grev yasağı.
- Denetimindeki kuruluştan çıkar sağlama.
- Başka iş yapma yasağı.
- Ayrıcalık tanıma yasağı.

9- Disiplin İşleri

TC'de Müfettişlerin Disiplin İşleri

- Milli Eğitim Bakanı ve Vali soruşturma açabilir.
- Disiplin işlemleri, disiplin hukukuna; ceza işlemleri ceza hukukunda belirtilen esaslara göre yapılır.
- Görevle ilgili suçlar Memurin Muhakemat Kanunu'na tabidir.

KKTC'de Müfettişlerin Disiplin İşleri

- Bakan soruşturma açamaz. Ancak personel dairesine öneride bulunabilir.
- Devlet personel dairesinden izin alınarak, KHK. tarafından soruşturma emri verilebilir.
- Her türlü disiplin işlemleri Ceza Mahkemeleri Usulü Yasası'na göre yapılır.

10- Görevden Ayrılma

TC'de Müfettişlerin Görevden Ayrılması

- Görevden çekilebilir.
- MEB. görevden alabilir, öğretmenliğe ya da başka bir göreve atayabilir¹⁷².
- Emekli olabilir.
- Yaş haddinden emekli olabilir (yaş sınırı 65'dir).

KKTC'de Müfettişlerin Görevden Ayrılması

- Görevden çekilebilir.
- Hiçkimse görevden alamaz, öğretmenliğe tekrar döndüremez, ancak mahkeme kararı ile kamu hizmetinden uzaklaştırılabilir.
- Emekli olabilir.
- Yaş haddinden emekli olabilir (yaş sınırı 60'dir).

¹⁷² 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 76. maddesi.

11- Malî Kurallar

TC'de Malî Kurallar

- Görevden ayrılan müfettişler, müfettişlikten dolayı elde ettikleri haklardan yararlanamazlar. Bu haklar emekliliğe de yansımaz.

KKTC'de Malî Kurallar

- Müfettişlerin elde ettikleri hakları, mahkeme kararı olmadan ellerinden alınamaz. Verilen hakların tamamı emekliliğe yansır.

12- Müfettişler Tarafından Düzenlenen Belgeler

TC'de Düzenlenen Belgeler

- Yönetici teftiş raporu.
- Öğretmen teftiş raporu.
- Rehber öğretmen teftiş raporu.
- Kurum teftiş raporu.
- Sınav teftiş formu.
- İnceleme-araştırma raporu.
- Devlet memurları sicil raporu.

KKTC'de Düzenlenen Belgeler

- Ders değerlendirme raporu
- Dal öğretmenleri teftiş raporu.
- Sınıf öğretmeni teftiş raporu.
- Öğretmenlerin sicil değerlendirme formu.
- İnceleme-araştırma raporu
- Soruşturma raporu (Muhakik olarak).

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama teknikleri ve veri çözümlemesine ilişkin açıklamalara yer verilmektedir.

A- Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde görev yapan öğretmen algılarına göre, eğitim müfettişlerinin niteliklerinin karşılaştırılması bu araştırmanın konusunu oluşturduğundan, evren ve örneklem bu ülkelerden seçilmiştir.

1- Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, 1995-1996 eğitim-öğretim yılında Mayıs ayı esas alınarak Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti başkentlerinde görev yapan ilköğretim birinci kademe (ilkokul), ilköğretim ikinci kademe (ortaokul) ve liselerde fiili olarak görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Her iki ülkenin başkentlerinde bulunan meslekî ve teknik eğitim kurumlarında görevli öğretmenler araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Başkenti Ankara'da araştırma kapsamına toplam 31737 öğretmen girmektedir. Bu öğretmenlerin 13523'ü ilkokullarda, 6712'si ortaokullarda ve geriye kalan 11502'si de liselerde görev yapmaktadır¹⁷³.

¹⁷³

Cihan Öksüm, Hilal Öksüm, Ankara'daki Öğretmen Sayısı ve Dağılımı, (Çoğ.,) Ankara, 1996; Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü, Ankara Eğitim İstatistikleri, (Çoğ.,) Ankara, 1996.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Başkenti Lefkoşe'de ise araştırma kapsamına giren görevli öğretmen sayısı 906'dır. Bu öğretmenlerin 458'i ilkokullarda, 185'i ortaokullarda ve 263'ü de liselerde görevli bulunmaktadır¹⁷⁴.

Her iki ülkenin başkentlerinde görev yapan ilkokul öğretmeni sayısı 13981, ortaokul öğretmeni sayısı 6987 ve lise öğretmeni sayısı 11765'dir. Araştırma evrenini oluşturan toplam öğretmen sayısı ise 32643'dür.

2- Örneklem Seçimi

Ankara ve Lefkoşe'de görev yapan ve araştırma evreni kapsamında bulunun öğretmen sayılarında büyük farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılık dikkate alınarak uzman görüşü doğrultusunda¹⁷⁵ her iki ülke için uygulanacak oranlar yargısal olarak Ankara için %5, Lefkoşe için %50 olarak belirlenmiştir. Elde edilen örneklem büyüklükleri "farklı büyüklükteki evrenler için örneklem büyüklükleri" çizelgesi ile karşılaştırılarak kesinleştirilmiştir¹⁷⁶.

Alınan örneklemin eğitim kurumlarına dağılımı tablo-1'de gösterilmiştir.

TABLO-1
ÖRNEKLEMİN EĞİTİM KURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI

Başkent	Temel Eğit. I. (İlkokul)	Temel E. II. (Ortaokul)	Lise	Toplam
Ankara	676	335	575	1586
Lefkoşe	229	95	135	459
Toplam	905	430	410	2045

Ankara için belirlenen toplam 1586 öğretmenin belirlenebilmesi amacı ile her bir ilköğretim okulları birinci kademe ve ilkokullardan 13, ilköğretim okulları ikinci kademe okullarından 8, müstakil ortaokullardan 13 ve liseden ise 20 öğretmen alınması, okulların sayısal durumları dikkate alı-

¹⁷⁴ K.K.T.C. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı İlköğretim Dairesi Müdürlüğü, **Okullara Göre Görev Yapan Öğretmenler Listesi 1995-1996 Öğretim Yılı**, (Çoğ.,) Lefkoşa, 1996; K.K.T.C. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Genel Ortaöğretim Dairesi Müdürlüğü, **Genel Ortaöğretim Dairesi Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Öğretmen-Öğrenci Sayılması**, (Çoğ.,) Lefkoşa, 1996.

¹⁷⁵ Örneklem Prof. Dr. İlhan Akkum ile Prof. Dr. Saim Kaptan'ın görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir.

¹⁷⁶ Ali Balci, **Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler**, Ankara, 1995, s. 110.

arak yargısal olarak kararlaştırılmıştır. Örnekleme girebilecek okul sayıları matematiksel olarak hesaplanmış ve örnekleme okul sayıları tablo-2'de gösterilmiştir.

TABLO-2
ÖRNEKLEM ALINAN OKUL SAYILARININ DAĞILIMI

Okul Türü	ANKARA	LEFKOŞA	Toplam
İlköğretim I. Kademe ve İlkokul	53	39	92
İlköğretim II. Kademe ve Ortaokul	37	6	43
Genel Liseler	29	5	34
Toplam	119	50	169

Sayısal olarak belirlenen bu okullar, Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından düzenlenmiş bulunan okullar listesinden random yöntemiyle seçilmiştir.

Örneklemin Lefkoşe alt evreni, yukarıda belirtilen ilk, orta ve lise öğretmenlerinden oluşmaktadır. Bu öğretmenler, KKTC Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı öğretmen isim listesinden yansız atama ile örnekleme seçilmiştir. Örnekleme seçilmesinde okulun fiziki ve coğrafi konumu dikkate alınmamıştır.

B- Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada müfettiş niteliklerine ilişkin öğretmen algıları, uzman görüşü doğrultusunda hazırlanan, güvenilirlik ve geçerli kontrol edilmiş anketle toplanmıştır.

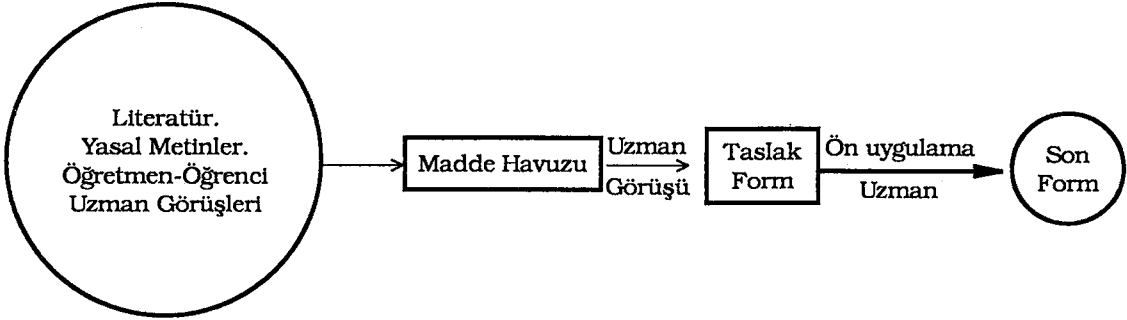
1- Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Araştırmada, veri toplama aracı olarak kullanılan anket geliştirme çalışmalarına, Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi bölümünün üçüncü sınıfında okuyan "öğretmen-öğrenciler" in¹⁷⁷ duygu ve düşünceleri alınarak başlamış başlamıştır. Öğrencilerin ifade ettikleri duygu ve düşünceleri incelenerek madde havuzu oluşturulmuştur. Bu madde havuzundaki müfettiş niteliklerine ilişkin cümleler, Millî Eğitim Sisteminde yürürlükte bulunan kanun, tüzük, yönetmelik, genelge ve emirlerde söz edi-

¹⁷⁷ "Öğretmen-Öğrenci": Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünün Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında okuyan öğrenciler. Bunlar yarımğün öğretmenlik, yarımğün de öğrencilik yapmaktadırlar.

len maddelerle desteklenmiş ve bu konuda yapılan araştırma, inceleme ve diğer basılı malzemelerden de yararlanarak zenginleştirilmiştir.

Madde havuzunda toplanan niteliklere ilişkin görüşler literatür taramasına ve uzman görüşüne dayanılarak beş ayrı boyutta sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma ile ortaya çıkan son durum öğretmen-öğrenciler kanalıyla görev yaptıkları okullardaki öğretmenlere uygulanmış, sonuçlar analiz edilerek uzman görüşü doğrultusunda kesinleştirilmiştir. Veri toplama aracının geliştirilmesi aşaması, şekil-9'da gösterilmiştir¹⁷⁸.

Şekil-9 Veri Toplama Aracının Geliştirilmesinde İzlenen Aşamalar

Öğretmenlerin müfettişlerin niteliklerine ilişkin algılarını ölçmek amacıyla geliştirilen anketin birbirinden bağımsız beş temel boyutu bulunmaktadır. Bunlar;

Kişisel nitelikler,

Yöneticilik nitelikleri,

Görev boyutuna ait nitelikler (rehberlik boyutu, denetim boyutu),

Davranış boyutuna ait nitelikler (moral verme boyutu, güdüleme boyutu),

Değerlendirme boyutuna ait nitelikler,

olarak isimlendirilmiştir.

Anketin uygulaması ile elde edilen verilere dayalı olarak her bir boyutun tek bir yapıyı (ortak bir niteliği) ölçüp ölçmediği bir faktör analizi tekniği olan Temel Bileşenler Analizi ile incelenmiş ve yine aynı amaçla madde-toplam korelasyonları hesap edilerek değerlendirilmiştir. Ayrıca, her bir boyutun birer alt ölçek olarak ne denli güvenilir olduğunu saptamak ve fikir edinmek için ölçeğin güvenilirliğinin bir göstergesi olarak

¹⁷⁸ Şener Büyüköztürk, *Türk Yüksek Öğretiminde Araştırma Eğitimi*, (A.Ü.S.B.E. Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 1996, s. 43.

Cronbach Alpha İçtutarlık Katsayıları ile aynı alt ölçekler (boyutlar) için madde-toplam korelasyonları bulunmuştur. 7 ayrı faktör için hesaplanan güvenilirlik katsayıları tablo-3'te verilmiştir.

TABLO-3
GÜVENİRLİK KATSAYILARI

Faktör	Cronbach Alpha
Kişisel nitelikler	• 96
Yöneticilik nitelikleri	• 95
Görev boyutu nitelikleri	
Rehberlik boyutu	• 95
Denetim boyutu	• 89
Davranış boyutu nitelikleri	
Moral boyutu	• 95
Güdüleme boyutu	• 94
Değerlendirme boyutu	• 95

Tabloda görüldüğü gibi faktörlerin içtutarlık katsayıları (alpha) en düşük "denetim faktöründe" •89 olup tümü yüksek değerlerdir. Bu değerler her bir faktör güvenirlığının bir kanıtı olarak görülmektedir. Diğer yandan bu araştırmanın ekler bölümündeki veriler incelendiğinde, sözkonusu 7 alt ölçeğin birinci faktör yüklerinin •60'tan yüksek olduğu ve böylece alt ölçeklerin tek bir yapıyı ölçtüğü kabul edilmektedir. Aynı alt ölçekler (boyutlar) için madde-toplam korelasyonun en düşük •55 ile yüksek değerler vermesi bu kabûlü güçlendirmektedir.

2- Verilerin Toplanması

Öğretmenlere yönelik veri toplama aracının (anket) Ankara'daki ilkökul öğretmenlerine yönelik olanları EYDP bölümü üçüncü sınıf "öğretmen-öğrenciler" kanalıyla; ortaöğretim öğretmenlerine yönelik olanı araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Anket uygulaması yetkili makamlardan izin alınarak gerçekleştirilmiştir.

Ankara'da Mayıs-Haziran 1996, Lefkoşa'da Ağustos-Eylül 1996 tarihinde uygulanan anketin dönüş yüzdeleri tablo-4'te verilmiştir.

TABLO-4
ANKETLERİN DÖNÜŞ YÜZDESİ

Ülke	İlkokul Öğretmeni			Ortaokul Öğretmeni			Lise Öğretmeni		
	Gönderilen	Dönen	%	Gönderilen	Dönen	%*	Gönderilen	Dönen	%
T.C.	676	546	•80	335	261	•77	575	384	•66
KKTC	229	202	•88	95	84	•88	135	104	•77
Toplam	905	748	•82	430	345	•80	710	488	•68

* *Dönüş Yüzdesi= Dönen Anket/Gönderilen Anket*

Genel grup toplamı alındığında gönderilen toplam 2045 anketten 1581'i geri dönmüş, bunlardan bazıları veri işleme aşamasında değerlendirme dışı tutulmuştur. Değerlendirmeye alınan anket sayısı 1578 olmuştur. Bunun yüzde oranı 0.77'dir. İstatistik işlemler için bu sayı yeterli görülmüştür.

C- Verilerin Analizi

Ankara ve Lefkoşa'da görev yapan ilk, orta ve lise öğretmenlerine uygulanan anket ile toplanan veriler SPSS istatistik paket programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Bu amaçla kaynak kişilerden toplanan anket formlarındaki kişisel bilgiler kotlanmıştır. Daha sonra müfettişlerin niteliklerine ilişkin bilgiler kotlanarak puanlandırılmıştır. Bu kotlamalar önce kotlama formlarına ve oradan da bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Müfettişlerin niteliklerine ilişkin değerlendirmeler, her biri ayrı bir yapıyı gösteren yedi ayrı faktör üzerinden yapılmıştır. Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için aşağıda belirtilen çözümlene teknikleri kullanılmıştır.

Öğretmenlerin görev yaptıkları ülke ve öğretim düzeyi değişkenlerinin, müfettişlerin niteliklerini algılamaları üzerindeki temel ve ortak etkilerinin anlamlı olup olmadığı iki boyutlu varyans analizi ile test edilmiştir. Varyans analizinin alt gruplar için üç temel sayıltısı; a) dağılımların varyanslarının eşit olması, b) normal dağılım göstermesi ve c) dağılımların sürekli olması olmasıdır. Ankete likert tipi beşli derecelmeli ölçek kullanıldığından, müfettişlerin yedi ayrı faktörde gösterilen niteliklerinin değerlendirilmesinde o faktördeki madde puanlarının toplamından oluşan faktör puanları esas alınmıştır. Sosyal bilimlerde bu tür puanlar gerçekte sıralama ölçeğinde olmasına karşılık yaygın olarak aralık ölçeğinde sürekli

bir veri olarak kabul edilmektedir¹⁷⁹. Elde edilen faktör puanlarının analiz açısından oluşan KKTC/TC ve ilk/orta/lise öğretmenleri alt grupları bakımından eşit varyanslara sahip olduğu ve puanların dağılımlarının normal dağılım gösterdiği kabul edilerek iki boyutlu varyans analizi uygulanmıştır.

Analizde görev yaptıkları ülkenin ve öğretim düzeyinin müfettişlerin niteliklerine ilişkin algılarını etkileyip etkilemediği, diğer bir ifade ile algılar arasında bir farklılık yaratıp yaratmadığına ilişkin temel etki testlerine bırakılmıştır. Ayrıca, adı geçen iki faktörün söz konusu algılar üzerinde birlikte ortak bir etkiye sahip olup olmadıkları ya da birlikte bir değişkenliğe yol açıp açmadıkları ortak etki testi ile belirlenmiştir. Anılan temel etki testlerinin anlamlı çıkması durumunda öğretim düzeyi değişkeni için hangi gruplar arasında anlamlı farklar bulunduğunu bulmak amacıyla gruplar arasında En Küçük Önemli Farklar Testi (LSD) yapılmıştır. Farkın hangi gruplar lehine olduğunu değerlendirmek için de ortalama puanlara bakılmıştır.

Müfettişlerin yedi ayrı faktörde incelenen niteliklerine ilişkin öğretmen algıları, o nitelik altındaki her bir maddeye verilen cevapların ortalama puanları bulunarak madde bazında da değerlendirilmiştir. Madde bazında elde edilen ortalama puanlar kullanılarak müfettişlerin yedi ayrı faktörde incelenen niteliklerinin madde bazında hangi düzeyinde algılandığı görüntüsü çizgi grafiğiyle gösterilmiştir.

Araştırmada grupların seçenekler üzerindeki tercihlerinin değerleri ağırlıklı aritmetik ortalama ile hesaplanmıştır. Ağırlıklı aritmetik ortalamasının puan sınırları tablo-5'te gösterildiği gibi belirlenmiştir.

TABLO-5
BEŞLİ DERECELEMELİ ÖLÇEĞİN PUAN SINIRLARI

Derece/Seçenek	Puan	Puan Sınırı
Hiç katılmıyorum	1.00	1.00-1.79
Az katılıyorum	2.00	1.80-2.59
Orta derecede katılıyorum	3.00	2.60-3.39
Çok katılıyorum	4.00	3.40-4.19
Tam katılıyorum	5.00	4.20-5.00

¹⁷⁹ Ali Balcı, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler, s. 140-146.

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmaya katılan grupların dağılımı ve özellikleri ile müfettiş niteliklerine ilişkin öğretmen algılarının ortaya koyduğu bulgular, araştırma amaçlarına göre ele alınmış ve yorumlanmıştır.

A- Örneklem Alınan Öğretmenler

Veri toplamak üzere hazırlanan anket, TC ve KKTC başkentlerinde görev yapan ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenlerine uygulanmıştır.

1- Öğretmen Grupları

Ankete katılan öğretmenlerin ülkelere göre dağılımı, cinsiyeti, branşları, öğrenim düzeyleri ve meslekî kıdemleri aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

TABLO-6
ÖĞRETMENLERİN ÜLKE VE OKUL DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI

Grup \ Ülke	TC		KKTC		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
İlkokul Öğretmeni	543	45.6	202	51.8	745	47.2
Ortaokul Öğretmeni	260	22.0	84	21.5	344	21.8
Lise Öğretmeni	385	32.4	104	26.7	489	31.0
Toplam	1188	100	390	100	1578	100.00

Tablo-6 incelendiğinde, araştırmaya toplam 1578 öğretmenin katıldığı; bunların %42.2'sini ilkokul, %21.8'ini ortaokul ve %31.0'ini de lise öğretmenlerinden oluştuğu görülmektedir. Bu öğretmenlerin ülke bazında dağılımı ise, %75.3'ü Türkiye'de, %24.7'si KKTC'de görevli öğretmenlerden oluşmaktadır.

2- Cinsiyet

TABLO-7
CİNSİYET DAĞILIMI

Grup	Ülke	TC			KKTC			Toplam		
		K	E	T	K	E	T	K	E	T
İlkokul Öğretmeni	N	301	242	543	132	70	202	433	312	745
	%	46.1	45.3	45.7	53.8	48.2	51.7	48.1	45.9	47.2
Ortaokul Öğretmeni	N	153	107	260	38	46	84	191	153	344
	%	23.3	20.0	21.8	15.5	31.7	21.5	21.2	22.5	21.7
Lise Öğretmeni	N	199	186	385	75	29	104	275	214	489
	%	30.3	34.6	32.2	30.6	20.0	26.6	30.5	31.5	30.9
Toplam		653	534	1188	245	145	390	899	679	1578

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunu 899 kişiyle (%56.97) kadınlar oluşturmaktadır. Kadınların oranı ilkokullarda %48.1, ortaokullarda %21.2 ve liselerde ise %30.5'dir. Her iki ülkede de okul düzeyleri yükseldikçe kadın oranları azalmakta ve buna karşılık erkek öğretmen sayısı oranları artmaktadır. Türkiye'de görev yapan öğretmenlerin genel toplam içindeki oranı %41.3, Türkiyeli öğretmenler arasındaki oranı %55.0'dır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde görev yapan kadın öğretmenlerin genel toplam içindeki oranı %15.5, Kuzey Kıbrıslı öğretmenler arasındaki oranı ise %63.0'dır.

Türkiye'de görev yapan öğretmenlerin genel toplam içindeki oranı %34.0, Türkiyeli öğretmenler arasındaki oranı %44.9'dır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde görev yapan erkek öğretmenlerin genel toplam içindeki oranı %09.2, Kuzey Kıbrıslı öğretmenler arasındaki oranı ise %37.2'dir.

3- Branş

TABLO-8
BRANŞ DAĞILIMI

Branş \ Ülke	TC		KKTC		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Sınıf Öğretmeni	521	43.8	170	43.5	691	43.7
Sosyal Bilimler	180	15.2	45	11.5	225	14.2
Matematik ve Fen Bilimleri	152	12.7	34	8.7	186	5.5
Meslek ve Atölye Dersleri	86	7.2	2	0.5	88	5.5
Yabancı Dil	87	7.2	61	15.6	148	9.3
Felsefe Grubu	63	5.3	10	2.5	73	4.6
Diğerleri	99	8.3	68	17.4	167	10.5
Toplam	1188	100	390	100	1578	100

Öğretmen gruplarının branşlara göre dağılımı Tablo-8’de görülmektedir. Buna göre, yedi branş grubundan en fazla öğretmenin sınıf öğretmenliği branşında toplandığı, bunu sosyal bilimler branşının izlediği, en az öğretmenin de 73 kişi ile felsefe grubu branşında yer aldığı anlaşılmaktadır.

Dağılıma ülke düzeyinde bakıldığında, her iki ülkede de sırasıyla ilkokul öğretmenliğinin ilk sırayı aldığı; felsefe grubu branşının Türkiye’de, meslek ve atölye öğretmenliğinin, Kuzey Kıbrıs’ta en düşük yüzde oranları ile son sıralarda bulunduğu görülmektedir. Bu dağılım Türkiye’de, sınıf öğretmenliği, sosyal bilimler öğretmenliği, matematik ve fen bilimleri öğretmenliği, meslek ve atölye öğretmenliği, yabancı dil öğretmenliği ve felsefe grubu öğretmenliği; Kuzey Kıbrıs’ta ise sınıf öğretmenliği, yabancı dil öğretmenliği, sosyal bilimler öğretmenliği, matematik ve fen bilimleri öğretmenliği, felsefe grubu öğretmenliği, meslek ve atölye dersleri öğretmenliği sırasını izlemektedir.

Bu gruplar arasında yer almayan diğer tüm grupların Türkiye’deki oranı %8.3, Kuzey Kıbrıs’ta ise %17.4’dür. Kuzey Kıbrıs’ta bu oranın yüksek olmasının nedeni, mücahitlerin özel bir statüyle öğretmenliğe atanmasından kaynaklandığı sanılmaktadır.

4- En Son Mezun Olunan Okul

TABLO-9
MEZUN OLUNAN OKUL DAĞILIMI

Brans	Ülke	TC		KKTC		Toplam	
		N	%	N	%	N	%
İlköğretim Okulu		28	2.3	6	1.5	34	2.1
Öğretmen Koleji		—	—	192	49.2	192	12.6
Ön Lisans		225	18.9	4	0.1	229	14.5
Eğitim Enstitüsü		260	21.8	35	0.8	295	18.6
Eğitim Yüksek Okulu		210	17.52	—	—	210	13.3
Lisans Tamamlama		133	11.2	35	0.8	168	10.6
Yüksek Öğretmen Okulu		71	5.9	17	0.4	88	5.5
Yüksek İslâm Enstitüsü		29	2.4	12	0.3	41	2.5
İlâhiyat Fakültesi		45	3.7	4	0.1	49	3.1
Diğer Yüksekokul ve Fakülteler		183	15.4	85	21.7	268	16.9
Bilinmeyen		4	0.03	—	—	4	0.2
Toplam		1188	100	390	100	1578	100

Öğretmen gruplarının özellikleri mezun oldukları eğitim kurumlarına göre incelendiğinde, her iki ülkede toplam olarak en büyük oranın eğitim enstitüsü mezunlarının oluşturduğu (%18.6), bunu %16.9 ile diğer yüksekokul ve fakülte mezunlarının izlediği görülmektedir.

Gruplara ülke düzeyinde bakıldığında Türkiye’de %21.8’lik bir oranla eğitim enstitüleri, KKTC’de ise %49.2’lik bir oranla öğretmen koleji mezunlarının ilk sıraları aldığı gözlenmektedir. Türkiye’de Öğretmen Koleji mezunlarına, KKTC’de de eğitim yüksekokulu mezunlarına öğretmenlik hakkı verilmediği için, Türkiye’de öğretmen olarak görevlendirilen öğretmen koleji mezunu, KKTC’de eğitim yüksekokulu mezunu öğretmenler bulunmamaktadır.

Öğretmenler mezun olduğu okula göre dağılımı Türkiye’de, eğitim enstitüsü, ön lisans, eğitim yüksek okulu, diğer yüksekokul ve fakülteler; Kuzey Kıbrıs’ta ise öğretmen koleji, diğer yüksek okul ve fakülteler, eğitim enstitüleri ve lisans tamamlama ile ilgili eğitim kurumları sırasını izlemektedir.

5- Öğretmenlerin Kıdemi

TABLO-10
KIDEM DAĞILIMI

Kıdem	Ülke	TC		KKTC		Toplam	
		N	%	N	%	N	%
5 yıl ve daha az		149	12.54	103	26.41	252	15.96
6-10 yıl		208	17.50	58	14.87	266	16.85
11-15 yıl		188	15.82	120	30.76	308	19.51
16-20 yıl		286	24.07	72	18.46	358	22.68
21-25 yıl		240	20.20	31	7.94	271	17.17
26 yıl ve üzeri		117	9.84	6	1.53	123	7.79
Toplam		1188	100	390	100	1578	100

Öğretmenlerin kıdem durumu tablo-10'da gösterilmektedir. Tablo incelendiğinde, 16-20 yıl kıdeme sahip olanların toplam olarak en yüksek oranı (%22.68) oluşturduğu görülmektedir. Toplam sütununun en düşük oranı %7.79 ile 26 ve üzeri kıdeme sahip olanlarda görülmektedir. Öğretmenlerin kıdem dağılımlarının toplandığı yer 11-20 yılları arasını kapsamaktadır ki bunların genel toplam içindeki oranı %42.19'a ulaşmaktadır.

Gruplara ülke düzeyinde bakıldığında büyük değişiklikler gözlemlenmemektedir. Ancak, kıdem yılı oranları bakımından Türkiye ile KKTC'de farklılıklar gözlenmektedir. Türkiye'de 16-20 yıllık kıdeme sahip olanlar en yüksek oranda (%24.07), KKTC'de ise 11-15 yıllık kıdeme sahip olanlar %30.76'lık bir oranla en büyük grupları oluşturmaktadırlar. En düşük grup ise her iki ülkede de 26 ve üzeri kıdeme sahip olanları kapsamaktadır.

Öğretmenlerin kıdem durumuna göre dağılımı Türkiye'de, 16-20, 21-25, 6-10, 11-15 yıl ve daha az, 26 yıl ve üzeri; Kuzey Kıbrıs'ta ise 11-15, 5 yıl ve daha az, 16-20, 6-10, 21-25 ve 26 yıl ve üzeri, sırasını izlemektedir.

Sonuç olarak Türkiye'de araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdem ortalaması yaklaşık olarak 10 yıl, Kuzey Kıbrıs'ta araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdem ortalaması ise yaklaşık 11 yıldır.

Genel olarak araştırmaya katılan öğretmenler aşağıdaki özellikleri taşımaktadır:

1- Araştırmaya 1578 öğretmen katılmıştır. Bu öğretmenlerin %42.2'si ilkokulda, %21.8'i ortaokulda ve %31.0'ı liselerde görev yapmaktadır.

2- Öğretmenlerin %56.9'u kadın, %43.1'i erkeklerden oluşmaktadır. kadınların oranı ilkokullarda %48.1, ortaokullarda %21.2 ve liselerde ise %30.5'dir.

3- Öğretmenlerin en çok sınıf öğretmenliği branşında toplandığı, bunu sosyal bilimler branşının izlediği, en az öğretmenin ise felsefe grubu branşında yer aldığı görülmektedir.

4- Öğretmenlerin çoğunluğu %18.6'lık bir oran ile eğitim enstitüsü mezunudur.

5- Öğretmenlerin kıdem ortalamaları yaklaşık 10.5 yıldır.

B- Müfettişlerin Kişisel Niteliklerine İlişkin Öğretmen Algıları İle İlgili Bulgular

Eğitim müfettişlerinin “kişisel nitelikleri” aşağıda gösterilmiştir. Bu niteliklere ilişkin öğretmen algıları ise tablo-11 ve şekil-10'da, bu algıların öğretmenlerin görev yaptıkları okul düzeyi ile ülke değişkenlerinin temel ve ortak etkileri tablo-12'de, öğretmen algılarının ortalama ve standart sapma değerleri ülkeler bazında tablo-13'de verilmiştir.

Müfettişlerin kişisel nitelikleri

- 1- Kendine güveni yüksektir.
- 2- Güven kazanabilme yeteneğine sahiptir.
- 3- Sempatiktir.
- 4- Naziktir.
- 5- Yardım severdir.
- 6- Yapıcıdır.
- 7- Samimidir.
- 8- Yerinde konuşur.
- 9- İyi bir dinleyicidir.
- 10- İnsan ilişkilerine önem verir.
- 11- Yeniliklere açıktır.
- 12- Demokratik bir kişilik sergiler.

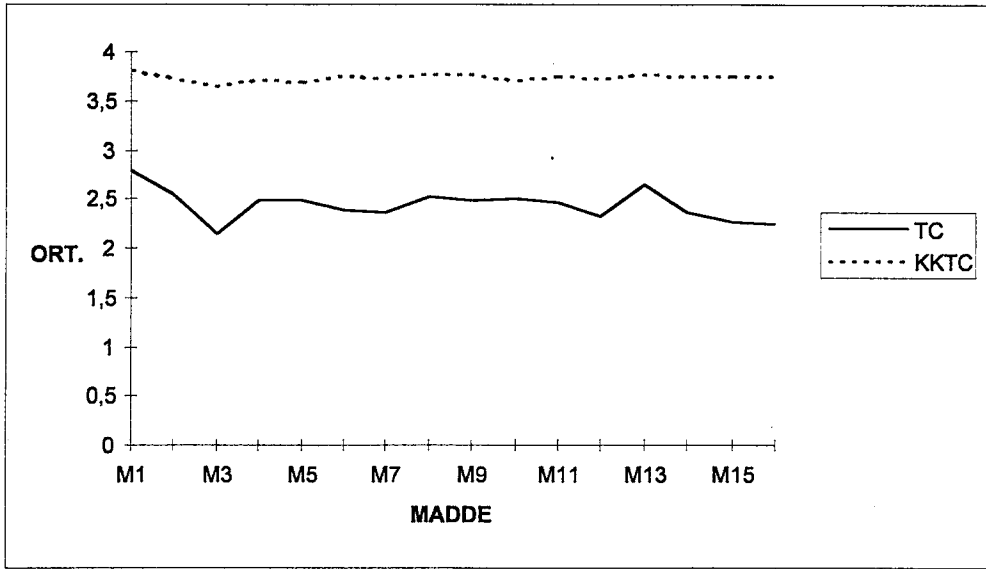
- 13- Dedikoduya itibar etmez.
 14- Kişisel sorunlara karşı duyarlıdır.
 15- Kendisine kolaylıkla yaklaşılabilir.
 16- Kişiler arasında ayırım yapmaz.

TABLO-11

MÜFETTİŞLERİN KİŞİSEL NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI

Mad. No.	Ülke	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		N	\bar{X}	D
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
M1	TC	192	16.2	277	23.3	411	34.6	203	17.1	104	8.8	1187	2.79	1
	KKTC	18	4.6	22	5.6	97	24.9	129	33.1	124	31.8	390	3.82	1
M2	TC	197	16.6	387	32.6	416	35.1	128	10.8	58	4.9	1186	2.55	3
	KKTC	19	4.9	25	6.4	98	25.1	146	37.4	102	26.2	390	3.74	11
M3	TC	406	34.2	373	31.4	290	24.4	77	6.5	41	3.5	1187	2.14	16
	KKTC	23	5.9	38	9.8	99	25.4	119	30.6	110	28.3	389	3.66	16
M4	TC	254	21.4	358	30.2	392	33.1	118	9.9	64	5.4	1186	2.48	7
	KKTC	19	4.9	25	6.4	91	23.3	166	42.6	89	22.8	390	3.72	13
M5	TC	251	21.2	373	31.5	379	32.0	113	9.5	70	5.9	1186	2.48	7
	KKTC	19	4.9	25	6.4	91	23.3	176	45.1	79	20.3	390	3.69	15
M6	TC	269	22.7	415	35.0	330	27.8	123	10.4	49	4.1	1186	2.38	10
	KKTC	19	4.9	25	6.4	87	22.4	158	40.6	100	25.7	389	3.76	5
M7	TC	298	25.1	390	32.8	328	27.6	116	9.8	56	4.7	1188	2.36	12
	KKTC	20	5.1	28	7.2	90	23.1	146	37.4	106	27.2	390	3.74	11
M8	TC	248	20.9	315	26.6	435	36.7	125	10.5	63	5.3	1186	2.53	4
	KKTC	14	3.6	31	7.9	91	23.3	145	37.2	109	27.9	390	3.78	2.5
M9	TC	310	26.1	300	25.3	347	29.3	155	13.1	74	6.2	1186	2.48	7
	KKTC	20	5.1	37	9.5	74	19.0	136	34.9	123	31.5	390	3.78	2.5
M10	TC	228	19.2	373	31.5	398	33.6	124	10.5	62	5.2	1185	2.51	5
	KKTC	19	4.9	34	8.7	92	23.6	143	36.7	102	26.2	390	3.71	14
M11	TC	278	23.5	347	29.3	360	30.4	138	11.6	62	5.2	1185	2.46	9
	KKTC	17	4.4	30	7.7	93	23.8	145	37.2	105	26.9	390	3.75	7.5
M12	TC	321	27.0	377	31.8	325	27.4	105	8.8	59	5.0	1187	2.33	13
	KKTC	17	4.4	29	7.5	91	23.5	151	38.9	100	25.8	388	3.74	11
M13	TC	225	19.0	318	26.8	379	32.0	186	15.7	77	6.5	1185	2.64	2
	KKTC	23	5.9	29	7.4	79	20.3	141	36.2	118	30.3	390	3.77	4
M14	TC	304	25.7	358	30.2	360	30.4	104	8.8	58	4.9	1184	2.37	10
	KKTC	23	5.9	36	9.2	63	16.2	161	41.3	107	27.4	390	3.75	7.5
M15	TC	354	29.9	378	31.9	298	25.1	89	7.5	66	5.6	1185	2.27	14
	KKTC	22	5.7	32	8.2	82	21.1	138	35.6	114	29.4	388	3.75	7.5
M16	TC	379	31.9	349	29.4	303	25.5	102	8.6	55	4.6	1188	2.25	15
	KKTC	20	5.1	30	7.7	83	21.3	153	39.2	104	26.7	390	3.75	7.5
TOPLAM						\bar{X} : T.C.: 2.43		S: T.C.: 1.093						
						\bar{X} : KKTC: 3.74;		S: KKTC: 1.087						

* D: Sıralama derecesi

Şekil-10 Müfettişlerin Kişisel Niteliklerine İlişkin Öğretmen Algıları

Öğretmenler, müfettişlerin kişisel nitelikleriyle ilgili 16 niteliğe, Türkiye’de eğitim müfettişlerinin “az katılıyorum” ($\bar{X} = 2.43$), KKTC’de ise “çok katılıyorum” ($\bar{X} = 3.74$) derecelerine sahip olduklarını belirlemiştir. Anılan nitelikler içinde Türkiye’de müfettişlerin en fazla sahip oldukları yeterlilik, “kendisine güvenin yüksek olması” (M_1 , $\bar{X} = 2.79$)’dur. Bunu sırasıyla “dedikoduya itibar etmeme” (M_{13} , $\bar{X} = 2.64$), “güven kazanabilme yeteneğine sahip olma” (M_2 , $\bar{X} = 2.55$) izlemektedir. KKTC’de ise müfettişlerin yüksek düzeyde sahip oldukları nitelikler, “kendine güvenin yüksek olması” (M_1 , $\bar{X} = 3.82$), “yerinde konuşması” (M_8 , $\bar{X} = 3.78$) ve “iyi bir dinleyici olmaları” (M_9 , $\bar{X} = 3.08$) dır. Her iki ülke açısından en düşük algılanma düzeyine sahip olan nitelikler Türkiye için, “sempatik olma” (M_3 , $\bar{X} = 2.14$), “kişiler arası ayırım yapmama” (M_{16} , $\bar{X} = 2.25$) ve “kendine kolaylıkla yaklaşabilme” (M_{15} , $\bar{X} = 2.27$); KKTC’de ise, “sempatik olma” (M_3 , $\bar{X} = 3.66$), “yardım sever olma” (M_5 , $\bar{X} = 3.69$) ve “insan ilişkilerine önem verme” (M_{10} , $\bar{X} = 3.71$)’dir. Türkiye ve KKTC müfettişlerinin en yüksek sahip oldukları nitelik “kendine güvenin yüksek olması”, en düşük nitelik ise “sempatik olmalarıdır”.

Öğretmenlerin müfettişlerin kişisel niteliklerine ilişkin algılarına, öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi ve ülke değişkenlerinin varyans analizi sonuçları tablo-12’de verilmiştir.

TABLO-12
MÜFETTİŞLERİN KİŞİSEL NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
ALGILARINA OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN TEMEL VE
ORTAK ETKİLERİ

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>sd</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>Anlamlı Fark</i>
Okul Düzeyi	877.618	2	438.809	2.692	-
Ülke	130063.822	1	130073.822	797.86**	
Okul Düzeyi x Ülke	1938.500	2	969.250	5.946**	
Hata	251532.184	1543	163.015		
Toplam	383868.301	1548			

**** $p < .01$**

Tabloda görüldüğü gibi, öğretmenlerin görevli bulunduğu okul düzeyi, onların, müfettişlerin kişisel niteliklerini algılamalarını farklılaştırmamaktadır { $F(2,1543) = 2.692, p > .05$ }. Diğer bir anlatımla öğretmenlerin ilkökulda, ortaokulda ya da liselerde görev yapmış olması, onların müfettişlerin kişisel niteliklerine ilişkin algılarında bir farklılık yaratmamaktadır. Buna karşılık öğretmenlerin çalıştığı ülke açısından müfettişlerin kişisel niteliklerini algılama düzeylerine ilişkin temel etki ile, öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi ve ülke değişkenlerinin ortak etkileri anlamlı bulunmuştur { $F_{1-0}(1,1543) = 797.86, p < .01$; $F_{2-0}(2,1543) = 5.946, p < .01$ }. Yani öğretmenlerin müfettişlerin kişisel niteliklerine ilişkin algıları, öğretmenlerin görev yaptıkları ülkelere göre farklılaştığı gibi, öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi ile ülke değişkenlerinin ortak etkilerine göre de farklılık göstermektedir. Buna karşılık müfettişlerin kişisel niteliklerini ilişkin, ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenleri algıları arasında ise bir farklılık görülmemektedir.

Bulunan bu farklılığın hangi ülkede çalışan müfettişlerin lehine algılandığını belirlemek amacıyla hesaplanan öğretmen algılarına ait ortalama ve standart sapma değerleri tablo-13'de gösterilmiştir.

TABLO-13

**MÜFETTİŞLERİN KİŞİSEL NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ**

Okul Düzeyi	TC			KKTC			Toplam		
	N	\bar{X}	S	N	\bar{X}	S	N	\bar{X}	S
İlkokul Öğr.(1)	530	37.53	12.83	199	61.24	12.20	729	44.00	16.48
Ortaokul Öğr.(2)	255	40.87	14.19	82	58.34	12.46	337	45.12	15.68
Lise Öğr.(3)	380	39.78	12.25	103	59.57	11.82	483	44.00	14.61
Toplam	1165	38.99	13.02	384	60.17	12.18	1549	44.25	15.75

Tabloda görüldüğü gibi, öğretmen algılarının ortalaması Türkiye’de $\bar{X} = 38.99$, KKTC’de $\bar{X} = 60.17$ ’dir.

Öğretmenlere göre, müfettiş niteliklerinin algılanma düzeyi Türkiye’de ortaokul öğretmenlerinde ($\bar{X} = 40.87$), KKTC’de ilkökul öğretmenlerinde ($\bar{X} = 61.24$) görece olarak artış gösterdiği gözlenmektedir.

Tablo 11, 12 ve 13’deki bulgular, öğretmen algılarına göre Türkiye’de görev yapan müfettişlerle, KKTC’de görev müfettişlerin kişisel nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Türkiye’deki öğretmenler, müfettişlerin sahip olmaları gereken kişisel niteliklere düşük düzeyde sahip olduklarını belirtmektedir. Bu olumsuz algı ilkökul öğretmenlerinde daha yüksek, ortaokul öğretmenlerinde, ortaokul ve lise öğretmenlerine göre daha yüksektir.

KKTC’de çalışan öğretmenlerin müfettişlerin kişisel niteliklerini olumlu algılamalarına karşın, öğretmenlerin çalıştığı okul düzeylerine göre öğretmen algılarında farklılıklar bulunmaktadır. Öğretmenlerin olumlu algıları çalıştığı eğitim kurumuna göre; ilkökul, lise ve ortaokul öğretmeni olarak sıralanmaktadır.

İki ülke müfettişlerinin kişisel nitelikleri arasında gözlenen bu farklılık, her iki Türk toplumunun siyasal, toplumsal ve kültürel yapılarının benzerliği ve eğitim sistemlerinin aynı olması dikkate alındığında, teftiş sistemlerindeki farklılıklardan kaynaklandığı söylenebilir.

C- Müfettişlerin Uzmanlık Niteliklerine İlişkin Öğretmen Algıları İle İlgili Bulgular

1- Müfettişlerin Yöneticilik Nitelikleriyle İlgili Bulgular

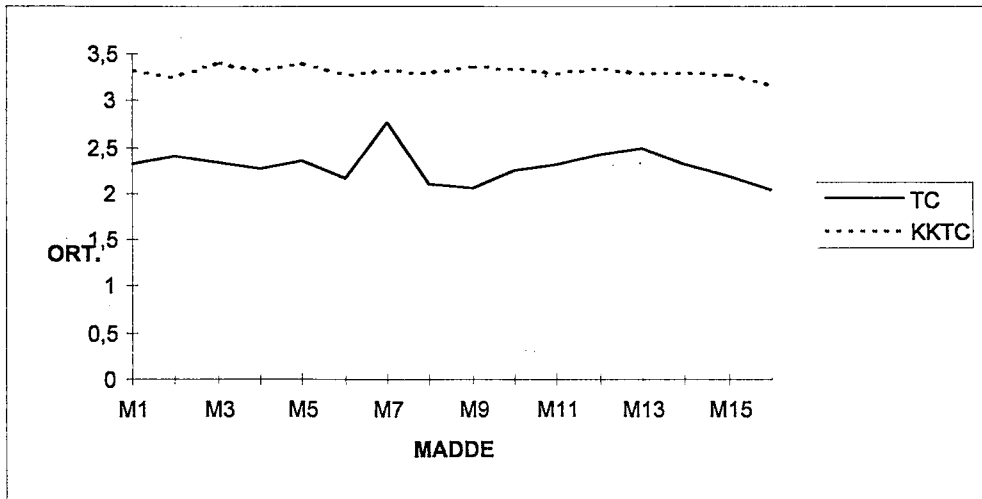
Eğitim müfettişlerinin “yöneticilik nitelikleri” aşağıda gösterilmiştir. Bu niteliklere ilişkin öğretmen algıları ise tablo-14 ve şekil-11’de, bu algıların öğretmenlerin görev yaptıkları okul düzeyi ile ülke değişkenlerinin temel ve ortak etkileri tablo-15’de, öğretmen algılarının ortalama ve standart sapma değerleri ülkeler bazında tablo-16’da verilmiştir.

Müfettişlerin yöneticilik nitelikleri:

- 1- Öğretmenleri meslektaşısı olarak görür
- 2- Karar vermede grup görüşüne öncelik verir.
- 3- Çalışma ortamının iyileştirilmesine katkı sağlar.
- 4- Öğretmenlerin görevleri konusunda kendi iradeleri ile hareket etmelerini teşvik eder.
- 5- Öğretmenlerin eğitim sorunlarına sağduyu ile yaklaşımlarına yardımcı olur.
- 6- Öğretmenlerin serbestçe çalışabilmeleri için gerekli ortamın hazırlanmasına katkıda bulunur.
- 7- Öğretmenlere, görevleri ile ilgili olarak, kendilerinden neler beklediği açıkça bildirir.
- 8- Öğretmenlerin gereksinimleriyle ilgilenir.
- 9- Öğretmenlerin önerilerine önem verir.
- 10- Görevle ilgili davranışlarının nedenlerini açıklar.
- 11- Alınan bir kararın sonuçlarını sabırla bekler.
- 12- Öğretmenlerin işbirliği içinde çalışmalarını sağlar.
- 13- Öğretmenin kişiliğinden çok, onun örgütsel davranışlarıyla ilgilenir.
- 14- Öğretmenlere yönelik davranışlarında eşitlik ilkesine uyar.
- 15- Örgütsel çatışmanın çözümünde çaba gösterir.
- 16- Öğretmelerin sosyal etkinliklerine katkıda bulunur.

TABLO-14
MÜFETTİŞLERİN YÖNETİCİLİK NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
ALGILARI

Mad. No	Ülke	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		N	\bar{X}	D
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
M1	TC	339	28.5	375	31.6	292	24.6	119	10.0	63	5.3	1188	2.32	7
	KKTC	28	7.2	66	16.9	115	29.5	115	29.5	66	16.9	390	3.32	8
M2	TC	248	20.9	420	35.5	345	29.1	120	10.1	51	4.3	1184	2.41	4
	KKTC	25	6.4	61	15.7	139	35.7	115	29.6	49	12.6	389	3.26	15
M3	TC	314	26.5	374	31.6	341	28.8	102	8.6	53	4.5	1184	2.33	6
	KKTC	22	5.6	49	12.6	124	31.8	136	34.9	59	15.1	390	3.41	6.5
M4	TC	342	28.8	392	33.0	301	25.3	103	8.7	50	4.2	1188	2.27	10
	KKTC	26	6.7	57	14.6	120	30.8	136	34.9	51	13.1	390	3.33	1.5
M5	TC	275	23.2	409	34.5	339	28.6	112	9.4	51	4.3	1186	2.37	5
	KKTC	28	7.2	55	14.1	108	27.7	129	33.1	70	17.9	390	3.41	1.5
M6	TC	412	34.8	366	30.9	266	22.5	86	7.3	53	4.5	1183	2.16	13
	KKTC	31	7.9	53	13.6	128	32.8	129	33.1	49	12.6	390	3.29	13.5
M7	TC	204	17.2	308	25.9	349	29.4	202	17.0	125	10.5	1188	2.75	1
	KKTC	23	5.9	60	15.4	125	32.1	129	33.1	53	13.6	390	3.33	6.5
M8	TC	434	36.6	369	31.1	254	21.4	87	7.3	41	3.5	1185	2.10	14
	KKTC	24	6.1	59	15.1	135	34.6	116	29.7	56	14.4	390	3.31	9.5
M9	TC	435	36.6	385	32.4	251	21.1	82	6.9	35	2.9	1188	2.07	15
	KKTC	28	7.2	55	14.1	116	29.7	124	31.8	67	17.2	390	3.38	3
M10	TC	333	28.1	400	33.8	301	25.4	109	9.2	42	3.5	1185	2.26	11
	KKTC	33	8.5	48	12.3	114	29.2	138	35.4	57	14.6	390	3.35	4
M11	TC	305	25.7	401	33.8	337	28.4	99	8.3	45	3.8	1187	2.31	8.5
	KKTC	31	8.0	53	13.6	120	30.8	135	34.7	50	12.9	389	3.31	9.5
M12	TC	276	23.3	402	33.9	316	26.6	126	10.6	67	5.6	1187	2.42	3
	KKTC	26	6.7	46	11.8	137	35.1	131	33.6	50	12.8	390	3.34	5
M13	TC	299	25.2	328	27.6	324	27.3	139	11.7	98	8.2	1188	2.50	2
	KKTC	26	6.7	55	14.1	127	32.6	140	35.9	42	10.8	390	3.30	11.5
M14	TC	340	28.7	376	31.8	289	24.4	124	10.5	55	4.6	1184	2.31	8.5
	KKTC	28	7.2	48	12.3	147	37.7	113	29.0	54	13.8	390	3.30	11.5
M15	TC	362	30.6	409	34.6	289	24.4	80	6.8	43	3.6	1183	2.18	12
	KKTC	33	8.5	52	13.4	132	33.9	113	29.0	59	15.2	389	3.29	13.5
M16	TC	478	40.3	346	29.1	241	20.3	79	6.7	43	3.6	1187	2.04	16
	KKTC	36	9.3	56	14.4	139	35.7	119	30.6	39	10.0	389	3.18	16
TOPLAM		\bar{X} : T.C. : 2.30				S: T.C. : 0.79								
		\bar{X} : KKTC: 3.31				S: KKTC: 3.32								

Şekil-11 Müfettişlerin Yöneticilik Niteliklerine İlişkin Öğretmen Alguları

Tablo-14 ve şekil-12’de görüldüğü gibi öğretmenler, müfettişlerin yöneticilik nitelikleriyle ilgili 16 niteliğe, Türkiye’de eğitim müfettişlerinin “az katılıyorum” ($\bar{X}= 2.30$), KKTC’de ise “orta derecede katılıyorum” ($\bar{X}= 3.31$) derecelerine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu yöneticilik nitelikleri içinde Türkiye’de müfettişlerin en fazla sahip oldukları nitelik, “öğretmenlere, görevleri ile ilgili olarak, kendilerinden neler beklendiğini bildirebilme” ($M_7, \bar{X}= 2.75$)’dir. Bunu sırasıyla “öğretmenin kişiliğinden çok, onun örgütsel davranışlarıyla ilgilenebilme” ($M_{13}, \bar{X}= 2.50$) “öğretmenlerin işbirliği içinde çalışmalarını sağlayabilme” ($M_{12}, \bar{X}= 2.42$) nitelikleri izlenmektedir. KKTC’de ise müfettişlerin yüksek düzeyde sahip oldukları nitelikler “çalışma ortamının iyileştirilmesine katkı sağlayabilme” ($M_3, \bar{X}= 3.41$), “öğretmenlerin eğitim sorunlarına sağduyu ile yaklaşmalarına yardımcı olabilme” ($M_5, \bar{X}= 3.41$) ve “öğretmenlerin önerilerine önem verebilme” ($M_9, \bar{X}= 3.38$)’dir. Her iki ülke açısından en düşük algılanma düzeyine sahip olan müfettiş nitelikleri Türkiye için, “öğretmenlerin sosyal etkinliklerine katkıda bulunabilme” ($M_{16}, \bar{X}= 2.04$), “öğretmen önerilerine önem verebilme” ($M_9, \bar{X}= 2.07$) ve “öğretmenlerin gereksinimleriyle ilgilenebilme” ($M_8, \bar{X}= 2.10$); KKTC’de ise, “öğretmenlerin sosyal etkinliklerine katkıda bulunabilme” ($M_{16}, \bar{X}= 3.18$), “karar vermede grup görüşüne öncelik verebilme” ($M_2, \bar{X}= 3.26$) ve “örgütsel çatışmanın çözümünde çaba gösterebilme” ($M_{15}, \bar{X}= 3.29$) ile “öğretmenlerin serbestçe çalışabilmeleri için gerekli ortamın hazırlanmasına katkıda bulunabilme” ($M_6, \bar{X}= 3.29$) nitelikleridir.

Müfettişlerin yöneticilik niteliklerine ilişkin öğretmen algılarına, öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi ve ülke değişkenlerinin varyans analizi sonuçları tablo-15’de verilmiştir.

TABLO-15
MÜFETTİŞLERİN YÖNETİCİLİK NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
ALGILARINA OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN TEMEL VE
ORTAK ETKİLERİ

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>sd</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>Anlamlı Fark</i>
Okul Düzeyi	413.038	2	206.519	1.338	—
Ülke	76146.636	1	76146.636	493.336**	
Okul Düzeyi x Ülke	8608.068	2	4304.034	27.885**	
Hata	237699.733	1540	154.350		
Toplam	323550.862	1545			

Tablo-15’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin görevli bulunduğu okul düzeyi, onların, müfettişlerin yöneticilik niteliklerini algılamalarını farklılaştırmaktadır { $F(2.1540)= 1.338, p>.05$ }. Diğer bir anlatımla öğretmenlerin ilkokulda, ortaokulda ya da liselerde görev yapmış olması müfettişlerin yöneticilik niteliklerine ilişkin algılarında bir farklılık yaratmamaktadır. Buna karşılık öğretmenlerin çalıştığı ülke açısından, müfettişlerin yöneticilik niteliklerini algılama düzeylerine ilişkin temel etki ile, öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi ve ülke değişkenlerinin ortak etkileri anlamlı bulunmuştur { $F_u(1.1543)= 493.336, p<.01$; $F_{u-o}(2.1540)= 27.885, p<.01$ }. Diğer bir anlatımla, müfettişlerin yöneticilik niteliklerine ilişkin öğretmen algıları, öğretmenlerin görev yaptıkları ülkelere göre farklılaştığı gibi, onların görev yaptığı okul düzeyi ile ülke değişkenlerinin ortak etkilerine göre de farklılık göstermektedir.

Bulunan bu farklılığın hangi ülkede çalışan müfettişlerin lehine olduğunu saptamak amacıyla hesaplanan öğretmen algılarına ait ortalama ve standart sapma değerleri tablo-16’da gösterilmiştir.

TABLO-16
MÜFETTİŞLERİN YÖNETİCİLİK NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ

Okul Düzeyi	T.C.			KKTC			Toplam		
	N	\bar{X}	S	N	\bar{X}	S	N	\bar{X}	S
İlkokul Öğr.(1)	534	35.53	12.10	199	57.21	12.09	733	41.42	15.47
Ortaokul Öğr.(2)	251	38.86	14.61	83	49.46	10.36	334	41.49	14.41
Lise Öğr.(3)	375	37.26	12.03	104	48.13	11.73	479	39.62	12.77
Toplam	1160	36.81	12.72	386	53.10	12.37	1546	40.88	14.47

Tablo-16’da görüldüğü gibi, öğretmen algılarının ortalaması Türkiye’de $\bar{X}= 36.81$, KKTC’de $\bar{X}= 53.10$ ’dur. Müfettişlerin yönetici niteliklerinin algılanma düzeyi Türkiye’de ortaokul öğretmenlerinde ($\bar{X}= 38.86$), KKTC’de ilkokul öğretmenlerinde ($\bar{X}= 57.21$) göre olarak artış gösterdiği gözlenmektedir.

Tablo 11, 12 ve 13’deki bulgular, öğretmen algılarına göre Türkiye’de görev yapan müfettişlerle, KKTC’de görev yapan müfettişlerin yöneticilik nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Türkiye’deki öğretmenler, müfettişlerin sahip ol-

maları gereken yöneticilik niteliklerine düşük düzeyde sahip bulduklarını belirtmektedirler. Bu olumsuz algı ilkökul öğretmenlerinde daha yüksek, ortaokul öğretmenlerinde daha düşüktür. KKTC’de öğretmenler müfettişlerin yöneticilik niteliklerini olumlu algılamaktadırlar. Olumluluk düzeyi ilkökul öğretmenlerinde, ortaokul ve lise öğretmenlerine göre daha yüksektir.

İki ülke müfettişlerinin yönetici nitelikleri arasında gözlenen bu farklılık, her iki ülkenin eğitim sistemlerinin aynı olması dikkate alındığında, teftiş sistemlerindeki farklılıktan kaynaklandığı söylenebilir. KKTC’de göreve başlatılan bir eğitim müfettişinin İngiltere’de bir yıl süre ile “tezsiz master” öğrenimi görmesi ve bu öğrenimin yöneticilik eğitimini kapsamaması farklılığın temel nedeni olarak kabul edilebilir.

2- Müfettişlerin Görev Boyutuna Ait Nitelikleri İle İlgili Bulgular

a) Rehberlik Boyutu:

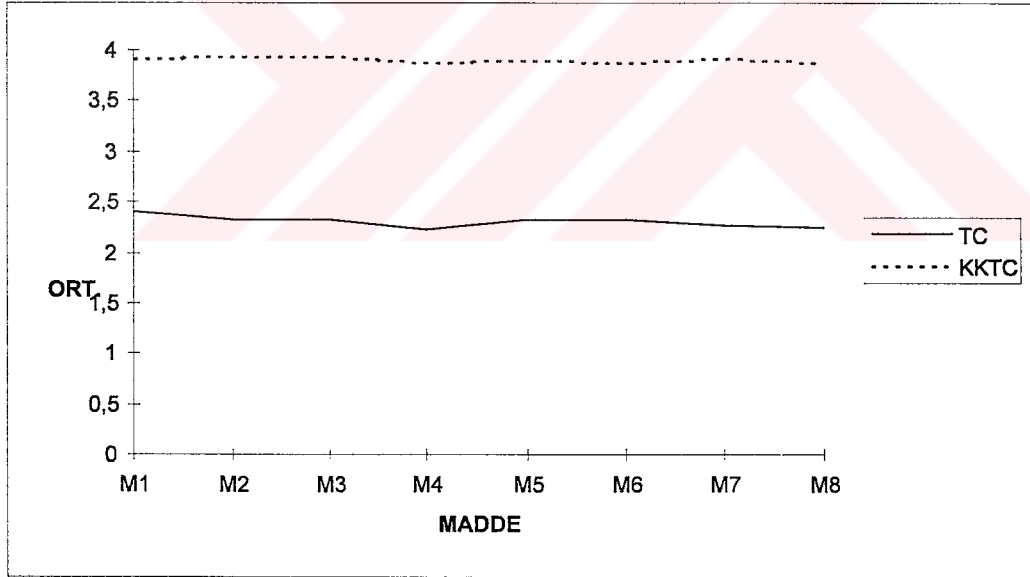
Eğitim müfettişlerinin “rehberlik yapabilme nitelikleri” aşağıda gösterilmiştir. Bu niteliklere ilişkin öğretmen algıları ise tablo-17 ve şekil-12’de, bu algıların öğretmenlerin görev yaptıkları okul düzeyi ile ülke değişkenlerinin temel ve ortak etkileri tablo-16’da, öğretmen algılarının ortalama ve standart sapma değerleri ülkeler bazında tablo-17’de verilmiştir.

Müfettişlerin rehberlik yapabilme nitelikleri:

- 1- Eğitim-Öğretim ile ilgili sorunların çözümünde rehberlik eder.
- 2- Stajyer öğretmenlerin mesleğe hazırlanmalarına rehberlik eder.
- 3- Öğretmenlere mesleki yardımda bulunur.
- 4- Öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmelerine katkıda bulunur.
- 5- Eğitim ortamının hazırlanmasında ilgililere rehberlik eder.
- 6- Eğitim ortamının geliştirilmesinde ilgililere rehberlik eder.
- 7- Verimliliği artırabilecek çalışma yöntemine ulaşmada rehberlik eder.
- 8- Personele, başarılarını artırabilecek kaynaklara ulaşmada rehberlik eder.

TABLO-17
MÜFETTİŞLERİN REHBERLİK YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN
ÖĞRETMEN ALGILARI

Mad. No	Ülke	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		N	X		
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
M1	TC	283	23.8	382	32.2	340	28.6	125	10.5	58	4.9	1188	2.40	1	
	KKTC	14	3.6	36	9.2	61	15.6	133	34.1	146	37.4	390	3.93	3.5	
M2	TC	331	27.9	380	32.1	298	25.1	119	10.0	57	4.8	1185	2.32	2.5	
	KKTC	17	4.4	34	8.7	63	16.2	114	29.2	162	41.5	390	3.95	1.5	
M3	TC	312	26.3	386	32.5	331	27.9	109	9.2	48	4.0	1186	2.32	2.5	
	KKTC	14	3.6	28	7.2	63	16.2	144	36.9	141	36.2	390	3.95	1.5	
M4	TC	372	31.3	388	32.7	278	23.4	95	8.0	55	4.4	1188	2.22	8	
	KKTC	16	4.1	35	9.0	65	16.7	134	34.4	140	35.9	390	3.89	6.5	
M5	TC	307	25.8	404	34.0	313	26.3	110	9.3	54	4.5	1188	2.33	1.5	
	KKTC	22	5.6	29	7.4	62	15.9	131	33.6	146	37.4	390	3.90	5	
M6	TC	288	24.2	434	36.5	305	25.7	103	8.7	58	4.9	1188	2.33	1.5	
	KKTC	22	5.6	30	7.7	60	15.4	140	35.9	138	35.4	390	3.88	8	
M7	TC	319	26.9	423	35.7	294	24.8	100	8.4	50	4.2	1186	2.27	6	
	KKTC	21	5.4	31	7.9	50	12.8	142	36.4	146	37.4	390	3.93	3.5	
M8	TC	346	29.2	402	33.9	292	24.6	98	8.3	48	4.0	1186	2.24	7	
	KKTC	23	5.9	29	7.4	56	14.4	143	36.7	139	35.6	390	3.89	6.5	
TOPLAM				\bar{X} : T.C. : 2.30				S: T.C. : 0.91							
				\bar{X} : KKTC: 3.91				S: KKTC: 0.91							

Şekil-12 Müfettişlerin Rehberlik Yapma Niteliklerine İlişkin Öğretmen Algıları

Tablo-17 ve şekil-12’de görüldüğü gibi, öğretmenler, müfettişlerin rehberlik yapma nitelikleriyle ilgili 8 niteliğe, Türkiye’de eğitim müfettişlerinin “az katılıyorum” ($\bar{X}=2.30$), KKTC’de ise “çok katılıyorum” ($\bar{X}=3.91$) derecelerine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu nitelikler arasında Türkiye’de müfettişlerin en yüksek düzeyde sahip oldukları yeterlik,

“eğitim-öğretim ile ilgili sorunların çözümünde rehberlik edebilme” (M_1 , $\bar{X}=2.40$)’dir. Bunu sırasıyla “stajyer öğretmenlerin mesleğe hazırlanmasına rehberlik edebilme” (M_2 , $\bar{X}=2.32$), “öğretmenlere mesleki yardımda bulunabilme” (M_3 , $\bar{X}=2.32$) nitelikleri izlenmektedir. KKTC’de ise müfettişlerin yüksek düzeyde sahip oldukları nitelikler, “stajyer öğretmenlerin mesleğe hazırlanmalarına rehberlik edebilme” (M_2 , $\bar{X}=3.95$), “öğretmenlere mesleki yardımda bulunabilme” (M_3 , $\bar{X}=3.93$)’dür. Her iki ülke açısından en düşük algılama düzeyine sahip olan müfettiş nitelikleri Türkiye için, “öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmelerine katkıda bulunabilme” (M_4 , $\bar{X}=2.22$), “personele, başarılarını artırabilecek kaynaklara ulaşmada rehberlik edebilme” (M_8 , $\bar{X}=2.24$) ve “verimliliği artırabilecek çalışma yöntemine ulaşmada rehberlik edebilme” (M_7 , $\bar{X}=2.27$); KKTC’de ise, “eğitim ortamının geliştirilmesinde ilgililere rehberlik edebilme” (M_6 , $\bar{X}=3.88$), “personele, başarılarını artırabilecek kaynaklara ulaşmada rehberlik edebilme” (M_8 , $\bar{X}=3.89$) ve “öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmelerine katkıda bulunabilme” (M_4 , $\bar{X}=3.89$) nitelikleridir.

Müfettişlerin rehberlik niteliklerine ilişkin öğretmen algılarına, öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi ve ülke değişkenleri etkilerinin varyans analiz sonuçları tablo-18’de verilmiştir.

TABLO-18

**MÜFETTİŞLERİN REHBERLİK YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN
ÖĞRETMEN ALGILARINA OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN
TEMEL VE ORTAK ETKİLERİ**

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>sd</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>Anlamlı Fark</i>
Okul Düzeyi	359.297	2	179.649	3.356*	2-3
Ülke	48444.071	1	48444.071	904.950**	
Okul Düzeyi x Ülke	253.093	2	126.547	2.364	
Hata	83671.051	1563	53.532		
Toplam	132690.413	1568			

* $p < .05$ ** $p < .01$

Tabloda sunulan verilere göre, öğretmenlerin görevli bulunduğu okul düzeyi, öğretmenlerin müfettişlerin rehberlik yapabilme niteliklerini algılamalarını farklılaştırmaktadır { $F(2,1563)=3.356$, $p<.05$ }. Diğer bir anlamıyla öğretmenlerin, ortaokulda ya da liselerde görev yapması müfettişlerin rehberlik yapabilme niteliklerinde farklılıklar yaratmaktadır. Ortaokul-

da görev yapan öğretmenlerin, müfettişlerin bu nitelikleri liselerde görev yapan öğretmenlere göre daha olumlu algıladıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca, öğretmenlerin çalıştığı ülke açısından müfettişlerin rehberlik yapma niteliklerini algılama düzeyi anlamlı bulunmuştur $\{F_{\alpha} (1.1563) = 904.950, p < .01\}$. Ancak, öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi ve ülke değişkenlerinin ortak etkileri anlamlı bulunmamıştır $\{F_{\alpha-0} (2.1563), p < .05\}$. Yani öğretmenlerin müfettişlerin rehberlik niteliklerine ilişkin algıları, öğretmenlerin görev yaptıkları okul düzeyi ile ülke değişkenlerinin ortak etkilerine göre farklılık göstermektedir.

Bulunan bu farklılıkların hangi ülkede çalışan müfettişlerin lehine olduğunu saptamak amacıyla hesaplanan öğretmen algılarına ait ortalama ve standart sapma değerleri tablo-19’da gösterilmiştir.

TABLO-19

MÜFETTİŞLERİN REHBERLİK YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ

Okul Düzeyi	TC			KKTC			Toplam		
	N	\bar{X}	S	N	\bar{X}	S	N	\bar{X}	S
İlkokul Öğr.(1)	538	18.26	7.24	202	30.36	8.03	740	21.56	9.21
Ortaokul Öğr.(2)	259	19.29	7.91	84	32.14	6.92	343	22.44	9.46
Lise Öğr.(3)	382	18.13	7.00	104	32.43	5.93	486	21.19	8.97
Toplam	1179	18.44	7.33	390	31.30	7.34	1569	21.64	9.19

Tablo-19’da görüldüğü gibi, öğretmen algılarının ortalaması Türkiye’de $\bar{X} = 18.44$, KKTC’de $\bar{X} = 31.30$ ’dır. Müfettişlerin rehberlik yapma niteliklerini algılama düzeyi Türkiye’de ortaokul öğretmenlerinde ($\bar{X} = 19.29$), KKTC’de lise öğretmenlerinde ($\bar{X} = 57.21$) görece olarak artış gösterdiği gözlenmektedir. Her iki ülke açısından lise öğretmenleri ile ortaokul öğretmenleri algıları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

Tablo-17, 18 ve 19’daki bulgular, öğretmen algılarına göre Türkiye’de görev yapan müfettişlerle, KKTC’de görev yapan müfettişlerin rehberlik yapma nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Türkiye’deki öğretmenler, müfettişlerin sahip olmaları gereken rehberlik yapma niteliklerine düşük düzeyde sahip olduklarını belirtmektedirler. Bu olumsuz algı lise öğretmenlerinde daha yüksek, ortaokul öğretmenlerinde ise daha düşüktür. KKTC’de öğretmen-

ler müfettişlerin rehberlik yapma niteliklerini olumlu algılamaktadırlar. Olumsuzluk düzeyi ortaokul öğretmenlerinde, ilkokul ve lise öğretmenlerine göre göreceli olarak daha yüksektir.

İki ülke müfettişlerinin rehberlik yapabilme nitelikleri arasında gözlenen anlamlı farklılık, her iki ülkenin eğitim sistemlerinin aynı olması dikkate alındığında, teftiş sistemlerindeki farklılıktan kaynaklandığı söylenebilir. Türkiye’de soruşturma ve rehberliğin, bakanlığın denetim ve gözetimi altında, aynı müfettişler tarafından yapılması, diğer bir anlatımla aynı kişinin bazen soruşturmacı, bazen de rehber kimliğini taşıması bu farklılığın temel nedeni olarak görülebilir.

b) Denetim Boyutu

Eğitim müfettişlerinin “denetim yapabilme nitelikleri” aşağıda gösterilmiştir. Bu niteliklere ilişkin öğretmen algıları ise, tablo-20 ve şekil-13’te, bu algıların öğretmenlerin görev yaptıkları okul düzeyi ile ülke değişkenlerinin temel ve ortak etkileri tablo-19’da, öğretmen algılarının ortalama ve standart sapma değerleri ülkeler bazında tablo-21’de verilmiştir.

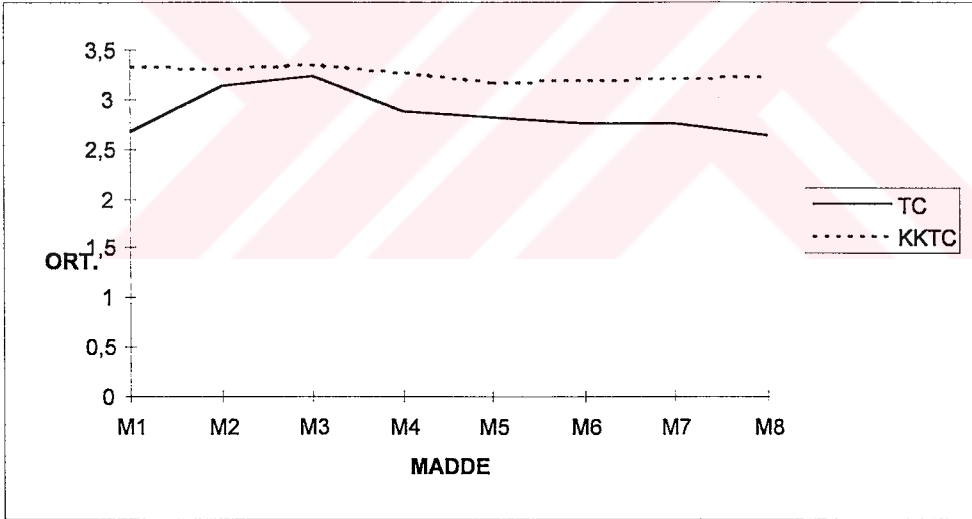
Müfettişlerin denetim nitelikleri:

- 1- Kurumun, öngörülen amaçlarına ne dereceye kadar ulaştığını tespit eder.
- 2- Yürürlükteki mevzuata göre çalışmalarını kontrol eder.
- 3- Üst makamlardan gelen yazılı direktiflerin yerine getirilip getirilmediği kontrol eder.
- 4- Kurumdaki çalışanların verimliliğini denetler.
- 5- Eğitsel kolların amacına uygun olarak yapılma durumunu kontrol eder.
- 6- Araç ve gereçlerin amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını denetler.
- 7- Fiziki imkanların amaca uygun kullanılıp kullanılmadığını denetler.
- 8- Öğrenci başarı düzeyinin yükseltilmesi için alınan önlemlerin yeterli olup olmadığını denetler.

TABLO-20

MÜFETTİŞLERİN DENETİM YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI

Mad. No	Ülke	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		N	X	D
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
M1	TC	181	15.3	371	31.3	359	30.3	199	16.8	75	6.3	1185	2.68	7
	KKTC	21	5.4	62	15.9	129	33.1	123	31.5	55	14.1	390	3.33	2
M2	TC	99	8.3	283	23.8	332	28.0	314	26.5	159	13.4	1187	3.13	2
	KKTC	20	5.1	51	13.1	148	37.9	125	32.1	46	11.8	390	3.32	3
M3	TC	101	8.5	226	19.0	338	28.5	330	27.8	193	16.2	1188	3.24	1
	KKTC	23	5.9	56	14.4	126	32.3	132	33.8	53	13.6	390	3.35	1
M4	TC	154	13.0	287	24.2	409	34.5	224	18.9	113	9.5	1187	2.88	3
	KKTC	22	5.6	65	16.7	131	33.6	130	33.3	42	10.8	390	3.27	4
M5	TC	185	15.6	291	24.5	380	32.0	227	19.1	103	8.7	1186	2.81	4
	KKTC	31	7.9	62	15.9	140	35.9	121	31.0	36	9.2	390	3.18	8
M6	TC	190	16.0	312	26.3	375	31.6	215	18.1	94	7.9	1186	2.76	5.5
	KKTC	29	7.5	55	14.1	155	39.8	109	28.0	41	10.5	389	3.20	7
M7	TC	196	16.5	305	25.7	384	32.3	199	16.8	104	8.8	1188	2.76	5.5
	KKTC	22	5.6	70	17.9	142	36.4	116	29.7	40	10.3	390	3.21	6
M8	TC	228	19.2	337	28.4	345	29.0	193	16.2	85	7.2	1188	2.64	8
	KKTC	18	4.6	72	18.5	142	36.4	113	29.0	45	11.5	390	3.24	5
TOPLAM				\bar{X} : T.C. : 2.86				S: T.C. : 0.88						
				\bar{X} : KKTC: 3.26				S: KKTC: 0.74						

Şekil-13 Müfettişlerin Denetim Yapma Niteliklerine İlişkin Öğretmen Alguları

Tablo-20 ve şekil-14’de görüldüğü gibi, müfettişlerin “denetim nitelikleri”ni oluşturan sekiz maddenin öğretmenler tarafından algılanması, her iki ülkede de öğretmen algılarının ağırlıklı aritmetik ortalaması (\bar{X} = 2.86, \bar{X} = 3.26) “orta derecede katılıyorum” kategorisinde yer almaktadır.

Öğretmenlerin müfettişlerin denetim niteliklerini madde bazında algılama düzeyleri ilk üç sıra için Türkiye’de “üst makamlardan gelen yazılı direktiflerin yerine getirilip getirilmediğini kontrol edebilme” ($M_3, \bar{X}=3.24$), “yürürlükteki mevzuata göre çalışmaları kontrol edebilme” ($M_2, \bar{X}=3.13$) ve “kurumlardaki çalışanların verimliliğini denetleyebilme” ($M_4, 2.88$)’dir. KKTC’de ise müfettişlerin yüksek düzeyde sahip oldukları nitelikler, “üst makamlardan gelen yazılı direktiflerin yerine getirilip getirilmediğini kontrol edebilme” ($M_3, 3.35$), “kurumun öngörülen amaçlara ne dereceye kadar ulaştığını tespit edebilme” ($M_1, \bar{X}=3.33$) ve “yürürlükteki mevzuata göre çalışmaları kontrol edebilme” ($M_2, \bar{X}=3.32$)’dir. Her iki ülke açısından en düşük algılama düzeyine sahip olan müfettiş nitelikleri Türkiye’de görev yapan müfettişler açısından, “öğrenci başarı düzeyinin yükselmesi için alınan önemlerin yeterli olup olmadığını denetleyebilme” ($M_8, \bar{X}=2.64$), “kurumun, öngörülen amaçlarına ne dereceye kadar ulaştığını tespit edebilme” ($M_1, \bar{X}=2.68$) ve “fiziki imkanların, araç ve gereçlerin amaçlarına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını denetleyebilme” ($M_6=M_7, \bar{X}=2.76$); KKTC’de ise “eğitsel kolların amacına uygun olarak yapıma durumunu kontrol edebilme” ($M_5, \bar{X}=3.18$), “araç ve gereçlerin amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını denetleyebilme” ($M_6, \bar{X}=3.20$) ve “fiziki imkanların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını denetleyebilme” ($M_7, \bar{X}=3.21$) niteliğidir. Her iki ülkede de müfettişlerin, “üst makamlardan gelen yazılı direktiflerin yerine getirilip getirilmediğini kontrol edebilme” denetimine öncelik verdikleri anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin, müfettişlerin denetim niteliklerine ilişkin algılarına, öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi ve ülke değişkenlerinin varyans analizi sonuçları tablo-21’de verilmiştir.

TABLO-21

MÜFETTİŞLERİN DENETİM YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARINA OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN TEMEL VE ORTAK ETKİLERİ

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark
Okul Düzeyi	304.092	2	152.046	3.359*	1-2, 1-3
Ülke	2907.065	1	2907.065	64.223**	
Okul Düzeyi x Ülke	1476.325	2	738.162	16.308**	
Hata	70703.971	1562	45.265		
Toplam	75480.316	1567			

* $p < .05$ ** $p < .01$

Öğretmenlerin görevli bulunduğu okul düzeyi, öğretmenlerin müfettişlerin denetim niteliklerini algılamalarını farklılaştırmaktadır $\{F(2.1562)= 3.359, p<.05\}$. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin ilkokullarda görev yapmaları, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre, müfettişlerin denetim niteliklerinde farklılıklar yaratmaktadır. Diğer yandan öğretmenlerin görev yaptıkları ülke açısından müfettişlerin denetim yapma niteliklerini algılama düzeyi anlamlı bulunmuştur $\{F_u(1.1562)= 64.223, p<.01\}$. Ayrıca, öğretmenlerin çalıştığı okul düzeyi ile ülkelerin, müfettişlerin denetim niteliğine yönelik algılarının ortak etkileri de anlamlı bulunmuştur $\{F_{u-o}(2.1562)= 16.308, p<.01\}$. Yani, öğretmenlerin müfettişlerin rehberlik niteliklerine ilişkin algıları, öğretmenlerin görev yaptıkları okul düzeyleri ile ülke değişkenlerinin ortak etkilerine göre farklılık göstermektedir.

Bulunan bu farklılıkların hangi ülkede çalışan müfettişlerin lehine olduğunu saptamak amacıyla hesaplanan öğretmen algılarına ait ortalama ve standart sapma değerleri tablo-22’de gösterilmiştir.

TABLO-22

MÜFETTİŞLERİN DENETİM YAPMA NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ

Okul Düzeyi	TC			KKTC			Toplam		
	N	X	S	N	X	S	N	X	S
İlkokul Öğr.(1)	537	22.77	6.97	201	28.08	6.04	738	24.21	7.13
Ortaokul Öğr.(2)	259	22.58	7.59	84	24.53	5.27	343	23.06	7.13
Lise Öğr.(1)	383	23.31	6.79	104	23.54	4.95	487	23.36	6.43
Toplam	1179	22.90	7.05	389	26.10	5.96	1568	23.70	6.94

Tabloda görüldüğü gibi, okul düzeyleri arasındaki farklılaşma ilkokul öğretmenleri ile ortaokul öğretmenleri, ilkokul öğretmenleri ile lise öğretmenleri algıları arasında görülmektedir. Her iki grupta da ilkokul öğretmenleri müfettişlerin denetim niteliklerini olumlu algılamaktadırlar.

Ülkeler açısından belirlenen farklılıklarda T.C.’de görevli öğretmen algıları ortalaması ($\bar{X}= 22.90$), KKTC’de çalışan öğretmen algıları ortalamasına ($\bar{X}= 26.10$) göre daha düşüktür. Bu da T.C.’de görev yapan müfettişlerle, KKTC’de görev yapan müfettişlerin denetim nitelikleri arasında KKTC’de görevli müfettişler lehine farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Bu farklılıkların, her iki ülkede okul düzeylerinde de sürdüğü gözlen-

mektedir. Türkiye'de olumlu algılama lise öğretmenlerinde, KKTC'de ise ilkokul öğretmenlerinde göreceli olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğretmen algılarına göre, rehberlik ve denetim niteliklerinden oluşan müfettişlerin görev boyutuna ait nitelikleri tablo-23'de verilmiştir.

TABLO-23

**MÜFETTİŞLERİN GÖREV BOYUTUNA AİT NİTELİKLERİNE İLİŞKİN
ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ**

Alt Boyut	T.C.		KKTC	
	\bar{X}	S	\bar{X}	S
Rehberlik Boyutu	2.30	0.91	3.91	0.91
Denetim Boyutu	2.86	0.88	3.26	0.74
Ortalama	2.58	0.86	3.58	0.82

Tabloda görüldüğü gibi, müfettişlerin görev boyutuna ait niteliklerini oluşturan toplam on altı maddenin öğretmenler tarafından algılanmasında, Türkiye'de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC'de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC'de görevli eğitim müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye'de görev boyutuna ait niteliklere ilişkin öğretmen algılarının ağırlıklı aritmetik ortalaması ($\bar{X}=2.58$) "az katılıyorum", KKTC'de ise "çok katılıyorum" ($\bar{X}=3.58$) kategorisinde yer aldığı görülmektedir.

Türkiye'deki öğretmenler, müfettişlerin sahip olmaları gereken görev boyutuna ait niteliklerine düşük düzeyde sahip bulduklarını belirtmektedirler. KKTC'de ise öğretmenler müfettişlerin görev boyutuna ait niteliklerini olumlu algılamaktadırlar. Bu iki ülke arasındaki farklılık, rehberlik alt boyutu ile denetim alt boyutu niteliklerinde de yerlerini korumaktadır.

İki ülke müfettişlerinin görev boyutuna ait nitelikleri arasında gözlenen bu farklılık, her iki ülkenin eğitim sisteminin aynı olması dikkate alındığında, teftiş sistemlerindeki farklılıktan kaynaklandığı söylenebilir. KKTC'de görev yapan müfettişlerin, Türkiye'de görev yapan müfettişlere göre daha fazla "güvence" ile donatılmış olması ve bu güvencenin müfettiş bağımsızlığı kapsamı farklılığının temel nedeni olarak kabul edilebilir.

3- Müfettişlerin Davranış Boyutuna Ait Nitelikleri İle İlgili Bulgular

a) Moral Verme Boyutu

Eğitim müfettişlerinin “moral verme nitelikleri” aşağıda gösterilmiştir. Bu niteliklere ilişkin öğretmen algıları ise tablo-24 ve şekil-14’te, bu algıların öğretmenlerin görev yaptıkları okul düzeyi ile ülke değişkenlerinin temel ve ortak etkileri tablo-25’te, öğretmen algılarının ortalama ve standart sapma değerleri ülkeler bazında tablo-26’da verilmiştir.

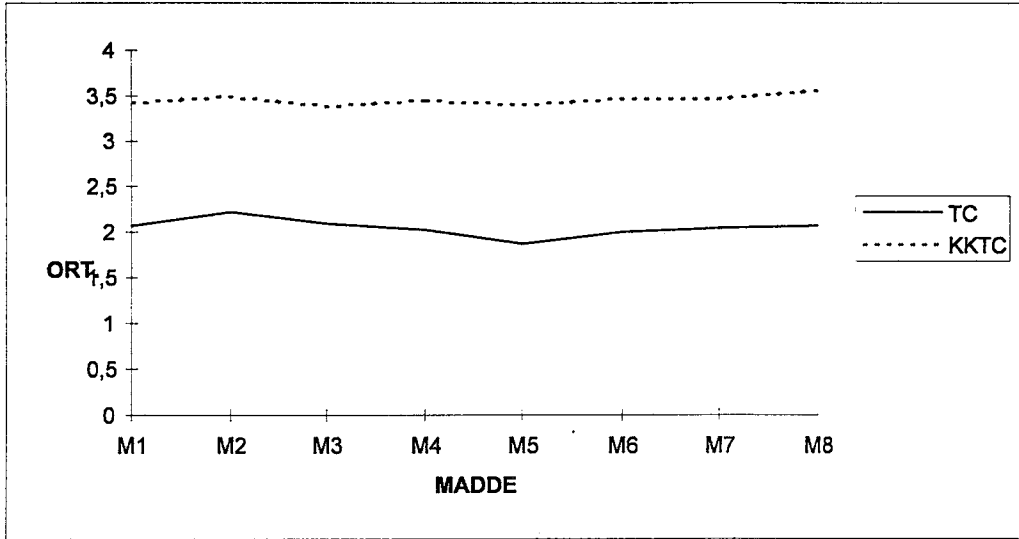
Müfettişlerin moral verme nitelikleri:

- 1- Personelin önemli kararlara katılımını sağlar.
- 2- Kurumda ilgili personelin işbirliğine önem verir.
- 3- Kurumda güven verici bir ortam yaratır.
- 4- Öğretmenlerin mesleki ihtiyaçlarına duyarlıdır.
- 5- Öğretmenlerin kişisel ihtiyaçlarına duyarlıdır.
- 6- Personele, mesleki gelişimleri için fırsat sağlar.
- 7- Bireyler arasında olumlu ilişkilerin kurulmasını sağlar.
- 8- Personelle güvene dayalı karşılıklı etkileşimde bulunur.

TABLO-24

MÜFETTİŞLERİN MORAL VERME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI

Mad. No	Ülke	Hiç Katılmı-yorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		N	X	D
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
M1	TC	453	38.2	360	30.4	260	21.9	75	6.3	37	3.1	1185	2.06	4
	KKTC	28	7.2	55	14.2	97	25.0	138	35.6	70	18.0	388	3.43	6
M2	TC	364	30.7	396	33.4	291	24.5	91	7.7	45	3.8	1187	2.21	1
	KKTC	25	6.4	50	12.8	106	27.2	128	32.8	81	20.8	390	3.49	2
M3	TC	430	36.3	387	32.7	249	21.0	80	6.8	38	3.2	1184	2.08	2
	KKTC	22	5.6	55	14.1	122	31.3	130	33.3	61	15.6	390	3.39	8
M4	TC	461	39.0	378	32.0	229	19.4	73	6.2	41	3.5	1182	2.03	6
	KKTC	24	6.2	56	14.4	106	27.2	130	33.3	74	19.0	390	3.45	5
M5	TC	553	46.8	348	29.5	197	16.7	50	4.2	33	2.8	1181	1.87	8
	KKTC	31	8.0	51	13.1	110	28.3	122	31.4	75	19.3	389	3.41	7
M6	TC	461	39.0	391	33.1	241	20.4	49	4.1	41	3.5	1183	2.00	7
	KKTC	28	7.2	48	12.3	103	26.4	133	34.1	78	20.0	390	3.47	4
M7	TC	437	36.8	398	33.5	246	20.7	75	6.3	31	2.6	1187	2.04	5
	KKTC	30	7.7	46	11.9	101	26.0	129	33.2	82	21.1	388	3.48	3
M8	TC	431	36.3	392	33.0	251	21.1	75	6.3	38	3.2	1187	2.07	3
	KKTC	18	4.6	49	12.6	95	24.4	150	38.5	78	20.0	390	3.57	1
TOPLAM				X̄: T.C.: 2.04				S: T.C.: 0.86						
				X̄: KKTC: 3.46				S: KKTC: 0.89						

Şekil-14 Müfettişlerin Moral Verme Niteliklerine İlişkin Öğretmen Algıları

Tablo-24 ve şekil-14'te görüldüğü gibi, müfettişlerin “moral verme nitelikleri”ni oluşturan sekiz maddenin öğretmenler tarafından algılanmasında, Türkiye’de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC’de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC’de görevli eğitim müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de moral verme boyutuna ilişkin algıların ağırlıklı aritmetik ortalaması “az katılıyorum” ($\bar{X}= 2.04$), KKTC’de ise “çok katılıyorum” ($\bar{X}= 3.46$) kategorisinde toplanmaktadır.

Müfettişlerin moral verme niteliklerini madde bazında öğretmenlerin algılarına göre, Türkiye’de müfettişlerin en fazla sahip oldukları nitelik, “kurumda ilgili personelin işbirliğine önem verebilme” (M_2 , $\bar{X}= 2.21$)’dir. Bunu sırasıyla “kurumda güven verici ortam yaratabilme” (M_3 , $\bar{X}= 2.08$), “personelle güvene dayalı karşılıklı etkileşimde bulunabilme” (M_8 , $\bar{X}= 2.07$) nitelikleri izlemektedir. KKTC’de ise müfettişlerin yüksek düzeyde sahip oldukları moral verme nitelikleri, “personelle güvene dayalı karşılıklı etkileşimde bulunabilme”, (M_8 , $\bar{X}= 3.57$), “kurumda ilgili personelin işbirliğine önem verebilme” (M_2 , $\bar{X}= 3.49$) ve “bireyler arasında olumlu ilişkilerin kurulmasını sağlayabilme” (M_7 , $\bar{X}= 3.48$)’dir. Her iki ülke açısından en düşük algılama düzeyine sahip olan müfettiş nitelikleri Türkiye için, “öğretmenlerin kişisel ihtiyaçlarına duyarlı olabilme” (M_5 , $\bar{X}= 1.87$), “personelle, mesleki gelişimleri için fırsat sağlayabilme” (M_6 , $\bar{X}= 2.00$) ve “öğretmenlerin mesleki ihtiyaçlarına duyarlı olabilme” (M_4 , $\bar{X}= 2.03$); KKTC’de ise, “kurumda güven verici bir ortam yaratabilme” (M_3 , $\bar{X}= 3.39$), “öğretmenlerin kişisel ihtiyaçlarına duyarlı olabilme”

($M_5, \bar{X}=3.41$) ve “personelin önemli kararlara katılımını sağlayabilme” ($M_1, \bar{X}=3.43$) nitelikleridir.

İki ülke öğretmenlerinin algılarının en yakın olduğu madde “kurumda ilgili personelin işbirliğine önem verebilme” ($M_2, TC-D=1, KKTC-D=2$); en uzak olduğu madde ise “kurumda güven verici bir ortam yaratabilme” ($M_3, TC-D=2, KKTC-D=8$) niteliklerini kapsamaktadır.

Öğretmenlerin müfettişlerin moral verme niteliklerine ilişkin algılarına öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi ve ülke değişkenlerinin varyans analizi sonuçları tablo-25’de verilmiştir.

TABLO-25
MÜFETTİŞLERİN MORAL VERME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
ALGILARINA OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN TEMEL VE
ORTAK ETKİLERİ

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>sd</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>Anlamlı Fark</i>
Okul Düzeyi	756.922	2	378.461	8.065**	2-3, 1-3
Ülke	37131.919	1	37131.919	791.236**	
Okul Düzeyi x Ülke	2272.024	2	1136.012	24.207**	
Hata	72364.497	1542	46.929		
Toplam	113019.924	1547			

**p<05 **p<01*

Tabloda sunulan verilere göre, öğretmenlerin görevli bulunduğu okul düzeyleri, müfettişlerin moral verme niteliğinin öğretmenler tarafından algılanmasını farklılaştırmaktadır { $F(2,1542)=8.065, p<.01$ }. Bu farklılaşma ülke değişkenleri açısından da anlamlı olarak manidar bulunmaktadır { $F_0(1,1542)=791.236, p<.01$ }.

Müfettişlerin moral verme niteliklerine ilişkin öğretmen algılarının okul düzeyi ve ülke değişkenlerinin temel ve ortak etkileri anlamlı bulunmuştur { $F_{0-o}(2,1542)=24.207, p<0.1$ }.

Bulunan bu farklılıkların hangi ülkede çalışan müfettişlerin lehine olduğunu saptamak amacıyla hesaplanan öğretmen algılarına ait ortalama ve standart sapma değerleri tablo-26’da verilmiştir.

TABLO-26
MÜFETTİŞLERİN MORAL VERME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ

Okul Düzeyi	TC			KKTC			Toplam		
	N	\bar{X}	S	N	\bar{X}	S	N	\bar{X}	S
İlkokul Öğr.(1)	533	15.67	6.59	199	29.76	7.19	732	19.50	9.21
Ortaokul Öğr.(2)	253	17.78	7.54	83	27.27	7.08	336	20.12	8.48
Lise Öğr.(3)	377	16.13	6.81	103	24.01	5.49	480	17.82	7.30
Toplam	1163	16.28	6.92	385	27.69	7.16	1548	19.12	8.54

Tabloda görüldüğü gibi, ortaokul öğretmeni ile lise öğretmenleri, ilkokul öğretmenleri ile lise öğretmenleri algıları arasında farklılaşmalar bulunmaktadır. Bu farklılaşma ülkeler düzeyinde de devam etmektedir. Öğretmen algılarının ortalaması Türkiye’de $\bar{X}=16.28$, KKTC’de $\bar{X}=27.69$ ’dur. Bu durum ülkeler arası farklılıkların KKTC’de görev yapan müfettişler lehine olduğunu göstermektedir.

b) Güdüleme Boyutu

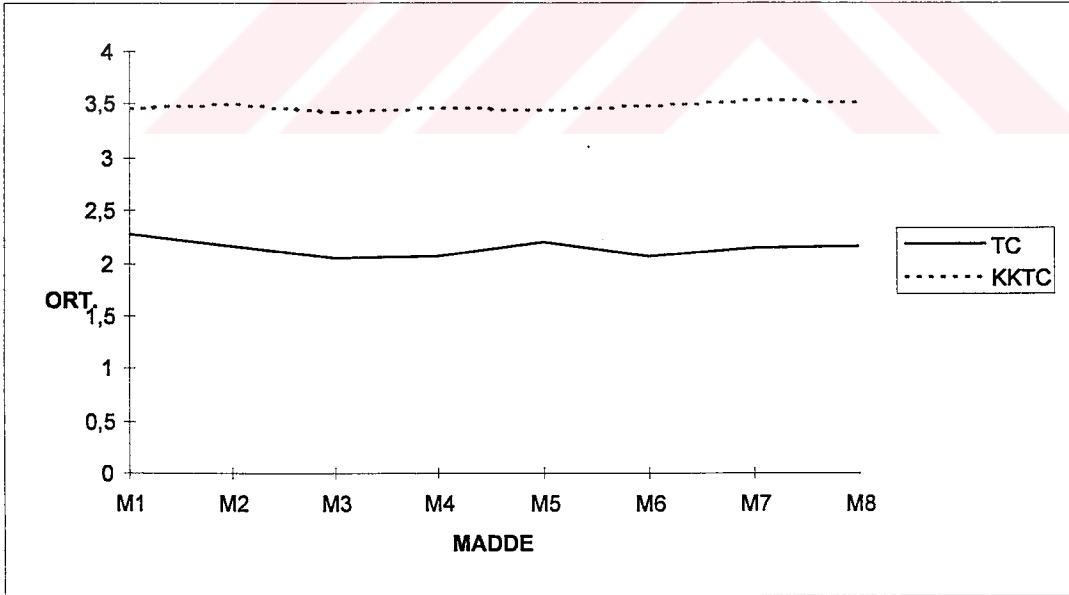
Eğitim müfettişlerinin “güdüleme nitelikleri” aşağıda gösterilmiştir. Bu niteliklere ilişkin öğretmen algıları ise tablo-27 ve şekil-15’te, bu algıların öğretmenlerin görev yaptıkları okul düzeyi ile ülke değişkenlerinin temel ve ortak etkileri tablo-28’de, öğretmen algılarının ortalama ve standart sapma değerleri ülkeler bazında tablo-29’da verilmiştir.

Müfettişlerin güdüleme nitelikleri:

- 1- Öğretmenin başarılı yönlerini vurgular ve takdir eder.
- 2- Öğretmenin, kendi branşında yükselme istek ve eğilimlerini destekler.
- 3- Öğretmeni, başarısızlık korkusunu giderici bir yaklaşımlar başarıya yöneltir.
- 4- Öğretmeni, örgüt amacına ulaşılması gerektiğine inandırır.
- 5- Denetlenen personelin denetim sürecine katılmasını sağlar.
- 6- Öğretmenlere çalışma serbestliği tanır.
- 7- Öğretmenlerin doğru yargıda bulunacaklarına güvenir.
- 8- Cezalandırmadan çok, ödüllendirmeyi bir güdüleme aracı olarak kullanır.

TABLO-27
MÜFETTİŞLERİN GÜDÜLEME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
ALGILARI

Mad. No	Ülke	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		N	X	D
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
M1	TC	367	30.9	357	30.1	287	24.2	118	9.9	58	4.9	1187	2.28	1
	KKTC	22	5.6	57	14.6	98	25.1	147	37.7	66	16.9	390	3.46	1.5
M2	TC	401	33.8	389	32.7	249	21.0	100	8.4	49	4.1	1188	2.16	4
	KKTC	20	5.1	54	13.9	102	26.2	138	35.5	75	19.3	389	3.50	3
M3	TC	466	39.2	370	31.1	234	19.7	76	6.4	42	3.5	1188	2.04	8
	KKTC	26	6.7	50	12.8	108	27.7	141	36.2	65	16.7	390	3.43	8
M4	TC	448	37.8	374	31.5	245	20.7	83	7.0	36	3.0	1186	2.06	7
	KKTC	21	5.4	53	13.6	106	27.2	146	37.4	66	16.4	390	3.46	5.5
M5	TC	383	32.3	395	33.3	251	21.2	105	8.9	51	4.3	1185	2.19	2
	KKTC	24	6.2	52	13.4	103	26.5	145	37.3	65	16.7	389	3.45	7
M6	TC	458	38.6	359	30.3	233	19.7	92	7.8	43	3.6	1185	2.07	6
	KKTC	27	6.9	44	11.3	209	27.9	131	33.6	79	20.3	390	3.49	4
M7	TC	422	35.6	353	29.7	272	22.9	97	8.2	43	3.6	1187	2.15	5
	KKTC	22	5.6	52	13.3	96	24.6	135	34.6	85	21.8	390	3.54	1
M8	TC	428	36.1	326	27.5	281	23.7	103	8.7	49	4.1	1187	2.17	3
	KKTC	12	3.1	51	13.1	114	29.2	143	36.7	70	17.9	390	3.53	2
TOPLAM				X: T.C.: 2.13				S: T.C.: 0.88						
				X: KKTC: 3.48				S: KKTC: 0.84						

Şekil-15 Müfettişlerin Güdüleme Niteliklerine İlişkin Öğretmen Algıları

Tablo-27 ve şekil-15'te görüldüğü gibi, müfettişlerin "güdüleme nitelikleri"ni oluşturan sekiz niteliğin öğretmenler tarafından algılanmasını

da, Türkiye’de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC’de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC’de görevli eğitim müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de güdüleme niteliklerine ilişkin algıların ağırlıklı aritmetik ortalaması “az katılıyorum” ($\bar{X}=2.13$), KKTC’de ise “çok katılıyorum” ($\bar{X}=3.48$) kategorisinde toplanmaktadır.

Öğretmenlerin, müfettişlerin güdüleme niteliklerini madde bazında algılama düzeyleri ilk üç sıra için Türkiye’de “öğretmenlerin başarılı yönlerini vurgulayıp takdir edebilme” ($M_1, \bar{X}=2.28$), “denetlenen personelin denetim sürecine katılmasını sağlayabilme” ($M_5, \bar{X}=2.19$) ve “cezalandırmadan çok, ödüllendirmeyi bir güdüleme aracı olarak kullanabilme” ($M_8, \bar{X}=2.17$); KKTC’de ise, “öğretmenlerin doğru yargıda bulunacaklarına güvenilebilme” ($M_7, \bar{X}=3.54$), “cezalandırmadan çok, ödüllendirmeyi bir güdüleme aracı olarak kullanabilme” ($M_8, \bar{X}=3.53$) ve “öğretmenin, kendi branşında yükselme istek ve eğilimlerini destekleyebilme” ($M_2, \bar{X}=3.50$) nitelikleridir. Her iki ülke açısından en düşük algılama düzeyine sahip olan nitelikler Türkiye için, “öğretmeni başarısızlık korkusunu giderici bir yaklaşımla başarıya yönetebilme” ($M_3, \bar{X}=2.04$), “öğretmeni, örgüt amacına ulaşması gerektiğini inandırabilme” ($M_4, \bar{X}=2.06$) ve “öğretmenlere çalışma serbestliği tanıyabilme” ($M_6, \bar{X}=2.07$); KKTC’de ise, “öğretmeni, başarısızlık korkusunu giderici bir yaklaşımla başarıya yönetebilme” ($M_3, \bar{X}=3.43$), “denetlenen personelin denetim sürecine katılmasını sağlayabilme” ($M_5, \bar{X}=3.45$) ve “öğretmenin başarılı yönlerini takdir edebilme, onları örgüt amacına ulaşılması gerektiğine inandırabilme” ($M_1=M_4, \bar{X}=3.46$)’dır.

Türkiye’de öğretmenler müfettişlerin, öğretmenin başarılı yönlerini vurguladığı ve takdir ettiğini; KKTC’de öğretmenler müfettişlerin, öğretmenlerin doğru yargıda bulunacaklarına güvendiklerini belirtmektedirler. Buna karşılık her iki ülkede de müfettişlerin “öğretmeni, başarısızlık korkusunu giderici bir yaklaşımla başarıya yöneltmedikleri” anlaşılmaktadır.

İki ülke öğretmenlerinin algılarının en yakın olduğu madde “öğretmeni, başarısızlık korkusunu giderici bir yaklaşımla başarıya yönlendirebilme” ($M_3, TC-D=8, KKTC-D=8$); farkın en fazla görüldüğü madde ise “öğretmenlerin doğru yargıda bulunabileceklerine güvenilebilme” ($M_7, TC-D=5, KKTC-D=1$) niteliklerini kapsamaktadır.

Öğretmenlerin müfettişlerin güdüleme niteliklerine ilişkin algılarına öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi ve ülke değişkenleri etkilerinin varyans analizi sonuçları tablo-28’de verilmiştir.

TABLO-28
MÜFETTİŞLERİN GÜDÜLEME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
ALGILARINA OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN TEMEL VE
ORTAK ETKİLERİ

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>sd</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>Anlamlı Fark</i>
Okul Düzeyi	645.173	2	322.586	6.798**	2-3, 1-3
Ülke	33438.821	1	33438.821	704.656**	
Okul Düzeyi x Ülke	2081.469	2	1040.735	21.931**	
Hata	74075.838	1561	47.454		
Toplam	110718.736	1566			

**p<05 **p<01*

Tablo-15’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi, müfettişlerin güdüleme niteliklerine ilişkin öğretmen algılarını farklılaştırmaktadır $\{F(2.1561)=6.798, p<.01\}$. Diğer bir anlatımla öğretmenlerin ilkokulda, ortaokulda ya da liselerde görev yapması müfettişlerin güdüleme niteliklerinin algılanmasında farklılıklar yaratmaktadır. Bu farklılık, ilkokul öğretmenleri ile ortaokul öğretmenleri algıları arasında anlamlı bulunmamaktadır. Buna karşılık öğretmenlerin çalıştığı ülke açısından, müfettişlerin güdüleme niteliklerini algılama düzeylerine ilişkin temel etki ile, öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi ve ülke değişkenlerinin ortak etkileri anlamlı bulunmuştur $\{F_u(1.1561)=704.656, p<.01; F_{u-o}(2.1561)=21.931, p<.01\}$. Yani öğretmenlerin müfettişlerin güdüleme niteliklerine ilişkin algıları, öğretmenlerin görev yaptıkları ülkelere göre farklılaştığı gibi, öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi ile ülke değişkenlerinin ortak etkilerine göre de farklılık göstermektedir.

Bulunan bu farklılığın hangi ülkede çalışan müfettişlerin lehine olduğunu saptamak amacıyla hesaplanan öğretmen algılarına ait ortalama ve standart sapma değerleri tablo-29’da verilmiştir.

TABLO-29**MÜFETTİŞLERİN GÜDÜLEME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ**

Okul Düzeyi	TC			KKTC			Toplam		
	N	\bar{X}	S	N	\bar{X}	S	N	\bar{X}	S
İlkokul Öğr.(1)	538	16.60	6.63	200	29.98	6.60	738	20.22	8.90
Ortaokul Öğr.(2)	260	18.47	8.02	84	26.88	6.47	344	20.52	8.47
Lise Öğr.(3)	381	16.84	6.89	104	24.61	5.83	485	18.50	7.40
Toplam	1179	17.09	7.08	388	27.87	6.76	1567	19.76	8.40

Tabloda görüldüğü gibi, ortaokul öğretmeni ile lise öğretmenleri, ilkokul öğretmenleri ile lise öğretmenleri algıları arasında farklılaşmalar bulunmaktadır. Bu farklılaşma ülke değişkenleri ile ortak etki düzeyinde devam etmektedir. Öğretmen algılamalarının ortalaması Türkiye’de $\bar{X}=17.09$, KKTC’de $\bar{X}=27.87$ ’dir. Bu durum ülkeler arası farklılığın KKTC’de görev yapan müfettişler lehine olduğunu göstermektedir.

Öğretmen algılarına göre, moral verme ve güdüleme niteliklerinden oluşan davranış boyutuna ait nitelikleri tablo-30’da verilmiştir.

TABLO-30**MÜFETTİŞLERİN DAVRANIŞ BOYUTUNA AİT NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ**

Alt Boyut	T.C.		KKTC	
	\bar{X}	S	\bar{X}	S
Moral Verme Boyutu	2.04	0.86	3.46	0.89
Güdüleme Boyutu	2.13	0.88	3.48	0.89
Ortalama	2.08	0.87	3.47	0.86

Tabloda görüldüğü gibi, müfettişlerin davranış boyutuna ait niteliklerini oluşturan toplam on altı maddenin öğretmenler tarafından algılanmasında, Türkiye’de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC’de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC’de görevli müfettişler lehine farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de davranış boyutuna ait niteliklere ilişkin öğretmen algılarının ağırlıklı aritmetik ortalaması ($\bar{X}=2.08$) “az katılıyorum”, KKTC’de ise “çok katılıyorum” ($\bar{X}=3.47$) kategorisinde yer aldığı görülmektedir. Her iki ülkenin eğitim sistemleri aynı olduğuna göre, bu farklılığın teftiş sisteminden kaynaklandığını söylemek mümkündür.

4- Müfettişlerin Değerlendirme Boyutuna Ait Nitelikleri İle İlgili Bulgular

Eğitim müfettişlerinin eğitim personelinin hangi davranışlarını nasıl değerlendirebileceği her iki ülkede de yönetmelik ve genelgelerle belirlenmiştir. Ancak, iki ülkenin değerlendirme formları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de müfettişler öğretmenleri ekler bölümünde örneği sunulan “Öğretmen Teftiş Formu” ve Devlet memurları Sicil Raporları yönetmeliğinde belirtilen temel ilkeler açısından değerlendirmektedirler. Bu değerlendirmede yönetici, öğretmen ve rehber öğretmen ayırımına yer verilmiştir. Bu formlarda öğretmenlerin “gözlenen davranışları” belirli bir puana bağlanarak, müfettişlerin takdir hakları sınırlandırılmaya çalışılmıştır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde müfettişlerin öğretmenleri değerlendirmesinde “Öğretmenler Sicil Değerlendirme Formu” kullanılmaktadır. Değerlendirmede her bir değerlendirme boyutunun, Türkiye’de kullanılan formdan farklı olarak, alt ve üst sınırları belirlenerek, müfettişlere takdir hakkı verilmiştir.

Her iki ülkede farklı formlarla düzenlenmesi öngörülen değerlendirme formlarının ortak yanları dikkate alınarak oluşturulan eğitim müfettişlerinin “değerlendirme nitelikleri” aşağıda gösterilmiştir. Bu niteliklere ilişkin öğretmen algıları ise tablo-31 ve şekil-16’da, bu algıların öğretmenlerin görev yaptıkları okul düzeyi ile ülke değişkenlerinin temel ve ortak etkileri tablo-32’de, öğretmen algılarının ortalama ve standart sapma değerleri ülkeler bazında tablo-33’de verilmiştir.

Müfettişlerin öğretmenlerin başarısını objektif olarak değerlendirme nitelikleri:

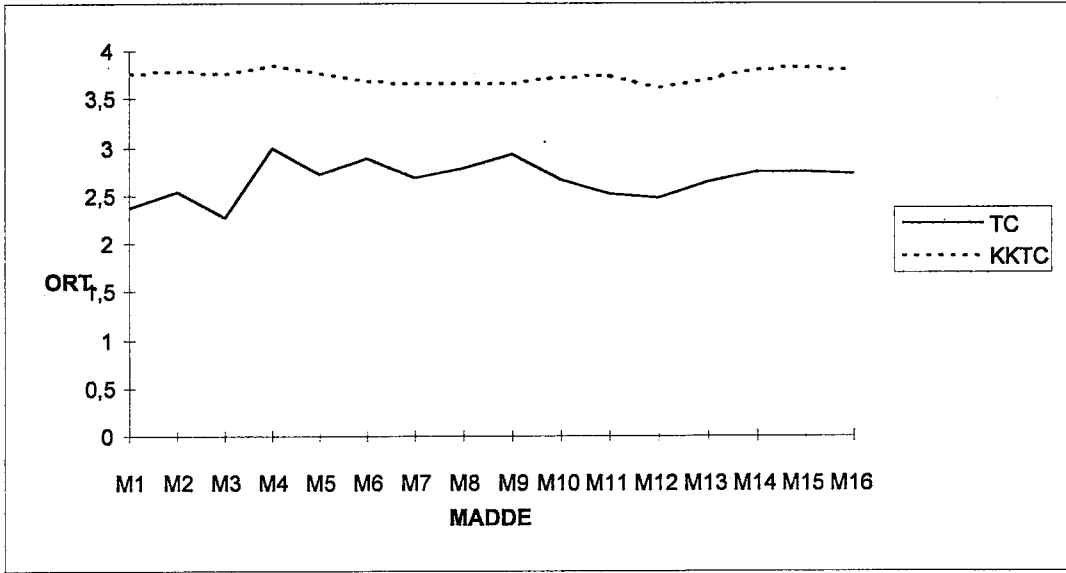
Müfettişler öğretmenlerin;

- 1- İş arkadaşları ile işbirliği yapabilme,
- 2- Öğrencileri ile ders içi ilişki kurabilme,
- 3- Eğitim-öğretim konularında halkla ilişki kurabilme,
- 4- Görevinin gerektirdiği kıyafete titizlik gösterebilme,
- 5- Ders araç ve gereçlerinden yararlanabilme,
- 6- Sınıfın genel tertip, düzen ve temizlik organizasyonunu yapabilme,
- 7- Eğitsel etkinlikleri yapabilme,
- 8- Ders hazırlığı yapabilme,
- 9- Yıllık ders planını uygulayabilme,

- 10- Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirebilme,
 11- Öğrencilere rehberlik yapabilme,
 12- Kendi kendini yenileyebilme,
 13- Derslerin işlenişinde konulara uygun yöntem kullanabilme,
 14- Türkçe'yi kullanabilme,
 15- Türkçe'yi öğrencilerine kullanılabilmeye,
 16- Öğrenci devamını takip işlerini yürütebilme,
 başarılarını objektif olarak değerlendirir.

TABLO-31
MÜFETTİŞLERİN DEĞERLENDİRME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
ALGILARI

Mad. No	Ülke	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		N	\bar{X}	D
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
M1	TC	277	23.3	396	33.3	352	29.6	116	9.8	47	4.0	1188	2.38	15
	KKTC	20	5.1	29	7.4	74	19.0	161	41.3	106	27.2	390	3.78	6
M2	TC	235	19.8	351	29.6	389	32.8	160	13.5	52	4.4	1187	2.53	12
	KKTC	16	4.1	38	9.7	73	18.7	144	36.9	119	30.5	390	3.80	5
M3	TC	358	30.2	361	30.5	301	25.4	116	9.8	49	4.1	1185	2.27	16
	KKTC	18	4.6	39	10.0	76	19.5	136	35.0	120	30.8	389	3.77	7.5
M4	TC	158	13.3	252	21.2	361	30.4	273	23.0	144	12.1	1188	2.99	1
	KKTC	16	4.1	35	9.0	62	15.9	157	40.3	120	30.8	390	3.85	1
M5	TC	184	15.6	321	27.2	401	34.0	189	16.0	86	7.3	1181	2.72	7.5
	KKTC	21	5.4	29	7.4	76	19.5	158	40.5	106	27.2	390	3.77	7.5
M6	TC	160	13.5	286	24.1	390	32.9	244	20.6	107	9.0	1187	2.88	3
	KKTC	28	7.2	30	7.7	80	20.6	143	36.8	108	27.8	389	3.70	12
M7	TC	209	17.6	330	27.8	365	30.8	199	16.8	82	6.9	1185	2.68	9
	KKTC	22	5.7	45	11.6	81	20.8	131	33.7	110	28.3	389	3.67	13
M8	TC	194	16.3	314	26.4	354	29.8	212	17.8	114	9.6	1188	2.78	4
	KKTC	24	6.2	36	9.2	79	20.3	162	41.5	89	22.8	390	3.66	14.5
M9	TC	166	14.0	293	24.7	329	27.7	268	22.6	132	11.1	1188	2.92	2
	KKTC	23	5.9	31	7.9	86	22.1	164	42.1	86	22.1	390	3.66	14.5
M10	TC	219	18.5	336	28.3	363	30.6	182	15.3	86	7.3	1186	2.65	10
	KKTC	23	5.9	32	8.2	78	20.0	150	38.5	107	27.4	390	3.73	10
M11	TC	269	22.7	343	28.9	348	29.4	153	12.9	72	6.1	1185	2.51	13
	KKTC	24	6.2	30	7.7	92	23.6	119	30.5	125	32.1	390	3.75	9
M12	TC	286	24.1	317	26.8	376	31.7	141	11.9	65	5.5	1185	2.48	14
	KKTC	26	6.7	33	8.5	96	24.6	138	35.4	97	24.9	390	3.63	16
M13	TC	224	19.0	340	28.8	340	28.8	207	17.5	71	6.0	1182	2.63	11
	KKTC	16	4.1	44	11.3	83	21.3	142	36.4	105	26.9	390	3.71	11
M14	TC	198	16.7	301	25.4	369	31.1	233	19.6	85	7.2	1186	2.75	5
	KKTC	18	4.6	37	9.5	65	16.7	152	39.0	118	30.3	390	3.81	3.5
M15	TC	185	15.7	333	28.2	358	30.3	220	18.6	86	7.3	1182	2.74	6
	KKTC	17	4.4	27	7.0	77	19.8	146	37.6	121	31.2	388	3.84	2
M16	TC	244	20.6	280	23.6	333	28.1	222	18.7	108	9.1	1187	2.72	7.5
	KKTC	15	3.8	38	9.7	78	20.0	133	34.1	126	32.3	390	3.81	3.5
TOPLAM				\bar{X} : T.C.: 2.66				S: T.C.: 0.87						
				\bar{X} : KKTC: 3.75				S: KKTC: 0.78						

Şekil-16: Müfettişlerin Değerlendirme Niteliklerine İlişkin Öğretmen Algıları

Tablo-31 ve şekil-16’da görüldüğü gibi öğretmenler, müfettişlerin değerlendirme nitelikleriyle ilgili 16 niteliğe, Türkiye’de eğitim müfettişlerinin “orta derecede katılıyorum” ($\bar{X}=2.66$), KKTC’de ise “çok katılıyorum” ($\bar{X}=3.75$) derecelerine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu değerlendirme nitelikleri içinde Türkiye’de müfettişlerin en fazla sahip oldukları nitelik, “görevinin gerektirdiği kıyafete titizlik gösterebilme” (M_4 , $\bar{X}=2.99$)’dir. Bunu sırasıyla, “yıllık ders planının uygulanmasını değerlendirebilme” (M_9 , $\bar{X}=2.92$) ve “sınıfın genel tertip, düzen ve temizlik organizasyonu değerlendirebilme” (M_6 , $\bar{X}=2.88$) nitelikleri izlemektedir. KKTC’de ise müfettişlerin yüksek düzeyde sahip oldukları nitelikler, “görevinin gerektirdiği kıyafete titizlik gösterebilme başarısının değerlendirilebilmesi” (M_4 , $\bar{X}=3.85$), “Türkçe’yi öğrencilerine kullanabilme başarısını değerlendirebilme” (M_{15} , $\bar{X}=3.84$) ve “Türkçe’yi kullanabilme ve öğrenci devam takip işlerini yürütebilme başarılarını değerlendirebilme” ($M_{14}=M_{16}$, $\bar{X}=3.81$)’dir. Her iki ülke açısından en düşük algılanma düzeyine sahip olan müfettişlerin değerlendirme nitelikleri Türkiye için, “eğitim-öğretim konularında halkla ilişki kurabilme başarısını değerlendirebilme” (M_3 , $\bar{X}=2.77$), “iş arkadaşları ile işbirliği yapabilme başarısını değerlendirebilme” (M_1 , $\bar{X}=2.38$), ve “kendi kendini yenilemedeki başarısını değerlendirebilme” (M_{12} , $\bar{X}=2.48$); KKTC’de ise “kendi kendini yenilemedeki başarısını değerlendirebilme” (M_{12} , $\bar{X}=3.63$), “ders hazırlığının-

daki başarısının değerlendirilebilmesi” ($M_8, \bar{X}= 3.66$) ve “yıllık ders planını uygulayabilme başarısının değerlendirebilmesi” ($M_9, \bar{X}= 3.66$)’dır.

Türkiye ve KKTC’de öğretmen algılarına göre, müfettişlerin değerlendirme niteliklerinin en yüksek olduğu nitelik, her iki ülke için ortak olup, müfettişlerin öğretmen kıyafetlerine karşı titiz davranmalarıdır. En düşük düzey ise, Türkiye’de müfettişlerin öğretmenlerin eğitimsel konularda halka ilişkilerini, KKTC’de ise, müfettişlerin öğretmenlerin kendilerini yenilemelerini, objektif olarak değerlendiremedikleri biçiminde algılanmaktadır.

Öğretmenlerin, müfettişlerin değerlendirme boyutuna ait niteliklerine ilişkin algılarına öğretmenlerin görev yaptığı okul düzeyi ve ülke değişkenlerinin varyans analizi sonuçları tablo-31’de verilmiştir.

TABLO-32

MÜFETTİŞLERİN DEĞERLENDİRME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARINA OKUL DÜZEYİ VE ÜLKE DEĞİŞKENLERİNİN TEMEL VE ORTAK ETKİLERİ

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>sd</i>	<i>Kareler Ortalaması</i>	<i>F</i>	<i>Anlamlı Fark</i>
Okul Düzeyi	834.751	2	417.376	2.242	-
Ulke	89028.481	1	89028.481	478.302**	
Okul Düzeyi x Ülke	510.490	2	255.245	1.371	
Hata	285158.272	1532	186.135		
Toplam	374967.490	1537			

* $p < .5$

** $p < .5$

Tabloya göre, öğretmenlerin görevli bulunduğu okul düzeyi, öğretmenlerin, müfettişlerin değerlendirme niteliklerini algılamalarını farklılaştırmamaktadır. $\{F(2.1532) = 2.242, p > .05\}$. Diğer bir anlatımla öğretmenlerin ilkokulda, ortaokulda ya da liselerde görev yapmış olması, onların müfettişlerin değerlendirme niteliklerine ilişkin algılarında bir farklılık yaratmamaktadır. Buna karşılık öğretmenlerin çalıştığı ülke açısından müfettişlerin değerlendirme niteliklerini algılamada farklılıklar gözlenmektedir $\{F_u(1.1532) = 478.302, p < .01\}$. Öğretmenlerin çalıştıkları okul düzeyleri ile ülke değişkenlerinin ortak etkilerinde anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır $\{F_{u-o}(2.1532) = 1.371, p > .05\}$.

Bulunan farklılıkların hangi ülkede çalışan müfettişlerin lehine algılandığını belirlemek amacıyla hesaplanan öğretmen algılarına ait ortalama ve standart sapma değerleri tablo-33’de gösterilmiştir.

TABLO-33

MÜFETTİŞLERİN DEĞERLENDİRME NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ ORTALAMA VE STANDART SAPMA DEĞERLERİ

Okul Düzeyi	TC			KKTC			Toplam		
	N	\bar{X}	S	N	\bar{X}	S	N	\bar{X}	S
İlkokul Öğr.1	526	41.49	13.81	200	60.22	12.93	726	46.65	15.94
Ortaokul Öğr.2	251	44.00	14.78	81	59.32	12.76	332	47.74	15.74
Lise Öğr.3	376	43.20	13.68	104	60.50	11.57	480	46.95	15.04
Toplam	1153	42.59	14.01	385	60.10	12.51	1538	46.98	15.61

Tablo-33’de görüldüğü gibi, öğretmen algılamalarının ortalaması Türkiye’de $\bar{X}=42.59$, KKTC’de $\bar{X}=60.10$ ’dır. Müfettişlerin değerlendirme yapabilme niteliklerini algılama düzeyleri ortaokul öğretmenlerinde ($\bar{X}=44.00$), KKTC’de lise öğretmenlerinde ($\bar{X}=60.50$) görece olarak artış gösterdiği gözlenmektedir. Her iki ülke açısından öğretmenlerin görev yaptığı ülke açısından öğretmen algıları arasında anlamlı farklar bulunmamaktadır.

Tablo-31, 32 ve 33’deki bulgular, öğretmen algılarına göre Türkiye’de görev yapan müfettişlerle, KKTC’de görev yapan müfettişlerin değerlendirme yapabilme nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Türkiye’deki öğretmenler, müfettişlerin sahip olmaları gereken değerlendirme niteliklerine orta düzeyde sahip olduklarını belirtmektedirler. Bu görüş ortaokul öğretmenlerinde daha yüksek, ilkokul öğretmenlerinde ise daha düşüktür. KKTC’de öğretmenler müfettişlerin değerlendirme niteliklerini olumlu algılamaktadırlar. Olumluluk düzeyi ortaokul öğretmenlerinde, ilkokul ve lise öğretmenlerine göre göreceli olarak daha yüksektir.

İki ülke müfettişlerinin değerlendirme yapabilme nitelikleri arasında gözlenen anlamlı farklılık, her iki ülkenin toplumsal, siyasal ve kültürel yapılarının benzerliği ve eğitim sisteminin aynı olması dikkate alındığında, bu farklılığın teftiş sistemindeki farklılıktan kaynaklandığı söylenebilir.

D- Müfettişlerin Çeşitli Niteliklerine İlişkin Öğretmen Alguları İle İlgili Bulgular

Anketin sonucunda açık uçlu olarak hazırlanan soruya verilen cevaplar yoğunluk derecesine göre sıralanmış ve ortak yanları aşağıda gösterildiği gibi saptanmıştır.

1- Türkiye’de Öğretmenlerin Görüşleri

- Teftiş sisteminin anlık değerlendirmelerden arındırılması gerekir.
- İşgörenden nelerin istendiği somut olarak belli olmadığından her müfettiş aklına estiğince değerlendirme yapmaktadır. Yani kuralsızlık kural haline gelmiştir.
- Müfettişlerin hizmetiçi eğitime tabi tutulmaları gerekli ve yararlıdır.
- Müfettişler, siyasilere göre seçilmemeli, kendisini eğitime adanmış radikal eğitimciler arasından seçilmeli ve atanmalı.
- Teftiş, fiziki koşulları düzeltmeye yönelik olmalıdır.
- Müfettişler öğretmenden isterken (mevzuatla ilgili) çok katı, ceberrut; vermeye gelince çok cimri.
- Öğretmenle sınıftaki ilişkilerinde yeterince saygılı değil.
- Müfettiş atamalarında belli, açık ve objektif barajlar konulmalıdır.
- Sınıf teftişi son derece subjektif ve yararsızdır. Eğer müfettiş işe yaramak istiyorsa “rehberlik” yapsın.
- Her iki ya da üç okula bir rehber müfettiş sürekli görevlendirilmelidir.
- Müfettişler yapıcı, özendirici değil; yıkıcı ve yıldırıcıdır. İçten ve yakın değil. Öğretmenin ve yöneticinin içsel (ruhsal) ve kişisel yapısını dikkate almıyorlar.
- Müfettişler çok kuralcılar. Öğretmene kendi görüş ve yöntemlerini kabul ettirmeye çalışıyorlar. Öğretmeni işleyiş ve yöntem konusunda özgür bırakmıyorlar.
- Müfettişler öğretmeni, örgütsel amaca ulaşmasındaki başarı ya da başarısızlığından çok göstermelik, biçimsel, kuralcı anlayışlarla denetliyorlar. Demokratik, anlayışlı, hoşgörülü ve özgür düşünceli değil.

• Müfettişlerin yasa, yönetmelik, kural ve Tebliğler Dergisi sayılarını ezberlemekte üstlerine yok. Kendilerini dinlettirmeyi, olumsuz eleştiriyi, düşük puan vermeyi çok iyi biliyorlar.

• Müfettişler lisans üstü öğrenim yapmış ve öğretmenlik deneyimi olanlar arasından seçilmelidir.

• Mevcut müfettişlik sisteminin Türkiye'ye bir yarar getireceğine inanmıyorum.

• Müfettişlerin politik amaçlarla seçilip görevlendirilmesini önleyecek bir sisteme gereksinim vardır.

• 2000'li yıllara gireceğimiz şu dönemde ne yazık ki müfettiş imajı değişmemiştir. Sistemden kaynaklanan eksiklik ve yanlışlıklar devam etmektedir. Teftişler hiçbir zaman rehberlik niteliği taşımamakta, daha çok eleştirici ve yıkıcı olmaktadır. Bu olumsuzluğun böyle devam etmesine izin verilmemelidir.

• Müfettişler soruşturma dışındaki görevlerini (inceleme, araştırma, rehberlik) yerine getirememektedirler.

• Öğretim ilke ve yöntemleri konusunda müfettiş görüşlerinde büyük farklılıklar bulunmaktadır. Bu farkı giderici hizmetiçi kurslardan geçirilmelidirler.

• Denetim, soruşturma ve rehberlik yapacak müfettişlerin ayrı ayrı örgütlenmesi ve hiçbir müfettişe bu görevlerin birisi dışında görev verilmesi.

• Müfettişlerin öğretmenlerle ilişkileri oldukça kaba. Müfettişlerin yetiştirildiği eğitim kurumlarında insan ilişkilerine önem veren programlara yer verilmelidir.

• Müfettişler kendilerini mesleki olarak yenilememeleri dolayısıyla çağdaş denetimi tam olarak yapamamaktadırlar.

• Müfettişler kişisel davranmaktadır.

• Müfettişler, eğitimdeki eksiklikleri ve yanlışları giderici çalışmalar yapmıyorlar. Sadece teftiş etmiş olmak için teftiş yapıyorlar.

• Denetim sonuçları notla değerlendirilip, okullarda iyi öğretmen, kötü öğretmen imajı yaratması yerine, öğretmenin eksikliklerini tespit edip hizmetiçi eğitim kurslarına tabi tutulacak bir yapıya kavuşturulması.

• Müfettişler, öğretmenlerin eğitimsel sorunlarıyla ilgilenmek yerine, yargılamak işiyle uğraşıyorlar.

- Müfettişler yeniliğe açık değiller.

- Teftiş sistemi kaldırılmalı ve yerine sadece rehberlik sistemi getirilmelidir.

- Müfettiş adayları sosyal, hoşgörülü, kişilik sahibi, yaratıcı çalışmaları olan, aktif ve üretken insanlar, belirli bir süre çalışmaları izlenerek seçilmeli ve görevlendirilmelidir. Staj süreleri uzun olmalı, staj sonunda ikinci bir sınavdan geçirilerek görevlendirilmelidir.

- Eğitimde müfettişlik kurumu kaldırılmalı, bunun yerine oto kontrol sistemi konmalıdır.

- Türkiye'de müfettişler ortak kararlar yerine kişisel düşüncelerini ön plana çıkarmaktadırlar.

- Müfettişler programlardaki yenilik ve değişiklikleri takip etmemektedirler.

- Denetleyen, eksiklikleri toplayıp raporla belirten müfettiş değil, eksiklikleri toplayıp onları tamamlayan, yol ve yöntemleri gösteren müfettişlere Türkiye'nin ihtiyacı vardır.

- Müfettişler ölçme ve değerlendirme eğitiminden geçirilmelidir.

- Müfettişler mutlaka hukuk ağırlıklı bir eğitimden geçirilmelidir.

- Müfettişler karar alırken, öğretmenlerin görüşüne yer vermeli.

- Müfettişlere birileri sürekli öğretmen olduklarını hatırlatmalı.

- Teftiş sonuçları öğretmene hemen iletilmeli ve müfettiş raporun nedenini, niçinini öğretmenle tartışmalıdır.

- Müfettiş yılda bir kez denetim yapan kişi olmamalı, gelişmeleri, teknikleri araştırıp öğretmeni eğiten kişi olmalıdır.

- Müfettiş olarak atanacak kişilerin bilgi ve deneyimleri, yeterliliklerinin yanısıra objektif olma özelliklerinin de gözönünde bulundurulması gereklidir.

- Öğretmen ve müfettişin görüş ve bilgi alış-verişinde bulunmak için yıl içerisinde daha sık bir araya gelmeleri gerektiğine inanıyorum.

- Müfettişler, tarafsız, gerçekçi herhangi bir baskı altında kalmadan ve ülke eğitimini tüm çıkarların üstünde tutacak kişiler olmalıdır.

- Öğretmenin denetiminden önce; öğretmenin görevini yapabilmesi için, emrine sunulan ders araç-gereç ve literatürünün yeterli hale getirilmesi

ve sınıfların eğitim-öğretim amaçlarına uygunluğu sağlanmalıdır. Böylece; denetim objektif ve sağlıklı olacaktır.

- Öğretmenin görev ve sorumlulukları kadar müfettişlerinde görev, yetki ve sorumluluklarını bilmeleri şarttır. Öğretmene köstek değil destek olmalıdır.

- Müfettiş öğretmene kendi deneyimlerini örnek göstermemeli, bilimsel örnekler ve yaklaşımlar içinde olmalı.

- Ders denetimlerini gerekli görüyorum, ancak bu yapılırken öğretmenlerin gururu rencide edilmemeli. Öğretmene de gerek insan olarak gerek öğretmen olarak saygı duyulmalı.

- Müfettişlerin öğretmenlerin sınıflarına girip öğretmenleri denetlemesi çağdışı bir olaydır.

- Müfettişlerin görevi, görevli öğretmeni denetleyip yargılamak değil, öğretmene her konuda rehberlik etmek olmalıdır. Öğretmenlerin gerektiğince danışabileceği yeniliklerden haberdar kişiler müfettiş olmalı veya öyle yetiştirilmelidir.

- Öğretmen, müfettiş korkusu ile baskı altına alınmamalı, aksine müfettişi bir rehber-uzman olarak yardım isteyebileceği bir makam olarak görmelidir. Müfettişliğin bu anlayışa dönüştürülmesi şarttır.

2- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Öğretmenlerin Görüşleri

- Müfettişlerin atanmasında “doktora öğrenimi yapmış olması” önşart olarak aranmalıdır.

- Mevcut teftiş sistemi korunmalı, Türkiye ya da başka bir ülkenin teftiş sistemine dönüştürülmesine izin verilmemelidir.

- Müfettiş sendikaları öğretmenler sendikaları ile birleştirilmelidir.

- Müfettiş atama komisyonlarında öğretmen sendikası temsilcileri de bulundurulmalıdır.

- Müfettişler, öğretmenlere örnek dersler vermelidir.

- Eğitim alanında yayınlanan bilimsel makale ve kitaplar müfettişlere ücretsiz olarak verilmeli ve müfettişlerin sürekli yenileşmesi teşvik edilmelidir.

- Teftiş sisteminde bayan müfettişlere daha fazla yer verilmelidir.

- Tayin, terfi ve nakillerde ilgili müfettişin görüşü alınmalıdır.
- Okula teftişe gelecek müfettiş konusu ile ilgili kaynakları da beraberinde getirmelidir.
- Müfettişler zaman zaman okulları gezerek eğitim üzerine, sohbet toplantıları yapmaları ve konferans vermelerinin yararlı olacağına inanırım.
- Teftişler yılda en az iki defa yapılmalı. Teftişin esas amacı “öğretmene yardımcı olmak” olmalı. Teftişin amacının öğretmeninin mesleki becerilerini geliştirmek olduğu inancı yaygın hale getirilmeli. Teftiş denince öğretmen ürkmemeli.
- Müfettiş kadroları arttırılmalı ve öğretmenlerin müfettişlerden daha fazla ve sık yararlanmaları sağlanmalı.
- Eğitim ve öğretimde en büyük eksikliğimiz olan araştırma, incelemeye yönelik çalışmalarını örnek olarak göstermesi, bilgi vermesi ve ona göre denetimi yapması gerekir.
- Müfettişler her zaman öğretmene yol gösterici olmalı. Yenilikleri takip etmeli, kendisini yenilemelidir.
- 15 yıl ve üstü hizmeti bulunan öğretmenlerin ders denetimine gerek olmadığına inanıyorum.
- Müfettişler, öğretmene haber vermeksizin denetleme yapmaya gelmemelidir.
- Müfettişler öğretmenlere “sürekli rehberlik” yapmalıdır.
- Müfettişler, yeni atanan öğretmenleri denetlemeden önce onlara rehberlik etmelidirler. Denetim sonucunda öğretmenle konuşularak eksikler bizzat belirtilmeli.
- Müfettişlerin denetlemeden öte, özellikle yeni atanan öğretmenlere rehberlik etmeleri çok daha önemlidir.
- Branş müfettişleri örnek dersler vermeli, laboratuvar uygulaması yapmalı, sınav soruları hazırlamak, ders planları yapmak ve bu örnekleri öğretmenlere dağıtmalıdır.
- Müfettişler ilk yardım ve trafik kurslarından geçirilmeli ve öğretmenlere bu konuda yardımcı olmalıdır.
- Müfettişler iyi bir rehber olarak yetiştirilmeli ve eğitilmelidir.

• Eğitim ve öğretim içerikli kararlara müfettişlerinde katılmaları sağlanmalıdır.

• Müfettişlerin özlük hakları yeterli duruma getirilmeli ve iyileştirilmelidir.

Her iki ülkede anketin açık uçlu maddesinde belirtilen görüş ve önerileri arasında farklılıklar gözlenmektedir. Türkiye'de görev yapan öğretmenler genellikle teftiş sisteminden ve teftişin bir parçası olarak algıladıkları müfettişlerden yakınmaktadırlar. Yakınmanın odağını “yeteri kadar rehberlik yapılamaması” oluşturmakta ve çözüm “sürekli hizmetiçi eğitim yapılmasında” görülmektedir. KKTC’de görev yapan öğretmenler ise, teftiş sisteminin korunmasını ve müfettiş niteliklerini yükseltici önlemlere ağırlık verilmesini önermektedirler:

KKTC’de görev yapan öğretmenler teftiş sistemini ve teftişin bir parçası olarak gördükleri müfettişlik kurumunu olumlu algılamaktadırlar. Mevcut teftiş sisteminin korunmasını ve müfettiş niteliklerini yükseltici önlemlere ağırlık verilmesini önermektedirler: Bu öneriler öğretmenler sendikası tarafından yayınlanan bildiride “müfettişlerin huzursuz edilmesine izin verilmeyecektir” ifadesi ile de desteklenmekte ve öğretmenlerin görüşleri paylaşılmaktadır¹⁸⁰.

Bu her iki yaklaşımda öğretmenlerin diğer sorulara verdiği cevapların bir pekiştireci olarak görülebilir.

¹⁸⁰ “Eğitim Bakanına Öğretmenlerden Uyarı”, Kıbrıs, 31 Ekim 1994.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmadan elde edilen bulgular sonuçları ile verilmiş ve bu sonuçlara dayalı öneriler geliştirilmiştir.

A- Sonuç

1950'li yılların sonlarına doğru, altı Avrupa ülkesi, aralarında bir ekonomik bütünleşme oluşturmak üzere bir deneyime giriştiler. Bütünleşmenin ilk halkası konumundaki gümrük birliğini öngörülen süreden önce gerçekleştiren bu ülkeler, aralarındaki sosyo-ekonomik yakınlaşma derecesini giderek arttırdılar. Siyasal açıdan da bütünleşmeyi amaçlayan altı Avrupa ülkesinin sayısı, sonraki katılımlarla 15'e yükseldi. Böylece, topluluk ABD. ve Japonya'nın yanısıra, dünyanın başlıca ekonomik güçlerinden biri konumuna geldi.

Türkiye'nin bu genişleyen Ortak Pazar'a katılma çabaları 12 Eylül 1963'te imzalanan Ankara Antlaşması ile gerçekleşti. Bu antlaşmaya göre, Ortak Pazar ile Türkiye'nin ilişkileri; hazırlık dönemi, geçiş dönemi ve son dönem olmak üzere üç aşamaya ayrılmıştır. Bu antlaşmaya dayalı olarak Türkiye 1 Ocak 1996 tarihinden geçerli olmak üzere Ortak Pazar Ülkeleri Topluluğu ile Gümrük Birliği Antlaşması'nı imzalayarak tam üyelik konusunda ciddi aşama katetmiştir. Buna karşılık da Kıbrıs Rum kesiminin tam üyeliğinin engellenmeyeceği konusunda taahhütte bulunmak zorunda kalmıştır.

Kıbrıs Rum kesimi, 1960'ta Türk ve Rum toplumlarınca oluşturulan Kıbrıs Cumhuriyeti'ni kendilerinin temsil ettiğini ileri sürerek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni tanımamaktadırlar. Kıbrıs Rum kesiminin akıl al-

maz bu yaklaşımına karşılık, gerek Türkiye Cumhuriyeti ve gerekse Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yetkilileri, Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tüm alanlarda entegre olabileceğini açıklamaktadırlar.

Türkiye ve Kıbrıs Türk toplumları kültürel, siyasal, yönetsel ve eğitim sistemleri açısından aynı özelliklere sahiptir. Bu ortak özelliklere rağmen eğitim sistemlerinde farklı teftiş sistemleri uygulanmaktadır. Her iki ülkenin teftiş alt sistemlerinin yapı ve işleyişleri birbirlerinden tamamen farklıdır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti teftiş sistemi Osmanlı, İngiliz, Türk, Yunan ve Rum teftiş sistemlerinin etkileri ile oluşmuş ve adeta bu ülkelerin teftiş sistemlerinin bir bileşkesi konumuna gelmiştir. Sonuçta da Türkiye Cumhuriyeti teftiş sistemi ile arasında çok az paralelliklere karşılık büyük farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Kıbrıs Rum kesiminin Ortak Pazar'a üyeliği için öngörülen süreç başlatıldığına göre, Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin entegre olma olasılığı kaçınılmaz bir konuma gelmiştir. Bu nedenle her iki ülkenin eğitim sistemleri aynı olduğunda, teftiş sistemlerinde de paralellik sağlanması bir zorunluluk haline dönüşmüştür. Bu dönüşüm nasıl gerçekleştirilecektir?

Araştırmanın amacı, her iki ülkede müfettişlerin niteliklerini belirlemek; eğitim müfettişlerinin kişisel ve uzmanlık nitelikleri ile teftiş sisteminin yapı ve işleyişi arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak "iki ülke arasında teftiş alt sisteminde entegre nasıl sağlanmalıdır?" sorusuna cevap aramak ve entegre sürecine katkıda bulunmaktadır.

Bu amacı gerçekleştirebilmek için, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti eğitiminde denetim sistemi incelenmiştir. Sonra her iki ülkenin başkentlerinde görev yapan öğretmenlere araştırmanın amaçlarına yönelik hazırlanan anket uygulanmıştır. Yapılan uygulamaya katılma oranı 0.77 olarak gerçekleşmiştir.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir.

1- Teftiş Sistemine İlişkin Bulgular

1- Teftiş hizmetlerinin yönetimi ve müfettişlerin konumu: Türkiye'de Bakanlık müfettişleri bakanın, ilköğretim müfettişleri ME. Bakanı ile valilerin denetim, gözetim ve sorumluluğu altındadır. Teftiş hizmeti de

bu ilke esas alınarak yapılandırılmıştır. Buna göre bakanlık müfettişleri görev ve personel hizmetleri açısından bakanlığa; ilköğretim müfettişleri görev açısından valiliklere, personel hizmetleri açısından bakanlığa bağlıdır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde eğitim müfettişleri görev açısından Millî Eğitim Bakanlığına, personel hizmetleri açısından yansız ve siyaset dışı bir anayasal kuruluş olan Kamu Hizmeti Komisyonu'na soruşturma işlemleri bakımından Devlet Personel Dairesine bağlıdır. Teftiş hizmetlerinin örgütlenmesi yansızlık ilkesine uyularak yapılandırılmıştır.

2- Müfettişlerin işe alınması ve yetiştirilmesi: Türkiye'de Bakanlık ve ilköğretim müfettişliğine girişte sınav sisteminin varlığından söz edilmekle birlikte, mevcut bakanlık müfettişleri bakanlığın takdiriyle; ilköğretim müfettişleri ise bakanlık elemanlarınca oluşturulan komisyonların yaptığı sınav ile işe alınmaktadır. Alınan müfettiş yardımcılarını kıdemli müfettişler yanında usta-çırak ilişkisi yoluyla yetiştirilmektedir. Mesleğe girişte öğretmenlik eğitimi almış olmak ön koşul olarak kabul edilmektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde eğitim müfettişlerinin mesleğe girişleri sınav ile olmaktadır. Sınav anayasal bir kuruluş olan Kamu Hizmeti Komisyonu'na yapılmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı, bu komisyonda sadece bir gözlemci bulundurabilme hakkında sahiptir. Mesleğe alınan aday müfettişler bir yıl süre ile İngiltere'de "tezsiz master" yapmak zorundadırlar. Mesleğe girişte lisans eğitimi yapmış, meslekte belirli bir süre başarılı olarak çalışmış olmak ve bir yabancı dil bilmek ön koşul olarak kabul edilmektedir.

3- Müfettişlerin görevden alınması: Türkiye'de bakanlık müfettişlerinin görevden alınması, genel kurallar çerçevesinde yapılmaktadır. Yürürlükteki uygulamalara göre görevden alınma işlemi atama işleminde olduğu gibi üçlü kararname ile yapılmaktadır. Görevden almaların üçlü kararname ile gerçekleştirilmesi bir bakıma kararname güvencesi getirmektedir. Ancak, mevcut uygulamalarla çoğu kez üçlü kararname beklenen güvenceyi sağlayamamaktadır. Siyasi güç, görevden alma sürecinin her aşamasında etken olmaktadır.

İlköğretim müfettişlerinin görevden alınması ise yönetmelikle düzenlenmiştir. Yönetmeliğin değiştirilmesi ve uygulanması bakanlığın de-

netim ve sorumluluğu altında olduğundan, müfettişlerin görevden alınmasında yanlılığın hakim olabileceği olasılığı oldukça yüksektir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde müfettişlerin eğitim bakanlığınca öğretmenliğe ya da başka bir göreve atanmaları hukuken mümkün değildir. Soruşturma sonucunda "kamu görevinden çıkarma cezası"nı gerektirecek bir suç işleyen müfettişler Kamu Hizmeti Komisyonu kararıyla bir daha göreve alınmamak kaydıyla meslekten uzaklaştırılabilir.

Müfettişlerin görevden alınarak, öğretmenliğe yeniden döndürülmesi; bakanlığı müfettişler üzerinde atama, nakil, disiplin ve benzeri konularda yetkilerinin bulunmaması, müfettişlere güven vermekte ve yansızlıklarında temel etken olarak rol oynamaktadır.

4- Müfettişlerin ödevleri ve sorumlulukları: Her iki ülkede de müfettişler kendilerine verilen görevleri gereğine uygun olarak yürütmek zorundadırlar. Müfettişlerin ödevleri arasında yasalara saygılı olma, tarafsız hareket etme, üstün yasal emirlerine uyma ve işbaşında bulunma gibi ödevleri vardır. Müfettişler görevlerini yerine getirirken Anayasa'ya bağlı kalmak ve yasaları özele uygulamak zorundadırlar. Bu, hukuk devleti anlayışının zorunlu bir sonucudur.

5- Müfettişlerin genel hakları: Türkiye'de müfettişlerin hukukî statüleri 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, KKTC'de ise Kamu Görevlileri Yasası ile düzenlenmiştir. Her iki ülkede de müfettişe sağlanan haklar arasında; görev güvenliğinin sağlanması, izin hakkı, aylık hakkı, dava ve şikâyet hakkı, ücretsiz tedavi hakkı ve diğer bazı sosyal haklar bulunmaktadır. Bunlara ek olarak KKTC'de müfettişlerin, hayat pahalılığı ödeneği hakkı ile sendika kurma ve üye olma hakları bulunmaktadır.

6- Yasaklar: Her iki ülkede de müfettişlerin gerek hizmet içinde, gerekse hizmet dışında bazı tutum ve davranışlarda bulunmaları yasaklanmıştır. Başlıca yasaklar arasında, siyasi partilere girme yasağı, basına bilgi ve demeç verme yasağı, ikinci görev yasağı, denetimindeki kişi ve kuruluşlardan çıkar sağlama, gizli bilgileri açıklama, ticaret ve kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasakları yer almaktadır. Bunlara ek olarak Türkiye'de, toplu eylem ve hareketlerde bulunma yasağı, grev yapma, sendika kurma ve sendikaya üye olma yasakları bulunmaktadır.

7- Müfettişlerin disiplin işleri ve ceza kovuşturması: Türkiye'de ilköğretim müfettişleri eğitim-öğretim sınıfı içinde bulunduğundan öğret-

menler için öngörülen cezai işlemlerden aynen sorumludurlar. Bakanlık müfettişleri ise genel idare hizmetleri sınıfı içinde sayıldığından öncelikle 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda öngörülen genel hükümlere tabi tutulmaktadır. Disiplin cezası verme yetkisi, genel kural olarak amirlere aittir. Disiplin cezası verme açısından amirlerin yetkileri disiplin kurallarına göre daha geniş tutulmuştur. Disiplin ve soruşturma işlerinde yasalarla verilen görevleri yerine getirmek üzere her kurumun ve kuruluşun merkezinde Yüksek Disiplin Kurulu, her ilde, bölge esasına göre çalışan kuruluşlarda bölge merkezlerinde ve kurum merkezlerinde birer disiplin kurulu oluşturulmuştur. Ancak bu disiplin işleri ile ilgili kurullar atamaya yetkili amirin gözetim, denetim ve sorumluluğu altındadır.

Müfettişlerle ilgili ceza kovuşturması genel hükümlere, 1609 Sayılı Kanuna ve Memur Muhakematı Kanununa göre yapılır. Müfettişlerin görevleri ile ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılması özel kurallara tabidir.

KKTC'de ise disiplin işleri bağımsız bir Anayasal kuruluş olan Kamu Hizmeti Komisyonu'na yürütülür. Bakan soruşturma emri veremez. Ancak personel dairesine öneride, yani suç duyurusunda bulunabilir. Hür türlü disiplin işlemleri Ceza Mahkemeleri Usulü Yasası'na göre yapılır. Müfettişlerle ilgili ceza kovuşturmasına başlayabilmek için Baş Savcı'dan yazılı görüş alınması kanuni zorunluluktur.

8- Müfettişlerin malî hakları: Türkiye'de malî hakların temeli kamu personelinin sınıflandırılmasına, KKTC'de ise yapılan hizmetin önemi esas alınarak oluşturulan kadro cetvellerine dayandırılmaktadır. Her iki ülkede de müfettişliğe atananlara ek malî olanaklar tanınmaktadır. Ancak bu haklar Türkiye'de müfettişlerin görevden ayrılmalarına ya da emekliye ayrılmalarına bağlı olarak tamamen ya da kısmen kaybedilmektedir. KKTC'de ise, verilen haklar görevden ayrılmanın nedeni ne olursa olsun alınmamaktadır.

9- Müfettişlerin sendika kurma ve üye olma hakkı: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde müfettişler sendika kurma ve üye olma hakkına sahiptir. Bu hak Anayasal güvence altındadır. Müfettişler bu haklarını, "Kıbrıs Türk Maarif Dairesi, Eğitimciler Sendikası"nı kurarak kullanmaktadırlar. Sendika, toplu sözleşme ve grev yapma hakkına sahiptir.

Türkiye’de ise müfettişlerin sendika kurma ve sendikaya üye olma hakları bulunmamaktadır.

2- Ankete Cevap Veren Öğretmenlere İlişkin Bulgular

1- Araştırmaya toplam 1578 ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenleri katılmıştır. Bunların %42.2’sini ilkokul, %21.8’ini ortaokul ve %31.0’ini de lise öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu öğretmenlerin %75.3’ü Türkiye’de %24.7’si, KKTC’de görev yapmaktadır.

2- Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunu 899 kişiyle (%56.97) kadınlar oluşturmaktadır. Kadın öğretmenlerin oranı ilkokullarda %48.1, ortaokullarda %21.2 ve liselerde ise %30.5’dir. Her iki ülkede de okul kademeleri yükseldikçe kadın oranları azalmakta ve buna karşılık erkek öğretmen sayısı oranları artmaktadır.

3- Araştırmada kullanılan yedi meslek branşı grubundan en fazla öğretmen sınıf öğretmenliği branşında toplanmıştır. Bunu sosyal bilimler branşı izlemektedir. En az öğretmen ise felsefe grubu branşında yer almaktadır.

Dağılıma ülke düzeyinde bakıldığında, her iki ülkede de sırasıyla ilkokul öğretmenliği, sosyal bilimler, matematik ve fen bilimlerinin ilk üç sırayı aldığı; felsefe grubu branşının en düşük yüzde oranı ile son sırada bulunduğu görülmektedir.

4- Öğretmenler, her iki ülkede toplam olarak %18.6’lık bir oran ile eğitim enstitüsü mezunlardır. Bunu %16.9’luk bir oranla diğer yükseköğretim ve fakülte mezunları izlemektedir.

Ülke bazında ise Türkiye’de %21.8’ik bir oranla eğitim enstitüleri, KKTC’de ise %49.2’lik bir oranla Öğretmen Koleji mezunları ilk sıraları almaktadırlar.

5- Araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdem dağılımının toplandığı yer 11-20 yılları arasını kapsamaktadır. Bu grubun genel toplam içindeki oranı %42.19’a ulaşmaktadır.

Gruplara ülke düzeyinde bakıldığında büyük değişiklikler gözle çarpmamaktadır. Ancak, kıdem yılı oranı farkları bakımından TC. ile KKTC’de farklılıklar görülmektedir. Türkiye’de 16-20 yıllık kıdeme sahip olanlar %24.07’lik, KKTC’de ise 11-15 yıllık kıdeme sahip olanlar

%30.76'lık, oranlarla en büyük grupları oluşturmaktadırlar. En düşük grup ise her iki ülkede de 26 ve üzeri kıdeme sahip olanları kapsamaktadır.

3- Müfettişlerin Niteliklerine İlişkin Bulgular

1- Müfettişlerin kişisel niteliklerine ilişkin bulgular: Öğretmen algılarına göre Türkiye'de görev yapan müfettişlerle, KKTC'de görev yapan müfettişlerin kişisel nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye'deki öğretmenler, müfettişlerin sahip olmaları gereken kişisel niteliklere düşük düzeyde ($\bar{X} = 2.43$), KKTC'deki öğretmenler müfettişlerin kişisel niteliklere iyi derecede ($\bar{X} = 3.74$), sahip bulduklarını belirtmektedir. Her iki ülke müfettişlerinin kişisel nitelikleri arasındaki sıralamada da farklılıklar bulunmaktadır. Bu nitelikler aşağıda gösterildiği gibi sıralanmaktadır.

Öğretmen algılarına göre TC.'de müfettişlerin kişisel niteliklerinin sıralanması:

D1*	M1**	Kendine güveni yüksektir.
D2	M13	Dedikoduya itibar etmez.
D3	M2	Güven kazanabilme yeteneğine sahiptir.
D4	M8	Yerinde konuşur.
D5	M10	İnsan ilişkilerine önem verir.
D7	M4	Naziktir.
D7	M5	Yardım severdir.
D7	M9	İyi bir dinleyicidir.
D9	M11	Yeniliklere açıktır.
D10	M6	Yapıcıdır.
D11	M14	Kişisel sorunlara karşı duyarlıdır.
D12	M7	Samimidir.
D13	M12	Demokratik bir kişilik sergiler.
D14	M15	Kendisine kolaylıkla yaklaşılabilir.
D15	M16	Kişiler arasında ayırım yapmaz.
D16	M3	Sempatiktir.

* D: Sıralama derecesi.

** M: Madde sırası.

Öğretmen algılarına göre KKTC’de müfettişlerin kişisel niteliklerinin sıralanması:

D1	M1	Kendine güveni yüksektir.
D2.5	M8	Yerinde konuşur.
D2.5	M9	İyi bir dinleyicidir.
D4	M13	Dedikoduya itibar etmez.
D5	M6	Yapıcıdır.
D7.5	M11	Yeniliklere açıktır.
D7.5	M14	Kişisel sorunlara karşı duyarlıdır.
D7.5	M15	Kendisine kolaylıkla yaklaşılabilir.
D7.5	M16	Kişiler arasında ayırım yapmaz.
D11	M2	Güven kazanabilme yeteneğine sahiptir.
D11	M7	Samimidir.
D11	M12	Demokratik bir kişilik sergiler.
D13	M4	Naziktir.
D14	M10	İnsan ilişkilerine önem verir.
D15	M5	Yardım severdir.
D16	M3	Sempatiktir.

İki ülke müfettişlerinin kişisel nitelikleri arasında gözlenen bu farklılık, her iki toplumun siyasal, toplumsal ve kültürel yapılarının aşırı benzerliği ve eğitim sisteminin aynı olması dikkate alındığında, teftiş sistemindeki farklılıktan kaynaklandığı söylenebilir.

2- Müfettişlerin yöneticilik niteliklerine ilişkin bulgular: Öğretmen algılarına göre Türkiye’de görev yapan müfettişlerle, KKTC’de görev yapan müfettişlerin yöneticilik nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’deki öğretmenler, müfettişlerin düşük düzeyde ($\bar{X} = 2.30$), KKTC’de ise öğretmenler müfettişlerin orta derecede ($\bar{X} = 3.31$) yöneticilik niteliklerine sahip olduklarını belirtmektedirler.

Her iki ülke müfettişlerinin yöneticilik nitelikleri arasındaki sıralamada da farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar aşağıda gösterildiği gibidir.

Öğretmen algılarına göre TC’de müfettişlerin yöneticilik niteliklerinin sıralanması:

- D1 M7 Öğretmenlere, görevleri ile ilgili olarak, kendilerinden neler beklendiğini açıkça bildirir.
- D2 M13 Öğretmenin kişiliğinden çok, onun örgütsel davranışlarıyla ilgilenir.
- D3 M12 Öğretmenlerin işbirliği içinde çalışmalarını sağlar.
- D4 M2 Karar vermede grup görüşüne öncelik verir.
- D5 M5 Öğretmenlerin eğitim sorunlarına sağduyu ile yaklaşmalarına yardımcı olur.
- D6 M3 Çalışma ortamının iyileşmesine katkı sağlar.
- D7 M1 Öğretmenleri meslektaşları olarak görür.
- D8.5 M11 Alınan bir kararın sonuçlarını sabırla bekler.
- D8.5 M14 Öğretmenlere yönelik davranışlarda eşitlik ilkesine uyar.
- D10 M4 Öğretmenlerin görevleri konusunda kendi iradeleri ile hareket etmelerini teşvik eder.
- D11 M10 Görevle ilgili davranışların nedenlerini açıklar.
- D12 M15 Örgütsel çatışmanın çözümünde çaba gösterir.
- D13 M6 Öğretmenlerin serbestçe çalışabilmeleri için gerekli ortamın hazırlanmasına katkıda bulunur.
- D14 M8 Öğretmenlerin gereksinimleriyle ilgilenir.
- D15 M9 Öğretmenlerin önerilerine önem verir.
- D16 M16 Öğretmenlerin sosyal etkinliklerine katkıda bulunur.

Öğretmen algılarına göre KKTC’de müfettişlerin yöneticilik niteliklerinin sıralanması:

- D1.5 M4 Öğretmenlerin görevleri konusunda kendi iradeleri ile hareket etmelerini teşvik eder.
- D1.5 M5 Öğretmenlerin eğitim sorunlarına sağduyu ile yaklaşmalarına yardımcı olur.
- D3 M9 Öğretmenlerin önerilerine önem verir.
- D4 M10 Görevle ilgili davranışların nedenlerini açıklar.
- D5 M12 Öğretmenlerin işbirliği içinde çalışmalarını sağlar.
- D6.5 M3 Çalışma ortamının iyileşmesine katkı sağlar.
- D6.5 M7 Öğretmenlere, görevleri ile ilgili olarak, kendilerinden neler beklendiğini açıkça bildirir.
- D8 M1 Öğretmenleri meslektaşları olarak görür.
- D9.5 M8 Öğretmenlerin gereksinimleriyle ilgilenir.

- D9.5 M11 *Alınan bir kararın sonuçlarını sabırla bekler.*
- D11.5 M13 *Öğretmenin kişiliğinden çok, onun örgütsel davranışlarıyla ilgilenir.*
- D11.5 M14 *Öğretmenlere yönelik davranışlarda eşitlik ilkelerine uyar.*
- D13.5 M6 *Öğretmenlerin serbestçe çalışabilmeleri için gerekli ortamın hazırlanmasına katkıda bulunur.*
- D13.5 M15 *Örgütsel çalışmanın çözümünde çaba gösterir.*
- D15 M2 *Karar vermede grup görüşüne öncelik verir.*
- D16 M16 *Öğretmenlerin sosyal etkinliklerine katkıda bulunur.*

İki ülke müfettişlerinin yöneticilik nitelikleri arasında gözlenen bu farklılıklar, her iki ülkenin eğitim sistemlerinin aynı olması dikkate alındığında, teftiş sistemindeki farklılıktan kaynaklandığı söylenebilir. KKTC’de göreve başlayan bir eğitim müfettişinin İngiltere’de bir yıl süreyle “tezsiz master” öğrenimi görmeleri ve bu öğrenimin yöneticilik eğitimini kapsamaması farklılığın temel nedeni olarak kabul edilebilir.

3- Müfettişlerin görev boyutuna ait nitelikleri ile ilgili bulgular: Müfettişlerin rehberlik ve denetim yapabilme boyutlarından oluşan görev boyutuna ait nitelikler arasında, Türkiye’de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC’de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC’de görevli eğitim müfettişlerinin lehine farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de görev boyutuna ait niteliklere ilişkin öğretmen algılarının ağırlıklı aritmetik ortalaması “az katılıyorum” ($\bar{X}=2.58$), KKTC’de ise “çok katılıyorum” ($\bar{X}=3.58$) kategorisinde yer almaktadır. Bu iki ülke öğretmenlerinin algıları arasındaki farklılık, rehberlik alt boyutu ile denetim alt boyutu niteliklerinde de yerlerini korumaktadır.

Her iki ülke müfettişlerinin görev boyutuna ait niteliklerinin sıralanmalarında da farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar aşağıda gösterilmiştir.

Öğretmen algılarına göre TC.’de müfettişlerin görev boyutuna ait niteliklerin sıralanması:

• *Rehberlik boyutu*

- D1.5 M1 *Eğitim-öğretimle ilgili sorunların çözümüne rehberlik eder.*
- D1.5 M5 *Eğitim ortamının hazırlanmasında ilgililere rehberlik eder.*
- D1.5 M6 *Eğitim ortamının geliştirilmesinde ilgililere rehberlik eder.*

- D2.5 M2 Stajyer öğretmenlerin mesleğe hazırlanmasına rehberlik eder.
- D2.5 M3 Öğretmenlere mesleki yardımda bulunur.
- D6 M7 Verimliliği artırabilecek çalışma yöntemine ulaşmada rehberlik eder.
- D7 M8 Personele, başarılarını arttırabilecek kaynaklara ulaşmada rehberlik eder.
- D8 M4 Öğretmenlerin işbaşında yetişmelerine katkıda bulunur.
- Denetim boyutu
- D1 M3 Üst makamlardan gelen yazılı direktiflerin yerlerine getirilip getirilmediğini kontrol eder.
- D2 M2 Yürürlükteki mevzuata göre çalışmaları kontrol eder.
- D3 M4 Kurumda çalışanların verimliliğini denetler.
- D4 M5 Eğitsel kolların amacına uygun olarak yapılma durumunu kontrol eder.
- D5.5 M6 Araç ve gereçlerin amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını denetler.
- D5.5 M7 Fiziki imkanların amaca uygun kullanılıp kullanılmadığını denetler.
- D7 M1 Kurumun, öngörülen amaçlarına ne dereceye kadar ulaştığını tespit eder.
- D8 M8 Öğrenci başarı düzeyinin yükseltilmesi için alınan önlemlerin yeterli olup olmadığını denetler.

Öğretmen algılarına göre KKTC’de müfettişlerin görev boyutuna ait niteliklerin sıralanması.

• Rehberlik boyutu

- D1.5 M2 Stajyer öğretmenlerin mesleğe hazırlanmasına rehberlik eder.
- D1.5 M3 Öğretmenlere mesleki yardımda bulunur.
- D3.5 M1 Eğitim-öğretimle ilgili sorunların çözümüne rehberlik eder.
- D3.5 M7 Verimliliği artırabilecek çalışma yöntemine ulaşmada rehberlik eder.
- D5 M5 Eğitim ortamının hazırlanmasında ilgililere rehberlik eder.
- D6.5 M4 Öğretmenlerin işbaşında yetişmelerine katkıda bulunur.
- D6.5 M8 Personele, başarılarını arttırabilecek kaynaklara ulaşmada rehberlik eder.
- D8 M6 Eğitim ortamının geliştirilmesinde ilgililere rehberlik eder.

• *Denetim boyutu*

- D1 M3 Üst makamlardan gelen yazılı direktiflerin yerlerine getirilip getirilmediğini kontrol eder.
- D2 M1 Kurumun, öngörülen amaçlarına ne dereceye kadar ulaştığını tespit eder.
- D3 M2 Yürürlükteki mevzuata göre çalışmaları kontrol eder.
- D4 M4 Kurumda çalışanların verimliliğini denetler.
- D5 M8 Öğrenci başarı düzeyinin yükseltilmesi için alınan önlemlerin yeterli olup olmadığını denetler.
- D6 M7 Fiziki imkanların amaca uygun kullanılıp kullanılmadığını denetler.
- D7 M6 Araç ve gereçlerin amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını denetler.
- D8 M5 Eğitsel kolların amacına uygun olarak yapılma durumunu kontrol eder.

İki ülke müfettişlerinin görev boyutuna ait nitelikleri arasında gözlenen bu farklılık, her iki ülkenin eğitim sisteminin aynı olması dikkate alındığında, teftiş sistemindeki farklılıktan kaynaklandığı söylenebilir. KKTC’de görev yapan müfettişlerin, Türkiye’de görev yapan müfettişlere göre daha fazla “güvence” ile daraltılmış olması ve bu güvencenin müfettiş bağımsızlığını kapsamaması farklılığın temel nedeni olarak kabul edilebilir.

4- Müfettişlerin davranış boyutuna ait nitelikleri ile ilgili bulgular: Müfettişlerin moral verme ve güdüleme boyutlarından oluşan, davranış boyutuna ait nitelikler arasında, Türkiye’de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC’de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC’de görevli müfettişler lehine farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de davranış boyutuna ait niteliklere ilişkin algılarının ağırlıklı ortalaması “az katılıyorum” ($\bar{X} = 2.08$), KKTC’de ise “çok katılıyorum” ($\bar{X} = 3.47$) kategorisinde yer almaktadır. Bu iki ülke öğretmenlerinin algıları arasındaki moral rehberlik alt boyutu ile güdüleme alt boyutu niteliklerinde de yerlerini korumaktadırlar.

Her iki ülke müfettişlerinin davranış boyutuna ait niteliklerin sıralanmasında da farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar aşağıda gösterilmiştir.

Öğretmen algılarına göre TC.'de müfettişlerin davranış boyutuna ait niteliklerin sıralanması:

• *Moral verme boyutu*

- D1 M2 Kurumda ilgili personelin işbirliğine önem verir.
D2 M3 Kurumda güven verici bir ortam yaratır.
D3 M8 Personelle güvene dayalı karşılıklı etkileşimde bulunur.
D4 M1 Personelin önemli kararlara katılmasını sağlar.
D5 M7 Bireyler arasında olumlu ilişkilerin kurulmasını sağlar.
D6 M4 Öğretmenlerin mesleki ihtiyaçlarına duyarlıdır.
D7 M6 Personele, mesleki gelişimleri için fırsat sağlar.
D8 M5 Öğretmenlerin kişisel ihtiyaçlarına duyarlıdır.

• *Güdüleme boyutu*

- D1 M1 Öğretmenlerin başarılı yönlerini vurgular ve takdir eder.
D2 M5 Denetlenen personelin denetim sürecine katılmasını sağlar.
D3 M8 Cezalandırmadan çok, ödüllendirmeyi bir güdüleme aracı olarak kullanır.
D4 M2 Öğretmenin, kendi branşında yükselme istek ve eğilimlerini destekler.
D5 M7 Öğretmenlerin doğru yargıda bulunacaklarına güvenir.
D6 M6 Öğretmenlere çalışma serbestliği tanır.
D7 M4 Öğretmeni, örgüt amacına ulaşması gerektiğine inandırır.
D8 M3 Öğretmeni, başarısızlık korkusunu giderici bir yaklaşımla başarıya yöneltir.

Öğretmen algılarına göre KKTC'de müfettişlerin davranış boyutuna ait niteliklerinin sıralanması:

• *Moral verme boyutu*

- D1 M8 Personelle güvene dayalı karşılıklı etkileşimde bulunur.
D2 M2 Kurumda ilgili personelin işbirliğine önem verir.
D3 M7 Bireyler arasında olumlu ilişkilerin kurulmasını sağlar.
D4 M6 Personele, mesleki gelişimleri için fırsat sağlar.
D5 M4 Öğretmenlerin mesleki ihtiyaçlarına duyarlıdır.
D6 M1 Personelin önemli kararlara katılmasını sağlar.
D7 M5 Öğretmenlerin kişisel ihtiyaçlarına duyarlıdır.
D8 M3 Kurumda güven verici bir ortam yaratır.

• *Güdüleme boyutu*

- D1 M7 *Öğretmenlerin doğru yargıda bulunacaklarına güvenir.*
- D2 M8 *Cezalandırmadan çok, ödüllendirmeyi bir güdüleme aracı olarak kullanır.*
- D3 M2 *Öğretmenin, kendi branşında yükselme istek ve eğilimlerini destekler.*
- D4 M6 *Öğretmenlere çalışma serbestliği tanır.*
- D5.5 M1 *Öğretmenlerin başarılı yönlerini vurgular ve takdir eder.*
- D5.5 M4 *Öğretmeni, örgüt amacına ulaşması gerektiğine inandırır.*
- D7 M5 *Denetlenen Personelin denetim sürecine katılmasını sağlar.*
- D8 M3 *Öğretmeni, başarısızlık korkusunu giderici bir yaklaşımla başarıya yöneltir.*

İki ülke müfettişlerinin davranış boyutuna ait nitelikleri arasında gözlenen bu farklılık, her iki ülkenin eğitim sistemlerinin aynı olması dikkate alındığında, teftiş sistemindeki farklılıktan kaynaklandığı söylenebilir.

5- Müfettişler değerlendirme boyutuna ait nitelikleri ile ilgili bulgular: Türkiye’de görev yapan müfettişlerle, KKTC’de görev yapan müfettişlerin değerlendirme yapabilme nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de değerlendirme boyutuna ait niteliklere ilişkin öğretmen algılarının ağırlıklı ortalaması “orta derecede” ($\bar{X} = 2.66$), KKTC’de ise “çok katılıyorum” ($\bar{X} = 3.75$) kategorisinde yer almaktadır. Bu iki ülke öğretmenlerinin algıları arasındaki farklılık değerlendirme boyutuna ait niteliklerin sıralanmasında da farklılığını korumaktadır.

Her iki ülke müfettişlerinin değerlendirme boyutuna ait niteliklerin sıralanması aşağıda gösterilmiştir.

Öğretmen algılarına göre TC.’de müfettişlerin değerlendirme boyutuna ait niteliklerinin sıralanması:

Müfettişler öğretmenlerin;

- D1 M4 *Görevinin gerektirdiği kıyafete titizlik gösterebilmeyi,*
- D2 M9 *Yıllık ders planını uygulayabilmeyi,*
- D3 M6 *Sınıfın genel tertip, düzen ve temizlik organizasyonu,*
- D4 M8 *Ders hazırlığındaki,*
- D5 M14 *Türkçe’yi kullanabilme,*

- D6 M15 *Türkçe 'yi öğrencilerine kazandırabilme,*
D7 M5 *Ders araç ve gereçlerinden yararlanabilme,*
D7.5 M16 *Öğrenci devamını takip işlerini yürütebilme,*
D9 M7 *Eğitsel etkinlikler açısından,*
D10 M10 *Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmedeki,*
D11 M13 *Derslerin işlenişinde konulara uygun yöntem kullanabilme,*
D12 M2 *Öğrencileri ile ders içi ilişki kurabilme,*
D13 M11 *Öğrencilere rehberlik yapabilme,*
D14 M12 *Kendi kendini yenileyebilme,*
D15 M1 *İş arkadaşları ile işbirliği yapabilme,*
D16 M3 *Eğitim öğretim konularında halkla ilişki kurabilme,*

başarısını objektif olarak değerlendirir.

Öğretmen algılarına göre KKTC'de müfettişlerin değerlendirmesi boyutuna ait niteliklerin sıralanması:

Müfettişler öğretmenlerin;

- D1 M4 *Görevinin gerektirdiği kıyafete titizlik gösterebilmeyi,*
D2 M15 *Türkçe 'yi öğrencilerine kullandırabilme,*
D3.5 M14 *Türkçe 'yi kullanabilme,*
D3.5 M16 *Öğrenci devamını takip işlerini yürütebilme,*
D5 M2 *Öğrencileri ile ders içi ilişki kurabilme,*
D6 M1 *İş arkadaşları ile işbirliği yapabilme,*
D7.5 M3 *Eğitim-öğretim konularında halkla ilişki kurabilme,*
D7.5 M5 *Ders araç ve gereçlerinden yararlanabilme,*
D9 M11 *Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirebilme,*
D10 M10 *Derslerin işlenişinde konulara uygun yöntem kullanabilme,*
D11 M13 *Sınıfın genel tertip, düzen ve temizlik organizasyonu,*
D12 M6 *Eğitsel etkinlikler açısından,*
D13 M7 *Ders hazırlığındaki,*
D14.5 M8 *Yıllık ders planını uygulayabilmeyi,*
D14.5 M9 *Kendi kendini yenileyebilme,*
D16 M12 *Kendi kendini yenilemedeki,*

başarısını objektif olarak değerlendirir.

İki ülke müfettişlerinin değerlendirme yapabilme nitelikleri arasında gözlenen anlamlı farklılık, eğitim sistemlerinin aynı olması dikkate alındığında teftiş sistemindeki farklılıklardan kaynaklandığı söylenebilir.

B- Öneriler

Günümüzde, Türkiye’de ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde amaç, yapı ve süreç boyutları aynı olan bir eğitim sistemi uygulanmaktadır. Bu iki ülkenin teftiş alt sistemlerinin yapı ve işleyişi ise, birbirinden farklıdır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti teftiş sistemi Osmanlı, İngiliz, Türk, Yunan ve Rum teftiş sistemlerinin etkileri ile oluşmuş ve bu ülkelerin teftiş sistemlerinin adeta bir bileşkesi konumuna gelmiştir.

Uygulanan teftiş sistemlerinin farklı olmasına karşın, her iki ülkede teftiştten beklenen amaçlar, amaçların gerçekleşmesi için müfettişe verilen görev, yetki ve sorumluluklar çok az farklılıklarla hemen hemen aynıdır. Müfettişlerin bu görevleri yapabilmeleri için her iki ülkede farklı teftiş sistemleri oluşturulmuştur.

Ekonomik, kültürel, sosyal, siyasal ve yönetsel yapıları arasında farklılıklar bulunmayan; amacı, ilkeleri ve işleyişi aynı olan eğitim sistemi uygulanan; bu iki kardeş ülkenin teftiş sistemlerinde de paralellik kurulmalıdır. İki toplumun entegre olabilmesi için bu konuda ciddi yaklaşımlarda bulunulması bir zorunluluk haline gelmiştir.

Bu değişimin sağlanmasında Türkiye Cumhuriyeti teftiş sistemini, KKTC teftiş sistemi örnek alarak yeniden yapılandırılmalı ve değişim sürecinde aşağıda gösterilen temel ilkeler esas alınmalıdır.

1- Teftiş hizmetlerinin yönetimi ve müfettişlerin konumu: Bakanlık müfettişliği ile ilköğretim müfettişliği birleştirilerek “eğitim müfettişliği” kurumu oluşturulmalıdır. Bu kurum görev açısından eğitim bakanlığına, personel hizmetleri bakımından yansız ve siyaset dışı oluşturulacak “Yüksek Müfettişler Kurulu”na bağlanmalıdır. Bu kurulda millî eğitim bakanı sadece bir temsilci bulundurabilme yetkisine sahip olmalıdır.

2- Müfettişlerin işe alınması ve yetiştirilmesi: Mesleğe giriş sınavla olmalıdır. Sınav “Yüksek Müfettişler Kurulu”nun gözetim, denetim ve sorumluluğunda yapılmalıdır. Tezli ya da tezsiz yüksek lisans eğitimi yapmak ve meslekte belirli bir süre başarılı olarak çalışmış olmak ön koşul olarak kabul edilmelidir.

3- Müfettişlerin görevden alınması: Müfettişlerin görevden alınarak, öğretmenliğe döndürülmesini önleyecek düzenlemeler yapılmalıdır.

4- Müfettişlerin ödevleri ve sorumlulukları: Müfettişler ödev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinde “Yüksek Müfettişler Kurulu”na karşı sorumlu olmalıdırlar. Ayrıca kendi içinde “otokontrol”e dayalı denetim sistemi kurulmalıdır.

5- Müfettişlerin genel hakları: Diğer kamu kurum ve kuruluşlarındaki denetim elemanlarına sağlanan ya da sağlanacak olan genel haklardan müfettişlerin de yararlanabilecekleri düzenlemeler yapılmalıdır.

6- Yasaklar: Müfettişlik mesleğinin özelliği gözönüne alınarak, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun dışında tutulmalı ve yeniden düzenlenmelidir.

7- Müfettişlerin disiplin işleri ve ceza kovuşturması: Disiplin işleri “Yüksek Müfettişler Kurulu”na yürütülmelidir. Bakanın müfettişlere soruşturma emri verebilme yetkileri olmamalıdır. Ancak, gerektiğinde “Yüksek Müfettişler Kurulu”na suç duyurusunda bulunabilmelidir.

Ceza kovuşturması, suçun işlendiği ilin Cumhuriyet Savcıları tarafından yapılabilir.

8- Müfettişlerin malî hakları: Müfettişlere ek malî haklar tanınmalı ve bu haklar emekliliğe de aynen yansımalıdır.

9- Müfettişlerin sendika kurma ve üye olma hakları: Müfettişler sendika kurma ve üye olma hakkına sahip olmalıdır. Kurulacak müfettişler sendikası “Yüksek Müfettişler Kurulu”nda temsilci bulundurabilmelidir.

ÖZET

Bu araştırmada; Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde eğitim müfettişlerinin niteliklerini belirlemek, müfettişlerin kişisel ve uzmanlık nitelikleri ile teftiş sisteminin yapı ve işleyişi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve iki ülkenin teftiş sistemlerinin entegre edilmesi sürecine katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Araştırma kapsamına, 1995-1996 öğretim yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin başkenti Lefkoşa'da görev yapan mesleki ve teknik okullar dışında kalan öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler alınmıştır.

Evrenden random yöntemiyle alınan toplam 2045 öğretmene, faktör analizi ve geçerlik güvenirlik çalışmaları ile gerçekleştirilen anket uygulanmış, bu anketlerden 1581'i geri dönmüş ve anketlerin bazıları veri işleme aşamasında değerlendirme dışı tutulmuştur. Değerlendirmeye alınan anket sayısı 1578 olup, yüzde oranı %77'dir. İstatistik işlemler için bu sayı yeterli görülmüştür.

Toplanan veriler SPSS istatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir. Müfettişlerin niteliklerine ilişkin değerlendirmeler, her biri ayrı yapıyı gösteren yedi ayrı faktör üzerinden yapılmıştır. Araştırmanın amacını gerçekleştirmek amacıyla öğretmenlerin görev yaptıkları ülke ve öğretim düzeyi değişkenlerinin, müfettişlerin niteliklerini algılamaları üzerindeki temel ve ortak etkilerinin anlamlı olup olmadığı iki boyutlu varyans analizi ile test edilmiştir.

Analizde, öğretmenlerin görev yaptıkları ülkenin ve öğretim kademelerinin müfettişlerin niteliklerine ilişkin algılarını etkileyip etkilemediği, diğer bir ifade ile algılar arasında bir farklılık yaratıp yaratmadığını belirlemek amacı ile temel etki testleri uygulanmıştır. Adı geçen iki faktörün sözkonusu algılar üzerinde birlikte ortak bir etkiye sahip olup olmadıkları ya da birlikte bir değişkenliğe yol açıp açmadıkları ortak etki testi ile belirlenmiştir. Temel etki testlerinin "anlamlı" çıkması durumunda öğretim düzeyi değişkenleri için hangi gruplar arasında anlamlı farklar bulunduğu-

nu bulmak amacıyla gruplar arasında En Küçük Önemli Farklar Testi (LSD) yapılmıştır. Farkın hangi gruplar lehine olduğunu değerlendirmek için de ortalama puanlara bakılmıştır. Ayrıca, müfettişlerin yedi ayrı faktörde incelenen niteliklerine ilişkin öğretmen algıları, o nitelik altındaki her bir maddeye verilen cevapların ortalama puanları bulunarak madde bazında da değerlendirilmiştir.

Kuramsal ve istatistik analiz sonuçları aşağıda gösterilmiştir;

Türkiye Cumhuriyeti teftiş sistemi ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti teftiş sistemi arasında;

- 1- Teftiş hizmetlerinin yönetimi ve müfettişlerin konumu,
- 2- Müfettişlerin işe alınması ve yetiştirilmesi,
- 3- Müfettişlerin görevden alınması,
- 4- Müfettişlerin genel hakları
- 5- Müfettişlerin disiplin işleri ve ceza kovuşturması,
- 6- Müfettişlerin malî hakları,
- 7- Müfettişlerin sendika hakları,

açısından farklılıklar bulunmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti müfettişleri ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti müfettişlerinin kişisel ve uzmanlık niteliklerine ilişkin öğretmen algılarında, KKTC müfettişleri lehine anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Bu farklılıklar aşağıda gösterilmiştir:

1- Öğretmen algılarına göre, Türkiye’de görev yapan müfettişlerle, KKTC’de görev yapan müfettişlerin kişisel nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de öğretmenler, müfettişlerin sahip olmaları gereken kişisel niteliklere “düşük düzeyde” ($\bar{X}=2.43$), KKTC’deki öğretmenler müfettişlerin kişisel niteliklere “iyi derecede” ($\bar{X}=3.74$), sahip olduklarını belirtmektedirler.

2- Öğretmen algılarına göre Türkiye’de görev yapan müfettişlerle, KKTC’de görev yapan müfettişlerin yöneticilik nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’deki öğretmenler, müfettişlerin “düşük düzeyde” ($\bar{X}=2.30$), KKTC’de ise öğretmenler müfettişlerin “orta derecede” ($\bar{X}=3.31$) yöneticilik niteliklerine sahip olduklarını belirtmektedirler.

3- Müfettişlerin rehberlik ve denetim yapabilme boyutlarından oluşan görev boyutuna ait nitelikler arasında, Türkiye’de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC’de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC’de görevli eğitim müfettişlerinin lehine farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de görev boyutuna ait niteliklere ilişkin öğretmen algılarının ağırlıklı aritmetik ortalaması “az katılıyorum” ($\bar{X}=2.58$), KKTC’de ise “çok katılıyorum” ($\bar{X}=3.58$) kategorisinde yer almaktadır. Bu iki ülke öğretmenlerinin algıları arasındaki farklılık, rehberlik alt boyutu ile denetim alt boyutu niteliklerinde de yerlerini korumaktadır.

4- Müfettişlerin moral verme ve güdüleme boyutlarından oluşan, davranış boyutuna ait nitelikler arasında, Türkiye’de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC’de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC’de görevli müfettişler lehine farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de davranış boyutuna ait niteliklere ilişkin algılarının ağırlıklı ortalaması “az katılıyorum” ($\bar{X}=2.08$), KKTC’de ise “çok katılıyorum” ($\bar{X}=3.47$) kategorisinde yer almaktadır. Bu iki ülke öğretmenlerinin algıları arasındaki farklılık moral verme alt boyutu ile güdüleme alt boyutu niteliklerinde de yerlerini korumaktadır.

5- Türkiye’de görev yapan müfettişlerle, KKTC’de görev yapan müfettişlerin değerlendirme yapabilme nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de değerlendirme boyutuna ait niteliklere ilişkin öğretmen algılarının ağırlıklı ortalaması “orta derecede” ($\bar{X}=2.66$), KKTC’de ise “çok katılıyorum” ($\bar{X}=3.75$) kategorisinde yer almaktadır. Bu iki ülke öğretmenlerinin algıları arasındaki farklılık değerlendirme boyutuna ait niteliklerin sıralanmasında da farklılığını korumaktadır.

ABSTRACT

The objectives of this research are to determine the qualities of the educational inspectors in Republic of Turkey (RT) and Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC), to state the relationship between their personal and professional qualities and the structure and functioning of the inspection system, and to contribute to the process of integrating the inspection systems of the two countries.

Within the scope of the research were the teachers who are working in Ankara, capital of RT and in Lefkoşa (Nicosia), that of TRNC, in schools except vocational and technical ones. The questionnaire developed by factor analysis and validity reliability studies had been applied to a total number of 2045 teachers who are taken from the population by means of random method. 1581 of the questionnaires were returned and some of them were excluded during the phase of data processing. The final number of questionnaires which had been considered were 1578, corresponding to 77%. This percentage has been regarded as sufficient for statistical operations.

The collected data were analyzed using SPSS statistical program. The evaluations concerning the qualities of the inspectors were carried out through seven distinct factors each of which conveyed a distinct structure. In order to accomplish the goal of the research, whether the main and common effects of the variables of country and level of instruction on teachers' perception of qualities of the inspectors are significant were tested through two dimensional variance analysis. In the analysis in order to determine whether the country and the level of instruction in which the teachers work influence their perception, or in other words, create a difference between the perceptions main effect test was applied. On the other hand, whether or not these two factors together have a common effect on the perceptions in question or whether they lead to a difference was determined using two-way interaction test. In case when the results of main effect tests were "significant", in order to find out among which groups there are significant differences Least Significant Differences test were carried out between groups; the average points were considered to

evaluate the difference. Moreover, teachers' perceptions about inspectors' qualities examined in seven distinct factors were evaluated also in item heads, having calculated the average points of answers given to each item under that quality.

The results of the theoretical and statistical analysis are as follows:

Differences were found between the inspection systems of RT and TRNC in terms of:

- 1- Management of inspection services; and positions,
- 2- Employment and the instruction,
- 3- Removal,
- 4- General rights
- 5- Disciplinary issues and penal prosecution,
- 6- Financial rights,
- 7- And syndical rights of the inspectors.

According to teachers' perceptions concerning the personal and professional qualities of the inspectors of the two countries, significant differences were seen in favor of inspectors in TRNC. These differences are displayed below:

1- As to personal qualities of inspectors, significant differences were seen in favor of those working in TRNC. The teachers in Turkey state that the inspectors have personal qualities at low level ($X=2.43$), while the teachers in TRNC believe it to be at high level ($X=3.74$).

2- According to teachers' perceptions, there are differences concerning managerial qualities of the inspectors holding offices in the two countries in favor of TRNC. The teachers of Turkey, state that the inspectors have managerial qualities at low level ($X=2.30$), while the teachers in TRNC state that the inspectors have this kind of qualities at medium level ($X=2.31$).

3 As to missionary dimension of qualities which is composed of guidance and control dimensions, the perceptions of the teachers working in Turkey are different from those of the teachers in TRNC in favor of the inspectors in TRNC. In Turkey, the weighted arithmetic mean of the perceptions of teachers about the missionary qualities of inspectors fall into the category of "weakly agree" ($X=2.58$), while in TRNC it falls into "strongly agree" category ($X=3.58$). The difference of the perceptions of

the teachers in these two countries has again the same tendency in sub-dimensions of guidance and control.

4- As to behavioral qualities composed of encouraging and motivating dimensions, there is a difference between the perceptions of teachers working in Turkey and TRNC in favor of the latter. In Turkey, the weighted arithmetic mean of these perceptions fall into the category of "weakly agree" ($X=2.08$), whereas in TRNC into that of "strongly agree" ($X=3.47$). The perceptions of the teachers in the two countries display the same tendency concerning sub-dimensions of encouraging and motivating.

5- There are differences between qualities of assessment (evaluation) of the inspectors of Turkey and TRNC in favor of the latter. In Turkey the weighted arithmetic average of the perceptions of the teachers concerning this issue corresponds to medium level ($X=2.66$), while in TRNC to "strongly agree" category ($X=3.75$). This difference which is in favor of the inspectors holding offices in TRNC remains the same in enumeration of qualities concerning the assessment dimension.

KAYNAKÇA

- Açıklalın, Aytaç, **Çağdaş Örgütlerde İnsan Kaynağının Personel Yönetimi**, Ankara, 1994.
- Ağlamaz, Emine, **Teftiş Dairesi**, (Araştırma, Çoğ.) Girne, 1990.
- Akhun, İlhan, **İstatistiksel Formüller ve Tablolar**, Ankara, 1981.
- Altan, M. Haşim, **Belgelerle Kıbrıs Türk Vakıflar Tarihi**, Kıbrıs, 1986.
- Altıntaş, Rasim, **Liselerde Kurum Teftişi**, (A.Ü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1980.
- Amcazade, Muharrem, **Kıbrıs**, Lefkoşa, 1990.
- Aslan, Battal, **İlköğretim Kurumlarında Çalışan Sınıf Öğretmenlerinin Teftiş Raporu ile Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma** (Yayınlanmamış Doçentlik Tezi), Ankara, 1991.
- Atikan, J. W. ve Feather, N. T, **A Theory of Achievement Motivation**, New York, 1966
- Aydın, Mustafa, **Çağdaş Eğitim Denetimi**, Ankara, 1986.
- Aydın, Mustafa, "Türk Eğitim Sisteminde Denetime Bir Bakış", **Öğretmen Yetiştiren Kurumların Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu**, G.Ü. Yayını, Ankara, 1987
- Aytekin, Halil, **KKTC Eğitim Sisteminde Yapısal Dönüşüm**, Lefkoşa, 1993.
- Aytekin, Halil, **KKTC Eğitim Sistemi**, (Çoğ.), Lefkoşa, 1990.
- Aytekin, Halil, **İttihat ve Terakki Dönemi Eğitim Yönetimi**, Ankara, 1991.
- Balcı, Ali, "Bakanlık Müfettişlerinin Rollerini", **A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 15, 2: 333-348, Ankara, 1992.
- Balcı, Ali, **Eğitim Yöneticisinin İş Doyumu** (Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü.S.B.E.), Ankara, 1985.
- Balcı, Ali, **Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler**, Ankara, 1995.

- Başar, Hüseyin, **Eğitim Müfettişlerinin Seçilmesi ve Yetiştirilmeleri** (Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara, 1985.
- Başaran, Ali, **İlköğretim Kurumlarında Grupla Teftiş Uygulamaları**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü.S.B.E.), Ankara, 1986.
- Başaran, İ. Ethem, **Örgütsel Davranış**, Ankara, 1982.
- Başaran, İ. Ethem, **Yönetimde İnsan İlişkileri**, Ankara, 1992.
- Başaran, İ. Ethem, **Eğitim Psikolojisi**, Ankara, 1986.
- Başbakanlık, **Merkezi Hükümet Teşkilatı ve Görevleri Raporu**, MEHTAP, Ankara, 1966.
- Behçet, Hasan, **Kıbrıs Türk Maarif Tarihi (1571-1968)**, Lefkoşa, 1969.
- Bıyıklı, F. Ahmet, **İlköğretim Kurumları Teftiş Rehberi**, Siirt, 1995.
- Bilgen, H. Nihat, **Örgüt İklimi, Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu**, Ankara, 1990.
- Bilir, Mehmet, **Türk Eğitim Sisteminde Teftiş Alt Sistemlerinin Yapı ve İşleyişi** (Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü.S.B.E.), Ankara, 1985.
- Bursalıoğlu, Ziya, "Eğitim Yönetiminde Denetleme ve Değerlendirme", **A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt 8, Sayı: 1-2, Ankara, 1985.
- Bursalıoğlu, Ziya, **Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama**, Ankara, 1974.
- Büyükişık, Mustafa, **İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Etkinliklerinin Gerçekleşme Düzeyleri** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, H.Ü.S.B.E.), Ankara, 1989.
- Büyükoztürk, Şener, **Türk Yüksek Öğretiminde Araştırma Eğitimi**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü.S.B.E.), Ankara, 1987.
- Charalambopoulos, I. V., **Genel Öğretim ve Öğretim Organizasyonları** (Rumca), Atina, 1986.
- Cumhuriyet**, 20.7.1996.
- Cyprus Blue Book**, No: 48, Nicosia, 1935.

- Çil, Dursun ve Erdoğan, Macit, **Eğitim Müfettişlerinin Ekonomik Durumları**, (Çoğ.), Ankara, 1996.
- Denktaş, Rauf, **Gençlere Öğütler**, Lefkoşa, 1985.
- Dereli, Toker, **Organizasyonlarda Davranış**, İstanbul, 1981.
- Dinçer, Yıldız, "Devlet Memurlarının Disiplin Hukuku", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt 9, S. 1, Mart-1976, s. 71-94.
- Dumrul, M. Seher, **İlkokul Müdürlerinin Denetim Yetki ve Yeterlilikleri-Ankara İli Merkez İlkokullarında** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü.S.B.E.), Ankara, 1987.
- Düstur**, Birinci Tertip, İkinci Cilt, s. 184-219.
- Düstur**, İkinci Tertip, İkinci Cilt, s. 404-413.
- Düstur**, İkinci Tertip, On birinci Cilt, s. 351-352.
- Education In Cyprus**, Cyprus, 1952.
- Ertekin, Yücel, **Örgüt İklimi**, Ankara, 1978.
- Fidan, Nurettin, "Eğitimde Kalite", H.Ü. Eğitim Fakültesi ve Özel Yükseliş Koleji Eğitimde Kalite Sempozyumu, Ankara, 1982.
- Fuzlan, Michael, **The Supervisory Officer In Ontario Current Practice and Recommendations For The Future**, Toronto, 1987.
- Firth, Jane, "A Proactive A Proach to Conflict Resolution", **Supervisory Management**, Vol.: 36, 1991.
- Gazioğlu, C. Ahmet, **Kıbrıs'ta Türkler**, Lefkoşa, 1994.
- Gazioğlu, C. Ahmet, **İngiliz İdaresinde Kıbrıs**, Lefkoşa, 1960.
- Gökdere, Ahmet, **Avrupa Topluluğu**, Ankara, 1982.
- Gözübüyük, Şeref, **Yönetim Hukuku**, Ankara, 1983.
- Halkın Sesi**, Lefkoşa, 20.7.1996.
- Halkın Sesi**, Lefkoşa, 30.6.1959.
- Hakkı, Bener Hakkı, **Başlangıçtan 1978'e Dek Kıbrıs Tarihi**, Lefkoşa, 1993.
- Hammer, H. Tool and Turk M. Jay, "Organizational Dorminats of Leader Behavior and Authority", **Journal of Applied Psychology**, Vol.: 72, No: 4, 1983.

- Harvey, Lee and Diana, Green, "Defining Quality", **Assessment and Evaluation In Higher Education**, Vol.: 18, No: 1, 1983.
- İsmail, Sabahattin ve Birinci Ergin, **Kıbrıs Türk'ünün Varoluş Savaşında İki Ulusal Kongre**, Lefkoşa 1987.
- Kabadayı, Reşide, **Okul Müdürlerinin Liderlik Davranışları ve Öğretmenlerin Güdülemesi**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, H.Ü.), Ankara, 1982.
- Kaptan, Saim, **Bilimsel Araştırma Teknikleri**, Ankara, 1985.
- Keith, Davis, **İşletmelerde İnsan Davranışı**, (Çev., Kemal Tosun), İstanbul, 1982.
- Kıbrıs Gazetesi**, "Eğitim Bakanına Öğretmenlerden Uyarı", 31 Ekim 1994.
- Kıbrıs Gazetesi**, Lefkoşa, 20.7.1996.
- Kılıç, Dudu, **1958'den Günümüze Kıbrıs İlkokul Öğretmenlerinin Kıbrıs Mücadelesine Katkısı** (Çoğ.), Girne, 1990.
- Kodaman, Bayram, **Abdülhamit Devri Eğitim Sistemi**, İstanbul, 1980
- Korkut, Hüseyin, **Dört Üniversite Akademik Yöneticilerinin Liderlik Davranışları**, Ankara, 1992.
- KKTC. **Cumhuriyet Meclisi Tutanağı**, Dönem: III, Yasama yılı: 1996/3.
- KKTC. Millî Eğitim Yasası (17/1986), **Resmi Gazete**, 11.6.1986 tarih ve 51 sayılı.
- KKTC. **Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Dairesi Müdür Mevkii Hizmet Şeması**, Kadro Cetveli, 1994.
- KKTC. Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Dairesi Müdürlüğü Kadroları Hizmet Şemaları Tüzüğü **Resmi Gazete**, 11.6.1982 tarih ve 47 sayılı.
- Kıbrıs İlkokul Maarif Encümenleri ve Aldıkları Başlıca Kararlar Dosyası, **KKTC. Arşivi, 1884-1952**.
- KKTC. Millî Eğitim Bakanlığı, **Birinci Kıbrıs Türk Eğitim Şûrası'nın İncelemesine Sunulacak Esaslar** (Çoğ.), Lefkoşa, 1975.
- KKTC. Türk Müzesi Arşivi, **Şeriye Kayıtları Muhabere Defteri**, No: 94 (Kanun-ı Sani: 1306 (1889)).
- KKTC. Türk Müzesi Arşivi, **Osmanlı Mektepleri Defteri**, No: 105.

- KKTC. Üst Kademe Yöneticiliği Yapan Kamu Görevlerinin Atanması Hakkında Yasa (53/1977), **Resmi Gazete**, 29 Kasım 1977 gün ve 81 sayılı.
- KKTC. Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı Teftiş Dairesi Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Tüzüğü (16/1981), **Resmi Gazete**, 10.8.1981 tarih ve 353 sayılı.
- KKTC. **Kıbrıs Türk Maarif Dairesi Eğitimciler Sendikası Tüzüğü.**
- KKTC. Kamu Görevlileri Yasası, **Resmi Gazete**, 6.6.1979 tarih ve 48 sayılı.
- KKTC. Kamu Hizmeti Komisyonu Duruşma Yöntemi Tüzüğü, **Resmi Gazete**, 1.12.1985 tarih ve Ek: II.
- KKTC. **Kamu Hizmeti Komisyonu Dairesi Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Yasası**, 53/1983.
- KKTC. **Yüksek İdare Mahkemesi Kararı**, 5.12.1977 tarih ve 47/77 sayılı.
- KKTC. Anayasası, **Resmi Gazete**, 7.5.1985 gün ve 45 sayılı.
- KKTC. Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı İlköğretim Dairesi Müdürlüğü, **Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Listesi**, 1995-1966 Öğretim Yılı, (Çoğ.) Lefkoşa, 199.
- KKTC. Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı Genel Ortaöğretim Dairesi Müdürlüğü, **Genel Ortaöğretim Dairesi Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Öğretmen-Öğrenci Sayılması**, (Çoğ.) Lefkoşa, 1966.
- KKTC. **Arşivi, D-412.**
- KKTC. Millî Arşiv Dairesi, **Maarif Encümeni Kararlar Dosyası**, 1931-1937.
- Lindgren, Janet, **Evaluating Your Super Indent**, Sacramento, 1985.
- Maarif-i Umumiye Nezareti Teşkilatı Hakkında Nizamname **Düster**, İkinci Tertip, On birinci Cilt, s. 351-352.
- Maarif Nezareti, **Mektep-i Hususiye Talimatnamesi**, İstanbul, 1931.
- McCarthy Patricia, "Clinical Supervision of Psychology", A Survey of Experienced Proactitionary. **Revised and Resubmitted to Professional Psychology Research and Practice**, 1961.

McClelland, David, **The Achieving Society**, Princeton, New Jersey: D. Von Nostrand, 1961.

Milliyet, 18.7.1996

Milliyet, 31.8.1996.

“Millî Eğitim Bakanı Suçluyu Açıkladı: Eğitim Sistemimizi Sarsan ve Geriye Götüren Unsur Teftiş Sistemimizdir”, **Günaydın Gazetesi**, 21.11.1984.

Necatigil, M. Zaim, **KKTC’de Anayasa ve Yönetim Hukuku**, Lefkoşa, 1988.

Newsweek, 26 Ağustos 1996.

Öksüm, Cihan ve Öksüm Hilal, **Ankara’daki Öğretmen Sayısı ve Dağılımı (Çoğ.)**, Ankara, 1996.

Öz, Fevzi, **Türk Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü** (Yayınlanmamış Doktora Tezi, H.Ü. Eğitim Fakültesi), Ankara, 1977.

Özdemir, Asım, **Ortaöğretim Kurumlarında Denetim** (Yayınlanmamış Doktora Tezi, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara, 1990.

Pamuk, Kazım, **Memurin Muhakematı Hakkında Kanun**, İstanbul, 1970.

Published By Authority, Nicosia, 1935.

Resmi Gazete, 19.2.1993 tarih ve 21501 sayılı.

Resmi Gazete, 3.10.1993 tarih ve 21717 sayılı.

Resmi Gazete, 27.10.1990 tarih ve 20678 sayılı.

Resmi Gazete, “Bazı Cürümlerden Dolayı Memurlar ve Şerikaları Hakkında Takip ve Muhakeme Usulüne Dair Kanun”, 25.5.1930 tarih ve 1609 sayılı.

Richard, P. Halgın, “Programmatic Blending of Clinical in The Supervisory Relationship”, **The Clinical Supervisor**, Vol.: 3, Winter 1985-86.

Rouen, H. Bertram, “The Dynamics of Groups”, **Review of Educational Research**, 1959.

Sergiovanni, J. Thomas ve Staratt, V. Robert, **Supervision Human Perspectives**, McGraw-Hill Book Company, 1988.

- Sınay, Erhan, **Türkiye Eğitim Sistemi ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü.S.B.E.), Ankara, 1985.
- Sleight, G. F., **Report of Department of Education For The School Year, 1949-1950**, Nicosia, 1951.
- Simerini Gazetesi**, 17.7.1996.
- Solman, L. C. (Ed. G. Psacharo Poules), "The Quality of Education", **Economics of Education: Research and Studies**, Oxford: Pergaman Press, 1987.
- Sorguç, Bahir, **Disiplin ve İdarî Soruşturma**, Ankara, 1996.
- Spiridaki K., **İngiltere Hükümetinin Kıbrıs'taki Eğitim Politikası**, Nicosio, 1952.
- Su, Kamil, **Türk Eğitiminde Teftişin Yeri ve Önemi**, İstanbul, 1974.
- Suha, Ali, "Turkish Education In Cyprus", **The First International Congress of Cypriat Studies**, s. 235-249, Ankara, 1971.
- Tarakpınar, Kemal ve Doğansal Demiray, **Dr. Fazıl Küçük (1906-1984)**, Lefkoşa, 1991.
- Taymaz, Haydar, **Teftiş**, Ankara, 1983.
- Taymaz, Haydar, "Eğitim Sisteminde Müfettişler ve Soruşturma Yapma Görevleri", **Çağdaş Eğitim Dergisi**, 10-13 Haziran 1980.
- Taymaz, Haydar, **Okul Yönetimi**, Ankara, 1995.
- Taymaz, Haydar, **Hizmet İçi Eğitim**, Ankara, 1981.
- Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkatı, 23 Eylül 1329. **Düstur**, İkinci Tertip, Dördüncü Cilt, s. 401.
- Tercüman Gazetesi**, 26.11.1981.
- Tezel, Sezai, **Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri ve Gümrük Birliği**, Ankara, 1996.
- Tokatlıoğlu, Rüya, **Eğitim Raporu (1949 Türk İşleri Komisyonu Ara Raporu)**, (Çoğ.), Lefkoşa, 1991.
- Trewatha L. Robert ve Newport M. Gene, **Management Functions and Behavior**, Dallas, Texas: Publications, 1976, s. 199.
- Tutum, Cahit, "Memurların Hak ve Ödeveri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt 2, Sayı: 2, Haziran 1969, s. 105-139.

- “TC. Millî Eğitim Temel Kanunu”, **Resmi Gazete**, 24.6.1993 tarih ve 14574 sayılı.
- TC. Millî Eğitim Bakanlığı, **Avrupa Birliği Ülkeleri Eğitim Denetimi**, Ankara, 1996.
- “TC. MEB., İlköğretim Müfettişler Kurulu Yönetmeliği”, **Resmi Gazete**, 27.10.1990 tarih ve 20678 sayılı.
- “TC. MEB., Teftiş Kurulu Tüzüğü”, **Resmi Gazete**, 19.2.1993,
- TC. MEB., **İlköğretim Genel Müdürlüğünün**, 10.1.1996 tarih ve B. 08.0.İGM.0.08.01.02/293 sayılı yazısı.
- TC. MEB., **İlköğretim Kurumları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi**, Ankara, 1991.
- TC. MEB., **Teftiş Kurulu Başkanlığı**, Ankara, 1993.
- TC. MEB., **Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği**, İstanbul, 1993.
- TC. MEB., Teftiş Kurulu Yönetmeliği, **Resmi Gazete**, 30.9.1967 tarih ve 12713 sayılı.
- TC. MEB., **Otokontrol Yönergesi**, 20.8.1995 tarih ve 6459 sayılı.
- TC. MEB., İlköğretim Müfettiş Yardımcılığı Seçme Sınavı ile İlgili Genelge, **Tebliğler Dergisi**, 8.5.1995 tarih ve 2430 sayılı.
- TC. Devlet Memurları Kanunu**, Ankara, 1996.
- TC. Türk Ceza Kanunu-Ceza Kanununun Tatbikî**, 1.3.1926/7656.
- TC. Anayasası**, 1982.
- Williamson, Margaret, **Denetleme, Yeni Yöntem ve Süreçler**, (Çev.: Meral Alakuş), Ankara, 1967.
- Yalçınkaya, Mustafa, **Ortaöğretimde Ders Denetimi**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü.S.B.E.), Ankara, 1991.
- Yücel, Hasan Ali, **İyi Vatandaş, İyi İnsan**, Ankara, 1993.

EK: A/1

**MÜFETTİŞLERİN KİŞİSEL NİTELİKLERİNE AİT FAKTÖR ANALİZİ SONUÇLARI VE
MADDE-TOPLAM KORELASYONU (Faktör Bazında)**

Madde	Birinci Faktör Yüğü	Madde-Toplam Korelasyonu
K1	62093	5808
K2	74512	7117
K3	82181	7908
K4	81694	7860
K5	80820	7762
K6	83320	8036
K7	82952	7996
K8	80984	7799
K9	78086	7464
K10	82693	7980
K11	80868	7780
K12	84276	8153
K13	73430	6984
K14	80526	7750
K15	81115	7798
K16	79558	7635
	>•60	ALPHA •9607

EK: A/2

**MÜFETTİŞLERİN YÖNETİCİLİK NİTELİKLERİNE AİT FAKTÖR ANALİZİ
SONUÇLARI VE MADDE-TOPLAM KORELASYONU (Faktör Bazında)**

Madde	Birinci Faktör Yüğü	Madde-Toplam Korelasyonu
Y1	74427	5808
Y2	74097	7117
Y3	78175	7908
Y4	79424	7860
Y5	79626	7762
Y6	81443	8036
Y7	61882	7996
Y8	80333	7799
Y9	81673	7464
Y10	76696	7980
Y11	78616	7780
Y12	76672	8153
Y13	60349	6984
Y14	77762	7750
Y15	77800	7798
Y16	76849	7635
	>•70	ALPHA •9511

MÜFETTİŞLERİN GÖREV BOYUTUNA AİT NİTELİKLERİNİN FAKTÖR ANALİZİ
SONUÇLARI VE MADDE-TOPLAM KORELASYONU (Faktör Bazında)

A- REHBERLİK BOYUTUNDA

Madde	Birinci Faktör Yükü	Madde-Toplam Korelasyonu
GR1	85791	8142
GR2	86409	8214
GR3	89321	8580
GR4	89278	8568
GR5	89662	8614
GR6	89134	8548
GR7	88707	8498
GR8	87007	8285
	>•85	ALPHA •9590
B- DENETİM BOYUTUNDA		
GD1	68307	5916
GD2	71627	6343
GD3	68878	5985
GD4	78023	6978
GD5	81395	7338
GD6	81606	7348
GD7	79049	7053
GD8	74913	6567
	>•68	ALPHA •8923

MÜFETTİŞLERİN DAVRANIŞ BOYUTUNA AİT NİTELİKLERİNİN FAKTÖR ANALİZİ
SONUÇLARI VE MADDE-TOPLAM KORELASYONU (Faktör Bazında)

A- MORAL VERME BOYUTUNDA

Madde	Birinci Faktör Yüklü	Madde-Toplam Korelasyonu
DM1	84759	7992
DM2	85566	8091
DM3	88043	8400
DM4	86397	8192
DM5	87774	8367
DM6	86423	8198
DM7	86979	8267
DM8	86782	8240
	>•84	ALPHA •9523
B- GÜDÜLEME BOYUTUNDA		
DG1	80987	7506
DG2	85799	8089
DG3	87286	8272
DG4	83598	7817
DG5	81189	7533
DG6	8591	8104
DG7	85202	8017
DG8	83943	7862
	>•80	ALPHA •9416

MÜFETTİŞLERİN DEĞERLENDİRME BOYUTUNA AİT NİTELİKLERİNİN FAKTÖR ANALİZİ SONUÇLARI VE MADDE-TOPLAM KORELASYONLARI (Faktör Bazında)

Madde	Birinci Faktör Yüğü	Madde-Toplam Korelasyonu
D1	75626	7216
D2	78838	7567
D3	75284	7169
D4	68945	6503
D5	80919	7789
D6	77206	7380
D7	80669	7752
D8	79327	7607
D9	76067	7244
D10	81132	7792
D11	82930	7993
D12	82688	7968
D13	82224	7912
D14	81670	7854
D15	81726	7865
D16	74946	7125
	>•68	ALFHA •9591

EĞİTİM MÜFETTİŞLERİN KİŞİSEL NİTELİKLERİYLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Mad. No	Ülke	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		X	S
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
M1	TC	192	16.2	277	23.3	411	34.6	203	17.1	104	8.8	2.79	1.17
	KKTC	18	4.6	22	5.6	97	24.9	129	33.1	124	31.8	3.82	1.09
M2	TC	197	16.6	387	32.6	416	35.1	128	10.8	58	4.9	2.55	1.04
	KKTC	19	4.9	25	6.4	98	25.1	146	37.4	102	26.2	3.74	1.07
M3	TC	406	34.2	373	31.4	290	24.4	77	6.5	41	3.5	2.14	1.07
	KKTC	23	5.9	38	9.8	99	25.4	119	30.6	110	28.3	3.66	1.16
M4	TC	254	21.4	358	30.2	392	33.1	118	9.9	64	5.4	2.48	1.10
	KKTC	19	4.9	25	6.4	91	23.3	166	42.6	89	22.8	3.72	1.04
M5	TC	251	21.2	373	31.5	379	32.0	113	9.5	70	5.9	2.48	1.10
	KKTC	19	4.9	25	6.4	91	23.3	176	45.1	79	20.3	3.69	1.02
M6	TC	269	22.7	415	35.0	330	27.8	123	10.4	49	4.1	2.38	1.07
	KKTC	19	4.9	25	6.4	87	22.4	158	40.6	100	25.7	3.76	1.06
M7	TC	298	25.1	390	32.8	328	27.6	116	9.8	56	4.7	2.36	1.10
	KKTC	20	5.1	28	7.2	90	23.1	146	37.4	106	27.2	3.74	1.06
M8	TC	248	20.9	315	26.6	435	36.7	125	10.5	63	5.3	2.53	1.09
	KKTC	14	3.6	31	7.9	91	23.3	145	37.2	109	27.9	3.78	1.05
M9	TC	310	26.1	300	25.3	347	29.3	155	13.1	74	6.2	2.48	1.19
	KKTC	20	5.1	37	9.5	74	19.0	136	34.9	123	31.5	3.78	1.14
M10	TC	228	19.2	373	31.5	398	33.6	124	10.5	62	5.2	2.51	1.08
	KKTC	19	4.9	34	8.7	92	23.6	143	36.7	102	26.2	3.71	1.10
M11	TC	278	23.5	347	29.3	360	30.4	138	11.6	62	5.2	2.46	1.12
	KKTC	17	4.4	30	7.7	93	23.8	145	37.2	105	26.9	3.75	1.07
M12	TC	321	27.0	377	31.8	325	27.4	105	8.8	59	5.0	2.33	1.11
	KKTC	17	4.4	29	7.5	91	23.5	151	38.9	100	25.8	3.74	1.06
M13	TC	225	19.0	318	26.8	379	32.0	186	15.7	77	6.5	2.64	1.15
	KKTC	23	5.9	29	7.4	79	20.3	141	36.2	118	30.3	3.77	1.13
M14	TC	304	25.7	358	30.2	360	30.4	104	8.8	58	4.9	2.37	1.10
	KKTC	23	5.9	36	9.2	63	16.2	161	41.3	107	27.4	3.75	1.13
M15	TC	354	29.9	378	31.9	298	25.1	89	7.5	66	5.6	2.27	1.13
	KKTC	22	5.7	32	8.2	82	21.1	138	35.6	114	29.4	3.75	1.13
M16	TC	379	31.9	349	29.4	303	25.5	102	8.6	55	4.6	2.25	1.13
	KKTC	20	5.1	30	7.7	83	21.3	153	39.2	104	26.7	3.75	1.09

EĞİTİM MÜFETTİŞLERİN YÖNETİCİLİK NİTELİKLERİYLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Mad. No	Ülke	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		X	S
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
M1	TC	339	28.5	375	31.6	292	24.6	119	10.0	63	5.3	2.32	1.14
	KKTC	28	7.2	66	16.9	115	29.5	115	29.5	66	16.9	3.32	1.15
M2	TC	248	20.9	420	35.5	345	29.1	120	10.1	51	4.3	2.41	1.06
	KKTC	25	6.4	61	15.7	139	35.7	115	29.6	49	12.6	3.26	1.07
M3	TC	314	26.5	374	31.6	341	28.8	102	8.6	53	4.5	2.33	1.09
	KKTC	22	5.6	49	12.6	124	31.8	136	34.9	59	15.1	3.41	1.07
M4	TC	342	28.8	392	33.0	301	25.3	103	8.7	50	4.2	2.27	1.09
	KKTC	26	6.7	57	14.6	120	30.8	136	34.9	51	13.1	3.33	1.09
M5	TC	275	23.2	409	34.5	339	28.6	112	9.4	51	4.3	2.37	1.07
	KKTC	28	7.2	55	14.1	108	27.7	129	33.1	70	17.9	3.41	1.15
M6	TC	412	34.8	366	30.9	266	22.5	86	7.3	53	4.5	2.16	1.12
	KKTC	31	7.9	53	13.6	128	32.8	129	33.1	49	12.6	3.29	1.10
M7	TC	204	17.2	308	25.9	349	29.4	202	17.0	125	10.5	2.75	1.22
	KKTC	23	5.9	60	15.4	125	32.1	129	33.1	53	13.6	3.33	1.08
M8	TC	434	36.6	369	31.1	254	21.4	87	7.3	41	3.5	2.10	1.08
	KKTC	24	6.1	59	15.1	135	34.6	116	29.7	56	14.4	3.31	1.08
M9	TC	435	36.6	385	32.4	251	21.1	82	6.9	35	2.9	2.07	1.06
	KKTC	28	7.2	55	14.1	116	29.7	124	31.8	67	17.2	3.38	1.14
M10	TC	333	28.1	400	33.8	301	25.4	109	9.2	42	3.5	2.26	1.07
	KKTC	33	8.5	48	12.3	114	29.2	138	35.4	57	14.6	3.35	1.13
M11	TC	305	25.7	401	33.8	337	28.4	99	8.3	45	3.8	2.31	1.06
	KKTC	31	8.0	53	13.6	120	30.8	135	34.7	50	12.9	3.31	1.11
M12	TC	276	23.3	402	33.9	316	26.6	126	10.6	67	5.6	2.42	1.12
	KKTC	26	6.7	46	11.8	137	35.1	131	33.6	50	12.8	3.34	1.06
M13	TC	299	25.2	328	27.6	324	27.3	139	11.7	98	8.2	2.50	1.22
	KKTC	26	6.7	55	14.1	127	32.6	140	35.9	42	10.8	3.30	1.05
M14	TC	340	28.7	376	31.8	289	24.4	124	10.5	55	4.6	2.31	1.13
	KKTC	28	7.2	48	12.3	147	37.7	113	29.0	54	13.8	3.30	1.08
M15	TC	362	30.6	409	34.6	289	24.4	80	6.8	43	3.6	2.18	1.06
	KKTC	33	8.5	52	13.4	132	33.9	113	29.0	59	15.2	3.29	1.14
M16	TC	478	40.3	346	29.1	241	20.3	79	6.7	43	3.6	2.04	1.09
	KKTC	36	9.3	56	14.4	139	35.7	119	30.6	39	10.0	3.18	1.09

EĞİTİM MÜFETTİŞLERİN REHBERLİK YAPMA NİTELİKLERİYLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Mad. No	Ülke	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		X	S
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
M1	TC	283	23.8	382	32.2	340	28.6	125	10.5	58	4.9	2.40	1.11
	KKTC	14	3.6	36	9.2	61	15.6	133	34.1	146	37.4	3.93	1.10
M2	TC	331	27.9	380	32.1	298	25.1	119	10.0	57	4.8	2.32	1.13
	KKTC	17	4.4	34	8.7	63	16.2	114	29.2	162	41.5	3.95	1.15
M3	TC	312	26.3	386	32.5	331	27.9	109	9.2	48	4.0	2.32	1.08
	KKTC	14	3.6	28	7.2	63	16.2	144	36.9	141	36.2	3.95	1.06
M4	TC	372	31.3	388	32.7	278	23.4	95	8.0	55	4.4	2.22	1.11
	KKTC	16	4.1	35	9.0	65	16.7	134	34.4	140	35.9	3.89	1.12
M5	TC	307	25.8	404	34.0	313	26.3	110	9.3	54	4.5	2.33	1.09
	KKTC	22	5.6	29	7.4	62	15.9	131	33.6	146	37.4	3.90	1.15
M6	TC	288	24.2	434	36.5	305	25.7	103	8.7	58	4.9	2.33	1.08
	KKTC	22	5.6	30	7.7	60	15.4	140	35.9	138	35.4	3.88	1.15
M7	TC	319	26.9	423	35.7	294	24.8	100	8.4	50	4.2	2.27	1.08
	KKTC	21	5.4	31	7.9	50	12.8	142	36.4	146	37.4	3.93	1.14
M8	TC	346	29.2	402	33.9	292	24.6	98	8.3	48	4.0	2.24	1.08
	KKTC	23	5.9	29	7.4	56	14.4	143	36.7	139	35.6	3.89	1.15

EĞİTİM MÜFETTİŞLERİN DENETİM NİTELİKLERİYLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Mad. No	Ülke	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		X	S
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
M1	TC	181	15.3	371	31.3	359	30.3	199	16.8	75	6.3	2.68	1.11
	KKTC	21	5.4	62	15.9	129	33.1	123	31.5	55	14.1	3.33	1.07
M2	TC	99	8.3	283	23.8	332	28.0	314	26.5	159	13.4	3.13	1.17
	KKTC	20	5.1	51	13.1	148	37.9	125	32.1	46	11.8	3.32	1.01
M3	TC	101	8.5	226	19.0	338	28.5	330	27.8	193	16.2	3.24	1.18
	KKTC	23	5.9	56	14.4	126	32.3	132	33.8	53	13.6	3.35	1.07
M4	TC	154	13.0	287	24.2	409	34.5	224	18.9	113	9.5	2.88	1.15
	KKTC	22	5.6	65	16.7	131	33.6	130	33.3	42	10.8	3.27	1.04
M5	TC	185	15.6	291	24.5	380	32.0	227	19.1	103	8.7	2.81	1.17
	KKTC	31	7.9	62	15.9	140	35.9	121	31.0	36	9.2	3.18	1.06
M6	TC	190	16.0	312	26.3	375	31.6	215	18.1	94	7.9	2.76	1.16
	KKTC	29	7.5	55	14.1	155	39.8	109	28.0	41	10.5	3.20	1.05
M7	TC	196	16.5	305	25.7	384	32.3	199	16.8	104	8.8	2.76	1.17
	KKTC	22	5.6	70	17.9	142	36.4	116	29.7	40	10.3	3.21	1.04
M8	TC	228	19.2	337	28.4	345	29.0	193	16.2	85	7.2	2.64	1.17
	KKTC	18	4.6	72	18.5	142	36.4	113	29.0	45	11.5	3.24	1.03

EĞİTİM MÜFETTİŞLERİN MORAL VERME NİTELİKLERİYLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Mad. No	Ülke	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		X	S
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
M1	TC	453	38.2	360	30.4	260	21.9	75	6.3	37	3.1	2.06	1.06
	KKTC	28	7.2	55	14.2	97	25.0	138	35.6	70	18.0	3.43	1.15
M2	TC	364	30.7	396	33.4	291	24.5	91	7.7	45	3.8	2.21	1.08
	KKTC	25	6.4	50	12.8	106	27.2	128	32.8	81	20.8	3.49	1.14
M3	TC	430	36.3	387	32.7	249	21.0	80	6.8	38	3.2	2.08	1.06
	KKTC	22	5.6	55	14.1	122	31.3	130	33.3	61	15.6	3.39	1.08
M4	TC	461	39.0	378	32.0	229	19.4	73	6.2	41	3.5	2.03	1.07
	KKTC	24	6.2	56	14.4	106	27.2	130	33.3	74	19.0	3.45	1.13
M5	TC	553	46.8	348	29.5	197	16.7	50	4.2	33	2.8	1.87	1.02
	KKTC	31	8.0	51	13.1	110	28.3	122	31.4	75	19.3	3.41	1.17
M6	TC	461	39.0	391	33.1	241	20.4	49	4.1	41	3.5	2.00	1.04
	KKTC	28	7.2	48	12.3	103	26.4	133	34.1	78	20.0	3.47	1.15
M7	TC	437	36.8	398	33.5	246	20.7	75	6.3	31	2.6	2.04	1.03
	KKTC	30	7.7	46	11.9	101	26.0	129	33.2	82	21.1	3.48	1.17
M8	TC	431	36.3	392	33.0	251	21.1	75	6.3	38	3.2	2.07	1.05
	KKTC	18	4.6	49	12.6	95	24.4	150	38.5	78	20.0	3.57	1.08

EĞİTİM MÜFETTİŞLERİN GÜDÜLEME NİTELİKLERİYLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Mad. No	Ülke	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		X	S
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
M1	TC	367	30.9	357	30.1	287	24.2	118	9.9	58	4.9	2.28	1.15
	KKTC	22	5.6	57	14.6	98	25.1	147	37.7	66	16.9	3.46	1.10
M2	TC	401	33.8	389	32.7	249	21.0	100	8.4	49	4.1	2.16	1.11
	KKTC	20	5.1	54	13.9	102	26.2	138	35.5	75	19.3	3.50	1.11
M3	TC	466	39.2	370	31.1	234	19.7	76	6.4	42	3.5	2.04	1.08
	KKTC	26	6.7	50	12.8	108	27.7	141	36.2	65	16.7	3.43	1.11
M4	TC	448	37.8	374	31.5	245	20.7	83	7.0	36	3.0	2.06	1.07
	KKTC	21	5.4	53	13.6	106	27.2	146	37.4	66	16.4	3.46	1.08
M5	TC	383	32.3	395	33.3	251	21.2	105	8.9	51	4.3	2.19	1.11
	KKTC	24	6.2	52	13.4	103	26.5	145	37.3	65	16.7	3.45	1.11
M6	TC	458	38.6	359	30.3	233	19.7	92	7.8	43	3.6	2.07	1.10
	KKTC	27	6.9	44	11.3	209	27.9	131	33.6	79	20.3	3.49	1.14
M7	TC	422	35.6	353	29.7	272	22.9	97	8.2	43	3.6	2.15	1.10
	KKTC	22	5.6	52	13.3	96	24.6	135	34.6	85	21.8	3.54	1.14
M8	TC	428	36.1	326	27.5	281	23.7	103	8.7	49	4.1	2.17	1.13
	KKTC	12	3.1	51	13.1	114	29.2	143	36.7	70	17.9	3.53	1.04

**EĞİTİM MÜFETTİŞLERİN DEĞERLENDİRME NİTELİKLERİYLE İLGİLİ ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ**

Mad. No	Ülke	Hiç Katılmıyorum		Az Katılıyorum		Orta Derece Katılıyorum		Çok Katılıyorum		Tam Katılıyorum		X	S
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
M1	TC	277	23.3	396	33.3	352	29.6	116	9.8	47	4.0	2.38	1.07
	KKTC	20	5.1	29	7.4	74	19.0	161	41.3	106	27.2	3.78	1.08
M2	TC	235	19.8	351	29.6	389	32.8	160	13.5	52	4.4	2.53	1.09
	KKTC	16	4.1	38	9.7	73	18.7	144	36.9	119	30.5	3.80	1.10
M3	TC	358	30.2	361	30.5	301	25.4	116	9.8	49	4.1	2.27	1.12
	KKTC	18	4.6	39	10.0	76	19.5	136	35.0	120	30.8	3.77	1.13
M4	TC	158	13.3	252	21.2	361	30.4	273	23.0	144	12.1	2.99	1.21
	KKTC	16	4.1	35	9.0	62	15.9	157	40.3	120	30.8	3.85	1.08
M5	TC	184	15.6	321	27.2	401	34.0	189	16.0	86	7.3	2.72	1.13
	KKTC	21	5.4	29	7.4	76	19.5	158	40.5	106	27.2	3.77	1.09
M6	TC	160	13.5	286	24.1	390	32.9	244	20.6	107	9.0	2.88	1.15
	KKTC	28	7.2	30	7.7	80	20.6	143	36.8	108	27.8	3.70	1.16
M7	TC	209	17.6	330	27.8	365	30.8	199	16.8	82	6.9	2.68	1.15
	KKTC	22	5.7	45	11.6	81	20.8	131	33.7	110	28.3	3.67	1.17
M8	TC	194	16.3	314	26.4	354	29.8	212	17.8	114	9.6	2.78	1.20
	KKTC	24	6.2	36	9.2	79	20.3	162	41.5	89	22.8	3.66	1.11
M9	TC	166	14.0	293	24.7	329	27.7	268	22.6	132	11.1	2.92	1.21
	KKTC	23	5.9	31	7.9	86	22.1	164	42.1	86	22.1	3.66	1.09
M10	TC	219	18.5	336	28.3	363	30.6	182	15.3	86	7.3	2.65	1.16
	KKTC	23	5.9	32	8.2	78	20.0	150	38.5	107	27.4	3.73	1.12
M11	TC	269	22.7	343	28.9	348	29.4	153	12.9	72	6.1	2.51	1.15
	KKTC	24	6.2	30	7.7	92	23.6	119	30.5	125	32.1	3.75	1.16
M12	TC	286	24.1	317	26.8	376	31.7	141	11.9	65	5.5	2.48	1.14
	KKTC	26	6.7	33	8.5	96	24.6	138	35.4	97	24.9	3.63	1.14
M13	TC	224	19.0	340	28.8	340	28.8	207	17.5	71	6.0	2.63	1.15
	KKTC	16	4.1	44	11.3	83	21.3	142	36.4	105	26.9	3.71	1.10
M14	TC	198	16.7	301	25.4	369	31.1	233	19.6	85	7.2	2.75	1.16
	KKTC	18	4.6	37	9.5	65	16.7	152	39.0	118	30.3	3.81	1.11
M15	TC	185	15.7	333	28.2	358	30.3	220	18.6	86	7.3	2.74	1.15
	KKTC	17	4.4	27	7.0	77	19.8	146	37.6	121	31.2	3.84	1.08
M16	TC	244	20.6	280	23.6	333	28.1	222	18.7	108	9.1	2.72	1.24
	KKTC	15	3.8	38	9.7	78	20.0	133	34.1	126	32.3	3.81	1.11

ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRETMENLERİN ÜLKE VE OKUL DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI

Ülke		İlkokul	Ortaokul	Lise	Toplam
TC	N	543	260	385	1188
	%	45.7	21.9	32.4	75.3
KKTC	N	202	84	104	390
	%	51.8	21.5	26.7	24.7
Toplam	N	745	344	489	1578
	%	47.2	21.8	31.0	100.0

GÖNDERİLEN VE DÖNEN ANKETLERİN DAĞILIMI
(İlköğretim Okulları I. Kademe ve İlkokullar)

<u>Okulun Adı</u>	<u>Gönderilen Anket</u>	<u>Dönen Anket</u>
1 Halil Naci Mihçioğlu İlkokulu	13	13
2 Necati Bey İlkokulu	"	6
3 Millî Müdafaa İlkokulu	"	3
4 Hazar İlkokulu	"	3
5 Refet Bele İlkokulu	"	9
6 Kamil Ocak İlköğretim Okulu	"	3
7 Çocuk Sevenler İlköğretim Okulu	"	3
8 Hüseyin Güllü İlköğretim Okulu	"	3
9 Gülveren İlköğretim Okulu	"	3
10 Mamak Çağdaş İlkokulu	"	3
11 Adlıoğlu İlköğretim Okulu	"	7
12 Hamdi Burgulu İlköğretim Okulu	"	13
13 Misket İlköğretim Okulu	"	13
14 Balgat İlköğretim Okulu	"	13
15 Kardelen İlköğretim Okulu	"	13
16 Mamak İlkokulu	"	13
17 Yahya Kemal İlkokulu	"	6
18 Piri Reis İlkokulu	"	4
19 Dutluk İlköğretim Okulu	"	9
20 Derbent İlköğretim Okulu	"	13
21 Gülpınar İlkokulu	"	13
22 Hıdırlık Tepe İlköğretim Okulu	"	13
23 Battal Gazi İlkokulu	"	13
24 Aziziye İlköğretim Okulu	"	13
25 Şehitler İlkokulu	"	13
26 Selçuklu İlkokulu	"	13
27 Tandoğan İlkokulu	"	13

28 Peyami Safa İlköğretim Okulu	13	13
29 Hisar İlkokulu ve Sanat Ortaokulu	"	13
30 Millî Eğitim Vakfı İlköğretim Okulu	"	13
31 Mimar Kemal İlköğretim Okulu	"	3
32 Osman Ülkimen İlköğretim Okulu	"	3
33 Nazım Akçan İlköğretim Okulu	"	3
34 Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu	"	10
35 Gölbaşı Atatürk İlkokulu	"	8
36 60. Yıl İlköğretim Okulu	"	3
37 Yavuz Selim İlkokulu	"	5
38 İbrahim Akoğlu İlköğretim Okulu	"	8
39 Kuvay-ı Milliye İlköğretim Okulu	"	3
40 Yakup Abdal İlköğretim Okulu	"	11
41 Anıttepe İlköğretim Okulu	"	3
42 Bahçeli Evler İlkokulu	"	6
43 Hamdullah Suphi İlköğretim Okulu	"	2
44 Yüce-tepe İlköğretim Okulu	"	3
45 Turhan Fevzioğlu İlköğretim Okulu	"	2
46 Nihat Beşekar İlköğretim Okulu	"	3
47 Dostlar İlköğretim Okulu	"	7
48 Demetevler İlkokulu	"	6
49 Gazi Osman Paşa İlkokulu	"	3
50 Yunus Emre İlkokulu	"	9
51 Faruk Verimer İlköğretim Okulu	"	13
52 İsmail Erez İlkokulu	7	10
53 Sarar İlkokulu	6	2
TOPLAM	676	546

Sonuç:

<i>Gönderilen Anket</i>	: 676
<i>Dönen Anket</i>	: 546
<i>Dönüş Oranı</i>	: %80

GÖNDERİLEN VE DÖNEN ANKETLERİN DAĞILIMI
(İlköğretim Okulları II. Kademe ve Ortaokullar)

<u>Okulun Adı</u>	<u>Gönderilen Anket</u>	<u>Dönen Anket</u>
1 Kamil Ocak İlköğretim Okulu	8	8
2 Çocuk Sevenler İlköğretim Okulu	"	8
3 Hüseyin Güllü İlköğretim Okulu	"	8
4 Gülveren İlköğretim Okulu	"	8
5 Hamdi Burgulu İlköğretim Okulu	"	8
6 Misket İlköğretim Okulu	"	8
7 Balgat İlköğretim Okulu	"	8
8 Kardelen İlköğretim Okulu	"	8
9 Dutluk İlköğretim Okulu	"	8
10 Derbent İlköğretim Okulu	"	8
11 Hıdırlık Tepe İlköğretim Okulu	"	8
12 Hüseyin Güllü İlköğretim Okulu	"	8
13 Peyami Safa İlköğretim Okulu	"	8
14 Hisar İlkokulu ve Sanat Ortaokulu	"	8
15 Millî Eğitim Vakfı İlköğretim Okulu	"	8
16 Mimar Kemal İlköğretim Okulu	"	8
17 Osman Ülkimen İlköğretim Okulu	"	8
18 Nazım Akçan İlköğretim Okulu	"	8
19 Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu	"	4
20 İbrahim Akoğlu İlköğretim Okulu	"	3
21 Kuvay-ı Milliye İlköğretim Okulu	"	8
22 Yakup Abdal İlköğretim Okulu	"	7
23 Anıttepe İlköğretim Okulu	"	8
24 Hamdullah Suphi İlköğretim Okulu	"	1
25 Yüce-tepe İlköğretim Okulu	"	1
26 Turhan Fevzioğlu İlköğretim Okulu	"	2
27 Nihat Beşakar İlköğretim Okulu	"	8

28 Dostlar İlköğretim Okulu	"	7
29 Faruk Verimer İlköğretim Okulu	"	7
30 Demetevler Ortaokulu	13	13
31 Yunus Emre Ortaokulu	"	13
32 Kurtuluş Ortaokulu	"	1
33 Mamak Ortaokulu	"	10
34 Kalaba Ortaokulu	"	10
35 Demirlibahçe Ortaokulu	"	0
36 Mithat Enç Görme Engelliler Ortaokulu	"	8
37 Namık Kemal Ortaokulu	12	10
TOPLAM	335	261

Sonuç:

Gönderilen Anket : 335
Dönen Anket : 261
Dönüş Oranı : %77

GÖNDERİLEN VE DÖNEN ANKETLERİN DAĞILIMI
(Genel Liseler)

<u>Okulun Adı</u>	<u>Gönderilen Anket</u>	<u>Dönen Anket</u>
1 Rauf Denктаş Lisesi	20 Öğretmen	20
2 İncirlik Lisesi	"	20
3 Mobil Lisesi	"	20
4 Anıttepe Lisesi	"	20
5 Yahya Kemal Beyatlı Lisesi	"	20
6 Başkent Lisesi	"	16
7 Yeşilöz Lisesi	"	20
8 Esenevler Lisesi	"	1
9 Abidinpaşa Lisesi	"	5
10 Sokullu Mehmet Paşa Lisesi	"	12
11 Dikmen Lisesi	"	7
12 Mamak Lisesi	"	14
13 Ankara Lisesi	"	11
14 Gazi Çiftliği Lisesi	"	20
15 İncesu Lisesi	"	9
16 Fatih Sultan Mehmet Lisesi	"	11
17 Mustafa Kemal Lisesi	"	20
18 Mimar Sinan Lisesi	"	20
19 Alpaslan Lisesi	"	20
20 Mimar Kemal Lisesi	"	9
21 Abidinpaşa Lisesi	"	8
22 Cumhuriyet Lisesi	"	9
23 Şentepe Lisesi	"	16
24 Kaya Beyazıtöğlü Lisesi	"	18
25 Atatürk Anadolu Lisesi	"	1
26 Gazi Anadolu Lisesi	"	4
27 Halide Edip Lisesi	"	9
28 Kurtuluş Lisesi	"	4
29 Kalaba Lisesi	15	20
TOPLAM	575	384

Sonuç:

Gönderilen Anket : 575

Dönen Anket : 384

Dönüş Oranı : %68

GENEL AÇIKLAMA

Sayın Meslektaşım.,

Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomik, kültürel, siyasi ve eğitim sistemleri açısından çok benzer özelliklere sahip iki kardeş ülkedir. Bu ortak özelliklere rağmen eğitim sistemlerinde farklı teftiş sistemleri uygulanmaktadır. Bu farklı teftiş sistemlerinin müfettişlerin kişisel ve mesleki niteliklerini etkileyip etkilemediğini belirleyerek, müfettişlerin nitelikleri ile teftiş sisteminin yapı ve işleyişi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Bu araştırma ile her iki ülkenin teftiş sistemine, dolayısıyla eğitim sistemlerinin gelişmesini yapılacak katkı, sizlerin görüş ve önerilerinizle sağlanabilecektir. Müfettişlerin niteliklerine ait görüş ve önerilerim yalnız bilimsel araştırma amacı ile kullanılacak, kişiselleştirilebilecek bilgiler hiçbir kişi ya da kuruma açık tutulmayacaktır.

Ankette yer alan soruları cevaplarken, kanaatimizin derecesi “Hiç”, “Az”, “Orta”, “Çok”, “Tam” seçeneklerinden biri işaretlenerek belirtilecektir.

Her soru için uygun gördüğünüz seçeneğin altına isabet eden “()” işaretinin içine X işareti koymanız yeterlidir.

Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.

Gösterdiğiniz ilgi ve değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. Halil AYTEKİN

Adres:

Gazi Üniv. Gazi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi
Beşevler/ANKARA

ANKET FORMU

BÖLÜM I

Bu bölümdeki soruları, sizin durumunuza uygun seçeneğin önündeki parantezin içine (X) işareti koyarak cevaplandırınız.

A. Cinsiyetiniz?

1. K
 2. E

B. Çalıştığınız Okul?

1. İlköğretim Birinci Kademe (İlkokul)
 2. İlköğretim İkinci Kademe (Ortaokul)
 3. Lise

C. Branşınız?

1. Sınıf Öğretmeni
 2. Sosyal Bilimler (Türkçe-Edebiyat, Tarih, Coğrafya v.b.)
 3. Matematik ve Fen Bilimleri
 4. Meslek ve Atölye Dersleri
 5. Yabancı Dil
 6. Felsefe Grubu (felsefe, psikoloji ve sosyoloji)
 7. Başka (lütfen yazınız):.....

D. En Son Mezun Olduğunuz Okul?

1. İlköğretmen Okulu
 2. Öğretmen Koleji
 3. Ön Lisans
 4. Eğitim Enstitüsü
 5. Eğitim Yüksek Okulu
 6. Lisans Tamamlama
 7. Yüksek Öğretmen Okulu
 8. Yüksek İslâm Enstitüsü
 9. İlahiyat Fakültesi
 10. Başka (Lütfen yazınız):.....

E. Meslekî Kıdeminiz?

1. 5 yıl ve daha az
 2. 6-10 yıl
 3. 11-15 yıl
 4. 16-20 yıl
 5. 21-25 yıl
 6. 26 yıl ve daha fazla

BÖLÜM II

Aşağıda, eğitim müfettişlerinin KİŞİSEL NİTELİKLERİ ile ilgili yargılar verilmiştir. Bu yargıların her birine ne derecede katılıyorsunuz.

SEÇENEKLER

	Hiç Katılmı- yorum (1)	Az Katılıyo- rum (2)	Orta Derecede Katılıyorum (3)	Çok Katılı- yorum (4)	Tam Katılı- yorum (5)
1- Kendine güveni yüksektir.	()	()	()	()	()
2- Güven kazanabilme yeteneğine sahiptir.	()	()	()	()	()
3- Sempatiktir.	()	()	()	()	()
4- Naziktir.	()	()	()	()	()
5- Yardım severdir.	()	()	()	()	()
6- Yapıcıdır.	()	()	()	()	()
7- Samimidir.	()	()	()	()	()
8- Yerinde konuşur.	()	()	()	()	()
9- İyi bir dinleyicidir.	()	()	()	()	()
10- İnsan ilişkilerine önem verir.	()	()	()	()	()
11- Yeniliklere açıktır.	()	()	()	()	()
12- Demokratik bir kişilik sergiler.	()	()	()	()	()
13- Dedikoduya itibar etmez.	()	()	()	()	()
14- Kişisel sorunlara karşı duyarlıdır.	()	()	()	()	()
15- Kendisine kolaylıkla yaklaşılabilir.	()	()	()	()	()
16- Kişiler arasında ayırım yapmaz.	()	()	()	()	()

BÖLÜM III.

Aşağıda, eğitim müfettişlerinin YÖNETİCİLİK NİTELİKLERİ ile ilgili yargılar verilmiştir. Bu yargıların her birine ne derecede katılıyorsunuz?

SEÇENEKLER

	Hiç Katılımı- yorum (1)	Az Katılıyo- rum (2)	Orta Derecede Katılıyorum (3)	Çok Katılı- yorum (4)	Tam Katılı- yorum (5)
1- Öğretmenleri meslektaşları olarak görür.	()	()	()	()	()
2- Karar vermede grup görüşüne öncelik verir.	()	()	()	()	()
3- Çalışma ortamının iyileştirilmesine katkı sağlar.	()	()	()	()	()
4- Öğretmenlerin görevleri konusunda kendi iradeleri ile hareket etmelerini teşvik eder.	()	()	()	()	()
5- Öğretmenlerin eğitim sorunlarına sağduyu ile yaklaşıtlarına yardımcı olur.	()	()	()	()	()
6- Öğretmenlerin serbestçe çalışabilmeleri için gerekli ortamın hazırlanmasına katkıda bulunur.	()	()	()	()	()
7- Öğretmenlere, görevleri ile ilgili olarak, kendilerinden neler beklediğini açıkça bildirir.	()	()	()	()	()
8- Öğretmenlerin gereksinimleriyle ilgilenir.	()	()	()	()	()
9- Öğretmenlerin önerilerine önem verir.	()	()	()	()	()
10- Görevle ilgili davranışlarının nedenlerini açıklar.	()	()	()	()	()
11- Alınan bir kararın sonuçlarını sabırla bekler.	()	()	()	()	()
12- Öğretmenlerin işbirliği içinde çalışmalarını sağlar.	()	()	()	()	()
13- Öğretmenlerin kişiliğinden çok, onun örgütsel davranışıyla ilgilenir.	()	()	()	()	()
14- Öğretmenlere yönelik davranışlarında eşitlik ilkesine uyar.	()	()	()	()	()
15- Örgütsel çatışmanın çözümünde çaba gösterir.	()	()	()	()	()
16- Öğretmenlerin sosyal etkinliklerine katkıda bulunur.	()	()	()	()	()

BÖLÜM IV.

Aşağıda, eğitim müfettişlerinin iki GÖREV BOYUTUNA AİT NİTELİKLERİ ile ilgili yargılar verilmiştir. Bu yargıların her birine ne derecede katılıyorsunuz?

SEÇENEKLER

	Hiç Katılmıyorum (1)	Az Katılıyorum (2)	Orta Derecede Katılıyorum (3)	Çok Katılıyorum (4)	Tam Katılıyorum (5)
Rehberlik Boyutu					
1- Eğitim-öğretim ile ilgili sorunların çözümünde rehberlik eder.	()	()	()	()	()
2- Stajyer öğretmenlerin mesleğe hazırlanmalarına rehberlik eder.	()	()	()	()	()
3- Öğretmenlere mesleki yardımda bulunur.	()	()	()	()	()
4- Öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmelerine katkıda bulunur.	()	()	()	()	()
5- Eğitim ortamının hazırlanmasında ilgililere rehberlik eder.	()	()	()	()	()
6- Eğitim ortamının geliştirilmesinde ilgililere rehberlik eder.	()	()	()	()	()
7- Verimliliği artıracak çalışma yöntemine ulaşmada rehberlik eder.	()	()	()	()	()
8- Personele, başarılarını artıracak kaynaklara ulaşmada rehberlik eder.	()	()	()	()	()
Denetim Boyutu					
1- Kurumun, öngörülen amaçlarına ne dereceye kadar ulaştığını tespit eder.	()	()	()	()	()
2- Yürürlükteki mevzuata göre çalışmalarını kontrol eder.	()	()	()	()	()
3- Üst makamlardan gelen yazılı direktiflerin yerine getirilip getirilmediğini kontrol eder.	()	()	()	()	()
4- Kurumdaki çalışanların verimliliğini denetler.	()	()	()	()	()
5- Eğitsel kolların amacına uygun olarak yapılma durumunu kontrol eder.	()	()	()	()	()
6- Araç ve gereçlerin amacına uygun olarak yapılma durumunu kontrol eder.	()	()	()	()	()
7- Fiziki imkanların amaca uygun kullanılıp kullanılmadığını denetler.	()	()	()	()	()
8- Öğrenci başarı düzeyinin yükseltilmesi için alınan önlemlerin yeterli olup olmadığını denetler.	()	()	()	()	()

BÖLÜM V.

Aşağıda, eğitim müfettişlerinin DAVRANIŞ BOYUTU ile ilgili yargılar verilmiştir. Bu yargıların her birine ne derecede katılıyorsunuz?

SEÇENEKLER

	Hiç Katılmı- yorum (1)	Az Katılıyo- rum (2)	Orta Derecede Katılıyorum (3)	Çok Katılı- yorum (4)	Tam Katılı- yorum (5)
Moral Verme Boyutu					
1- Personelin önemli kararlara katılımını sağlar.	()	()	()	()	()
2- Kurumda ilgili personelin işbirliğine önem verir.	()	()	()	()	()
3- Kurumda güven verici bir ortam yaratır.	()	()	()	()	()
4- Öğretmenlerin mesleki ihtiyaçlarına duyarlıdır.	()	()	()	()	()
5- Öğretmenlerin kişisel ihtiyaçlarına duyarlıdır.	()	()	()	()	()
6- Personele, mesleki gelişmeleri için fırsat sağlar.	()	()	()	()	()
7- Bireyler arasında olumlu ilişkilerin kurulmasını sağlar.	()	()	()	()	()
8- Personelle güvene dayalı karşılıklı etkileşimde bulunur.	()	()	()	()	()
Güdüleme Boyutu					
1- Öğretmenin başarılı yönlerini vurgular ve takdir eder.	()	()	()	()	()
2- Öğretmenin, kendi branşında yükselme isteği ve eğilimlerini destekler.	()	()	()	()	()
3- Öğretmeni, başarısızlık korkusunu giderici bir yaklaşımla başarıya yöneltir.	()	()	()	()	()
4- Öğretmeni, örgüt amacına ulaşılması gerektiğine inandırır.	()	()	()	()	()
5- Denetlenen personelin denetim sürecine katılımını sağlar.	()	()	()	()	()
6- Öğretmenlere çalışma serbestliği tanır.	()	()	()	()	()
7- Öğretmenlerin doğru yargıda bulunacaklarına güvenir.	()	()	()	()	()
8- Cezalandırmadan çok, ödüllendirmeyi bir güdüleme aracı olarak kullanır.	()	()	()	()	()

BÖLÜM VI.

Aşağıda, eğitim müfettişlerinin öğretmenleri **DEĞERLENDİRME BOYUTUNA AİT NİTELİKLERİ** ile ilgili yargılar verilmiştir. Bu yargıları ifade eden her maddenin sonuna “başarısını objektif olarak değerlendirir” ibaresini ekleyerek her birine ne derecede katıldığınızı belirtiniz.

SEÇENEKLER

	Hiç Katılıyorum (1)	Az Katılıyorum (2)	Orta Derecede Katılıyorum (3)	Çok Katılıyorum (4)	Tam Katılıyorum (5)
1- İş arkadaşları ile işbirliği yapabilme.,	()	()	()	()	()
2- Öğrencileri ile ders içi ilişki kurabilme.,	()	()	()	()	()
3- Eğitim-öğretim konularında halkla ilişki kurabilme.,	()	()	()	()	()
4- Görevinin gerektirdiği kıyafete titizlik gösterebilme.,	()	()	()	()	()
5- Ders araç ve gereçlerinden yararlanma.,	()	()	()	()	()
6- Sınıfın genel tertip, düzen ve temizlik organizasyonunda.,	()	()	()	()	()
7- Eğitsel etkinlikler açısından.,	()	()	()	()	()
8- Ders hazırlığındaki.,	()	()	()	()	()
9- Yıllık ders planını uygulayabilme.,	()	()	()	()	()
10- Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmedeki.,	()	()	()	()	()
11- Öğrencilere rehberlik yapmadaki.,	()	()	()	()	()
12- Kendi kendini yenilemedeki.,	()	()	()	()	()
13- Derslerin işlenişinde konulara uygun yöntem kullanabilme.,	()	()	()	()	()
14- Türkçe’yi kullanabilme.,	()	()	()	()	()
15- Türkçe’yi öğrencilerine kullanabilme.,	()	()	()	()	()
16- Öğrenci devamını takip işlerini yürütebilme.,	()	()	()	()	()

BÖLÜM VII.

Araştırmanın amaçlarına uygun olarak hazırlanan bu anketteki sorulara verdiğiniz yanıtlar dışında konu ile ilgili görüş ve önerileriniz varsa lütfen maddeler halinde yazınız.

YÖNETİCİ TEFTİŞ FORMU

EK: E/1

(Resmî ve özel ilköğretim kurumlarında görevli müdür vekili öğretmen,müdür ve müdür yardımcılarının teftişinde kullanılacaktır.)

1. İli	2. İlçesi	10. Mesleki Kıdemi, Kadrosu	
3. Kasabası	4. Köyü	11. En son Mezun olduğu Okul ve Bölümü	
5. Okulun Adı		12. Branşı - Ek Branşı	
6. Adı Soyadı		13. Okuttuğu Sınıf , Ders	
7. Kurum-Sigorta Sicil No.		14. Haftalık Ders Saati Sayısı	
8. Öğretmenliğe Başladığı Tarih		15. Teftiş Edilen Sınıf - Ders	
9. Yöneticiliğe Başladığı Tarih		16. Teftiş Tarihi	
GÖZLENEN DAVRANIŞLAR			Puan Değeri
			Verilen Puan
FİZİKİ DURUMU	1. Okul,bahçe,tesislerin bakımı,onarımı ve kullanma durumu.	8	
	2. Yangından korunma ve Sivil Savunma tedbirlerini alma durumu.	3	
	3. Anasınıfı ve özel eğitime muhtaç çocuklar için gerekli tedbirleri alma ve yürütme durumu(*)	4	
	4. Ders araç gereçlerinin temini ve kullanma durumu.	3	
	5. Okul ve sınıf kitaplıklarını oluşturma ve öğrencileri faydalandırma durumu.	3	
	6. Türk Bayrağı Mevzuatını uygulama ve Şeref Köşelerinin hazırlanması durumu.	3	
	7. Yıllık çalışma programını hazırlama,uygulama ve değerlendirme başarısı.	10	
YÖNETİM,EĞİTİM-ÖĞRETİM DURUMU	8. Mevzuatı izleme,uygulama başarısı.	4	
	9. Kendini yetiştirme,yeni eğitim-öğretim akımlarını izleme ve maiyetindekileri faydalandırma başarısı.	6	
	10. Yöneticiler,öğretmenler ve diğer personel ile işbirliği yapma ve iyi bir çalışma düzeni kurma başarısı.(****)	6	
	11. Müdür Yardımcıları,öğretmenler ve diğer personeli izleme,geliştirme ve objektif değerlendirme başarısı(****)	4	
	12. Törenler.belirli gün ve haftalar,eğitici kol çalışmalarını yürütme başarısı (***)	3	
	13. Rehberlik hizmetleri,disiplin kurulu, onur kurulu çalışmalarını yürütme başarısı.	3	
	14. Koruma derneği,okul aile birliği,okul kooperatifi kurma ve yürütme başarısı.	3	
	15. Kültür,sosyal ve sportif faaliyetleri planlama uygulama başarısı (***)	3	
	16. Zümre sınıf öğretmenlerine ders planlarını birlikte hazırlama ve uygulama ile sınavlarla ilgili iş ve işlemlerinde gerekli rehberliği yapma başarısı (****)	4	
	17. Eğitim-öğretim problemlerini tespit etme,öğretmenler kurulunda görüşme ve alınan kararları uygulama başarısı.	5	
	18. Okutmakta olduğu derse hazırlık,planlama,uygulama,öğrencilerini yetiştirme başarısı.	5	
	19. Velilerle iyi ilişkiler kurma,çevreyi tanıma,çevre imkanlarından eğitim-öğretimde faydalandırma başarısı.	5	
BÜRO İŞLERİ	20. Kurumlarda tutulması gerekli defterleri,demirbaş eşya defterini,desimal dosya sistemini ve kayıtları usulüne uygun tutma başarısı.	6	
	21. Öğrenci devam-takip işlemlerini yürütme başarısı.	3	
	22. Hesap,aynıyat ve döner sermaye işlerindeki başarısı (**)	3	
	23. Yönetici,öğretmen,memur ve personel arasında iş bölümü yapma,nöbet işlerini usulüne uygun yürütme başarısı (****)	3	
TOPLAM PUAN BAŞARI PUANI BAŞARI DERECESESİ (.....)			100
..... İlköğretim Müfettişi İlköğretim Müfettişi İlköğretim Müfettişi	UYGUNDUR./...../199
			İlköğ.Müf. Kur. Bşk. (Mühür ve İmza)

(*) Anasınıfı ve özel eğitim sınıfı açılmamış okullarda ikişer puan,ikiside açılmamışsa 4 puan 1. maddeye eklenir.

(**) Döner sermayesi olmayan kurumlarda 1 puan hesap ve aynıyat işlerine eklenir.

(***) Müdür yardımcılarının görevleri arasında bulunmadığı takdirde değerlendirmede 12 nci davranış puanı 10'a,15inci davranışın puanında 16'ya eklenir.

(****)Bir öğretmenli okullarda görevli müdür yetkili öğretmenlerin teftişinde 10uncu davranışın puanı 8'e, 11inci davranışın puanı 9'a,16ıncı davranışın puanı 18'e, 23üncü davranışın puanı 21'e eklenecektir.

ÖĞRETMEN TEFTİŞ FORMU

İsmi ve özel anaokulu , anasınıfı, ilkokul, ortaokul, ilköğretim okulu ile Özel Sınıf Eğitilebilir Çocuklar İş ulu, Öğretilebilir Çocuklar Okulu, Sağırılar ve Ağır İşiten Okulları ve körler okullarında görevli sınıf ve branş etmenlerinin teftişinde kullanılacaktır.)

İlçe:	2. İlçesi:	10. En Son Mezun Ol. Ok. ve Bl.	
İlçe:	4. Köyü:	11. Branşı - Ek Branşı	
Okulun Adı		12. Okuttuğu Sınıf - Ders	
Okul Adı Soyadı		13. Haftalık Ders Saati Sayısı	
Okul Numuru-Sigorta Sicil No.		14. Teftiş Edilen Sınıf - Ders	
Öğretmenliğe Başl. Tarih		15. Sınıf Mevcudu	K E T
Mesleki Kıdemi-Kadrosu		16. Teftiş Tarihi	

GÖZLENEN DAVRANIŞLAR	Puan Değeri	Verilen Puan
Dersliğin ve diğer bölümlerin donanımı, bakımı, temizliği ve hazırlanması	4	
Çevreye uygun, ders, oyun, araç-gereçlerini, atölyeleri kullanma, kullandırma, koruma ve bakımındaki başarıları	4	
Kütüphane, Kitaplık, Laboratuvar, atölye, işlik ve salon gibi bölmelerden öğrencileri faydalandırma başarıları	4	
Ders (faaliyete) hazırlık, planlama ve uygulama başarıları	8	
Derslerin (faaliyetlerin) işlenişinde konulara uygun metot ve teknikleri kullanma başarıları	6	
Saat başı ile ders (faaliyet) saati arasında denge kurma, zamanı uygun şekilde kullanma başarıları	4	
Sınıfı veya branşı ile ilgili öğrencilere rehberlik etme, bilgi ve becerilerini geliştirme başarıları	10	
Eğitim-öğretimde gezi-gözlem, inceleme ve deneylerden faydalanma ve faydalandırma başarıları	4	
Öğrenci başarısını, davranışını ölçme ve değerlendirmedeki başarıları	6	
Öğrencilere, İstiklal Marşını, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesini, Öğrenci Andını, Atatürk İlke ve İlkelerini öğretme başarıları	5	
Millî Dilini kullanma ve kullandırma başarıları	8	
Öğrencilerini tanıma, ferdi farklılıklarını dikkate alma, grup ve ferdi çalışmalara yönelme, sorumluluk ve güven duygusu kazandırmadaki başarıları	10	
Öğrencilere örnek olma, çevreye uyum sağlayacak iyi davranışlar kazandırma, davranış problemi olan öğrencilere yardımcı olmadaki başarıları	5	
Öğretici ve öğretmenlerle işbirliği sağlama, verilen görevleri yapma başarıları	6	
Okuttuğu ders (faaliyet) ve sınıflarla ilgili defter, kayıt ve dosyaları tutma	3	
Öğrenimini geliştirme, mevzuatı izleme ve uygulamadaki başarıları	4	
Öğrencilere, mesleki toplantılara ve eğitici kol faaliyetlerine katılma başarıları	3	
Okullarıyla iyi ilişkiler kurma, çevreyi tanıma, çevre imkanlarından eğitim-öğretimde faydalanma başarıları	6	
TOPLAM PUAN	100	
BAŞARI PUANI		
BAŞARI DERESESİ (.....)		

UYGUNDUR

...../...../19...

.....
İlköğretim Müfettişi.....
İlköğretim Müfettişi.....
İlköğretim Müfettişi.....
İlköğ. Müf. Kurl. Bşk.

REHBER ÖĞRETMEN TEFTİŞ FORMU

İl	2. İlçesi	9. Mesleki Kıdemi ve Kadrosu
İlçe	4. Köyü	10. En Son Mezun Olduğu Okul ve B3İ.
Okulun Adı		11. Branşı (varsa) Ek Branşı
Adı, Soyadı		12. Rehberlikte Bulunduğu Öğrenci Mev.
Kimlik - Sigorta Sicil No		13. Okulun Öğrenci Mevcudluğu
Rehberliğe Başladığı Tarih		14. Teftiş Tarihi

GÖZLENEN DAVRANIŞLAR

	Puan Değeri	Verilen Puan
Rehberlik servisinin donanımı, bakımı ve temizliği	4	
Yıllık çalışmalarını planlama ve uygulama başarısı	6	
Yönetici, öğretmen ve diğer personelle işbirliği sağlama ve verilen görevleri zamanında yapma başarısı	6	
Sınıf rehber öğretmenleriyle işbirliği yaparak öğrencileri, eğitim-öğretim, rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri hakkında bilgilendirme başarısı	6	
Öğrenci tanıma ve bilgi toplama formlarını düzenleme ve sonuçlarından yararlanma başarısı	6	
Rehberlik hizmetlerinde kullanılacak test, envanter, anket, toplu dosya gibi araçları hazırlama, değerlendirme ve uygulama başarısı	6	
Öğrencilere karşılaştıkları güçlüklerde psikolojik danışmanlık yapma ve takip etme başarısı	6	
Problemlili ve rehberliğe muhtaç öğrencileri tespit etme, bu öğrencilerin ailesi, çevresi ve yurdan dışarıya ulaşım sağlama ve sonuçlarından yararlanma başarısı	8	
Psikolojik tedavi görmesi gereken öğrencileri sağlık kurumlarına göndermeyle ilgili iş ve işlemleri yapma başarısı	4	
stün zekâlı, üstün özel yetenekli ve özel eğitime muhtaç olan öğrencileri tespit etme ve bunlara ilişkin iş ve işlemleri yapma başarısı	4	
Öğrencilerin gidebileceği üst okullar, çalışabileceği iş ve meslekler hakkında bilgi toplama ve onları yönlendirmeye yönelik başarıları	5	
Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleriyle ilgili kayıtları tutma, yazılara cevap hazırlama ve istenen raporları düzenleme başarısı	6	
Öğrencilerine örnek olma, güvenlerini kazanma, iyi davranışlar kazandırma başarısı	6	
Öğrencilerini yetiştirme, mesleki yayınları izleme, mevzuatı kavrama başarısı	6	
Öğrencilere, mesleki toplantılara ve eğitici kol faaliyetlerine katılma başarısı	6	
Okul dışındaki kişilerle iyi ilişkiler kurma, çevreyi tanıma, çevre imkânlarından mesleki konularda faydalanma başarısı	5	
Öğretim yılı sonu raporunu hazırlama ve aksaklıkları giderici teklifler getirme başarısı	4	
	TOPLAM PUAN	
	BAŞARI PUNANI	

İLİMLER

K.K.T.C. MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
TEFTİŞ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
DERS DEĞERLENDİRME RAPORU

I. Öğretmenin:

Adı - Soyadı :
Branşı :
Çalıştığı okul :
Ders verdiği sınıf :
ve saati :
Dersin konusu :
Tarih :

II. Değerlendirme:

A. Olumlu yönler:

B. İyileştirilmesi istenilen yönler:

III. Öneriler:

Müfettişin
İsim ve İmzası

.....

Öğretmenin
İsim ve İmzası

.....

K.K.T.C. MİLLÎ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
TEFTİŞ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
DAL ÖĞRETMENLERİ - TEFTİŞ RAPORU

A. ÖĞRETMENİN ÖZLÜK DURUMU

Adı - Soyadı :

Mezun olduğu okul, bölümü :

Göreve başlama tarihi :

Çalıştığı okul :

Hangi sınıflarda hangi dersleri okuttuğu :

Haftalık ders sayısı :

Statüsü :

B. DENETLENEN DERSLER VE SINIFLARLA İLGİLİ BİLGİLER

Denetlenen ders ve sınıf :

Denetlenen dersin konusu :

C. ÖĞRETMENİN DERS İÇİ VE DERS DIŞI ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ İLE İLGİLİ SAPTAMALAR:

Alınan Puan

1. Öğretim programını uygulamadaki başarısı ve derse hazırlanıp hazırlanmadığı. (30)	
2. Kullandığı öğretim yöntemini seçme ve uygulaması; konuyu öğretmedeki başarısı ve öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyi. (30)	
3. Konu ile ders saati arasında denge kurup zamanı değerlendirilmesi, öğrenciyi ölçme ve değerlendirmedeki başarısı. (20)	
4. Sınıf içinde disiplini sağlama ve öğrencilerine örnek olma ve iyi davranışlar kazandırmaadaki başarısı. (10)	
5. Öğrencileri kişisel çalışmalara yönlendirmedeki başarı ile ders dışı çalışmalarındaki başarısı. (10)	

TOPLAM:

Ç. ÖĞRETMENİN GENEL BAŞARI DERESESİ

(Yetersiz) (Orta) (İyi) (Çok İyi)

D. 1. ÖĞRETMENİN MESLEKİ YONU:

(Derse hazırlığı, dersi işleyiş biçimi, yöntem ve öğretim tekniği, dil ve anlatımı...)

2. ÖĞRETMENİN KİŞİLİĞİ:

(kılık-kıyafet, öğrenciler ve çevresiyle ilişkileri)

3. GENEL İZLENİM-DÜŞÜNCE VE ÖNERİLER:

Tarih: / / Mufettişin İsim ve İmzası:

BAŞMUFETTİŞİN GÖRÜŞLERİ:

Teftiş Dairesi Müdürünün
İsim ve İmzası

Başmufettişin
İsim ve İmzası

Tarih: / /

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
MILLÎ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
TEFTİŞ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
SINIF ÖĞRETMENLERİ TEFTİŞ RAPORU

I. Öğretmenin Özlük Durumu:

Adı - Soyadı :
 Mezun Olduğu Okul :
 Çalıştığı Okul :
 Hizmet Yılları :
 Okuttuğu Sınıf ve Dersler :
 Statüsü :

II. Denetlenen Sınıf ve Dersler:

III. 1. Dersliğin düzeni, araç ve gereçlerin kullanımı	(10)
2. Derslerine hazırlığı	(15)
3. Öğretim Tekniklerinin Seçimi ve Uygulaması	(10)
4. Öğrencilerin Sözlü ve Yazılı iş ve ödevlerinin düzeltilmesi ve değerlendirilmesi	(5)
5. Öğrencilere iyi davranış ve iyi alışkanlıkların kazandırılması	(5)
6. Ders dışı çalışma ve görevlerdeki başarısı	(10)
7. Yönetici, diğer öğretmen ve velilerle ilişkileri	(5)
8. Öğretmen - öğrenci ilişkileri	(5)
9. Görev ve sorumluluk duygusu, genel izlenim	(5)
10. Derslerdeki öğretim başarısı	(30)

IV. Öğretmenin Genel Başarı Derecesi:

(Yetersiz 0-44) (Orta 45-64) (İyi 65-84) (Ç.İyi 85-100)

V. Öğretmenin Özel Yetenekleri:

L.Ç.

VI. Öğretmenin Yöneticilik Yetenekleri:

VII. Kılık, Kıyafet ve Davranışları:

VIII. Öğretmene Yapılan Öneri ve Tavsiyeler:

IX. Genel Değerlendirme:

Tarih:

Tarih:

Tarih:

Müfettişin İmzası

.....

Başmüfettişin İmzası

.....

Daire Müdürünün İmzası

.....

ÖĞRETMENLER SİCİL DEĞERLENDİRME FORMU

Süre 19.....'den 19.....'e kadar

BİRİNCİ KISIM: (Öğretmen tarafından doldurulacaktır.)

Adı ve Soyadı :
 Kimlik Kartı No. :
 Kurumu :
 Görev Unvanı :
 Şimdiki Göreve Başlama Tarihi :
 Kamu Hizmetine İlk Giriş Tarihi :

1. Son bir yıl içinde yürüttüğünüz başlıca görevleri ve etkinlikleri belirtiniz.

i) Okutulan derslerin isimleri :

ii) Eğitsel Kol Etkinliklerinin isimleri:

.....

2) Görevinizle ilgili başlıca sorunlar nelerdir?

.....

3. Mesai saatleri dışında sürdürmekte olduğunuz sosyal, kültürel, sportif ve diğer etkinlikleri belirtiniz.

.....

4. Son bir yıl içerisinde staj, kurs, seminer, burs gibi herhangi bir eğitim etkinliğine katıldınız mı? Belge aldınız mı? Açıklayınız.

.....

Tarih:

İmza

ÖĞRETMENLER SİCİL DEĞERLENDİRME FORMU

NCİ KISIM :

GENEL DAVRANIŞLAR:

1. İş arkadaşları, amirleri, öğrencileri ve halkla ilişkileri:

a) İş arkadaşları ile ilişkileri: (İşbirliği yapıp yapmadığı)

Puan : (85-100) (1) İlişkileri mükemmeldir.

Puan : (65- 84) (2) İlişkileri iyidir.

Puan : (45- 64) (3) İlişkilerini yürütmede güçlük çeker.

Puan : (0- 44) (4) Normal ilişkilerde yetersizdir.

b) Amirleri ile ilişkileri : (İş ve tevdiindeki reaksiyonu)

Puan : (85 - 100) (1) İlişkileri mükemmeldir.

Puan : (65 - 84) (2) İlişkileri iyidir.

Puan : (45 - 64) (3) İlişkilerini yürütmede güçlük çeker.

Puan : (0 - 44) (4) Normal ilişkilerde yetersizdir.

c) Öğrenciler ile ilişkileri : (Ders içi ve ders dışı zamanlarda)

Puan : (85 -100) (1) İlişkileri mükemmeldir.

Puan : (65 - 84) (2) İlişkileri iyidir.

Puan : (45 - 64) (3) İlişkileri yürütmede güçlük çeker.

Puan : (0 - 44) (4) Normal ilişkilerde yetersizdir.

d) Halkla ilişkileri (Okul konularında)

Puan : (85 -100) (1) İlişkileri mükemmeldir.

Puan : (65 - 84) (2) İlişkileri iyidir.

Puan : (45 - 64) (3) İlişkilerini yürütmede güçlük çeker.

Puan : (0 - 44) (4) Normal ilişkilerde yetersizdir.

2. Görevine Bağlılık: (Asli görevleri ve ödevleri ile ilgili konularda sorumluluk duygusu)

Puan : (85 -100) (1) Kendisini tamamen işine veriyor.

Puan : (65 - 84) (2) Kendisini işine veriyor.

Puan : (45 - 64) (3) Kendisini kısmen işine veriyor.

Puan : (0 - 44) (4) Kendisini işine vermekte isteksiz.

3. Kıyafet:

Puan : (85 -100) (1) Görevinin gerektiği kıyafette titizlik göstermiyor.

Puan : (65 - 84) (2) Kıyafeti iyidir.

Puan : (45 - 64) (3) Kıyafetine kısmen önem veriyor.

Puan : (0 - 44) (4) Kıyafetine önem vermede yetersiz kalıyor.

GÖREVDE YETERLİLİK DURUMU

1. Mesleki Bilgi:

Puan : (85 -100) (1) Görevinin gerektirdiği mesleki bilgiye sahiptir.

Puan : (65 - 84) (2) Mesleki bilgisi iyidir.

Puan : (45 - 64) (3) Mesleki bilgisi azdır.

Puan : (0 - 44) (4) Mesleki bilgisi yetersizdir.

(Not: Diploma dışındaki durum dikkate alınacaktır.)

2. Dersi ile ilgili araçları kullanma:

Puan : (85 -100) (1) Dersi ile ilgili araçları, bulma, kullanma, koruma ve yararlanmada mükemmeldir.

Puan : (85 -84) (2) Dersi ile ilgili araçları, bulma, kullanma, koruma ve yararlanmada iyidir.

Puan : (45 -64) (3) Dersi ile ilgili araçları bulma, kullanma, koruma ve yararlanmada güçlük çekiyor.

Puan : (0-44) (4) Dersi ile ilgili araçları bulma, kullanma,

3. Sınıftaki organizasyonu:

- Puan : (85 -100) (1) Sınıfın genel tertip, düzen, temizlik ve organizasyonunda başarılıdır.
- Puan : (65 - 84) (2) Sınıfın genel tertip, düzen, temizlik ve organizasyonunda iyidir.
- Puan : (45 - 64) (3) Sınıfın genel tertip, düzen, temizlik ve organizasyonunda güçlük çeker.
- Puan : (0 - 44) (4) Sınıfın genel tertip, düzen, temizlik ve organizasyonunda yetersiz- kalmaktadır.

4. Görev:

- Puan : (85 -100) (1) Konferans, seminer, kurs ve eğitsel etkinliklere katılıp görev almada başarılıdır.
- Puan : (65 - 84) (2) Konferans, seminer, kurs ve eğitsel etkinliklere katılıp görev almada iyidir.
- Puan : (45 - 64) (3) Konferans, seminer, kurs ve eğitsel etkinliklere katılıp görev almada güçlük çeker.
- Puan : (0 - 44) (4) Konferans,seminer, kurs ve eğitsel etkinliklere katılıp görev almada isteksizdir.

5. Programa Uyumu:

- Puan : (85 -100) (1) Okuttuğu derslerle ilgili programa uyumu mükemmeldir.
- Puan : (65 - 84) (2) Okuttuğu derslerle ilgili programa uyumu iyidir.
- Puan : (45 - 64) (3) Okuttuğu derslerle ilgili programa uymada zorluk çeker.
- Puan : (0 - 44) (4) Okuttuğu derslerle ilgili programa uymada yetersizdir.

C. GÖREVDE BAŞARI DURUMU:

1. Derse hazırlığı:

- Puan : (85 -100) (1) Derslere fevkalâde hazırlıklı girer.
- Puan : (65 - 84) (2) Derslerine hazırlıklı girer.
- Puan : (45 - 64) (3) Derslerine hazırlıklı girmede zorlukları vardır.
- Puan : (0 - 44) (4) Derslerine hazırlıklı girmede yetersizdir.

2. Sınav değerlendirme:

- Puan : (85 -100) (1) Sınav değerlendirmelerinde objektiflik ilkesine uyumu mükemmeldir.
- Puan : (65 - 84) (2) Sınav değerlendirmelerinde objektiflik ilkesine uyumu iyidir.
- Puan : (45 - 64) (3) Sınav değerlendirmelerinde objektiflik ilkesine uymada zorluk çeker.
- Puan : (0 - 44) (4) Sınav değerlendirmelerinde objektiflik ilkesine uymada yetersizdir.

3. Öğrencilere rehberlik:

- Puan : (85 -100) (1) Öğrencilere rehberlik yapma ve gelişmelerine yardım etmede mükemmeldir.
- Puan : (65 - 84) (2) Öğrencilere rehberlik yapma ve gelişmelerine yardım etmede iyidir.
- Puan : (45 - 64) (3) Öğrencilere rehberlik yapma ve gelişmelerine yardım etmede güçlük çeker.
- Puan : (0 - 44) (4) Öğrencilere rehberlik yapma ve gelişmelerine yardım etmede başarısızdır.

4. Kendi kendini yenileme:

- Puan : (85 -100) (1) Kendi kendini yenilemede arzuludur. Katılımı mükemmeldir.
Puan : (65 - 84) (2) Kendi kendini yenilemede arzuludur. Katılımı iyidir.
Puan : (45 -64) (3) Kendi kendini yenilemede zorlukları vardır.
Puan : (0 - 44) (4) Kendi kendini yenilemede yetersizdir.

5. Yeni bilgileri sınıfta uygulama durumu:

- Puan : (85 -100) (1) Yeni edindiği deneyimleri ve bilgileri öğrencilerine uygulamada mükemmeldir.
Puan : (65 -84) (2) Yeni edindiği deneyimleri ve bilgileri öğrencilere uygulamada iyidir.
Puan : (45 - 64) (3) Yeni edindiği deneyimleri ve bilgileri öğrencilere uygulamada zorluk çeker.
Puan : (0 - 44) (4) Yeni edindiği deneyimleri ve bilgileri öğrencilere uygulamada isteksiz ve/veya yetersizdir.

D. NOT ORTALAMALARI:

- A) Genel Davranışların Not Ortalaması (.....)
B) Görevde Yeterlilik Notu Ortalaması (.....)
C) Görevde Başarı Notu Ortalaması (.....)
D) Genel Not Ortalaması | (.....)

E. GÖRÜŞ VE ÖNERİLER:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

..... Görev Ünvanı Adı - Soyadı İmza

Tarih: / / 19....

ÖĞRETMEN SİCİL DEĞERLENDİRME FORMU

ÜÇÜNCÜ KISIM :

A. GENEL DAVRANIŞLAR:

1. İş arkadaşları, amirleri, öğrencileri ve halkla ilişkileri:

a) İş arkadaşları ile ilişkileri : (İşbirliği yapıp yapmadığı)

- Puan : (85 - 100) (1) İlişkileri mükemmeldir.
 Puan : (65 - 84) (2) İlişkileri iyidir.
 Puan : (45 - 64) (3) İlişkileri yürütmede güçlük çeker.
 Puan : (0 - 44) (4) Normal ilişkilerde yetersizdir.

b) Amirleri ile ilişkileri : (İş tevdiindeki reaksiyon)

- Puan : (85 - 100) (1) İlişkileri mükemmeldir.
 Puan : (65 - 84) (2) İlişkileri iyidir.
 Puan : (45 - 64) (3) İlişkilerini yürütmede güçlük çeker.
 Puan : (0 - 44) (4) Normal ilişkilerde yetersizdir.

c) Öğrenciler ile ilişkileri : (Ders içi ve ders dışı zamanlarında)

- Puan : (85 - 100) (1) İlişkileri mükemmeldir.
 Puan : (65 - 84) (2) İlişkileri iyidir.
 Puan : (45 - 64) (3) İlişkileri yürütmede güçlük çeker.
 Puan : (0 - 44) (4) Normal ilişkilerde yetersizdir.

d) Halkla ilişkileri : (Okul konularında)

- Puan : (85 - 100) (1) İlişkileri mükemmeldir.
 Puan : (65 - 84) (2) İlişkileri iyidir.
 Puan : (45 - 64) (3) İlişkileri yürütmede güçlük çeker.
 Puan : (0 - 44) (4) Normal ilişkilerde yetersizdir.

e) Görevine Bağlılık: (Asli görevleri ve ödevleri ile ilgili konularda sorumluluk duygusu)

- Puan : (85 - 100) (1) Kendisini tamamen işine veriyor.
 Puan : (65 - 84) (2) Kendisini işine veriyor.
 Puan : (45 - 64) (3) Kendisini kısmen işine veriyor.
 Puan : (0 - 44) (4) Kendisini işine vermede isteksizdir.

3. Kıyafet:

- Puan : (85 - 100) (1) Görevinin gerektiği kıyafette titizlik gösteriyor.
 Puan : (65 - 84) (2) Kıyafeti iyidir.
 Puan : (45 - 64) (3) Kıyafetine önem veriyor.
 Puan : (0 - 44) (4) Kıyafetine önem vermede yetersiz kalıyor..

B. GÖREVE YETERLİLİK DURUMU :

1. Mesleki Bilgi:

- Puan : (85 - 100) (1) Görevinin gerektirdiği mesleki bilgiye sahiptir.
 Puan : (65 - 84) (2) Mesleki bilgisi iyidir.
 Puan : (45 - 64) (3) Mesleki bilgisi azdır.
 Puan : (0 - 44) (4) Mesleki bilgisi yetersizdir.

(NOT: Diploma dışındaki durum dikkate alınacaktır.)

2. Dersi ile ilgili araçları kullanma:

- Puan : (85 - 100) (1) Dersi ile ilgili araçları bulma, kullanma, koruma ve yararlanmada mükemmeldir.
- Puan : (65- 84) (2) Dersi ile ilgili araçları, bulma, kullanma, koruma ve yararlanmada iyidir.
- Puan : (45 - 64) (3) Dersi ile ilgili araçları bulma, kullanma, koruma ve yararlanmada güçlük çekiyor.
- Puan : (0 - 44) (4) Dersi ile ilgili araçları bulma, kullanma, koruma ve yararlanmada yetersizdir.

3. Sınıftaki Organizasyonu :

- Puan : (85 - 100) (1) Sınıfın genel tertip, düzen, temizlik ve organizasyonunda başarılıdır.
- Puan : (65 - 84) (2) Sınıfın genel tertip, düzen, temizlik ve organizasyonunda iyidir.
- Puan : (45 - 64) (3) Sınıfın genel tertip, düzen, temizlik ve organizasyonunda güçlük çeker..
- Puan : (0 - 44) (4) Sınıfın genel tertip, düzen, temizlik ve organizasyonunda yetersiz kalmaktadır

4. Görev:

- Puan : (85 - 100) (1) Konferans, seminer, kurs ve eğitsel etkinliklere katılıp görev almada başarılıdır.
- Puan : (65 - 84)(2) Konferans, seminer, kurs ve eğitsel etkinliklere katılıp görev almada iyidir.
- Puan : (45 - 64)(3) Konferans, seminer, kurs ve eğitsel etkinliklere katılıp görev almada isteksizdir.

5. Programa uyumu:

- Puan : (85 - 100) (1) Okuttuğu derslerle ilgili programa uyumu mükemmeldir.
- Puan : (65 - 84) (2) Okuttuğu derslerle ilgili programa uyumu iyidir.
- Puan : (45 - 64) (3) Okuttuğu derslerle ilgili programa uymada zorluk çeker.
- Puan : (0 - 44) (4) Okuttuğu derslerle ilgili programa uymada yetersizdir.

C. GÖREVDE BAŞARI DURUMU:

1. Derse hazırlığı:

- Puan : (85 - 100) (1) Derslerine fevkalâde hazırlıklı girer.
- Puan : (65 - 84) (2) Derslerine hazırlıklı girer.
- Puan : (45 - 64) (3) Derslerine hazırlıklı girmede zorlukları vardır.
- Puan : (0 - 44)(4) Derslerine hazırlıklı girmede yetersizdir

4. Kendi kendini yenileme:

- Puan : (85 -100) (1) Kendi kendini yenilemede arzuludur. Katılımı mükemmeldir.
Puan : (65 - 84) (2) Kendi kendini yenilemede arzuludur. Katılımı iyidir.
Puan : (45 -64) (3) Kendi kendini yenilemede zorlukları vardır.
Puan : (0 - 44) (4) Kendi kendini yenilemede yetersizdir.

5. Yeni bilgileri sınıfta uygulama durumu:

- Puan : (85 -100) (1) Yeni edindiği deneyimleri ve bilgileri öğrencilerine uygulamada mükemmeldir.
Puan : (65 -84) (2) Yeni edindiği deneyimleri ve bilgileri öğrencilere uygulamada iyidir.
Puan : (45 - 64) (3) Yeni edindiği deneyimleri ve bilgileri öğrencilere uygulamada zorluk çeker.
Puan : (0 - 44) (4) Yeni edindiği deneyimleri ve bilgileri öğrencilere uygulamada isteksiz ve/veya yetersizdir.

D. NOT ORTALAMALARI:

- A) Genel Davranışların Not Ortalaması (.....)
B) Görevde Yeterlilik Notu Ortalaması (.....)
C) Görevde Başarı Notu Ortalaması (.....)
D) Genel Not Ortalaması (.....)

E. GÖRÜŞ VE ÖNERİLER:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
Görev Ünvanı

.....
Adı - Soyadı

.....
İmza

Tarih:/...../19.....

EK: F/1

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

SAYI : B.30.2.GÜN.0.36.00.01.20.05/1490

Ankara, 11.6.1996

KONU : Anket Uygulaması.

ANKARA VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğüne

Fakültemiz Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Halil AYTEKİN bilimsel bir çalışma için yazımız ekinde gönderilen anketi, ekli listede belirtilen okullarda görevli öğretmenlere uygulamak istemektedir.

Bilgilerinizi ve adı geçen öğretim üyesine gerekli izinin verilmesini saygılarımla rica ederim.

(İmza)
Prof. Dr. Mustafa TAN
Dekan

EKLER : 1 Anket

5 Adet Okul Listesi

EK: F/2

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Kültür

SAYI : B.08.4.MEM.4.06.00.11-070-2258

KONU : Anket Uygulaması

Ankara

26/6/1996

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
ANKARA

İLGİ: 11.6.1996 tarih ve 1490 sayılı yazınız.

Fakülteniz, Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Halil AYTEKİN, bilimsel bir çalışma için, ilgili yazınız ekinde gönderilen anketi ilişiginde bulunan okullarda görevli öğretmenlere uygulama yapabilmelerine izin verildiğine ilişkin Valilik Makamından alınan 25.6.1996 tarih ve 070/2247 sayılı Olur ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

(İmza)
Zakir ALAR
Müdür A.
Müdür Yardımcısı

Ek: I (Valilik Oluru)

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Kültür

SAYI : B.08.4.MEM.4.06.00.11-070-2247

KONU : Anket Uygulaması

Ankara

25/6/1996

VALİLİK MAKAMINA

İLGİ: Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dekanlığı'nın 11.6.1996 tarih ve 1490 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Halil AYTEKİN bilimsel bir çalışma için ekte bulunan anketi ilişikte bulunan okullarda görevli öğretmenlere uygulama isteğine ilişkin ilgili yazı ile izin istemektedir.

Eğitim-öğretimin aksatılmaması, Okul Müdürlüklerinin denetim gözetiminde olmak kaydıyla, ilgilinin anket uygulamasında Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Olurlarınıza arz ederim.

(İmza)
Hakkı GÜNGÖR. Y
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
24/6/1996
(İmza)
İ. Fuat UĞUR
Vali Yardımcısı
Vali Adına

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Kültür

SAYI : B.08.4.MEM.4.06.00.11-070-

KONU : Anket Uygulaması

Ankara

.../.../199..

.....KAYMAKAMLIĞI

(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne)

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Halil AYTEKİN bilimsel bir çalışma için ekte bulunan anketi ilişikte bulunan okullarda görevli öğretmenlere uygulama yapabilmelerine izin verildiğine ilişkin Valilik Makamından alınan 25.6.1996 tarih ve 070/2247 sayılı Olur ekte gönderilmiştir.

Valilik Oluru gereğince işlem yapılması hususunun ilçenize bağlı Okul Müdürlüklerine bildirilmesini rica ederim.

(İmza)

Zakir ALAR

Vali A.

Müdür Yardımcısı

EKLERİ : 1- (Valilik Oluru)

2- (8 Sayfa Anket)

3- (5 Sayfa Okul Listesi)

DAĞITIM: 8 Merkez Kaym.

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI

Sayı: E.1/96

Tarih, 10 Haziran 1996

Sn. Yrd. Doç. Dr. Halil AYTEKİN
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi
Beşevler-Ankara.

İlgi: 25.4.1996 tarihli yazınız.

Yapacağınız araştırmada kullanılmak üzere ilgi yazınız ekinde Bakanlığımıza gönderilen anketin müfettiş ve öğretmenlerimize uygulanması Bakanlığımızca uygun görülmektedir.

Bilgi edinilmesini saygı ile rica ederim.

(İmza)
Rauf Ersenal
Bakanlık Müdürü

Eki: Anket